

Budsjett 2009

Budsjett 2009

© **Norges forskningsråd 2009**

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag: 07 Gruppen as
Trykk: Norges forskningsråd
Opplag: 500

Oslo, februar 2009
ISBN 978-82-12-02616-2 (trykksak)
ISBN 978-82-12-02617-9 (pdf)

Forord

Statsbudsjettet for 2009 gir en samlet vekst til forskning på om lag 1,6 milliarder kroner, noe som tilsvarer en nominell vekst på nesten 9 prosent sammenlignet med 2008. Forskningsrådet foreslo i sitt budsjettforslag til departementene en vekst på 1,22 milliarder kroner i bevilgningene, inklusive fondsmidler. Statsbudsjettet for 2009 gir en vekst i bevilgningene til Forskningsrådet som tilsvarer 40 prosent av den foreslåtte veksten. Forskningsrådets andel av den samlede veksten i bevilgningen til FoU over statsbudsjettet er i 2009 på om lag 30 prosent, en økning sammenlignet med 2008 da Forskningsrådets andel av veksten var 12 prosent.

Forskningsrådets budsjett i 2009 er på 6,4 mrd. kroner. Sammenlignet med 2008 tilsvarer dette en vekst på 491,9 millioner kroner (8 prosent). Fordelingene av budsjettet bygger på Stortingets bevilgninger for 2009, Forskningsrådets forslag til store satsinger for 2009, Forskningsrådets budsjettforslag til departementene for 2009 samt Hovedstyrets vedtatte fordeling av rammer i desember 2008.

Oslo, februar 2009

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Innholdsfortegnelse	3
Innledning.....	5
1 Inntekter	8
1.1 Faglige bevilgninger	8
1.2 Særskilte forvaltningsoppdrag for departementene	10
1.3 Budsjett over tid.....	10
2 Fordeling av budsjettet.....	13
2.1 Forskningsmeldingens prioriteringer	13
2.2 Fordeling på divisjoner og staber	13
2.3 Fordeling på virkemidler	15
2.4 Tilsagn	16
2.5 Internasjonalisering.....	17
3 Departementene	20
3.1 Kunnskapsdepartementet.....	20
3.2 Nærings- og handelsdepartementet.....	30
3.3 Olje- og energidepartementet	36
3.4 Fiskeri- og kystdepartementet.....	40
3.5 Landbruks- og matdepartementet	43
3.6 Miljøverndepartementet.....	46
3.7 Fondet for forskning og nyskaping.....	50
3.8 Arbeids- og inkluderingsdepartementet.....	53
3.9 Barne- og likestillingsdepartementet	53
3.10 Finansdepartementet	54
3.11 Fornyings og administrasjonsdepartementet	54
3.12 Helse- og omsorgsdepartementet.....	54
3.13 Justis- og politidepartementet	55
3.14 Kultur- og kirke departementet.....	55
3.15 Kommunal- og regionaldepartementet	56
3.16 Samferdselsdepartementet	56
3.17 Utenriksdepartementet.....	58
4 Divisjonenes budsjetter	59
4.1 Divisjon for vitenskap.....	59
4.2 Divisjon for store satsinger	88
4.3 Divisjon for Innovasjon	111
4.4 Administrasjonsdivisjonen	132
4.5 Administrerende direktørs stab og EU-kontoret.....	135
4.6 Administrasjon.....	138

Vedlegg 1 Oversikt over programmene med angivelse av finansierende departement i 2009

Vedlegg 2 Oversikt over aktivitetenes totale budsjett i 2009

Innledning

Forskningsrådets budsjett for 2009 er på 6408,0 mill. kroner. Sammenlignet med 2008 tilsvarer dette en vekst på 491,9 millioner kroner (8 prosent).

Mange av tildelingsbrevene for 2009 har kommet for sent i forhold til Forskningsrådets frister for innlegging av årets budsjett. Dette vil innebære at noen av beløpene i budsjettboken ikke stemmer overens med det departementene faktisk bevilger.

Forskningsrådet foreslo i sitt budsjettforslag til departementene en vekst på 1,22 mrd. kroner i 2009, inklusive fondsmidler. Statsbudsjettet for 2009 gir en vekst i bevilgningen som tilsvarer 40 prosent av den foreslåtte veksten. Det er betydelig sammenfall mellom Forskningsrådets hovedprioriteringer og tildelingene fra departementene. Det innebærer at veksten særlig er knyttet til miljøvennlig energi, forskningsinfrastruktur og brukerstyrt innovasjonsarena.

Gjennom Regjeringens krisepakke har Forskningsrådet fått nye 75 mill. kroner til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), 25 mill. kroner til Nærings-ph.d, og 75 mill. kroner til miljøvennlig energi i tillegg til at det ble innført endret beløpsgrense for fradragsgrunnlaget i Skattefunnordningen. Krisepakken ble lagt frem etter at Forskningsrådet ferdigstilte årets budsjett og er derfor ikke innarbeidet i tabellene i budsjettboken.

Veksten i budsjettet for 2009 kommer over de faglige bevilgningene. Tabellen under viser en vekst i instituttbevilgningene på over 100 mill. kroner. Den reelle endringen er en økning på 30 mill. kroner i friske midler, samt en prisstigning på 4,4 prosent som de aller fleste instituttene har fått. Tallene i tabellen kan tyde på at veksten er større, noe som skyldes at enkelte departementer ikke opererer med egne poster for instituttbevilgningene, men i stedet inkluderer dem i de faglige bevilgningene. Det innebærer at en reduksjon i bevilgning eller en flytting av bevilgning fra et departement til et annet dermed ikke synliggjøres like godt som hos departementer som har egne poster for instituttbevilgningene.

Bevilgningen fra Fondet for forskning og utvikling (fondet) er noe lavere i 2009 enn i 2008. Dette henger sammen med at bevilgningen til Strategisk høyskoleprogram (SHP) er flyttet fra fondet til KDs kapittel 281.

Administrasjonsbevilgningen øker med 10,2 mill. kroner, og holdes dermed omtrent på samme reelle nivå som i 2008.

Diverse inntekter er avtalefestede inntekter fra andre offentlige og private kilder som ikke bevilges over statsbudsjettet. Per i dag er disse inntektenen anslått til i overkant av 128,1 mill. kroner, men beløpet vil etter all sansynlighet endres i løpet av året.

Forskningsrådet mottar også midler over Statsbudsjettet til å administrere tilskuddsordninger for departementene. Midlene inngår ikke i Forskningsrådets ordinære budsjett, og omtales separat i kapittel 1.2. Inkludert midlene til særskilte forvaltningsoppdrag vil Forskningsrådet forvalte til sammen 6,4 milliarder kroner i 2009.

Fram til 2007 delte Forskningsrådet bevilgningene fra departementene i generelle og spesielle midler. Utgangspunktet for denne delingen var at de generelle midlene var institutt- og rammebevilgninger til Forskningsrådet fra de største finansierende departementene Kunnskapsdepartementet (KD), Nærings- og handelsdepartementet (NHD), Olje- og energidepartementet

(OED), Fiskeri- og kystdepartementet (FKD), Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Miljøverndepartementet (MD), mens de spesielle midlene var øremerket spesifikke FoU-aktiviteter som ble finansiert over særskilte kapitler. De generelle midlene ble finansiert over 50-postene, mens de spesielle ble finansiert over andre poster. Gjennom årene har dette skillet blitt mindre tydelig både ved at flere departementer bruker 50-poster, ved at bevilgningene fra enkelte av de ”spesielle” departementene er på størrelse med bevilgningene fra noen av de ”generelle” og at de ”generelle” midlene i større og større grad øremerket. I tillegg bevilger noen av de ”generelle” departementene ”spesielle” midler.

Med bakgrunn i dette besluttet Forskningsrådet at budsjettboken for 2008 ikke skulle skille mellom ”generelle” og ”spesielle” midler. Dette opprettholdes i årets budsjettbok, men det vil allikevel være nødvendig å synliggjøre skillet mellom post 50-bevilgningene og bevilgninger over øvrige poster for de departementene det gjelder. Sistnevnte vil i departementskapitlet (kap. 3) kalles Øvrige midler over departementets budsjett.

Tabell 0-1 Forskningsrådets totale budsjett fordelt på kilder. Revidert budsjett 2008¹⁾ og Budsjett²⁾ 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endringer 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Faglige bevilgninger	4 257 653	4 648 578	390 925	9 %
Instituttbevilgninger	343 332	458 789	115 457	34 %
Avkastningen fra forskningsfondet	942 105	929 560	-12 545	-1 %
Sum	5 543 090	6 036 927	493 837	9 %
Administrasjon	232 707	242 946	10 239	4 %
Sum departementene	5 775 797	6 279 873	504 076	9 %
Diverse inntekter	140 314	128 128	-12 186	-9 %
Sum Forskningsrådets budsjett	5 916 111	6 408 001	491 890	8 %
Særskilte forvaltningsoppdrag for departementene ³⁾	11 719	11 719	0	0 %
Totalt	5 927 830	6 419 720	491 890	8 %

1) Revidert budsjett er pr 22/9/08 og kan derfor avvike noe fra de faktiske inntektene per departement som er angitt i regnskapet for 2008. regnskapet dekker de samlede bevilgningene gjennom hele 2008.

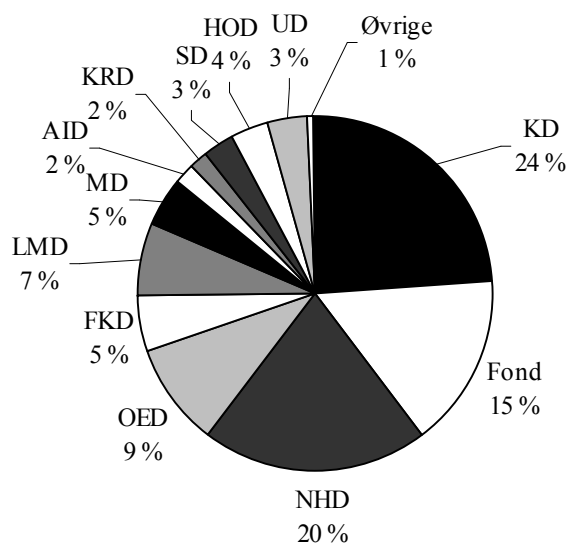
2) Budsjett 2009 er pr 19/1/09 og kan pga sene tildelingsbrev avvike noe fra de faktiske bevilgningene fra departementene

3) Midler til særskilte forvaltningsoppdrag inngår ikke i Forskningsrådets ordinære budsjett.

Figuren under gir et bilde av hvor stor andel av Forskningsrådets budsjett de ulike departementenes bevilgninger utgjør (eksklusive administrasjonsbevilgningen). Departementsprofilen har vært stabil de siste årene.

Figur 0-1 Bevilgninger per departement. Budsjett 2009 i prosent.

1 Inntekter

1.1 Faglige bevilgninger

De faglige bevilgningene (inkludert fondsbevilgningen) utgjør nesten 90 prosent av de totale bevilgningene fra departementene. I 2009 vil bevilgningene være på 5,6 mrd. kroner, jf. tabellen under. Dette innebærer en vekst på 378,4 mill. kroner (7 prosent) sammenlignet med revidert budsjett 2008.

Tabell 1-1 Faglige bevilgninger. Fordeling etter departement. Revidert budsjett 2008¹⁾ og Budsjett 2009²⁾. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Kunnskapsdepartementet ³⁾	1 190 950	1 307 972	117 022	10 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 285.52</i>	<i>108 319</i>	<i>123 627</i>	<i>15 308</i>	<i>14 %</i>
Nærings- og handelsdepartementet ⁴⁾	1 169 000	1 233 300	64 300	6 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 920.50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Olje- og energidepartementet ⁵⁾	488 500	569 500	81 000	17 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 1830.50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Fiskeri- og kystdepartementet	286 700	314 400	27 700	10 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 1023.50</i>	<i>5 000</i>	<i>6 000</i>	<i>1 000</i>	<i>20 %</i>
Landbruks- og matdepartementet	188 087	224 399	36 312	19 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 1137.50</i>	<i>30 551</i>	<i>31 281</i>	<i>730</i>	<i>2 %</i>
Miljøverndepartementet	137 518	150 518	13 000	9 %
<i>herav bevilgninger utenom kap. 1410.51</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>	<i>0</i>	<i>0 %</i>
Fondet for forskning og nyskaping	942 105	929 560	-12 545	-1 %
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	118 800	113 100	-5 700	-5 %
Barne- og likestillingsdepartementet	21 400	21 400	0	0 %
Finansdepartementet	7 500	6 000	-1 500	-20 %
Forsvarsdepartementet	0	0	0	
Justis- og politidepartementet	9 700	6 200	-3 500	-36 %
Kommunal- og regionaldepartementet	59 900	96 600	36 700	61 %
Kultur- og kirkedepartementet	8 132	8 276	144	2 %
Samferdselsdepartementet	154 200	166 800	12 600	8 %
Helse- og omsorgsdepartementet	219 996	227 362	7 366	3 %
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	5 680	0	-5 680	-100 %
Utenriksdepartementet	191 590	202 751	11 161	6 %
Totalt	5 199 758	5 578 138	378 380	7 %

1) Revidert budsjett er pr 22/9/08 og kan derfor avvike noe fra de faktiske inntektene per departement som er angitt i regnskapet for 2008. regnskapet dekker de samlede bevilgningene gjennom hele 2008.

2) Budsjett 2009 er pr 19/1/09 og kan pga sene tildelingsbrev avvike noe fra de faktiske bevilgningene fra departementene

3) Inkludert tilsagnsfullmakten på 37,5 mill. kroner begge år.

4) Inkludert tilsagnsfullmakten på 107,5 mill. kroner begge år

5) Inkludert tilsagnsfullmakten på 33,0 mill. kroner begge år

Kunnskapsdepartementet (KD): Kunnskapsdepartementets faglige bevilgning til Forskningsrådet økes med 117 mill. kroner fra 2008 til 2009. Av dette er 70 mill. kroner øremerket en ettårig bevilgning til forskningsinfrastruktur, som sammen med 10 mill. kroner i nullvekst gir 80 mill. kroner til forskningsinfrastruktur. Det er i tillegg satt av 24 mill. kroner i vekst til oppfølging av KDs andel av klimaforliket, der KDs andel skal gå til grunnforskning, rekruttering og utstyr innenfor forskning om fornybar energi og fangst og lagring av karbondioksid. Det er også lagt inn en ettårig bevilgning på 2 mill. kroner til forskningsaktiviteter på Svalbard samt 2,7 mill. kroner til 5 nye rekrutteringsstillinger i nordområdene og 10 Nærings PhD stillinger. Departementet

tildeler 5 mill. kroner til en strategisk forskningsinnsats og faglig utvikling ved universitetsmuseene, foreløpig som en engangsbevilgning. Midlene bevilges over kapittel 281.50 som også økes med 10 mill. kroner til Strategisk høyskoleprogram. Dette er midler som tidligere ble bevilget fra fondet.

Nærings- og handelsdepartementet (NHD): Veksten i bevilgningene fra NHD er i all hovedsak rettet mot underposten Programmer. 46,4 mill. kroner av veksten går til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) der 20 mill. kroner av den samlede bevilgningsrammen i 2009 er øremerket en bredesatsing rettet mot miljøteknologi. I tillegg økes rammen til Nærings Ph.D med 10 mill. kroner og bevilgningen til NANOMAT økes med 18 mill. kroner som er øremerket forskning på hydrogen, solenergi, batterier og annen fornybar energi. Bevilgningen til FORNY (kommersialisering av FoU) økes med 8 mill. kroner.

Olje- og energidepartementet (OED): Veksten i bevilgningene henger sammen med økte bevilgninger til FoU på fornybare energikilder og karbonfangst- og lagring som en oppfølging av klimaforliket. Veksten er lagt til aktiviteter innenfor Energi- og vassdragssektoren, der programmene RENERGI og CLIMIT er styrket i tillegg til opprettelsen av Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME).

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD): FKDs bevilgning til Forskningsrådet øker med 26,7 mill. kroner fra 2008 til 2009. Av økningen er 19,7 mill. kroner en rammeoverføring fra LMD til FKD knyttet til etableringen av Nofima og overføring av ansvaret for basisfinansiering av tidligere Akvaforsk fra LMD til FKD. Deler av den resterende veksten vil være bundet opp i prisjusteringer til instituttene i forbindelse med nytt basisfinansieringssystem.

Landbruks- og matdepartementet (LMD): Av veksten over LMDs budsjett er 30 mill. kroner øremerket oppfølgingen av klimaforliket der 10 mill. kroner legges til RENERGI og 20 mill. kroner til programmet Natur og Næring.

Miljøverndepartementet (MD): Også veksten i bevilgningene fra MD er knyttet til oppfølgingen av klimaforliket og er øremerket RENERGI.

Fondet for forskning og nyskaping (FOND): Nedgangen i bevilgningen fra avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping henger sammen med at bevilgningen til Strategisk høyskoleprogram (SHP) er flyttet til KDs kapittel 281. Fondskapitalen økes med 6 mrd. kroner i 2009, noe som vil gi økt avkastning fra og med 2010.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID): Nedgangen skyldes at ansvaret for basisbevilgningene til Arbeidsforskningsinstituttet og Sintef Teknologiledelse er overført KD fra og med 2009.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD): HOD har økt sin bevilgning til Forskningsrådet med 7,4 mill. kroner fra 2008 til 2009. Økningen skal gå til å styrke Rusmiddelforskning med 6,5 mill. kroner og vel 3 mill. kroner skal gå til å styrke forskningsprosjekter på samhandlingstiltak mellom kommune og spesialisthelsetjenesten i programmet Helse- og omsorgstjenester.

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD): Den regionale satsingen styrkes gjennom KRDs Nordområdetiltak der det er bevilget 35 mill. kroner til Forskningsrådet i form av en strategisk satsing på kunnskapsinfrastruktur, Forskningsløft i Nord.

Samferdselsdepartementet (SD): SD øker sin bevilgning med 10 mill. kroner til RENERGI som en oppfølging av klimaforliket samt til VERDIKT med nesten 6 mill. kroner. Som følge av at grunnbevilgningsansvaret for Transportøkonomisk Institutt er overført til MD reduseres bevilgningen med 5,6 mill. kroner.

Uteniksdepartementet (UD): UDs bevilgning til Forskningsrådet øker med 13 mill. kroner fra 2008 til 2009. Veksten går i all hovedsak til Kinaprogrammet og temaet fattigdomsforskning og konflikt, fred og utvikling i NORGLOBAL.

1.2 Særskilte forvaltningsoppdrag for departementene

Forskningsrådet mottar også midler over statsbudsjettet for å administrere tilskuddsordninger for departementene. Disse midlene er ikke inkludert i Forskningsrådets ordinære budsjett. Tabellen nedenfor viser de særskilte forvaltningsoppdragene i 2009.

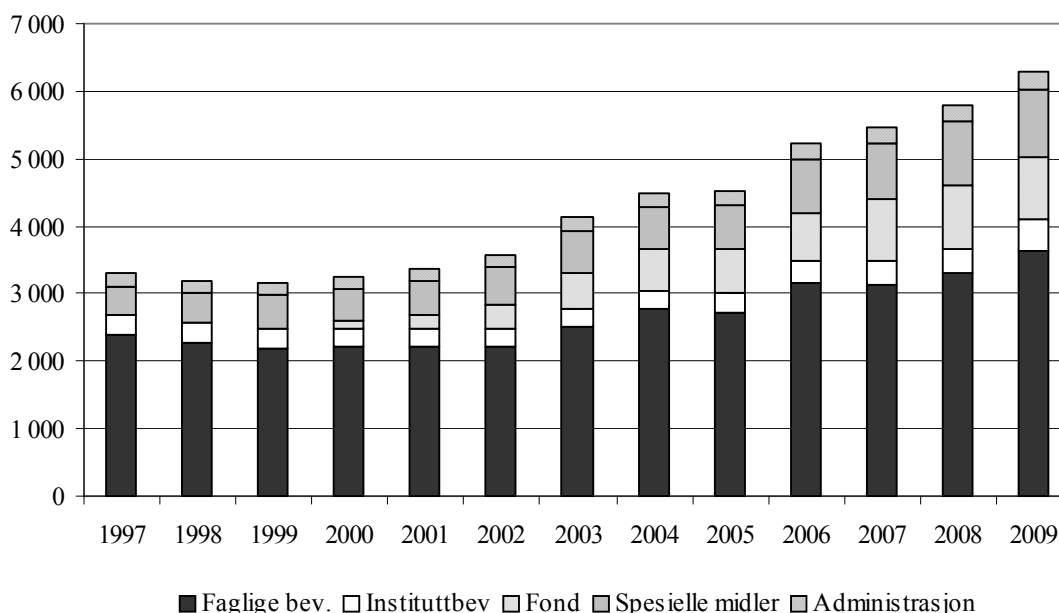
Tabell 1-2 Særskilte forvaltningsoppdrag. Fordeling etter departement. bevilgning 2008 og 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
FIN Kap. 1600 , post 80 Finansmarked	11 719	11 719	0	0 %
Sum	11 719	11 719	0	0 %

1.3 Budsjett over tid

Forskningsrådet har hatt en markert vekst siden 2000, og det er i stor grad Forskningsfondet som har bidratt til dette. Fra og med 2001 har det vært en jevn vekst i de faglige bevilgningene, og den reelle veksten i de faglige bevilgningene fra 2008 til 2009 er på 6 prosent (faste 2008-kroner).

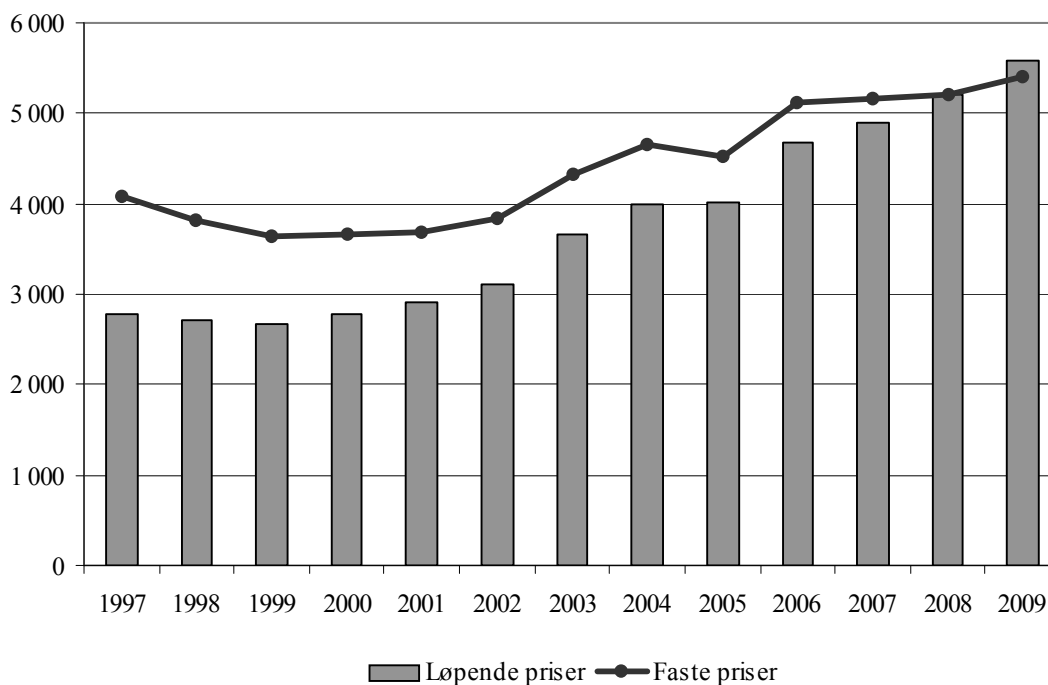
Figur 1-1 Forskningsrådets bevilgninger etter finansieringstyper. Revidert budsjett 1997-2008, budsjett 2009. Mill. løpende kroner.

I perioden 2000-2009 har den reelle økningen i bevilgningene til Forskningsrådet vært på nesten 30 prosent målt i faste 2008-kroner. Veksten skyldes bevilgningene fra avkastningen fra Forskningsfondet som var på om lag 126 mill. kroner i 2000 og som er på nesten 900 mill. kroner i 2009 (målt i faste 2008-kroner). De faglige bevilgningene har hatt en reell vekst på om lag 20

prosent fra 2000 til 2009, mens administrasjonsbevilgningen er 1,6 prosent lavere i 2009 enn den var i 2000 målt i faste kroner. Som følge av omleggingen av basisbevilgningsordningen i instituttsektoren er det vanskelig å sammenligne utviklingen i 2009 sammenlignet med tidligere år.

Figur 1-2 Utviklingen i faglige bevilgninger, instituttbevilgninger og fondsmidler. Revidert budsjett 1997-2008, budsjett 2009. Mill. løpende priser og faste 2008-priser.

Tabellen under gir en detaljert oversikt over Forskningsrådets budsjett for 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008.

Tabell 1-3 Forskningsrådet totale budsjett fordelt på finansierende departement. Revidert budsjett 2008¹⁾ og budsjett 2009²⁾. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Faglige bevilgninger				
Kunnskapsdepartementet ³⁾	1 190 950	1 307 972	117 022	10 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 285.52</i>	<i>108 319</i>	<i>123 627</i>	<i>15 308</i>	<i>14 %</i>
Nærings- og handelsdepartementet ⁴⁾	1 169 000	1 233 300	64 300	6 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 920.50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Olje- og energidepartementet ⁵⁾	488 500	569 500	81 000	17 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 1830. 50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Fiskeri- og kystdepartementet	286 700	314 400	27 700	10 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 1023.50</i>	<i>5 000</i>	<i>6 000</i>	<i>1 000</i>	<i>20 %</i>
Landbruks- og matdepartementet	188 087	224 399	36 312	19 %
<i>herav bevilgninger utenom kap 1137.50</i>	<i>30 551</i>	<i>31 281</i>	<i>730</i>	<i>2 %</i>
Miljøverndepartementet	137 518	150 518	13 000	9 %
<i>herav bevilgninger utenom kap. 1410.51</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>	<i>0</i>	<i>0 %</i>
Fondet for forskning og nyskaping	942 105	929 560	-12 545	-1 %
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	118 800	113 100	-5 700	-5 %
Barne- og likestillingsdepartementet	21 400	21 400	0	0 %
Finansdepartementet	7 500	6 000	-1 500	-20 %
Forsvarsdepartementet	0	0	0	
Justis- og politidepartementet	9 700	6 200	-3 500	-36 %
Kommunal- og regionaldepartementet	59 900	96 600	36 700	61 %
Kultur- og kirkedepartementet	8 132	8 276	144	2 %
Samferdselsdepartementet	154 200	166 800	12 600	8 %
Helse- og omsorgsdepartementet	219 996	227 362	7 366	3 %
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	5 680	0	-5 680	-100 %
Utenriksdepartementet	191 590	202 751	11 161	6 %
Sum	5 199 758	5 578 138	378 380	7 %
Instituttbevilgninger				
Kunnskapsdepartementet	52 048	152 099	100 051	192 %
Landbruks- og matdepartementet	180 763	175 230	-5 533	-3 %
Miljøverndepartementet	110 521	131 460	20 939	19 %
Sum	343 332	458 789	115 457	34 %
Totalt	5 543 090	6 036 927	493 837	9 %
Administrasjon				
Kunnskapsdepartementet	232 707	242 946	10 239	4 %
Sum departementer	5 775 797	6 279 873	504 076	9 %
Diverse inntekter	140 314	128 128	-12 186	-9 %
Totalt	5 916 111	6 408 001	491 890	8 %

1) Revidert budsjett er pr 22/9/08 og kan derfor avvike noe fra de faktiske inntektene per departement som er angitt i regnskapet for 2008. regnskapet dekker de samlede bevilgningene gjennom hele 2008.

2) Budsjett 2009 er pr 19/1/09 og kan pga sene tildelingsbrev avvike noe fra de faktiske bevilgningene fra departementene

3) Inkludert tilsagnsfullmakten på 37,5 mill. kroner begge år.

4) Inkludert tilsagnsfullmakten på 107,5 mill. kroner begge år

5) Inkludert tilsagnsfullmakten på 33,0 mill. kroner begge år

2 Fordeling av budsjettet

2.1 Forskningsmeldingens prioriteringer

Forskningsrådet rapporterer på hovedprioriteringene i den forrige forskningsmeldingen (Vilje til forskning) inntil ny forskningsmelding er ferdig utarbeidet.

Tabellen nedenfor viser anslag for de totale prosjektbevilgningene innenfor programmer og øvrige aktiviteter i Forskningsrådet hvis hovedformål og forskningspolitiske begrunnelse støtter opp under forskningsmeldingens prioriteringer. Det er programmer og aktiviteter som kan ha som hovedformål å følge opp flere av forskningsmeldingens hovedprioriteringer (strukturelle, tematiske og teknologiområder). Disse vil inngå i flere delsummer i tabellen under. Plantall 2009 er estimat basert på anslaget for 2008.

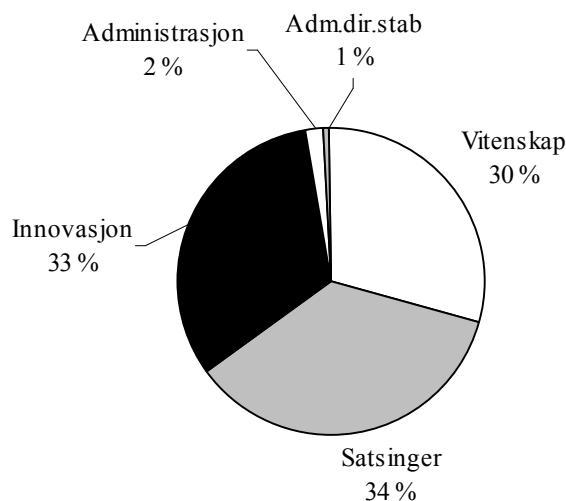
Tabell 2-1 Departementsinntekter. Fordeling etter Forskningsmeldingens prioriteringer. Anslag 2008 og plantall 2009. Mill.kroner.

	Anslag 2008	Plantall 2009
Internasjonalisering	542,0	564,5
Strukturelle prioriteringer		
Gunnforskning	1 811,6	1 998,5
Forskning for nyskaping og innovasjon	2 392,7	2 607,5
Sum	4 204,3	4 605,9
Tematiske prioriteringer		
Energi og miljø	927,6	1 158,1
Hav	278,5	294,5
Mat	488,0	504,0
Helse	704,0	737,5
Sum	2 398,1	2 694,0
Teknologiområder		
IKT	383,4	421,1
Nye materialer Nanoteknologi	113,4	138,9
Bioteknologi	414,2	432,7
Sum	911,0	992,7

2.2 Fordeling på divisjoner og staber

Figuren nedenfor viser hvordan de totale departementsinntektene i 2009 fordeler seg mellom divisjoner og staber.

Figur 2-1 Budsjett 2009 (eksklusive administrasjon) fordelt på divisjoner og staber. Prosent.

Sammenlignet med 2008 er fordelingen mellom divisjoner og staber tilnærmet den samme.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over hvordan bevilgningene fra departementene fordeler seg mellom divisjoner og staber.

Tabell 2-2 Totalt budsjett 2009. Divisjonsfordeling etter finansierende departement. 1000 kroner.

	Totalt	Vitenskap	Satsinger	Innovasjon	Admini- strasjon	Adm.dir. stab	Adm.
KD	1 703 017	1 187 546	186 575	35 250	18 535	32 165	242 946
NHD	1 233 300	24 850	158 290	1 036 460	6 200	7 500	
OED	569 500	11 000	487 500	71 000	0	0	
FKD	314 400	400	153 390	158 690	1 520	400	
LMD	399 629	300	38 650	359 629	900	150	
MD	281 978	5 500	271 098	4 500	580	300	
Fond	929 560	295 560	359 000	195 000	80 000	0	
AID	113 100	2 000	111 100	0	0	0	
BLD	21 400	4 500	11 300	5 600	0	0	
FIN	6 000	1 000	5 000	0	0	0	
JD	6 200	0	6 200	0	0	0	
KRD	96 600	0	10 000	86 600	0	0	
KKD	8 276	8 276	0	0	0	0	
SD	166 800	12 300	133 300	21 200	0	0	
FAD	0	0	0	0	0	0	
HOD	227 362	215 333	11 539	0	0	490	
UD	202 751	17 301	184 950	500	0	0	
Diverse	128 128	5 280	33 433	89 415	0	0	
Totalt	6 408 001	1 791 146	2 161 325	2 063 844	107 735	41 005	242 946

Tabellen nedenfor viser hvordan departementsmidlene fordeler seg mellom divisjonene i 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008. Tabellen viser en vekst i budsjettene til alle fagdivisjonene. Veksten er særlig markert for Satsingsdivisjonen fordi oppfølgingen av klimaforliket har økt bevilgningene til RENERGI spesielt.

Tabell 2-3 Departementsmidler fordelt på divisjoner og stab. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Vitenskap	1 643 925	1 785 866	141 941	9 %
Satsinger	1 874 975	2 127 892	252 917	13 %
Innovasjon	1 877 900	1 974 429	96 529	5 %
Administrasjon	103 435	107 735	4 300	4 %
Adm.dir.stab	42 855	41 005	-1 850	-4 %
Sum	5 543 090	6 036 927	493 837	9 %

2.3 Fordeling på virkemidler

Forskningsrådets aktiviteter og programmer sorteres i ulike hovedaktiviteter som igjen samles i ulike virkemidler.

Tabellen under viser hvordan Forskningsrådets totale budsjett (departementsmidler og diverse inntekter) fordeler seg på de ulike virkemidlene i 2008 og 2009.

Tabellen viser at bevilgningene til programmer øker med 4 prosent fra 2008 til 2009. Det er særlig de brukertstyrte innovasjonsprogrammene som vil få vekst og det henger sammen med vekst i bevilgningene til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), Miljøvennlig gasskraftteknologi (CLIMIT) og Natur og næring som følge av klimaforliket. Budsjettnedgangen i grunnforskningsprogrammene skyldes først og fremst utfasing av programmer.

I 2009 har Forskningsrådet omprioritert midler fra handlingsrettede programmer som har finansiering fra KD til fri prosjektstøtte. Nedgangen i fri prosjektstøtte som tabellen under viser henger sammen med utfasingen av satsingen Storforsk der prosjektene ble avsluttet i 2008. Korrigert for utfasingen av Storforsk er veksten i Fri prosjektstøtte 3 prosent. Veksten i bevilgningene til Andre frittstående prosjekter henger sammen med satsingen på Nærings-Ph.d som finansieres fra NHD og KD.

Veksten i bevilgninger til infrastruktur og institusjonelle tiltak skyldes den ettårige bevilgningen til infrastruktur over KDs budsjett samt bevilgningen til Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME). I tillegg er det en markert vekst i basisbevilgningene til instituttsektoren, men dette er ikke en reell vekst.

Bevilgningene til Systemtiltak øker med 45 mill. kroner, der 35 mill. kroner kommer fra KRDs Nordområdetiltak i form av en strategisk satsing på kunnskapsinfrastruktur, Forskningsløft i Nord samt vekst i bevilgningen til FORNY.

Veksten i bevilgninger til nasjonale stimulerings tiltak og møteplasser er knyttet til tiltaket Nasjonale forskerskoler.

Nedgangen i internasjonal prosjektstøtte og internasjonale stimulerings tiltak henger blant annet sammen med at ordningen med samfinansieringen av EU-prosjekter er avvirket, men den viktigste årsaken er at den internasjonale aktiviteten i større grad inngår i den ordinære programdriften.

Tabell 2-4 Totalt FoU-budsjett fordelt på virkemidler og hovedaktiviteter. Revidert budsett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner.

	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer	891 789	959 667	67 878	8 %
Grunnforskningsprogrammer	259 019	240 778	-18 241	-7 %
Handlingsrettede programmer	706 502	735 921	29 419	4 %
Store programmer	1 070 518	1 097 713	27 195	3 %
Sum programmer	2 927 828	3 034 079	106 251	4 %
Fri prosjektstøtte	512 465	463 865	-48 600	-9 %
Andre grunnforskningsprosjekter	90 061	87 016	-3 045	-3 %
Internasjonal prosjektstøtte	72 775	63 503	-9 272	-13 %
Andre frittstående prosjekter	57 280	71 553	14 273	25 %
Sum frittstående prosjekter	732 581	685 937	-46 644	-6 %
Basisbevilgninger	718 395	820 372	101 977	14 %
Strategisk institusjonsstøtte	198 752	204 580	5 828	3 %
SFF/SFI/FME	327 605	500 960	173 355	53 %
Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger	46 400	128 400	82 000	177 %
Andre infrastrukturtiltak	96 779	96 779	0	0 %
Sum infrastruktur og institusjonelle tiltak	1 387 931	1 751 091	363 160	26 %
Systemtiltak	186 950	231 950	45 000	24 %
Nasjonale stimulerings tiltak og møteplasser	23 300	34 300	11 000	47 %
Internasjonale nettverkstiltak	194 195	185 915	-8 280	-4 %
Sum nettverkstiltak	404 445	452 165	47 720	12 %
Informasjon/formidling/publisering	65 832	64 306	-1 526	-2 %
Planlegging/utredning/evaluering	47 150	49 090	1 940	4 %
Sum diverse FoU-relaterte aktiviteter	112 982	113 396	414	0 %
Disposisjonsfond	5 637	12 237	6 600	117 %
Sekretariater	34 500	36 150	1 650	5 %
Sum felleskostnader	34 500	36 150	1 650	5 %
Forvaltningsoppdrag	77 500	80 000	2 500	3 %
Sum Forvaltningsoppdrag	77 500	80 000	2 500	3 %
SUM TOTALT	5 683 404	6 165 055	481 651	8 %

2.4 Tilsagn

Forskningsrådets midler er i stor grad bundet opp i ulike former for tilsagn. Tilsagnene omfatter kontraktsmessige forpliktelser, finansieringsplan for forskningsprogrammer samt grunnbevilgninger til forskningsinstitutter tilsvarende inneværende års budsjett.

Forskningsrådets handlingsrom i 2009 er andelen av midler som ikke er bundet opp i tilsagn til videreføring av igangværende aktiviteter. Handlingsfriheten er den muligheten Forskningsrådet har til å styrke igangsatt aktivitet eller til å sette i gang ny aktivitet uten budsjettvekst. Det er ulik grad av bindinger innenfor enkeltprosjekt og planlagte programmer.

I 2010 og 2011 utgjør tilsagnene hhv 4,5 og 4,0 mrd. kroner, 89 og 79 prosent av den delen av bevilgningene som ikke er øremerket spesielle aktiviteter og tiltak. Tabellen under viser hvordan tilsagnene fordeler seg på de ulike virkemidlene.

Tabell 2-5 Midler til forskningsformål, eksklusive øremerkete bevilgninger. Fordeling etter virkemidler. Budsjett 2009 og tilsagn for 2010 og 2011. 1000 kroner.

	Budsjett 2009	Tilsagn 2010	Tilsagn 2011
Programmer	2 175 831	2 164 327	2 014 786
Frittstående prosjekter	639 798	487 726	237 219
Infrastruktur og institusjonelle tiltak	1 672 763	1 578 634	1 523 992
Nettverkstiltak	330 565	169 028	160 348
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	74 186	16 225	16 101
Disposisjonsfond	12 237		
Felleskostnader/Sekretariater	36 150	36 150	36 150
Forvaltningsoppdrag	80 000		
Sum totalt	5 021 530	4 452 090	3 988 596

2.5 Internasjonalisering

Internasjonalisering av norsk forskning er et strategisk virkemiddel for å

- styrke forskningens kvalitet og relevans
- gjøre norske miljøer i stand til å dra nytte av kunnskap og teknologi utviklet i utlandet
- gjøre norske forskere til attraktive samarbeidspartnere for de fremste internasjonale fagmiljøer
- tiltrekke gode forskere, samt oppdragsfinansiering fra utlandet
- bidra til global kunnskapsutvikling

Internasjonalt samarbeid står derfor sentralt i norsk forskning. Det internasjonale arbeidet er høyt prioritert både i Forskningsmeldingen, Soria Moria-erklæringen og i Forskningsrådets strategi. Internasjonalisering er derfor blitt en gjennomgående satsing og integrert del i Forskningsrådets samlede FoU-potefølje. I tillegg har Forskningsrådets rolle som forskningsstrategisk rådgiver økt betydelig de siste årene, ikke minst i internasjonale fora. Det lege betydelig innsats til grunn for at det internasjonale samarbeidet skal gi viktige bidrag til Forskningsrådets samlede måloppnåelse.

Samarbeidet gjennom de multilaterale organisasjonene EU, ESF, COST, EUREKA har prioritet og er av betydelig omfang. I tillegg kommer ordningen med internasjonale stipend (kulturavtalene) og en økt oppmerksomhet knyttet til nordisk samarbeid. Men det omfatter også bilateralt samarbeid, først og fremst med USA, Canada, Kina, India og Japan. Oppmerksomheten knyttes også til Forskningssamarbeidet med Russland, Singapore, Korea, Israel, Brasil, Chile, Argentina, og Sør-Afrika. Å kunne være en aktiv deltaker i flere store internasjonale forskningsinfrastrukturfasiliteter (CERN, EMBL m.fl.) er et viktig bidrag til kvalitetssikring i norsk forskning.

Gjennomgående internasjonale FoU-samarbeid

Internasjonale samarbeid inngår derfor som integrert del av Forskningsrådets aktiviteter og virkemidler og dette søkes ytterligere styrket i 2009. Det vises til omtale under de enkelte departement og divisjoner i kapittel 3 og 4. I forhold til tidligere år vil krav til internasjonale samarbeid i Forskningsrådets normale prosjektportefølje bli bedre konkretisert i program- og prosjektbeskrivelser, inngå tydeligere i kriterier for prioritering og tildeling av midler og bli bedre synliggjort i omtalen av Forskningsrådets aktiviteter på våre nettsider både på norsk og engelsk. Planlagt omfang av internasjonal samarbeid i 2009 er 1436,8 mill. kroner (inkludert internasjonalisering som hovedformål, jf. tabell 2-6), tilsvarende en vekst på 6 prosent sammenlignet med 2008 (anslag, jf. tabell 2-6): tallene baserer seg på registrering på prosentandel av internasjonale samarbeid innenfor hver aktivitet ut fra gitte kriterier som så summeres på overordnet nivå.

Stimulerings tiltak for økt internasjonalt FoU-samarbeid

Innenfor høyt prioriterte områder videreføres ordningen med spesifikke rettede tiltak. Dette gjelder først og fremst deler av det bilaterale samarbeidet og det multilaterale samarbeidet i Europa.

I 2008 videreføres ordningen med prosjektetableringssøtte (PES). Formålet er å stimulere deltakelse i søknader til EUs 7. rammeprogram, EUREKA (herunder Eurostars) og EØS-finansieringsordningen. Det innføres i tillegg en egen ordning for tilleggsfinansiering av ut- og inngående mobilitet for norske og utenlandske forskere med opphold i Norge som har fått innvilget Marie Curie-stipend i EUs 7. rammeprogram. Samfinansieringsordningen for instituttenes deltakelse i EUs 6. rammeprogram vil i hovedsak gjelde innfrielse av tilsagn, men det inngås fortsatt kontrakter for prosjekter i dette rammeprogrammet. De norske aktørene vil derfor også få bevilgninger i 2008.

Forskningsrådet har omorganisert stimuleringsordningen for bilateralt samarbeid. Innsatsen vil fokuseres om oppfølging av Nors-Amerika-strategien og forskningssamarbeid med prioriterte samarbeidsland som Japan og Kina, samt land av særlig strategiske betydning som Russland og India. Satsingene vil være nært integrert med Forskningsrådets normale portefølje og til dels skje i samarbeid med Innovasjon Norge. Støtte vil bl.a. gis til stimulerings- og nettverkstiltak (konferanser, forprosjekter, institusjonsavtaler mv.) som forsettes viderført i konkurranse om vanlige prosjektmidler for å sikre vitenskapelig kvalitet, samt mobilitetsstipend (Leiv Eriksson) i samarbeid med USA.

Strategisk internasjonal posisjonering og rådgivning

Innsatsen vil ha særlig fokus på det forskningspolitiske arbeidet i sentrale europeiske institusjoner med aktiv deltakelse i pan-europeiske forskningsinstitusjoner. Arbeidet med å etablere Europa som forskningsområdet (European Research Area – ERA) sikter mot sterkere koordinering mellom EU-forskningen og nasjonalstatenes forskningsinnsats. Man vil arbeide for å ta ut synergieffekter ved økt koordinering og samspill mellom nasjonale og internasjonale satsinger og søke å tiltrekke forskere og finansiering fra utlandet gjennom økt deltakelse, bl.a. gjennom ERA-Net-samarbeidet. Forskningsrådet vil løpende ta del i drøftinger og forslag til policy og innhold i EUs satsinger, herunder etablering av et av European Research Council (ERC), de felles europeiske teknologiinitiativene (JTI), det europeiske teknologinstituttet (EIT) samt de europeiske teknologiplattformene (ETP). Videre vil en delta aktivt innen European Science Foundation (ESF) og EUROHORC samt gjennom representasjon i besluttede organer EUREKA, COST og internasjonal infrastruktur, herunder implementeringen av ESFRI-roadmap.

Norge som global partner

Globale problemstillinger er sentralt i store deler av Forskningsrådets portefølje, og viktig for økt internasjonalisering av norsk forskning gjennom kontakt som skapes med frontforskningen generelt. Forskningsrådet vil videreføre internasjonale stipend til individuelle studieopphold, prosjektforberedelser og forskerutveksling med utlandet. Tiltakene vil i økende grad konsentreres om de prioriterte samarbeidsland. I 2008 vil Forskningsrådet forvalte egne midler fra Utenriksdepartementet for å stimulere til økt samarbeid med hhv ABC-landene og Kina.

Spesielt vil Forskningsrådet følge aktivt opp Forskningsmeldingens prioritering av at Norge skal være global partner. Forskningssamarbeid med land i den tredje verden vil videreføres og forsterkes. Det forhandles med NORAD om et program for forskningssamarbeid mellom norske forskningsinstitutter og institutter og universiteter i utviklingsland. Tematisk følges forskningsmeldingen opp i en forsterket innsats på forskningsprogrammet Global helse og deltakelse i EDCTP (European and Developing Countries Clinical Trials Partnership), samt det nye programmet Fattigdom og fred.

Tabell 2-6 Internasjonalisering. Fordeling etter virkemidler. Anslag 2008 og plantall 2009. Mill. kroner.

	Anslag 2008	Plantall 2009
Programmer		
Brukerstyrte innovasjonsprogr.	178,3	199,0
Grunnforskningsprogr.	120,4	114,5
Handlingsrettede progr.	182,0	192,0
Store programmer	192,0	200,0
Frittstående prosjekter		
Fri prosjektstøtte	100,0	100,0
Andre grunnforskningsprosjekt	21,0	21,0
Internasjonal prosjektstøtte	67,2	59,0
Andre frittstående prosjekter		
Infrastruktur og institusjonsstøtte		
Basisbevilgninger	73,3	84,0
Strategisk institusjonsstøtte	35,6	36,5
SFF/SFI/FME	146,9	197,0
Vitensk, utstyr, datab., saml	11,0	11,0
Andre infrastrukturtiltak	49,2	50,0
Nettverkstiltak		
Systemtiltak	1,8	2,0
Nasj. stimul.tiltak,møteplass	1,0	1,0
Internasjonale nettverkstiltak	170,6	169,8
Diverse FoU-relaterte prosjekter		
Planlegging/utredn./evaluering	0,5	0,0
	1 350,9	1 436,8

3 Departementene

3.1 Kunnskapsdepartementet

3.1.1 Inntekter

Kunnskapsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet over kapittel 285, post 52 er 1 184 mill. kroner i 2009, inkl. videreføring av tilsagnsfullmakten på 37,5 mill. kroner. Dette er en økning på 101,7 mill. kroner fra 2008, jf. tabell 3-1. Veksten er i all hovedsak knyttet til avansert vitenskapelig utstyr og forskning om fornybar energi og fangst og lagring av karbondioksid, som oppfølging av klimaforliket.

I tillegg er det bevilget 152,1 mill. kroner i tilskudd til de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene over kap. 287, post 57 og 58. Med innføringen av nytt basisbevilgningssystem er forskningsinstituttene delt inn i fire ulike fordelingsarenaer. Kunnskapsdepartementet har ansvaret for grunnbevilgningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene, der også de regionale forskningsinstituttene inngår. Som følge av dette er det flyttet om lag 46 mill. kroner fra andre departementer til KDs budsjett. Den reelle økningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene er på om lag 3 mill. kroner.

Det bevilges 242,9 mill. kroner over kap. 285 til Forskningsrådets administrasjon. Dette innebærer en vekst på 10,2 mill. kroner fra 2008, noe som er å betrakte som en kompensasjon for prisstigningen i perioden. Departementet bevilger også midler over en rekke andre kapitler og poster, se egen oversikt under avsnitt 3.1.4.

Tabell 3-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert	Budsjett	Endring	
			budsjett	2009	2008-2009	
			2008		Kroner	Prosent
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd ¹	1 082 631	1 184 345	101 714	9 %
Kap.	287 , post	54 Tilskudd til forskningsstiftelser	52 048		} 100 051	192 %
Kap.	287 , post	57 Forskningsinstitutter, grunnbevilgning ²		136 689		
Kap.	287 , post	58 Forskningsinstitutter, strategiske bevilgninger		15 410		
Sum generelle midler			1 134 679	1 336 444	201 765	18 %
Kap.	285 , post	55 Norges forskningsråd, administrasjon	232 707	242 946	10 239	4 %
Øvrige kap. og poster (se eget avsnitt)			108 329	123 627	15 298	14 %
Sum totalt			1 475 715	1 703 017	227 302	15 %

1) Inkl. tilsagnsfullmakt tilsvarende 37,5 mill. kroner begge år.

2) Økningen skyldes i hovedsak endret ansvar ifm innføring av nytt basisbevilgningssystem.

3.1.2 Budsjettmessige føringer

KD trekker frem følgende generelle målsettinger for sin bevilgning til forskning:

- *Kvalitet i bredden*: Forskningsbevilgningene skal fremme forskning av god kvalitet i hele det norske forskningssystemet
- *Kvalitet i spiss*: Norsk forskning skal ha noen forskningsmiljøer i den internasjonale forskningsfronten.
- *Kvalitet innenfor prioriterte satsingsområder*: Norge skal bygge opp solide kunnskapsmiljøer på områder som er særlig viktige for samfunns- og næringslivet.

3.1.2.1 Forskningsformål

KD fastsetter fordelingen av den tildelte rammen på fagområder og noen spesifikke forskningsformål. Disse fordeler seg som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 3-2 Bevilgningen i 2009 over kap. 285.52 fordelt på departementets inndeling på fag og andre tiltak. Mill. kroner

Fagområde	2009
Humaniora	116
Samfunnsvitenskap	98
Medisin og helse	144
Miljø og utvikling	72 ³
Naturvitenskap og teknologi	375
Rekruttering	69
Vitenskapleg utstyr, databasar og samlinger	80
Internasjonalisering	96 ¹
FUGE	46
Ordning for finansiering av små driftsmidler	40
Kommersialisering av forskningsresultat	0 ²
Strategiske fellesfunksjoner og informasjon	46
Tverrfaglege tiltak	2
SUM	1184

1) Inkludert finansiering av den norske noden av et nordisk senter i molekylærmedisin tilknyttet European Molecular Biology Laboratory (EMBL), som tidligere ble finansiert over egen post.

2) Bevilgningen til programmet FORNY er flyttet til kap. 281 post 50.

3) Inkluderer 24 mill. kroner til oppfølging av klimaforliket.

Økningen over KDs budsjett er i hovedsak knyttet til en ettårig satsing på forskningsinfrastruktur på 80 mill. kroner. Denne satsingen må sees i sammenheng med øremerkingen av avkastningen av 4 mrd. kroner av den økte fondskapitalen til Fondet for forskning og nyskaping, noe som vil gi om lag 140 mill. kroner årlig til forskningsinfrastruktur fra 2010. Departementet foreslår også at ubrukte midler fra gaveforsterkningsordningen blir omdisponert til forskningsinfrastruktur ved hvert årsskifte.

Økningen er videre knyttet til departementets andel av FoU-bevilgningene til klimaforliket (24 mill. kroner). Midlene fra klimaforliket skal benyttes til grunnforskning, rekruttering og utstyr innenfor forskning om fornybar energi og fangst og lagring av karbondioksyd.

Økningen er videre knyttet til følgende poster:

- Ettårig bevilgning til forskningsaktiviteter på Svalbard (2 mill.),
- Fem nye rekrutteringsstillinger i nordområdene (1,35 mill. kroner)
- Ti nye næringsPhD fra 1. september 2009 (1,35 mill. kroner)

Kunnskapsdepartementet har videre foreslått at 10 mill. kroner av frigjorte midler fra SAM-EU-ordningen kan benyttes til å styrke bilateralt og nordisk forskningssamarbeid, samt en eventuell styrking av den norske EMBL-noden. Det er også omdisponert midlar for å finansiere økningen til forskerskoler fra 10 til 20 mill. kroner i 2009.

KD gir følgende målsettinger for bevilgningen på posten:

- Sørge for at de beste forskningsmiljøene får gode vilkår uavhengig av fagområder og bransjer.
- Følge opp de tematiske og teknologiske prioriteringene i St.meld.nr.20 (2004-2005) Vilje til forskning.
- Medvirke til god og balansert rekruttering til norsk forskning, med vekt på postdoktornivå.
- Sørge for god nasjonal arbeidsdeling og prioritering i forbindelse med store investeringer i vitenskapelig utstyr og infrastruktur.

- Bidra til styrket internasjonalisering av norsk forskning.
- Drive systematiske fag- og disiplinevalueringer og følge opp disse.
- Arbeide aktivt for likestilling både som arbeidsgiver og som myndighetsutøver.

Enkelte føringer:

- Innenfor bevilgningen skal Forskningsrådet prioritere fri prosjektstøtte. Prioritering av fri prosjektstøtte betyr at delfinansiering av handlingsrettede programmer må prioriteres ned.
- Bevilgningen til Simula skal føres videre på samme nivå som i 2008.
- Det er lagt til grunn en sats på 800.000,- kroner for både doktorgradsstipend og postdoktorstipend i 2009.

3.1.2.2 Administrasjon

Departementet har bevilget 242,9 mill. kroner til administrasjon. Dette innebærer en vekst på 10,2 mill. kroner fra 2008, noe som er å betrakte som en kompensasjon for prisstigningen i perioden. Forskningsrådet er i 2009 bedt om å ha en god personal- og økonomiforvaltning som sikrer effektiv utnyttelse av de administrative ressursene i tråd med Forskningsrådets mål. De ber også Forskningsrådet om å arbeide aktivt for likestilling både som arbeidsgiver og myndighetsutøver.

3.1.2.3 Forskningsinstitutter

Departementet har bevilget 152,1 mill. kroner i tilskudd til de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene over kap. 287, post 57 og 58. Med innføringen av nytt basisbevilgningssystem er forskningsinstituttene delt inn i fire ulike fordelingsarenaer. Kunnskapsdepartementet har ansvaret for grunnbevilgningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene, der også de regionale forskningsinstituttene inngår. Som følge av dette er det flyttet om lag 46 mill. kroner fra andre departementer og 88 mill. kroner fra andre poster over KDs budsjett til disse postene. Grunnbevilgningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene over post 57 er på om lag 136,7 mill. kroner. I tillegg kommer grunnbevilgningen til CMI på 11,3 mill. kroner, som fortsatt skal bevilges over UDs budsjett. Videre har KD bevilget 15,4 mill. kroner i strategiske midler for langsiktig kompetanseheving og kunnskapsoppbygging ved instituttene på områder av spesiell interesse for sektoren. Den reelle økningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene er på om lag 3 mill. kroner.

Det er 23 institutter innenfor den samfunnsvitenskapelige arenaen i 2009; Agderforskning, Arbeidsforskningsinstituttet (AFI), Forskningsstiftelsen Fafo, Fridtjof Nansens Institutt (FNI), Institutt for fredsforskning (PRIO), Institutt for samfunnsforskning (ISF), IRIS samfunns- og næringsutvikling, Møreforskning, Nordlandsforskning, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP), Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI), Norut Alta, Norut Tromsø, Samfunns- og næringslivsforskning (SNF), SINTEF Teknologi og samfunn, Telemarkforskning Bø, Telemarkforskning Notodden, Trøndelag Forskning og Utvikling, Vestlandsforskning, Østfoldforskning og Østlandsforskning og Chr. Michelsens Institutt (CMI).

3.1.3 Fordeling av budsjett

KDs føringer på fagområder og spesifikke tiltak gir, sammen med Forskningsrådets nullvekstforslag for 2009, i hovedsak fordelingen av budsjettet mellom divisjoner og staber.

Departementets andel av FoU-bevilgningene til klimaforliket (24 mill. kroner) er fordelt med om lag 8 mill. kroner til fri prosjektstøtte og 16 mill. kroner til utstyr ved FME'ene. Midlene til FME'ene – fra denne posten – er gitt som en ettårig støtte. Dette innebærer en årlig nivå-

heving på 24 mill. kroner til grunnforskningsprosjektene med halvtårsvirkning i 2009. Midlene er lagt til Vitenskapsdivisjonen.

Av de fem nye rekrutteringsstillinger i nordområdene er det tildelt tre stipend innenfor grunnforskningsprogrammene og to innenfor fri prosjektstøtte i fagkomiteene i Vitenskapsdivisjonen. Bevilgningen til de ti nye næringsPhD er lagt til Innovasjonsdivisjonen, mens den ettårige bevilgning til forskningsaktiviteter på Svalbard er lagt til Satsingsdivisjonen.

Frihetsgraden etter SAM-EUordningen ble mindre enn forventet i 2009, da senere beregninger viste at forpliktelsene ville bli 8-10 mill. kroner mer enn anslått. Det er derfor budsjettert med 3,9 mill. kroner fra KD - og tilsvarende fra NHD - til SAM-EU ordningen i 2009. Det er i tillegg foretatt en kritisk gjennomgang av aktivitetene på posten internasjonali- sering og noen forpliktelser er skjøvet ut i tid grunnet forsinkelser. Dette har gjort det mulig å styrke EMBL-noden i tråd med budsjettforslaget for 2009 og å opprettholde rammen til BILAT-ordningen på nivå med inneværende år.

De handlingsrettede programmene er redusert med til sammen 8,8 mill. kroner for å styrke fri prosjektstøtte. Dette innebærer en omfordeling mellom Satsdivisjonen og Vitenskapsdivisjonen. Reduksjonen over Innovasjonsdivisjonens budsjett skyldes i hovedsak at bevilgningen til programmet FORNY er flyttet til kap. 281 post 50.

Tabell 3-3 Bevilgninger over kap. 285.52, 285.55 og 287.54. Fordeling på divisjoner og staber. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Vitenskapsdivisjonen	855 251	971 045	115 794	14 %
Satsingsdivisjonen	149 670	146 750	-2 920	-2 %
Innovasjonsdivisjonen	26 710	19 250	-7 460	-28 %
EU kontoret mv.	24 000	19 300	-4 700	-20 %
Administrasjon	17 135	18 535	1 400	8 %
Adm.dir.stab	9 865	9 465	-400	-4 %
Sum faglig bevilgning	1 082 631	1 184 345	101 714	9 %
Instituttbevilgning				
Vitenskapsdivisjonen	52 048	152 099	100 051	192 %
Administrasjon				
Adm.	232 707	242 946	10 239	4 %
Totalt	1 367 386	1 579 390	212 004	16 %

På de følgende sidene gis en spesifisert oversikt over bevilgningene over kap 285.52 fordelt på de enkelte fagområdene.

Tabell 3-4 Spesifisert oversikt over bevilgninger over kap. 285.52. 1 000 kroner.

HUMANIORA	Revidert	Budsjett	Start	Andre fin.dept Slutt i 2009
	budsjett 2008	2009		
Grunnforskningsprogrammer				
Samisk forskning	5 500	5 500	2007 - 2017	AID
Etikk, samfunn og bioteknologi	1 000	1 000	2007 - 2014	NHD,FKD, LMD
Kommunikasjon, IKT og medier	1 500		2003 - 2007	NHD,SD,KKD
Kulturell verdsetting	15 000	14 000	2008 - 2012	KKD, AID
Kjønnsforskning	5 500	4 500	2008 - 2012	BFD
Sum	28 500	25 000		
Handlingsrettede programmer				
Velferdsprogrammet	400		1999 - 2008	AID,BLD,HOD,JD
Innvandrings- og migrasjonsforskning (IMER)	450		2005 - 2010	AID
Sum	850	0		
Store programmer				
VERDIKT	1 850	3 350	2005 - 2014	KD, NHD, SD, Fond
Sum	1 850	3 350		
Frittstående prosjekter				
Humaniora (FRIHUM)	62 600	67 050		
Andre frittstående prosjekter				
Kvenske studier	1 500			
Sum	64 100	67 050		
Strategisk institusjonsstøtte				
Norsk samfunnsvit. datatj.(NSD)	1 000	1 000		
Institusjonsforankrede strategiske prosj.	8 000	8 000		
Sum	9 000	9 000		
Nasjonale stim.tiltak, møteplasser				
Forskerutdanning	600	600		
Forskerutdanning i etikk	900	900		
Internasjonale nettverkstiltak				
NOS-H, NOP-H	3 000	2 900		
Kontingenter	300	400		
Div. internasjonaliseringstiltak	700	600		
Sum	5 500	5 400		
Informasjon/formidling/publisering				
Publisering	4 000	4 000		
Planlegging/utredning/evaluering				
Evaluering og utredning	1 200	1 200		
Sum	5 200	5 200		
Disposisjonsfond				
Disposisjonsfond	1 000	1 000		
Totalt	116 000	116 000		

SAMFUNNSVITENSKAP	Revidert	Budsjett	Start	Andre fin.dept Slutt i 2009
	budsjett 2008			
Grunnforskningsprogrammer				
Europa i endring	3 000	6 000	2007 - 2017	Fondet, JD, UD
Samisk forskning	1 200	1 200	2007 - 2017	AID
Kommunikasjon, IKT og medier	1 500		2003 - 2007	NHD,SD,KKD
Kjønnforskning	2 500	2 500	2002 - 2007	BFD
Sum	8 200	9 700		
Handlingsrettede programmer				
Forskning om arbeidsliv, velferd og migrasjon		4 000	2009 - 2018	KD, NHD, FKD, LMD
Velferdsprogrammet	2 300		1999 - 2008	AID,BLD,HOD,JD
Arbeidslivsforskning	1 900		2002 - 2011	NHD, AID
Utdanning og samfunn	350			
Samfunnsikkerhet og risiko (SAMRISK)	500	500	2006 - 2010	JD, SD,UD Fond
Innvandrings- og migrasjonsforskning (IMER)	1 250		2005 - 2010	AID
Sum	6 300	4 500		
Store programmer				
VERDIKT	1 650	3 150	2005 - 2014	KD, NHD, SD, Fond
Sum	1 650	3 150		
Fri prosjektstøtte				
Samfunnsvitenskap (FRISAM)	50 200	54 000		
Sum	50 200	54 000		
Strategisk institusjonsstøtte				
Norsk samfunnsvit. datatj.(NSD)	7 650	7 650		
Institusjonsforankrede strategiske prosj.	9 000	6 000		
Institusjonsforankrede strategiske prosj., JUS	2 000			
Vit.utstyr, databaser og samlinger				
Infrastrukturtiltak (ESS)	2 400	2 400		
Sum	21 050	16 050		
Systemtiltak				
Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI)	3 000	3 000		NHD,KRD
Internasjonale nettverkstiltak				
NOS-S, NOP-S	2 600	2 600		
Kontingenter	500	500		
Div. internasjonaliseringstiltak	1 200	1 200		
Sum	7 300	7 300		
Informasjon/formidling/publisering				
Publisering	1 360	1 360		
Planlegging/utredning/evaluering				
Evaluering og utredning	1 840	1 840		
Sum	3 200	3 200		
Disposisjonsfond				
Disposisjonsfond	100	100		
Totalt	98 000	98 000		

NATURVITENSKAP OG TEKNOLOGI	Revidert		Start	Slutt	Andre fin.dept i 2009
	budsjett 2008	Budsjett 2009			
Grunnforskningsprogrammer					
e-vitenskap	16 000	16 000	2006 -	2015	NHD
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	9 900	9 900	2007 -	2012	OED
Romforskning	12 550	14 050	2003 -	2011	
Kjerne- og partikkelfysikk	19 400	20 150	2006 -	2011	
ESRF – Program for synkrotronforskning	5 500	5 500			
Grl. næringsrettet bioteknologi	2 200		2001 -	2008	NHD
Sum	65 550	65 600			
Handlingsrettede programmer					
Havet og kysten	3 850	2 850	2006 -	2015	OED,FKD,MD
Sum	3 850	2 850			
Store programmer					
NANOMAT	32 640	32 650	2003 -	2016	KD,NHD,Fond
VERDIKT	1 200	1 200	2005 -	2014	KD, NHD, SD, Fond
Sum	33 840	33 850			
Fri prosjektstøtte					
Biologi og biomedisin, FRIBIO	52 250	53 250			
Mat.og naturvit.skap, FRINAT	96 175	63 565			
Mat.og naturvitenskap, EUROCORES	1 500	10 900			
Teknologi, FRITEK	30 600	37 400			
Andre grunnforskningsprosjekt					
NevroNor	8 875	8 880			
Sum	189 400	173 995			
Strategisk institusjonsstøtte					
Simula-senteret	29 000	29 000			
NTVA	100	100			
Sars-senteret	7 000	7 000			
Inst.forankrede strat.prosj (ISP)	6 180	16 130			
Vit.utstyr, databaser og samlinger					
eInfrastruktur (inkl. Tungregning)	22 000	22 000			
Sum	64 280	74 230			
Internasjonale nettverkstiltak					
Kontingenter (EISCAT,NOT,IODP)	10 300	15 025			
Div. internasjonaliseringstiltak	2 450	2 450			
Sum	12 750	17 475			
Informasjon/formidling/publisering					
Profileringsprogrammet for realfagene	3 000	3 000			
Planlegging/utredning/evaluering					
Planlegging/utredning/evaluering, andre fag	300	3 500			
Sum	3 300	6 500			
Disposisjonsfond					
Disposisjonsfond	1 800	300			
Totalt	374 770	374 800			

	Revidert		Start	Andre fin.dept	
	budsjett 2008	Budsjett 2009		Slutt	i 2009
MEDISIN OG HELSE					
Handlingsrettede programmer					
Miljø, gener og helse	1 500	1 500	2006 - 2010	MD,HOD,FKD,LMD,SD	
IKT i medisin og helsetjeneste	1 700		2001 - 2005	NHD	
Helse- og omsorgstjenester	2 000	1 000	2006 - 2010	HOD,FIN	
Folkehelse	1 800	1 000	2006 - 2010	HOD	
Psykisk helse	2 100	1 000	2006 - 2010	HOD	
Sum	9 100	4 500			
Fri prosjektstøtte					
Biologi og biomedisin, FRIBIO	65 950	65 950			
Klinisk medisin og folkehelse, FRIMED	46 970	51 300			
Andre grunnforskningsprosjekt					
NevroNor	4 700	4 700	2006 - 2010	HOD	
Andre frittstående prosjekter					
Forskerlinje/Studentstipend	12 480	12 750			
Sum	130 100	134 700			
Internasjonale nettverkstiltak					
Nordiske sentere	1 500	1 500			
Int.Neuroinform.Coord.Facility (INCF)	1 600	1 600			
Div. internasjonaliseringstiltak	150	150			
Sum	3 250	3 250			
Informasjon/formidling/publisering					
Arkivering av forskningsgenererte data	320	350			
Planlegging/utredning/evaluering					
Planlegging/utredning/evaluering	480	450			
Sum	800	800			
Disposisjonsfond					
Disposisjonsfond	950	950			
Totalt	144 200	144 200			

	Revidert		Start	Andre fin.dept	
	budsjett 2008	Budsjett 2009		Slutt	i 2009
REKRUTTERING					
Fri prosjektstøtte					
Rekrutteringsmidler, fiskeri, mv (FRIBIO)	16 000	16 000		FKD,LMD,HOD	
Nordområdestipendiater (ph.d) 2)		1 350			
Nærings ph.d 2)		1 350		NHD	
Yngre fremragende forskere	30 400	30 400		FOND	
Sum	46 400	49 100			
Strategisk institusjonsstøtte					
Forskingskoler	10 000	20 000			
Sum	10 000	20 000			
Totalt	56 400	69 100			

1) Gir forpliktelser på 4,120 mill. kroner i 2010.

2) Gir forpliktelser på 4,120 mill. kroner i 2010.

	Revidert		Start	Andre fin.dept	
	budsjett 2008	Budsjett 2009		Slutt	i 2009
Vit.utstyr, databaser og samlinger					
Av. vit. utstyr og Forskningsinfrastruktur	10 000	80 000		FOND	
Sum	10 000	80 000			

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	Slutt	Andre fin.dept i 2009
MILJØ OG UTVIKLING					
Handlingsrettede programmer					
Miljø 2015	5 040	6 000	2007 -	2016	FDK, LMD, MD, UD
Utviklingsveier i Sør	1 280		1998 -	2007	UD
Polarforskning/NSF	2 000	2 000	1996 -		MD
Globale marine problemstillinger	350		2002 -		UD
Norge-Global partner		1 130	2009	2013	UD
Sum	8 670	9 130			
Store programmer					
NORKLIMA	5 520	5 530	2004 -	2013	FKD,LMD,MD,SD,Fond
Sum	5 520	5 530			
Fri prosjektstøtte					
Miljø og utviklingsforskning, FRIMUF	25 920	27 500			
For.energi, fangst, Co2		12 000			
Sum	25 920	39 500			
Strategisk institusjonsstøtte					
ProSus	2 000				
Sum	2 000	0			
Av.vit.utstyr og Forskningsinfrastruktur					
Av.vit.utstyr og Forskningsinfrastruktur		12 000			
Sum	0	12 000			
Internasjonale nettverkstiltak					
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	1 450	1 450			
Kontingenter	1 000	1 000			
Sum	2 450	2 450			
Informasjon/formidling/publisering					
Informasjon/formidling/publisering	500	500			
Planlegging/utredning/evaluering					
Planlegging/utredning/evaluering	2 440	2 440			
Sum	2 940	2 940			
Totalt	47 500	71 550			

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	Slutt	Andre fin.dept i 2009
STRAT. OPPG. OG INFORMASJON					
Handlingsrettede programmer					
Polarforskning	1 000	1 000	1996 -		MD
Sum	1 000	1 000			
Nasjonale stim.tiltak, møteplasser					
Forskningsprisen	600	600			
Integreringstiltak likestilling	1 500	1 500			
Sum	2 100	2 100			
Informasjon/formidling/publisering					
Informasjon/formidling/publisering, VIT	2 601	545			
Informasjon/formidling/publisering, STAT	200				
Informasjon/formidling/publisering, ADM	15 200	16 600			
Planlegging/utredning/evaluering					
Teknologi og samfunn	1 000	1 000			
Oppfølging av handlingsplan for likestilling					
Planlegging/utredning/evaluering, STAT	9 665	9 465			
Planlegging/utredning/evaluering, ADM	1 935	1 935			
Sum	30 601	29 545			
Sekretariater					
KILDEN	3 700	3 850			
De nasj. forskningset kom mv	9 000	10 100			
Sum	12 700	13 950			
Totalt	46 401	46 595			

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	Andre fin.dept Slutt i 2009
INTERNASJONALISERING				
Grunnforskningsprogrammer				
Det internasjonale polaråret (IPY)	2 000		2006 - 2010	MD, JD, Fond
Handlingsrettede programmer				
Polarforskning/NSF	5 000	5 000	1996 -	MD
Sum	7 000	5 000		
Internasjonal prosjektstøtte og nettverkstiltak				
Prosjektetablering og strategisk posisjonering	10 000	10 000		NHD,OED,FKD,LMD,MD
Bilateralt samarbeid (Bilat-ordningene)	18 150	18 400		NHD,FKD,LMD,MD
EMBL-noden 2)	<5 000>	10 000		
Gruppen for internasjonale stipend	8 000	8 000		
Leiv Eiriksson stipend	6 000	6 000		
Norge-Japan, Toppfin M. Curie, Nordic pilot	800	3 300		
Europauniversitetet	2 000			
India-samarbeidet	3 600	1 000		
Human front. science program (HFSPO) 1)	<3 000>	3 100		
Eracareers (Euraxess) og ESF	2 500	2 500		
Nansen senter i St.Petersburg	500	500		
IPYs sluttkonferanse		2 000		
Forskningakt på Svalbard (ett-år/utstyr)		2 000		
Samfinansiering av EU	4 827	3 900		
Nordisk samarbeid og Nordforsk	1 883	1 000		
Øvrige EU-aktiviteter	22 300	19 300		
Internasjonal drift	1 700			
Sum	82 260	91 000		
Totalt	89 260	96 000		

1) Fin.fra EU-budsjettet i 2008

2) Fin.over annen FoU-post i 2008

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	Andre fin.dept Slutt i 2009
Flerfaglige tiltak				
Store programmer				
FUGE	46 000	46 000	2002 - 2011	NHD,LMD, Fond
Sum	46 000	46 000		
Andre frittstående prosjekter				
Små driftsmidler	40 000	40 000		
Sum	40 000	40 000		
Internasjonale nettverkstiltak				
EMBL-ass nasjonal node 1)	5 000			
Sum	5 000	0		
Systemtiltak				
Kommersialisering av FoU-res. (FORNY) 2)	7 000		2002 - 2009	NHD,FKD,LMD,KRD
Sum	7 000	0		
Diverse FoU/Disposisjonsfond				
Tverrfaglige tiltak (Divisjon SATS)	2 100	2 100		
Totalt	100 100	88 100		

1) Flyttet til posten Internasjonalisering fom 2009

2) Flyttet til kap. 281,50 fom 2009

3.1.4 Øvrige midler over departementets budsjett

Kunnskapsdepartementet bevilger i tillegg 123,6 mill. kroner over andre kap. og poster i 2009. Nytt fom 2009 er at Forskningsrådet fått en egen post under kap. 281 *Fellesutgifter for universitet og høyskoler*. Som følge av dette er det flyttet midler både fra Fondet og fra Forskningsrådets ordinære kap. og post. Den nye posten omfatter i 2009 bevilgningene til SHP, FORNY, VRI, deler av bevilgningene til Praksisrettet FoU og det nye Utdanningsforskningsprogrammet, samt en

ettårig strategisk satsing ved universitetsmuseene, på til sammen 71,5 mill. kroner i 2009. De øvrige midlene går til Vitensentrene, oppstart av et forskningsprogram på *forskning om forskning og innovasjon* (FORFI), foruten Praksisrettet FoU og den nye Utdanningsforskningsprogrammet.

Tabell 3-5 Midler over øvrige kapitler/poster. Fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		Endring	
				budsjett	Budsjett	2008 -	
				2008	2009	2009	
Kap.	258	, post 21	Analyse og utviklingsarbeid	Utdanning 2020		1 500	
Kap.	226	, post 21	Kval.utv i grunnoppl., s.drift	Utdanning 2020	5 000	15 000	200 %
Kap.	281	, post 01	Fellesutg,UoH, drift	Utdanning 2020	2 000		-100 %
Kap.	281	, post 50	Fellesutg,UoH, drift	Utdanning 2020		2 500	
Kap.	226	, post 21	Kval.utv i grunnoppl., s.drift	PraksisFoU	15 000	5 000	-67 %
Kap.	231	, post 21	Barnehager, spes.driftsutg.	PraksisFoU	13 000	13 000	0 %
Kap.	231	, post 51	Barnehager, Forskning	PraksisFoU	2 707	2 825	4 %
Kap.	281	, post 01	Fellesutg,UoH, drift	PraksisFoU	8 000		-100 %
Kap.	231	, post 51	Barnehager, Forskning	Velferd	4 060		-100 %
Kap.	281	, post 50	Fellesutg,UoH, drift	Strategisk høgscoleprogram 1)	30 000	40 000	33 %
Kap.	281	, post 50	Fellesutg,UoH, drift	Strategisk satsing universitetsmuseene		5 000	
Kap.	281	, post 50	Fellesutg,UoH, drift	FORNY 2)	6 000	13 000	117 %
Kap.	281	, post 50	Fellesutg,UoH, drift	VRI	3 000	3 000	0 %
Kap.	287	, post 21	Fellesutg,UoH, spesielle drift	Forskning, inno. og øk. vekst	902	902	0 %
Kap.	287	, post 21	Fellesutg,UoH, spesielle drift	Måling ressursbruk i helseforetak	150	150	0 %
Kap.	281	, post 01	Fellesutg,UoH, spesielle drift	Forskning om forskning og innovasjon		2 000	
Kap.	281	, post 01	Fellesutg,UoH, spesielle drift	Kandidat undersøkelsen		1 250	
Sum					89 819	105 127	17 %
Kap.	226	, post 21	Kval.utv i grunnoppl., s.drift	Vitensentrene	18 500	18 500	0 %
Totalt					108 319	123 627	14 %

1) I tillegg 10 mill. kroner fra Fondet i 2008

2) I tillegg 7 mill. kroner fra KD kap 285.52 i 2008.

3.2 Nærings- og handelsdepartementet

3.2.1 Inntekter

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) bevilger 1 233,3 mill. kroner til Forskningsrådet over kap.920, post 50¹. Dette innebærer en nominell vekst i bevilgningen fra revidert budsjett 2008 med 6 prosent.

Bevilgningen er fordelt med 624,7 mill. kroner til programmer, 380,0 mill. kroner til institutter og annen infrastruktur, 113,3 mill. kroner til kommersialiserings- og nettverkstiltak, 75,7 mill. kroner til internasjonalt samarbeid, samt 39,5 mill. kroner til andre tiltak.

¹ Etter Hovedstyrets vedtak av budsjettrammene for 2009 har det i forbindelse med Regjeringens tiltakspakke (St. prp. 37 (2008-2009)) kommet en ekstrabevilgning på 87,5 mill. kroner over NHDs budsjett.

Tabell 3-6 Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Kap. 920 , post: 50.1 Programmer	566 450	624 750	58 300	10 %
50.2 Institutter og annen infrastruktur	382 000	380 000	-2 000	-1 %
50.3 Kommersialisering og nettverkstiltak	105 350	113 350	8 000	8 %
50.4 Internasjonalt samarbeid	75 700	75 700	0	0 %
50.4 Andre tiltak	39 500	39 500	0	0 %
Sum ¹⁾	1 169 000	1 233 300	64 300	6 %

1) Inkl. tilsagnsfullmakt på 107,5

3.2.2 Budsjettmessige føringer

Veksten i bevilgningen i forhold til revidert budsjett 2008 går i hovedsak til å styrke innsatsen innenfor underpost 50.1 – Programmer.

Underpost 50.1 Programmer (624,75 mill. kroner)

Hensikten med underposten er å stimulere til økt FoU-innsats i næringslivet gjennom generelle og tematiske virkemidler. De generelle virkemidlene skal sikre offentlig støtte til de beste forsknings- og innovasjonsprosjektene. På strategisk viktige områder, som tematiske eller teknologiske prioriterte områder, finnes enkeltprogrammer rettet mot særskilte sektorer.

Den foreslåtte bevilgningen til underposten er fordelt som følger:

- ✓ Generelle virkemidler
  - Brukerstyrt innovasjonsarena 316,7 mill. kroner
  - Nærings-ph.d 14,1 mill. kroner
- ✓ Tematiske virkemidler
  - Maritim og offshore 119,1 mill. kroner
  - Gassmaks 15,0 mill. kroner
  - Marine og biologiske ressurser 31,25 mill. kroner
  - Store programmer (og andre programmer) 128,5 mill. kroner

Sett i forhold til revidert budsjett 2008 representerer bevilgningen for 2009 en vekst på 58,3 mill. kroner. Veksten er fordelt på følgende måte:

- For Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) innebærer budsjettet en styrking på 32,2 mill. kroner. Differansen i forhold til den synliggjorte veksten i St. prp. nr 1 (2008-2009) skyldes at BIA allerede i revidert budsjett 2008 fikk en bevilgning på 10 mill. kroner øremerket til fornybar energi (herunder solenergi) og energieffektivisering, samt at programmet i 2009 får kompensert de 3,4 mill. kroner som ble overført det store programmet VERDIKT av 2008-bevilgningen i henhold til tidligere avtale om endringer av ansvarsfordelingen mellom de to programmene innenfor IKT-området. I tillegg er Nærings-ph.d ordningen tatt ut av BIA og lagt som en egen aktivitet med et budsjett for 2009 på 14,135 mill. kroner, inkludert en vekst på 10 mill. kroner som opprinnelig var lagt under BIA. Innenfor BIAs bevilgningsramme for 2009 er det øremerket 20 mill. kroner til en breddeatsing rettet mot alle former for miljøteknologi.
- Innenfor den videreførte bevilgningsrammen for MAROFF-programmet på 119,1 mill. kroner skal det også for 2009 disponeres 20 mill. kroner til delfinansiering av utstyrs- og infrastrukturinvesteringer ved de maritime forskningsmiljøene i Trondheim. Likeledes skal minst 10 mill. kroner skal minst 10 mill. kroner avsettes til maritime operasjoner i nordområdene.
- Bevilgningen til programmet Gassmaks videreføres på samme nivå som i 2008 – 15 mill. kroner.

- Regjeringen ønsker som ledd i sin Nordområdestrategi å styrke innsatsen innen marin forskning, med vekt på bioprospektering. Under Marine og biologiske ressurser foreslås det således en vekst på 5 mill. kroner til et utvidet norsk-svensk forskningssamarbeid innen marin bioprospektering med utgangspunkt i kompetansemiljøet i Tromsø. Konsekvensen av dette er at Natur og næring ikke får finansiering fra NHD i 2009, og at Matprogrammet får redusert sin bevilgning fra departementet med 4 mill. kroner.
- Posten Store programmer omfatter i tillegg til bevilgninger til Store programmer også noen mindre programmer/satsinger innenfor Bioteknologi, Energi og miljø og IKT. Rammen for denne budsjettposten økes i forhold til revidert budsjett 2008 med 12,4 mill. kroner. Den største endringen er at det store programmet NANOMAT, som en oppfølging av satsingen på forskning på fornybar energi i klimaforliket gis en budsjettvekst på 18 mill. kroner. Midlene øremerkes forskning på hydrogen, solenergi, batterier og annen fornybar energi.

Underpost 50.2 Institutter og annen infrastruktur (380 mill. kroner)

Avsetningen på underposten finansierer først og fremst grunnbevilgninger til de teknisk-industrielle forskningsinstituttene og strategiske programsatsinger på teknologiområder rettet mot kunnskapsleverandørene (institutter, universiteter og høyskoler) som skal sikre at disse leverer tjenester som er relevante og av høy kvalitet til eksisterende og framtidig næringsliv. For øvrig dekker posten støtte til drift av nukleær virksomhet, Teknologirådet, Norges Tekniske Vitenskapsakademi og de forskningsetiske komitéene.

Forslaget til bevilgning på underposten representerer en reduksjon på 2 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2008. Bevilgningen er foreslått fordelt som følger:

- De teknisk-industrielle instituttene (grunnbevilgninger)	145,75 mill. kroner
- Samfunnsvitenskapelige institutter	0,75 mill. kroner
- Strategisk komp.bygging på teknologiområder ved inst.og univ.	140,0 mill. kroner
- Nukleær virksomhet og andre infrastrukturtiltak	93,5 mill. kroner

Fra og med 2009 innføres det nye basisfinansieringssystemet for instituttsektoren, hvor Nærings- og handelsdepartementet har fått ansvaret for fordelingsarenaen for de teknisk-industrielle instituttene. Dette innebærer at deler av OEDs tidligere basisbevilgninger til instituttene innenfor denne sektoren er overført til NHD. Som et ledd i omleggingen er samtidig hoveddelen av departementets bevilgninger til SNF og NIFU-STEP og de regionale instituttene overført til KD, som har fått ansvaret den samfunnsvitenskapelige og regionale instituttarenaen. Videre er hoveddelen av NHDs basisbevilgning til TØI overført til MD, som blir ansvarlig departement for miljøarenaen. NHDs strategiske tildelinger til TØI er overført til SD, som får det samlede ansvaret for slike strategiske tildelinger.

Rammen for den samlede basisfinansieringen av de teknisk-industrielle instituttene ser ut til å bli 254,75 mill. kroner, noe som innebærer en økning i forhold til 2008 på om lag 17 mill. kroner. Av de avsatte midlene til strategisk kompetansebygging på teknologiområder vil bevilgningene til strategiske programmer ved universiteter og høyskoler (SUP) og Simulasenteret (Simula Research Laboratory) hhv. være på 32,6 og 10 mill. kroner. I forbindelse med etableringen av en sentral skredetat har NHD for øvrig overført midler til snøskredforskningen til OED.

Når det gjelder Nukleær virksomhet og andre infrastrukturtiltak, er 93,5 mill. kroner avsatt til videreføring av Haldenprosjektet (The OECD Halden Reactor Project), driften av forskningsreaktoren Jeep II på Kjeller, kostnader til avfallsbehandlingen i Himdalen av det radioaktive avfallet fra driften i Halden og på Kjeller og til deltakelsen i EUs strålevern-program i 7RP. Budsjettposten innbefatter også bevilgninger på til sammen 8,5 mill. kroner til grunnfinansiering av virksomheten til Teknologirådet og Norges tekniske Vitenskapsakademi

og tilskudd til de nasjonale forskningsetiske komitéene. Økningen på 1 mill. kroner i forhold til 2008 skal gå til grunnfinansieringen av Teknologirådet.

Underpost 50.3 Kommersialisering og nettverkstiltak (113,35 mill. kroner)

Hensikten med tiltakene i denne underposten er å legge til rette for kommersialisering av forskningsresultater og økt kontakt og samspill mellom næringsliv, utdanningsinstitusjoner og forskningsinstitutter. Bevilgningen deles på følgende områder:

- Kommersialisering av forskningsresultater	80,75 mill. kroner
- Virkemidler for regional FoU og innovasjon	32,60 mill. kroner

Bevilgningen til Kommersialisering av FoU (Forny) er økt 8 mill. kroner i forhold til 2008. Departementet har sterk fokus på satsingen i Forny rettet mot innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren.

Underpost 50.4 Internasjonalt samarbeid (75,7 mill. kroner)

Denne underposten viser eksplisitt NHDs bevilgninger til rettede tiltak i forhold til internasjonalt samarbeid. En vesentlig del av bevilgningsrammen, som er uendret fra 2008, er rettet mot stimulering av norsk deltakelse i og utbytte av det multilaterale europeiske næringsrettede forskningssamarbeidet, hvor tiltakene PES er og SAM-EU har vært sentrale. I tillegg brukes midlene til stimulering av næringsrettet forsknings- og teknologisamarbeid under bilaterale forskningsavtaler og strategier, hvor samarbeidet med USA, Japan og Frankrike er godt utbygd, mens større fokus nå retter seg mot land som Brasil, Russland, India og Kina.

Proposisjonen viser til at Norge har vedtatt å delta i et samarbeidstiltak mellom EU og Eureka (Eurostars) og at det skal øremerkes 2 mill. Euro pr. år i sju år til dette av NHDs bevilgning til Forskningsrådet. Det samme gjelder deltakelse i et annet artikkel 169-tiltak om allestedsnærstående IKT-assistanse (AAL), som kan medføre et årlig bidrag på 1 mill. kroner fram til 2013. Det er nå også vedtatt at Norge skal delta i to av EUs felles teknologiinitiativer (JTI) innenfor NHDs ansvarsområde; Artemis for innebygde IKT-systemer og Eniac for nanoelektronikk. Norge har forpliktet seg til en finansieringsramme på 1,5 mill. € per JTI per år i sju år. Innenfor bevilgningsrammen for underposten for 2009, som er uendret i forhold til 2008, er det bare dekning for en liten andel av en slik maksimal forpliktelse.

Underpost 50.5 Andre tiltak (39,5 mill. kroner)

Bevilgningen under denne posten er uendret fra 2008 og omfatter tiltakene

- Kompetansebygging	9,5 mill. kroner
- Administrative støttetiltak	30,0 mill. kroner

Når det gjelder posten for kompetansebygging, skal den fra og med 2009 finansiere forskning for å øke kunnskapsgrunnlaget for entreprenørskapspolitikken i tillegg til forskningen som er igang for å øke kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken og kunnskapsgrunnlaget for reiselivspolitikken. Videre skal fortsatt bevilges midler til forskning på arbeidslivsområdet. Posten for administrative støttetiltak går til forvaltningen av SkatteFUNN-ordningen samt støtte til informasjonstiltak og forskningsdokumentasjon. Budsjett for 2009 viderefører nivået fra 2008 på disse områdene.

3.2.3 Fordeling av budsjett

Tabell 3-7 Spesifisert oversikt over kap 920.50. Budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008. 1000 kroner.

Kapittel 920, post 50	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	start	-	slutt	Andre finansierende departement 2009
Programmer						
<u>Generelle virkemidler:</u>						
Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA)	<u>284 500</u>	<u>316 747</u>	2006	-		Fond
Nærings-ph.d	<u>0</u>	<u>14 153</u>	2007	-		KD
<u>Tematiske virkemidler:</u>						
<u>Maritim og offshore operasjoner</u>	<u>119 100</u>	<u>119 100</u>				
MAROFF	118 600	118 600	2002	-		2009 FKD
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	500	500	2002	-		2009 SD, FKD
<u>GASSMAKS</u>	<u>15 000</u>	<u>15 000</u>	2007	-		2016 Fond
<u>Marine og biologiske ressurser</u>	<u>31 750</u>	<u>31 250</u>				
Norsk mat fra sjø og land (MATPROG)	23 250	19 250	2006	-		2015 LMD, FKD
Natur og næring	1 500	0	2008	-		2011 LMD,FKD,MD
Marin bioprospektering	7 000	12 000				
<u>Store programmer</u>	<u>96 900</u>	<u>119 600</u>				
PETROMAKS	2 200	0	2004	-		2013 OED, AID
VERDIKT	63 800	64 800	2005	-		2014 KD,SD,Fond
RENERGI	11 000	11 000	2004	-		2013 OED,MD,SD,FIN,Fond
NANOMAT	14 400	32 400	2006	-		2015 KD,Fond
FUGE	5 500	11 400	2002	-		2011 KD,LMD,Fond
<u>Andre programmer</u>	<u>19 200</u>	<u>8 900</u>				
IKT i medisin og helse	2 700	0				
eVitenskap	4 700	7 400	2006	-		2015 KD
Miljø 2015	500	500	2007	-		2016 KD,FKD,LMD,MD
ELSA (Tidl. etikk, samfunn og bioteknologi)	1 000	1 000	2007	-		2014 KD
Grunnleggende næringsrettet bioteknologi	10 300	0	2001	-		2008 KD
Sum	566 450	624 750				

Fortsetter fra forrige side

Kapittel 920, post 50	Revidert		Andre finansierende departement		
	budsjett 2008	Budsjett 2009	start	-	slutt
Institutter og infrastrukturtiltak					
<i>Basisbevilgninger institutter</i>	<u>248 453</u>	<u>243 900</u>			
Teknisk-industrielle institutter (grunnbev.)	106 800	145 750			
Teknisk-industrielle institutter (SIP)	98 253	97 400			OED
Samfunnsvitenskapelige institutter (grunnbev.)	8 200	0			
Samfunnsvitenskapelige institutter (SIP)	2 100	750			
Regionale FoU-institutter (grunnbev.)	19 950	0			
Regionale FoU-institutter (SIP)	13 150	0			
<i>Annen strategisk institusjonsstøtte</i>	<u>45 047</u>	<u>42 600</u>			
Strategiske UoH-program (SUP)	35 047	32 600			
IKT-Simula-senteret	10 000	10 000			
<i>Andre infrastrukturtiltak</i>	<u>88 500</u>	<u>93 500</u>			
Halden prosjektet/annen nukleær virksomhet	75 650	79 650			
EU strålevernprogram (EURATOM)	1 000	1 000			FKD,LMD,MD,HOD
KLDRA Himdalen	4 350	4 350			
Teknologirådet	6 000	7 000			
Norges tekniske vitenskapsakademi	1 000	1 000			
Nasjonale forskningsetiske komiteer	500	500			FIN,LMD,KD,MD
Sum	382 000	380 000			
Kommersialiserings- og nettverkstiltak					
Kommersialisering av FoU (FORNY)	72 750	80 750	2002	-	2009 KD, FKD,LMD,KRD
Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VI)	24 700	24 700	2007	-	KD, FKD,LMD,KRD
Regionale representanter (REGREP)	7 900	7 900			FKD,LMD,KRD
Sum	105 350	113 350			
Internasjonalt samarbeid					
EUREKA/EUROSTARS	15 000	15 000			
Prosjektetableringsstøtte (PES)	23 767	23 767			OED, KD, LMD, FKD
Samfinansieringsordningen (forskningsinstitutte)	5 816	3 900			KD,OED,FKD,LMD,MD,SD
Bilateralt samarbeid (BILAT)	11 800	14 090			KD,OED,FKD,LMD,MD
Øvrig bilateralt samarbeid	3 000	3 000			
Nordisk samarbeid (Toppforskning)	4 117	1 100			
EU prosjekt	5 000	5 000			KD
Joint Technology initiatives (JTI)	0	1 643			SD
EEN (Enterprise Europe Network)	2 000	3 000			
COST	1 200	1 200			
Fransk-Norsk Stiftelse	3 000	3 000			
AAL (Art. 169)	1 000	1 000			
Sum	75 700	75 700			
Andre tiltak					
<i>Kompetansebygging</i>	<u>9 500</u>	<u>9 500</u>			
Kunnskapsgrunnlaget for reiselivsnæringen	3 300	3 300	2008	-	2011
SMARTTRANS	700	700	2007	-	2013 SD, FKD
Forskning, innovasjon og økonomisk vekst	4 000	4 000			KD
Arbeidslivsforskning	1 500	1 500	2002	-	2011 KD,AID
<i>Administrative støttetiltak</i>	<u>30 000</u>	<u>30 000</u>			
Disposisjonsfond	7 300	7 300			
SkatteFUNN	14 000	14 000			
Stiftelsen ungdom og forskning (SUF)	400	400			
Informasjonstiltak	5 800	5 800			
Statistikk/fakta grunnlaget	1 200	1 200			
Forskningsdokumentasjon o.l	1 300	1 300			
Sum andre tiltak	39 500	39 500			
Totalt	1 169 000	1 233 300			

Tabell 3-8 Bevilgninger over kap. 920.50. Fordeling på divisjoner og staber. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Vitenskapsdivisjonen	78 200	24 850	-53 350	-68 %
Satsingsdivisjonen	126 200	158 290	32 090	25 %
Innovasjonsdivisjonen	951 300	1 036 460	85 160	9 %
Administrasjon	5 800	6 200	400	7 %
Adm.dir.stab	7 500	7 500	0	0 %
Sum	1 169 000	1 233 300	64 300	6 %

3.3 Olje- og energidepartementet

3.3.1 Inntekter

Olje- og energidepartementet (OED) bevilger 569,5 mill. kroner til Forskningsrådet over kap.1830, post 50. Tilsagnsfullmakten på 33 mill. kroner foreslås videreført for 2008. Dette innebærer en nominell vekst i bevilgningen fra revidert budsjett 2008 med 17 prosent.

Bevilgningen er fordelt med 210,5 mill. kroner til petroleumsrelaterte aktiviteter og 353,5 mill. kroner til forskning innenfor energi- og vannressurssektoren. I tillegg går 5,5 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering. Dette gir en sterk økning fra 2008 til 2009 til Energi- og vannressurssektoren mens det er en nedgang i bevilgningene til Petroleumssektoren og til strategiske fellesfunksjoner.

Tabell 3-9 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Kap. 1830 , post: 50.1 Petroleumssektoren	259 000	210 500	-48 500	-19 %
Kap. 1830 , post: 50.2 Energi- og vassdragssektoren	218 500	353 500	135 000	62 %
Kap. 1830 , post: 50 Strat. fellesfunksj, inform. og internasj	11 000	5 500	-5 500	-50 %
Sum ¹⁾	488 500	569 500	81 000	17 %

1) Inkl. tilsagnsfullmakt på 33,0 mill. kroner begge år

For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene gir OED Forskningsrådet anledning til å omdisponere midler mellom virkemidler innenfor den enkelte sektor (som i tidligere år)

3.3.2 Budsjettmessige føringer

Petroleumssektoren

Totalt bevilger OED 210,5 mill. kroner til sektoren, fordelt på PETROMAKS med 130 mill. kroner, DEMO 2000 med 42 mill. kroner, Havet og kysten (PROOFNy) med 6 mill. kroner og samfunnsvitenskapelig petroleumsforskning med 10 mill. kroner, strategisk forskning med 22,5 mill. kroner. Fordelingen av midler til strategisk forskning fordeler seg med 9,04 mill. kroner til SIPer, 6,9 mill. kroner til SUPer, 2,5 mill. kroner til SEAPOP, 3 mill. kroner til IODP-kontingent og 1 mill. kroner til strategisk satsing på teknologifagene.

De største utfordringene for petroleumssektoren er å utnytte gjenværende ressurser på norsk kontinentalsokkel. Den nasjonale teknologistrategien til petroleumsnæringen, OG 21, danner et viktig grunnlag for forskningsprioriteringene i 2009. OG 21 har identifisert 8 teknologiområder innen leting, utbygging og drift (Technology Target Areas jfr. OG 21

strategi) hvor styrket teknologiutvikling vil være viktig for fremtidig verdiskaping og bærekraft innen virksomheten.

Det vises til Klimaforliket av 2008 mellom Regjeringen og KrF, Venstre og Høyre, kapittel 4.6, der det heter at ”Den offentlig finansierte petroleumsforskningen skal i tillegg ha et betydelig fokus på klima”. Den petroleumsrettede forskningsaktiviteten under Norges forskningsråd skal prioritere prosjektsøknader som kan redusere negative miljø- og klimavirkninger fra petroleumsvirksomheten.

Oljeproduksjonen fra norske felt er synkende. Samtidig ligger store gjenværende ressurser i reservoarene og verdiskapingspotensialet i teknologi som bidrar til å heve utvinningsgraden er betydelig. Prosjekter som vil bidra til å øke ressursutnyttelsen fra eksisterende felt skal prioriteres. PETROMAKS og DEMO 2000 sine aktiviteter må ses i sammenheng med de strategiske institutt- og universitetsprogrammene som er finansiert over OEDs budsjett og skal samordnes med disse der det er hensiktsmessig

Energi- og vannressurssektoren

353,5 mill. kroner foreslås å gå til denne sektoren, fordelt på RENERGI med 155 mill. kroner, CLIMIT med 68,5 mill. kroner og strategisk forskning med 20,0 mill. kroner. Fordelingen av midler til strategisk forskning fordeler seg med 5,5 mill. kroner til KOSK II, 3,5 mill. kroner til skredforskning, 1,8 mill. kroner til SIP, 4,0 mill. kroner til SUP, 3,7 mill. kroner til relevant internasjonal virksomhet og 1,5 mill. kroner til Norsk institutt for sjørett ved UiO.

Energi 21-strategien fremhever noen prioriterte områder som vil legge føringer for den videre innretningen av den offentlige FoU-satsingen innenfor energisektoren. OED legger til grunn at Forskningsrådet i sine relevante programmer følger opp prioriteringene i Energi21 og sørger for at programmene er oppdaterte på arbeidet innenfor Energi21.

Det er opprettet et permanent styre for Energi21. Sekretariatet for styret er lagt til Norges forskningsråd og det forventes at Forskningsrådet setter av ressurser til dette arbeidet.

Nordisk forskningssamarbeid har fått en mer fremtredende plass enn det som har vært tilfellet tidligere gjennom forslaget til et toppforskningsinitiativ utarbeidet av Nordisk Ministerråd. Det er enighet om å gjennomføre et såkalt testprogram. Testprogrammet som vil gjelde forskningssamarbeid innen klima, energi og miljø, skal ha en varighet på fem år (2009-2013). Finansiering fra Nordisk ministerråds globaliseringsmidler, NordForsk, Nordisk innovasjonssenter (NICE), Nordisk energiforskning (NEF) og de fem medlemslandene vil komme på 480,8 mill. kroner. Norske myndigheter vil måtte dekke 13,6 mill. kroner pr. år. RENERGI og CLIMIT må være forberedt på å dekke opp de norske forpliktelsene i forbindelse med Toppforskningsinitiativet der det er relevant.

OED viser til at ”Forskningsrådet skal i tett samarbeid med Enova, Gassnova og NVE bidra til en målrettet kompetanseoppbygging med sikte på å nå målene innenfor energisektoren på en mest mulig robust og kostnadseffektiv måte” og at det må være et tett samspill med Innovasjon Norge.

Forskningsrådet skal i samarbeid med Enova arbeide for å minske gapet mellom FoU og introduksjon av ny teknologi og kunnskap i markedet og derigjennom bidra til å virkeliggjøre innovative energiløsninger og øke anvendelsen av ny energiteknologi.

Samarbeidet med NVE innen energi- og vassdragssektoren skal følges opp. OED forutsetter at Forskningsrådet, NVE, Gassnova og Enova kostnadsfritt skal kunne få innsyn i, og eventuelt delta i, hverandres programmer og prosjekter som finansieres av OED. Partene må selv avklare nærmere hvilke programmer og prosjekter dette kan gjelde og på hvilken måte dette skal foregå.

Det er satt av 110 mill. kroner til nye Forskningsssentre for miljøvennlig energi – FM. Forskningsrådet har i 2008 gjennomført en prosess for å velge ut de nye sentrene og 4. februar 2009 ble sentrene offentliggjort. Følgende sentre blir opprettet:

- BIGCCS Centre, International CCS Centre fra SINTEF Energiforskning AS
- SUCCESS SUBsurface CO2 storage fra Christian Michelsen Research AS
- Research Centre for Offshore Wind technology fra SINTEF Energiforskning AS
- Centre for Offshore Wind Energy fra Christian Michelsen Research AS
- The Norwegian Research Centre for Solar Cell Technology, IFE
- Bioenergy Innovation centre fra Universitetet for Miljø og Biovitenskap - UMB
- The Research Centre on Zero Emission Buildings fra Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet – NTNU
- Centre for Environmental Design of Renewable Energy fra SINTEF Energiforskning AS.

Hvert senter vil få mellom 10 og 20 mill. kroner årlig gjennom en periode på 5+3 år. Kontraktforhandlingene starter i februar og målet er at avtalene skal være på plass i løpet av sommeren 2009. I 2009 vil 10 mill. kroner av bevilgningen på 110 mill. kroner gå til vitenskapelig utstyr til FME-sentrene, disse midlene blir sett sammen med 16 mill. kroner fra KDs bevilgning til grunnleggende forskning under Klimaforliket.

I tillegg til bevilgningene fra OED til Forskningsrådet går en del av avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping til aktiviteter som sorterer under OEDs ansvarsområde. I 2009 utgjør dette totalt 122,75 mill. kroner, se fordeling i tabell 3-10

Tabell 3-10 Bevilgninger fra Fondet for forskning og nyskaping relevant for OED.

Program/aktivitet	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2 009
PETROMAKS	67 400	51 000
SFFen Centre for Integrated Petroleum Research (CIPR)	14 000	14 000
SFIen Multiphase Flow Assurance Innovation Centre	13 528	10 750
SFIen Center for Integrated Operations in the Petroleum Industry	12 802	10 000
RENERGI	12 000	12 000
GASSMAKS	25 000	25 000
Sum	144 730	122 750

I tillegg til det som fremkommer i tabellen over er det en bevilgning fra Fondet til SFIen ”The Michelsen Centre for Industrial Measurement Science and Technology” på 10 mill. kroner for 2009 som er delvis relevant for petroleumssektoren. Videre har NANOMAT 25 mill. kroner og BIA 20 mill. kroner fra Fondet for 2010. Begge disse programmene har til dels betydelig portefølje relevant for energisektoren.

Tabell 3-11 Revidert budsjett for 2008 og budsjett 2009 fordelt på finansieringskilder for de programmene/aktivitetene OED er finansør.

Program/aktivitet	Rev. bud. 2008	Budsjett 2009	Finansierende departement 2009										
			KD	NHD	OED	FKD	LMD	MD	FOND	SD	AID	Div. innt.	
PETROMAKS	254 900	199 800			130 000					51 000		18 800	
Havet og kysten (PROOFNy + Seapop) 2)	87 500	85 600	2 850		8 500	40 350		16 400		5 000			12 500
PETROSAM 1)	14 000	15 000			10 000								5 000
DEMO 2000	50 000	42 000			42 000								
Kontingenter	13 600	18 325	15 025		3 000								300
RENERGI	222 850	255 950		11 000	155 000		14 000	15 350	12 000	48 600			
Teknologifag	31 600	38 400	37 400		1 000								
Miljøvennlig gasskraftteknologi (CLIMIT)	48 500	68 500			68 500								
Forskningsssentre for miljøvennlig energi (FME)	1 800	110 000			110 000								
Katalyse og syntetisk organisk kjemi (KOSK II)	15 400	15 400	9 900		5 500								
Norsk institutt for sjørett	1 500	1 500			1 500								
Basisbevilgninger teknisk industrielle institutter	237 600	253 240		242 340	10 900								
Strategisk institusjonsstøtte 3)	46 800	47 000		32 600	14 400								
Prosjektetableringsstøtte (EU/EUREKA)	46 905	43 887	10 000	22 687	3 700	2 500	2 500	2 500					
Strategiske fellesfunksjoner m.m.	400	5 500			5 500								
Sum	1 073 355	1 200 102	75 175	308 627	569 500	42 850	16 500	34 250	68 000	48 600	18 800	17 800	

- 1) Diverse inntekter er 12 mill. kroner fra Oljeindustriens landsforening (OLF) og 0,5 mill. kroner fra Havbruksnæringens forskningsfond.
- 2) Diverse inntekter er 4 mill. kroner i gave fra StatoilHydro og 1 mill. kroner fra Gaveforsterkningsordningen til HMS i petroleumssektoren

3.3.3 Fordeling av budsjett

OEDs føringer gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag for 2009 fordelingen av budsjett 2009 mellom divisjoner og staber.

En oppsummering av OEDs bevilgninger over kap. 1830.50 for 2008 og 2009 framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 3-12 Spesifisert oversikt over kap. 1830.50. Budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008. 1000 kroner.

Sektor/program	Revidert		Andre finansierende departement 2009	
	budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	Slutt
Petroleumssektoren				
PETROMAKS	154 000	130 000	2 004	2 013 AID, Fondet
Havet og kysten (PROOFNy)	6 000	6 000	2 006	2 015 KD, FKD, MD, Fondet
PETROSAM - Samfunnsvitenskapelig petroleumsforskning	10 000	10 000	2 007	2 010
DEMO 2000	50 000	42 000	1 999	
Strategiske midler:				
SIP/SUP 2)	35 000	16 000		NHD
IODP kontingent	3 000	3 000		KD
Strategisk satsing teknologifagene	1 000	1 000		NHD,KD
SEAPOP (lagt til Havet og kysten)	2 400	2 500		
Sum petroleumsforskning	261 400	210 500		
Energiforskning				
RENERGI 1)	148 200	155 000	2 004	2 013 NHD, LMD, MD, SD,Fondet
CLIMIT 1)	48 500	68 500		2 014 Fondet
Forskningssentre for miljø og energi (FME) 1)	1 800	110 000		
Strategiske midler:				
Prosjektetableringsstøtte EU/EUREKA	3 700	3 700		KD, NHD, FKD,LMD,MD
SIP/SUP 2)	9 300	5 800		NHD
Snøskredforskning 3)		3 500		
Katalyse og organisk kjemi (KOSK II)	5 500	5 500	2 007	2 012 KD
Norsk institutt for sjørett	1 500	1 500		
Sum energi- og vassdragssektoren	218 500	353 500		
Strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering m.v.				
Vassdragskab. (lagt til RENERGI)		700		
SAM-EU		2 590		
EU/EUREKA		4 410		
OG21		500		
Disposisjonskonto		400	5 500	
Sum strategiske fellesfunksjoner m.v.		8 600	5 500	
Sum kap. 1830.50	488 500	569 500		

- 1) Bevilgningen fra Revidert nasjonalbudsjett 2008 på 50 mill. kroner for å følge opp Klimaforliket er fordelt til igangværende energiprojekter i følgende aktiviteter CLIMIT 14,45 mill. kroner, FME 4,65 mill. kroner, NANOMAT 16,148 mill. kroner, BIA 15,01 mill. kroner og FRINAT 1,538 mill. kroner.
- 2) Det er foretatt en rammeoverføring til NHD fra 2009 med 22,65 mill. kroner knyttet til SIPer innen energi- og petroleumssektoren
- 3) Flyttet fra NHD fra og med 2009

Tabell 3-13 Bevilgninger over kap.1830.50 fordelt på og divisjoner. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Vitenskapsdivisjonen	11 000	11 000	0	0 %
Satsingsdivisjonen 1)	324 000	487 500	163 500	50 %
Innovasjonsdivisjonen 1)	153 500	71 000	-82 500	-54 %
Administrasjon	0	0	0	
Adm.dir.stab	0	0	0	
Totalt	488 500	569 500	81 000	17 %

- 1) CLIMIT er flyttet fra Innovasjonsdivisjonen til Satsingsdivisjonen i 2009.

3.4 Fiskeri- og kystdepartementet

3.4.1 Inntekter

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) bevilger 308,4 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1023, post 50 i 2009. Dette tilsvarer en økning på 26,7 mill. kroner (vel 9 prosent) fra 2008 til 2009. Av økningen er imidlertid 19,7 mill. kroner en rammeoverføring fra LMD til FKD knyttet til etableringen av Nofima og overføring av ansvaret for basisfinansiering av tidligere Akvaforsk fra LMD til FKD (varslet i budsjettprp. for 2008). Videre er 1,5 mill. kroner av

veksten øremerket som økning i bevilgningen til instituttene i forbindelse med innføringen av nytt basisfinansieringssystem.

Tabell 3-14 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Kap. 1023 , post 50 Tilsk. Norges forskningsråd	281 700	308 400	26 700	9 %

3.4.2 Budsjettmessige føringer

FKDs midler til Forskningsrådet skal bidra til:

- Å utvikle kunnskap, teknologi og metoder som kan danne grunnlag for en bærekraftig høsting av de biologiske ressursene i havet og en lønnsom næringsvirksomhet med basis i disse ressursene.
- At den ressurs- og miljørettede forskningen gir et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning av norske marine ressurser og sjøområder.
- Å utvikle kunnskap om sunn og trygg sjømat, god fiskehelse og fiskevelferd med særlig fokus på lakselus og lakselusvaksine, og bidra til verdiskaping gjennom kunnskap og handelspolitiske rammebetingelser og forbrukskrav.
- Å sikre at havbruksnæringen drives bærekraftig, og at det i havbruksforskningen legges vekt på problemstillinger som kan utgjøre en miljørisiko
- At havbruksforskningen styrker eksisterende næringsvirksomhet, åpner nye muligheter for næringsutvikling (medregnet nye arter i oppdrett) og sikrer en bærekraftig forvaltning.
- At den markeds- og industrirettede forskningen styrker lønnsomheten og konkurranseevnen gjennom markedsorientert omstilling og industriell utvikling.
- At forskning og utvikling innenfor havner og infrastruktur for sjøtransport medvirker til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og bidrar til å utvikle teknologi, organisering og rammebetingelser.

For 2009 skal de prioriterte programmene og satsingsområdene fra 2008 videreføres. For øvrig skal følgende prioriteres:

- Forskningsinnsats knyttet til utfordringene i nordområdene.
- Forskning på problematikken rundt nedbeiting av tare.
- Bevilgningen til forskningsinstituttene på primærnæringsarenaen skal styrkes med 1,5 mill. kroner fra FKD. Tilsvarende beløp er øremerket fra LMD til primærnæringsarenaen. Arenaen er således styrket med 3 mill. kroner i 2009, og dette beløpet skal fordeles etter resultatindikatorerne i det nye finansieringssystemet.

I tillegg ber departementet Forskningsrådet sikre:

- At FKDs sektoransvar for både den grunnleggende, strategiske og brukerstyrte forskningen innenfor departementets ansvarsområde blir godt ivaretatt.
- Gode koblinger til områder som er sentrale for utviklingen av marin sektor, men som budsjettmessig ikke hører under FKD.
- At forskningssamarbeidet i Europa følges opp på det marine og maritime området
- Dekning av FKDs bidrag til strålevernprogrammet Nuclear Fission Safety i EUs rammeprogram for forskning og kostnader knyttet til nasjonal marin forskningsekspert i EU.
- Videreføring av forskningssamarbeidet med Nord-Amerika (helse, fôr og ernæring, genomikk, rømming av fisk).

- Videreføring av forskningssamarbeidet med India om fiske- og dyrevaksiner.
- Videreføring av den fireårige satsingen på fjordøkologi i Porsangerfjorden og Hardangerfjorden.
- Finansiering av en stilling som stilles til disposisjon for departementet
- Delfinansiering av kartlegging av laksens genom

Fiskeri- og kystdepartementet vil fra 2009 ikke delta i delfinansieringen av SARS.

3.4.3 Fordeling av budsjett

Tabell 3-15 Spesifisert oversikt over kap 1023 post 50. Budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	Andre finansierende Slutt departementer 2009
Programmer og innovasjonstiltak				
Store programmer				
HAVBRUK - en næring i vekst ¹⁾	77 100	76 350	2 006	2 015 LMD, Fond
Forskning innenfor fiske- og dyrevaksiner	20 000	20 000		
NORKLIMA	2 000	2 000	2 004	2 013 KD, LMD,MD,SD,Fond
Sum	99 100	98 350		
Andre programmer og satsinger				
Natur og næring	9 500	9 500	2 008	2 011 LMD,MD
Miljø 2015	1 500	1 500	2 006	2 015 KD,NHD,LMD,MD,UD
Næringslivets transporter og ITS	1 000	1 000	2 007	2 013 NHD,SD
ELSA--programmet	1 000	1 000	2 002	2 014 KD,NHD,LMD
Havet og kysten	41 350	40 350	2 006	2 015 KD,OED,MD,Fond
Maritim virksomhet og offsh. oper. (MAROFF)	2 900	2 900	2 002	2 009 NHD,Fond
Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land	25 390	25 390	2 006	2 011 NHD,LMD,Fond
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	1 000	1 000	2 002	2 009 NHD,SD
Delfinansiering av laksens genom ²⁾	<1500>	1 000		
Sum	83 640	83 640		
Kommersialisering inkl. systemtiltak				
FORNY	5 000	5 000	2 002	2 009 KD,NHD,LMD,KRD
Sum	5 000	5 000		
Frittstående prosjekter				
EU 7RP Strålevern	1 000	1 000		NHD,LMD,MD,HOD,UD
Sum	1 000	1 000		
Infrastruktur				
Grunnbevilgninger	32 800			
Strategiske programmer - SIP	48 550			
Basisbevilgning - ny struktur		85 750		
Satsing - nytt finansieringssytem (resultatfordeles)		1 500		
Videreføring av SIPer ved HI og NIFES		21 850		
NOFIMA	2 000			
Strategiske universitetsprogrammer, Sars	500	0		
Nasjonal støtte til EU-prosjekter (SAM-EU)	824			KD,NHD,MD,SD
Sum	84 674	109 100		
Diverse FoU-relaterte aktiviteter				
Informasjon, formidling, publisering	1 520	1 520		
Informasjon, formidling, publisering ²⁾	<475>	400		
Planlegging, utredning, evaluering	400	400		
Regionale representanter (REGREP)	600	600		
Stim.tiltak og nettv.bygging / internasj. samarb.	1 500	1 300		
Stim.tiltak og nettv.bygging / internasj. samarb.	1 190	1 190		
Finansiering av stilling til disposisjon for FKD		1 000		
Prosjektetableringsstøtte (EU / EUR)	1 676	2 500		KD,NHD,OED,KMD,MD
Bilateralt samarbeid	1 000	1 000		KD,NHD,OED,KMD,MD
De nasj. forskningsetiske komiteer	400	400		
Sum	8 286	10 310		
Disposisjonsfond	0	1 000		
Totalt	281 700	308 400		

1) Inkl. 4 mill. kroner til samarbeid med Nord-Amerika.

2) Bevilgningen i 2008 er overførte midler fra tidligere år

Tabell 3-16 Bevilgninger over kap. 1023 post 50. Fordeling på divisjoner og staber. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Vitenskapsdivisjonen	900	400	-500	-56 %
Satsingsdivisjonen	147 140	147 390	250	0 %
Innovasjonsdivisjonen	131 740	158 690	26 950	20 %
Administrasjon	1 520	1 520	0	0 %
Adm.dir.stab	400	400	0	0 %
Totalt	281 700	308 400	26 700	9 %

3.4.4 Øvrige midler over departementenes budsjett

Tabell 3-17 Midler over øvrige kapitler/poster. Fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009
Kap.	1023 , post	74 Tilskudd til marin bioteknologi m.v.	5 000	6 000	20,0 %
Totalt			5 000	6 000	20,0 %

3.5 Landbruks- og matdepartementet

3.5.1 Inntekter

Landbruks- og matdepartementet (LMD) bevilger i 2009 193,068 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1137, post 50, dvs. en økning på 35,532 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2008. Av dette er 30 mill. kroner en del av oppfølgingen av Klimaforliket mellom regjeringen og Stortinget.

Det foreslås bevilget 175,230 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1137, post 51 Basisbevilgninger til forskningsinstitutter. Samlet sett er dette en nedgang på 5,533 mill. kroner fra 2008. Ved sammenlikning med 2008 må det tas hensyn til følgende: Det er foretatt en rammeoverføring av 19,7 mill. kroner fra LMD til FKD knyttet til etableringen av Nofima og overføring av ansvaret for basisfinansiering av tidligere Akvaforsk fra LMD til FKD (varslet i budsjettprp. for 2008). Det er videre foretatt en rammeoverføring på 4,274 mill. kroner fra MD til LMD knyttet til overføring av basisbevilgningsansvaret for Bioforsk Jord og miljø (tidl Jordforsk) fra MD til LMD. Av bevilgningen over kap. 1137, post 51 for 2009 er 1,5 mill. kroner øremerket som økning i bevilgningen til instituttene i forbindelse med innføringen av nytt basisfinansieringssystem.

Tabell 3-18 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
					Kroner	Prosent
Kap.	1137 , post	50 Tilsk. Norges forskningsråd	157 536	193 118	35 582	23 %
Kap.	1137 , post	51 Basisbev. til forskningsinst.	180 763	175 230	-5 533	-3 %
Sum			338 299	368 348	30 049	9 %

3.5.2 Budsjettmessige føringer

Det er et hovedmål å føre en landbruks- og matpolitikk som opprettholder et levende landbruk over hele landet. Landbruks- og matforskning er et sentralt virkemiddel for å nå dette målet og skal bidra med forskningsinnsats av internasjonal kvalitet som fremmer en innovativ og bærekraftig landbruks- og matsektor. LMDs strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon (2007-2012) er førende for departementets prioriteringer i 2009. Forskning innenfor landbruk og klima er et gjennomgående prioritert tema.

Kap. 1137, post 50 Tilskudd til Norges forskningsråd

I 2009 legger LMD særlig vekt på følgende:

- Deltagelse i de fire sentrale forskningsprogrammene: Norsk mat fra sjø og land (Matprogrammet), Natur og næring, Miljø 2015 og RENERGI.
- Fortsatt deltagelse også i de store programmene NORKLIMA og HAVBRUK.
- En satsing på 30 mill. kroner på forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst og –lagring (oppfølging av Klimaforliket) som skal fordeles med 20 mill. kroner til programmet Natur og Næring og 10 mill. kroner til RENERGI.
- Styrke og videreføre det internasjonale engasjementet gjennom deltagelse i EUs 7. rammeprogram, herunder særlig den tematiske satsingen Food, Agriculture and Fisheries and Biotechnology, og gjennom å opprettholde sin rolle som delegat i Standing Committee on Agricultural Research (SCAR).
- Videreføring av arbeidet med å etablere mer effektive og kvalitetsfremmende prosedyrer for finansiering og administrering av det nordiske forskningssamarbeidet.
- Videreføring av det internasjonale forskningssamarbeidet med Nord-Amerika innenfor tema som mattrygghet, bioenergi og klima, bl.a. gjennom Chair-ordningen mellom UMB og Universitetet i Minnesota.
- Videreføring av bevilgningen til FORNY
- Øke innsatsen innenfor utdanning og rekruttering av forskere til alle fagområder innenfor sektoren og arbeide for å få internasjonal forskningskompetanse til Norge.

Kap. 1137, post 51 Basisbevilgning til forskningsinstitutter

Bevilgningen som kanaliseres gjennom Forskningsrådet er på 175,230 mill. kroner. Midlene vil, sammen med midler fra FKD, være en del av finansieringen av primærnæringsarenaen innenfor det nye basisfinansieringssystemet som innføres fra og med 2009. 1,5 mill. kroner er øremerket en styrking av instituttene i forbindelse med innføringen av det nye systemet. Tilsvarende beløp er øremerket fra FKD til primærnæringsarenaen. Arenaen er således styrket med 3 mill. kroner i 2009, som skal fordeles etter resultatindikatorerne i det nye finansieringssystemet.

3.5.3 Fordeling av budsjett

Tabell 3-19 Spesifisert oversikt over kap 1137 post 50 og 51. Budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Start	-	Slutt	Andre finansierende departementer 2009
Store programmer						
HAVBRUK - en næring i vekst	1 500	1 500	2006	-	2015	FKD, Fond
NORKLIMA - klimaendr. og virkn. for Norge	4 000	4 000	2004	-	2013	OED, KD, FKD, MD, SD, Fond
RENERGI - fremtidens rene energisystem	4 000	14 000	2004	-	2013	NHD, OED, MD, SD, Fond
Sum	9 500	19 500				
Andre programmer og satsinger						
Natur og næring	53 110	73 110	2008	-	2011	FKD
Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land	70 212	75 174	2006	-	2015	NHD, FKD, Fond
Miljø 2015	9 150	9 150	2006	-	2015	KD, FKD, NHD, MD
Etikk, samfunn og bioteknologi (videreføring)	1 000	1 000	2002	-	2014	NHD, FKD, KD, HOD
<i>Midler fra post 51 til Natur/næring og Matprogrammet</i>	<i>-8 640</i>	<i>-9 020</i>				
Sum	124 832	149 414				
Kommersialisering						
Forny	5 000	5 000	2002	-	2009	NHD, KD, FKD, KRD
Sum	5 000	5 000				
Frittstående prosjekter						
EU 7RP Strålevern	1 000	1 000				NHD, FKD, MD, HOD,
Sum	1 000	1 000				
Infrastruktur						
Husleiekompensasjon Bioforsk	1 854	1 854				
Sum	1 854	1 854				
Diverse FoU-relaterte aktiviteter						
Informasjon, formidling, publisering	1 800	1 800				
Planlegging, utredning, evaluering	400	400				
Regionale representanter (REGREP)	600	600				
Stim.tiltak og nettv.byg. (inkl. internasj. smb.)	1 250	1 250				
Internasj. samarb. (Nord-Amerika)	6 000	6 000				
Nasjonal støtte til EU-prosjekter (SAM-EU)	824	0				
Prosjektetableringsstøtte (EU / EUR)	1 676	2 500				
Bilateralt samarbeid	2 500	2 500				
De nasj. forskningsetiske komitéer	300	300				
Sum	15 350	15 350				
Disposisjonsfond	0	1 000				
Sum - post 50 (*)	157 536	193 118				
Grunnbevilgninger	112 000					
Strategiske programmer (*)	50 198					
Basisbevilgning - ny struktur		158 285				
Nofima AS	2 000					
<i>Midler fra post 51 til Natur/næring og Matprogrammet</i>	<i>8 640</i>	<i>9 020</i>				
Husleiekompensasjon Bioforsk	7 925	7 925				
Sum - post 51 (*)	180 763	175 230				
Totalt	338 299	368 348				

(*) Post 51 midler (9,020 mill. kroner i 2009) inngår i *Matprogrammet* og *Natur og næring* etter videreføring av tidligere strategiske programmer i UoH-sektoren (i samarbeid med instituttene)

Tabell 3-20 Bevilgninger over kap. 1137.50 og 1137.51. Fordeling på divisjoner og staber. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Faglig bevilgning				
Vitenskapsdivisjonen	300	300	0	0 %
Satsingsdivisjonen	23 150	33 150	10 000	43 %
Innovasjonsdivisjonen	133 036	158 618	25 582	19 %
Administrasjon	900	900	0	0 %
Adm.dir.stab	150	150	0	0 %
Sum FoU	157 536	193 118	35 582	23 %
Instituttbevilgning				
Innovasjonsdivisjonen	180 763	175 230	-5 533	-3 %
Totalt	338 299	368 348	30 049	9 %

3.5.4 Øvrige midler over departementenes budsjett

Departementet bevilger i tillegg midler som er øremerket spesielle tiltak. Tabellen nedenfor gir en oversikt over disse.

Tabell 3-21 Midler over øvrige kapitler/poster. Fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring
			2008 - 2009
Kap. 1150 ,post 77 Miljø 2015	1 000	5 500	450 %
Kap. 1150 ,post 77 Natur og Næring, Matprogrammet og MAT-SLF	29 551	25 781	-13 %
Totalt	30 551	31 281	2 %

3.6 Miljøverndepartementet

3.6.1 Inntekter

Miljøverndepartementet bevilger i 2009 ca. 144,5 mill. kroner over kap. 1410, post 51 (St.prp. nr. 1, 2008-2009) til forskningsprogrammer i Forskningsrådet. Dette tilsvarer en økning på 13 mill. kroner (10 prosent) fra 2008 til 2009. Økningen i bevilgningen skal brukes til å styrke samfunnsfaglig forskning for utvikling og bruk av fornybar energi. Økningen er øremerket til *RENERGI*.

Miljøverndepartementet bevilger ca. 131,5 mill. kroner over kap. 1410, post 50 (St.prp. nr. 1, 2008-2009) i basisbevilgninger til miljøinstituttene i Forskningsrådet. Bevilgningen til basisbevilgninger er i 2009 økt med 20,9 mill. kroner i forhold til budsjett 2008 (19 prosent). Bevilgningen er økt med 14,6 mill. kroner for å styrke den langsiktige kompetanseoppbyggingen for sektoren, og videre økt med rammeoverføring av 2,1 mill. kroner fra kap. 1410, post 70 Nasjonale oppgaver. Bevilgningen er øgt med rammeoverføring av 5,8 mill. kroner fra kap. 1301, post 50 Samferdselsforskning (fra Samferdselsdepartementet) og 2,6 mill. kroner fra kap. 920, post 50.2 Næringsrettet strategisk forskning (fra Nærings- og handelsdepartementet) fordi grunnbevilgningsansvaret for Transportøkonomisk institutt er overført til Miljøverndepartementet som ansvarlig for grunnbevilgningene til fordelingsarenaen for miljøinstitutt. Det er rammeoverført 4,3 mill. kroner fra bevilgningen til kap. 1137, post 51 Basisbevilgninger til forskningsinstitutt m.m. (Landbruks- og matdepartementet) fordi grunnbevilgningsansvaret for Bioforsk, Jord og miljø er

overført til Landbruks- og matdepartementet som ansvarlig for grunnbevilgningene til noen institutt på fordelingsarenaen for primærnæringsinstitutt.

Tabell 3-22 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Kap. 1410 , post 51 Forskningsprogrammer	131 518	144 518	13 000	10 %
Kap. 1410 , post 50 Basisbev. til miljøinstituttene	110 521	131 460	20 939	19 %
Sum	242 039	275 978	33 939	14 %

3.6.2 Budsjettmessige føringer

Mål for miljøvernforskningen er å medvirke til å styrke kunnskapsgrunnlaget for et effektivt miljøvernarbeid og for en bærekraftig ressursforvaltning og samfunnsplanlegging. Miljøvernforskningen skal gi et godt kunnskapsunderlag for nasjonale forvaltningsoppgaver, for avgjørelser i politikkkutforming og som grunnlag for internasjonalt miljøvernsamarbeid.

Hovedvekten er lagt på forskning innen klimaendringer, inkl. forskning på biologiske og samfunnsmessige effekter av klimaendringer. Marin forskning og forskning innen biologisk mangfold og helse- og miljøfarlige kjemikalier blir óg prioritert. Forskningsprogrammene omfatter flere fagområder, og Miljøverndepartementet ønsker å sikre at også de mindre fagområdene får nødvendig prioritet i både det nasjonale og det internasjonale arbeidet. Det blir fremdeles arbeidet for å bedre integreringen av miljøvernforskningen i alle relevante deler av virksomheten innen Norges forskningsråd.

På resultatområde 1: Bevaring av naturens mangfold og friluftsliv skal minst 2 mill. kroner gå til forskning på miljøvirkninger av genmodifiserte organismer, og minst samme beløp til forskning på klimaeffekter på biologisk mangfold. Videre skal 7,7 mill kroner gå til forskning på villaks der lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* står sentralt. Det skal også prioriteres forskning på rovvilt og miljøeffekter av fremmede organismer.

På resultatområde 2: Bevaring og bruk av kulturminner skal forskning knyttet til bruken av kulturarven og næringsutvikling tilgodesees med 1 mill. kroner under forskningsprogrammet Areal og Natur. Det skal avsettes samlet 1,5 mill. kroner til følgeevaluering av verdiskapningsprogrammet for 2009 og 2010.

På resultatområde 3: Sammenhengen mellom næringsstoffer i ferskvann og marine økosystemer, og samvirke mellom næringsalter og klimaendringer skal prioriteres. Rent hav og vann og et giftfritt samfunn skal delprogrammet i *Havet og kysten* om langtidsvirkninger fra utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten tilgodesees med minst 2 mill. kroner, og 1,5 mill. kroner skal benyttes til forskning rettet mot videreutvikling av overvåkningssystem i forvaltningsplan for Barentshavet, med prioritering av utvikling av indikatorer og referanseverdier for miljøgifter og biologisk mangfold. Generelt skal det prioriteres forskning på ”nye” miljøgifter og alternativ avfallsbehandling.

På resultatområde 4: Et stabilt klima og ren luft skal samfunnsvitenskapelig forskning for utvikling og bruk av fornybar energi tilgodesees med 13 mill. kroner. Forskning på internasjonale klimaavtaler (6 mill. kroner) er imidlertid flyttet fra RENERGI til NORKLIMA som følge av overføring av ansvarsforholdet mellom disse to programmene. Videre skal støvforskning tilgodesees med minst 2 mill. kroner.

På resultatområde 5: Internasjonalt miljøvernsamarbeid og miljø i nord og polarområdene skal *Det internasjonale polaråret (IPY) 2007-2008* tilgodesees med 2 mill. kroner.

På resultatområde 6: Planlegging for en bærekraftig utvikling skal bruk og vern-problematikk og arealplanlegging prioriteres.

På resultatområde 7: Tverrgående virkemidler og oppgaver skal det prioriteres forskning knyttet til jordobservasjon, forbruksforskning og livsløpsanalyser, radioaktiv forurensning, samt virkemidler som fremmer bærekraftig utvikling.

Posten basisbevilgninger dekker grunnbevilgninger til ny fordelingsarena for miljøinstitutt (miljøforskningsinstituttene og Transportøkonomisk institutt) og de strategiske instituttbevilgningene til miljøforskningsinstituttene, og strategiske instituttbevilgninger til Bioforsk, Jord og miljø på fordelingsarena for primærnæringsinstitutt. Disse basisbevilgningene blir kanalisert gjennom Norges forskningsråd som gir råd om fordeling av midlene.

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR), Norsk institutt for luftforskning (NILU), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Senter for klimaforskning (CICERO) og Transportøkonomisk institutt (TØI) er sentrale institutter innen sine områder av miljøvernforskningen.

3.6.3 Fordeling av budsjett

Miljøverndepartementets føringer på fagfeltet gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordeling av budsjett 2009 mellom divisjoner og staver. Veksten er lagt til *RENERGI* og basisbevilgninger.

Tabell 3-23 Spesifisert oversikt over kap 1410.50 og 1410.51. Budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008. 1000 kroner.

Resultatområde/program	Revidert 2008	Budsjett 2009	Start	Andre finansierende Slutt departement i 2009
Bevaring av naturens mangfold og friluftsliv				
NORKLIMA	2 000	2 000	2004	2013 KD,FOND,LMD,FKD,SD
Miljø 2015	23 800	23 800	2007	2016 KD,NHD,FKD,LMD,FIN,UD
Havet og kysten	1 800	1 800	2006	2015 KD,OED,FKD,Fond
Sum	27 600	27 600		
Bevaring og bruk av kulturminner				
Miljø 2015	6 850	6 850	2007	2016 KD,NHD,FKD,LMD,FIN,UD
Natur og Næring	1 000	1 000	2008	2011 FKD, LMD
Sum	7 850	7 850		
Rent hav og vann og et giftfritt samfunn				
Miljø 2015	6 000	6 000	2007	2016 KD,NHD,FKD,LMD,FIN,UD
Havet og kysten	14 100	14 100	2006	2015 KD,OED,FKD,Fond
Miljø, gener og helse	2 000	2 000	2006	2010 KD,HOD,SD
Sum	22 100	22 100		
Et stabilt klima og ren luft				
NORKLIMA	35 400	41 400	2004	2013 KD,FOND,LMD,FKD,SD
Miljø 2015	3 100	3 100	2007	2016 KD,NHD,FKD,LMD,FIN,UD
Miljø, gener og helse	2 000	2 000	2006	2010 KD,HOD,SD
RENERGI	8 350	15 350	2004	2013 NHD,OED,LMD,Fond,SD
Sum	48 850	61 850		
Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljø i nord- og polarområdene				
Polarforskning/NSF/IPY	3 200	3 200		KD,FOND, JD
NORKLIMA	3 000	3 000	2004	2013 KD,FOND,LMD,FKD,SD
Havet og kysten	500	500	2006	2015 KD,OED,FKD,Fond
Sum	6 700	6 700		
Planlegging for en bærekraftig utvikling				
Natur og Næring		1 000	2008	2011 FKD, LMD
NORKLIMA	1 000			
Demokrati, styring og regionalitet	4 950	4 950	2005	2014 SD,KRD
Sum	5 950	5 950		
Tverrgående virkemidler og oppgaver				
Miljø 2015	5 900	5 900	2007	2016 KD,NHD,FKD,LMD,FIN,UD
Romforskning	1 500	1 500		KD
Kontingenter	1 000	1 000		
Informasjon/ formidling/ publisering	1 268	1 268		
Planlegging/ utredning/ evaluering	1 800	1 800		
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	1 000	1 000		
Sum	12 468	12 468		
Totalt	131 518	144 518		

	Revidert 2008	Budsjett 2009	Start	Andre finansierende Slutt departement i 2009
Basisbevilgninger 1)	107 021	127 960		SD
Internasjonale satsinger	3 500	3 500		
Sum	110 521	131 460		

1) Rammeoverføring i 2009 fra MDs kap. 1410.70 med 2,1 mill. kroner (nasjonale forvaltningsoppaver), fra SD kap. 1301.50 og NHDs kap. 920.50.2 i tilknytning til TØI med 5,8 og 2,6 mill. kroner og overføring til LM Skap. 1137.51 med 4,3 mill. kroner i tilknytning til Bioforsk, Jord og miljø. Netto rammeoverføring 6,3 mill. kroner.

Tabell 3-24 Bevilgninger over kap. 1410.50 og 1410.51. Fordeling på divisjoner og staber. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Faglig bevilgning				
Vitenskapsdivisjonen	5 500	5 500	0	0 %
Satsingsdivisjonen	124 138	136 138	12 000	10 %
Innovasjonsdivisjonen	1 000	2 000	1 000	100 %
Administrasjon	580	580	0	0 %
Adm.dir.stab	300	300	0	0 %
Sum FoU	131 518	144 518	13 000	10 %
Instituttbevilgning				
Satsingsdivisjonen	108 021	128 960	20 939	19 %
Innovasjonsdivisjonen	2 500	2 500	0	0 %
Totalt	242 039	275 978	33 939	14 %

3.6.4 Øvrige midler over departementets budsjett

Departementet bevilger i tillegg midler som er øremerket spesielle tiltak. I tabellen nedenfor gis det en oversikt over disse.

Tabell 3-25 Midler utover kap 1410.50 og 1410.51. Fordelt på kap./post og program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring
			2008 - 2009
Kap. 1410 ,post 53 Internasjonalt samarbeid om miljøforskning	5 000	5 000	0 %
Kap. 1400 ,post 76 EU 7 RP Strålevern	1 000	1 000	0 %
Totalt	6 000	6 000	0 %

3.7 Fondet for forskning og nyskaping

Bevilgningen på posten er 929,6 mill. kroner. Det er så å si en nominell videreføring av bevilgningen for 2008. Nedgangen på 12,5 mill. kroner henger sammen med at bevilgningen til Strategisk høgscoleprogram er flyttet til KDs kapittel 281. Departementet slutter seg til prioriteringene i nullvekstalternativet i Forskningsrådets budsjettforslag for 2008. Større omdisponeringer i forhold til budsjettforslaget må tas opp med departementet på forhånd.

Tabell 3-26 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Kap. 286 , post 50 Fondet for forskning og nyskaping	942 105	929 560	-12 545	-1 %

Kunnskapsdepartementet har følgende presiseringer av mål og føringer for bevilgningen på posten:

Mål 1: Sørge for at de beste forskningsmiljøene får gode vilkår uavhengig av fagområder og bransjer.

Bevilgningen skal finansiere tematisk uavhengige virkemidler, med særlig vekt på virkemidler som skal bidra til å bygge forskningsmiljøer som kan hevde seg i den internasjonale forskningsfronten.

Mål 2: Følge opp de tematiske og teknologiske prioriteringene i forskningsmeldingen.

Bevilgningen skal finansiere store programmer og andre satsinger rettet mot de tematiske og teknologiske prioriteringene i forskningsmeldingen.

Mål 3: Medvirke til god og balansert rekruttering til norsk forskning, med vekt på postdoktornivå.

Forskningsrådet har et særskilt ansvar for å finansiere postdoktorstipender, og skal prioritere dette innenfor bevilgningen på posten. Forskningsrådets finansiering av rekrutteringsstillinger og annet forskningspersonale skal bidra til å fremme likestilling i academia, både blant rekruttene og det faste forskerpersonalet.

Mål 4: Sørge for god nasjonal arbeidsdeling og prioritering i forbindelse med investeringer i avansert vitenskapelig utstyr og infrastruktur.

Bevilgningen skal finansiere avansert vitenskapelig utstyr både knyttet til store programmer og gjennom "frie" utstyrsbevilgninger underlagt behandling i det nasjonale utstyrsutvalget.

Mål 5: Bidra til styrket internasjonalisering av norsk forskning.

Arbeidet med internasjonalisering av norsk forskning skal integreres i Forskningsrådets arbeid i alle divisjoner. Alle større nasjonale satsinger skal ta hensyn til hva som skjer internasjonalt på det aktuelle området.

Mål 7: Arbeide aktivt for likestilling både som arbeidsgiver og som myndighetsutøver

Finansiering av rekrutteringsstillinger og annet forskningspersonale skal fremme likestilling i academia.

3.7.1 Fordeling av budsjett

Forskningsrådets 0-vekstforslag for 2009 ligger til grunn for fordelingen av rammer på programmer og aktiviteter. Dette innebærer at halvparten av rammen går til grunn-forskningsrelaterte satsinger, særlig til SFF satsingen. En tredjedel går til programmer som støtter opp om de tematiske og teknologiske prioriteringene i Forskningsmeldingen og en femtedel går til satsinger innenfor brukerstyrt forskning og innovasjon, først og fremst den nystartede SFI-ordningen. Samlet sett støtter fordelingen for 2009 opp om Forskningsmeldingens hovedprioriteringer. Det forelå ingen frihetsgrad i 2009, selv om Storforsk-satsingen avsluttes i 2008. Frihetsgraden fra denne ordningen er først og fremst benyttet til å realisere opptrappingen av SFF 2. runde.

Nedenfor gis en spesifisert oversikt over bevilgningene for 2009 fordelt på aktiviteter.

Tabell 3-27 Spesifisert oversikt over budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008.

		Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009
Grunnforskningssatsinger			
SFF 1. runde	2003-2012	161 000	161 000
SFF 2. runde	2007-2016	51 071	95 560
EMBL-senter: Sars	-2012	10 000	10 000
Storforsk	2004-2008	61 000	
YFF	2006-2009	11 000	11 000
Internasjonale polaråret	2007-2010	80 000	80 000
Gaveforsterkning til grunnforskning		80 000	80 000
Stamceller	2007-2010	6 000	6 000
Strategiske høyskoleprogram	2007-2010	10 000	
SUM		470 071	443 560
Forskningsinfrastruktur			
Forskningsinfrastruktur		12 000	12 000
Brukerstyrt forskning og innovasjon			
SFI	2006-2015	120 000	140 000
Brukerstyrt innovasjonsarena		20 000	20 000
SUM		140 000	160 000
Programmer og tematiske satsinger			
FUGE (store programmer)	2002-2011	115 300	120 000
NANOMAT (store programmer)	2002-2011	20 000	25 000
NORKLIMA (store programmer)	2004-2013	20 000	20 000
RENERGI (store programmer)	2004-2013	12 000	12 000
PETROMAKS (store programmer)	2004-2013	67 400	51 000
HAVBRUK (store programmer) (marin)	2006-2015	19 000	19 000
VERDIKT (store programmer)	2005-2015	13 000	13 000
Gassmaks	2007-2012	25 000	25 000
Norsk mat fra sjø og land	2007-2012	10 000	10 000
Havet og kysten	2007-2012	5 000	5 000
Sykefravær	2007-2016	10 000	10 000
Global helse og vaksineforskning	2007-2011	4 000	4 000
SUM		320 700	314 000
Tekniske justeringer			
SUM TOTALT		942 771	929 560
Fondsinntekt		942 105	929 560
Overført til		666	

Tabell 3-28 Fordeling på divisjoner og enheter. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009	
			Kroner	Prosent
Vitenskapsdivisjonen	321 405	295 560	-25 845	-8 %
Satsingsdivisjonen	368 200	359 000	-9 200	-2 %
Innovasjonsdivisjonen	175 000	195 000	20 000	11 %
Administrasjon	77 500	80 000	2 500	3 %
Adm.dir.stab ¹⁾	0	0	0	
Totalt	942 105	929 560	-12 545	-1 %

3.8 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

I AIDs budsjett for 2009 er det lagt opp til en vekst på 4 mill. kroner i bevilgningen til Forskning på årsaker til sykefravær og utstøting fra arbeidslivet (SYKEFAVÆR). Midlene skal gå til forskning om aldring og arbeid.

Tabell 3-29 Bevilgninger fra AID fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Kap. 601 ,post 21 Aldring og arbeid 1)		4 000	
Kap. 634 ,post 21 Evaluering av NAV-reformen	7 000	7 000	0 %
Forskningsprogrammer			
Kap. 601 ,post 50 Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) 2)		60 300	
Kap. 601 ,post 50 Velferdsprogrammet 2)	32 800		-100 %
Kap. 601 ,post 50 Arbeidslivsprogrammet 2)	20 000		-100 %
Kap. 601 ,post 50 Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER) 2)	7 500		-100 %
Kap. 601 ,post 50 Årsaken til sykefravær og utstøting fra arbeidslivet (SYKEFRAVÆR) 1)	20 000	20 000	0 %
Kap. 601 ,post 50 Helse-, miljø- og sikkerhet i petroleumssektoren (PETROMAKS)	18 800	18 800	0 %
Kap. 601 ,post 50 Forskning på nasjonale minoriteter	1 000	1 000	0 %
Kap. 601 ,post 50 Program for samisk forskning 3)	2 000	3 179	59 %
Kap. 601 ,post 50 IT-Funk 4)	0	2 000	
Kap. 601 ,post 50 Program for kulturforskning, Romanikultur 5)	200	200	0 %
Sum forskningsprogrammer	102 300	105 479	3 %
Basisbevilgninger 6)			
Kap. 601 ,post 50 Arbeidsforskningsintituttet AS	6 000		-100 %
Kap. 601 ,post 50 SINTEF, Teknologiledelse	3 500		-100 %
Sum basisbevilgninger	9 500	0	-100 %
Totalt	118 800	116 479	-2 %

1) Midlene legges til programmet Årsaker til sykefravær og utstøting fra arbeidslivet

2) Midlene til Velferds. Arbeidsliv- og IMER-programmene er lagt til det nye programmet Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM).

3) Før mottak av tildelingsbrevet var det lagt inn 2 mill. kroner for 2009. Det endelige beløpet reflekteres ikke i øvrige tabeller.

4) Før mottak av tildelingsbrevet var det ikke lagt inn midler til IT-Funk for 2009.. Det endelige beløpet reflekteres ikke i øvrige tabeller

5) Før mottak av tildelingsbrevet var det ikke lagt inn midler til Program for kulturforskning for 2009. Det endelige beløpet reflekteres ikke i øvrige tabeller.

6) Basisbevilgningene er flyttet til KD f.o.m. 2009.

AID har i sitt tildelingsbrev for 2009 lagt inn følgende føringer til det nye programmet Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM):

- 20 mill. kroner til utfasing og ivaretagelse av gjenstående økonomiske forpliktelser etter Arbeidslivsprogrammet.
- 7,5 mill. kroner til utfasing, formidling og ivaretagelse av gjenstående forpliktelser etter IMER-programmet.
- 32 mill. kroner til nytt program for området arbeidsliv, velferd og migrasjon.

3.9 Barne- og likestillingsdepartementet

BLD opprettholder sin bevilgning fra 2008 til 2009..

Tabell 3-30 Bevilgninger fra BLD fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Kap. 847 , post 50 IT-FUNK	5 600	5 600	0 %
Kap. 846 , post 50 Kjønn i endring	4 000	4 000	0 %
Kap. , post Rusmiddelforskning, behandlingsintervensj.	500	500	0 %
Kap. 846 , post 50 Velferds-, arbeidsliv og migrasjon 1)	2 500	2 500	0 %
Kap. 854 , post 50 Velferds-, arbeidsliv og migrasjon 1)	4 500	4 500	0 %
Kap. 857 , post 50 Velferds-, arbeidsliv og migrasjon 1)	4 300	4 300	0 %
Totalt	21 400	21 400	0 %

1) Midlene til Velferds. Arbeidsliv- og IMER-programmene er lagt til det nye programmet Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM).

3.10 Finansdepartementet

FIN trapper ned sin bevilgning til *Helsetjeneste og helseøkonomi* samt avslutter sin finansiering av *Bedriftenes samfunnsansvar (BEDSAM)* i 2009.

Tabell 3-31 Bevilgninger fra FIN fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Kap. 1600 , post 21 Skatteøkonomi	5 000	5 000	0 %
Kap. 1600 , post 21 Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	1 000	-50 %
Kap. 1600 , post 21 Bedriftens samfunnsansvar (BEDSAM)	500		-100 %
Totalt	7 500	6 000	-20 %

3.11 Fornyings og administrasjonsdepartementet

Programmet IKT Sikkerhet og sårbarhet ble avsluttet i 2008.

Tabell 3-32 Bevilgninger fra FAD fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Kap. 1500 ,post 21 IKT sikkerhet og sårbarhet	5 680	0	
Totalt	5 680	0	-100 %

3.12 Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har økt sin bevilgning til Forskningsrådet med 7,4 mill. kroner fra 2008 til 2009. Økningen skal gå til å styrke Rusmiddelforskning med 6,5 mill. kroner og vel 3 mill. kroner skal gå til å styrke forskningsprosjekter på samhandlingstiltak mellom kommune og spesialisthelsetjenesten i programmet Helse- og omsorgstjenester. For øvrig fases evalueringsoppdraget rundt opptrappingsplanen for psykisk helse ut i 2009.

Tabell 3-33 Bevilgninger fra HOD fordelt etter kapittel og post og/eller navn på program/ satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert	Budsjett	Endring
		budsjett	2009	2008 -
		2008		2009
Kap. 701 , post	50 Helse- og omsorgstjenester	38 481	41 807	9 %
Kap. 701 , post	50 Folkehelse	19 850	19 850	0 %
Kap. 701 , post	50 Psykisk helse, inkl. ADHD	29 300	34 520	18 %
Kap. 743 , post	70 Psykisk helse, beskytt.fakt og mestring	5 000		-100 %
Kap. 701 , post	50 Miljø, gener og helse, inkl. Støy	15 900	15 900	0 %
Kap. 701 , post	50 Klinisk forskning	22 250	22 250	0 %
Kap. 701 , post	50 Rusmiddelforskning	17 950	24 450	36 %
Kap. 726 , post	70 Rusmiddelforskning, behandlingsintervensj.	500	500	0 %
Kap. 701 , post	50 Stamceller	19 700	19 700	0 %
Kap. 701 , post	50 Kreftforskning	19 505	19 505	0 %
Kap. 701 , post	50 Aldersforskning	4 000	4 000	0 %
Kap. 701 , post	50 Kvinners helse	7 031	7 031	0 %
Kap. 701 , post	50 Evaluering - mammografiprogrammet	3 500	3 500	0 %
Kap. 743 , post	70 Evaluering - opptr.plan for psykisk helse	5 000	2 320	-54 %
Kap. 701 , post	50 Aldersforskning/ Velferd-, arbeidsliv- og migra:	6 310	6 310	0 %
Kap. 701 , post	50 EUs 7. RP. Strålevern	1 000	1 000	0 %
Kap. 701 , post	50 Global helse	4 229	4 299	2 %
Kap. 732 , post	21 Ressursbruk til forskning i helseforetakene	490	490	0 %
Sum		219 996	227 432	3 %

3.13 Justis- og politidepartementet

Forskningsrådet har foreløpig lagt inn et budsjett for 2009 som er 3,5 mill. kroner lavere enn i 2008. Signalene fra JD er at noe av nedgangen vil gå til velferdsforskning i det nye programmet *Velferd, arbeidsliv og migrasjon* (VAM) og programmet *Europa i endring*. JD avslutter sin finansiering av den strategiske satsingen på rettsvitenskap og *Bedriftenes samfunnsansvar* (BEDSAM).

Tabell 3-34 Bevilgninger fra JD fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert	Budsjett	Endring
		budsjett	2009	2008 -
		2008		2009
Kap. 400 ,post	11 Strategisk satsing på rettsvitenskap	4 000		-100 %
Kap. 400 ,post	11 Det internasjonale polaråret (IPY)	1 000	1 000	0 %
Kap. 400 ,post	11 Bedriftenes samfunnsansvar/Økonomisk kriminalitet	500	0	-100 %
Kap. 400 ,post	11 Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM)	1 500	1 500	0 %
Kap. 400 ,post	11 Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK)	500	500	0 %
Kap. 440 ,post	1 Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK)	1 200	2 200	83 %
Kap. 450 ,post	21 Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK)	1 000	1 000	
Totalt		9 700	6 200	-36 %

3.14 Kultur- og kirke departementet

KKD opprettholder sin bevilgning på om lag samme nivå som i 2008.

Tabell 3-35 Bevilgninger fra KKD fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Kap. 305 ,post	Kunnskapsgrunnlag om pengespillproblemer	3 845	3 800	-1 %
Kap. 320 ,post	52 Kulturforskning	4 287	4 476	4 %
Totalt		8 132	8 276	2 %

3.15 Kommunal- og regionaldepartementet

KRDs bevilgning til Forskningsrådet øker med 36,7 mill. kroner fra 2008 til 2009. Veksten knytter seg først og fremst til oppstarten av satsingen Forskningsløft i Nord. VRI får i tillegg en vekst på 2 mill. kroner.

Tabell 3-36 Bevilgninger fra KRK fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Forskningsprogrammer:				
Kap. 500 ,post	50 Demokrati, styring og regionalitet (DEMOSREG)	10 000	10 000	0 %
Kap. 500 ,post	50 Verdiskapende innovasjon i off. sektor (VIOS)	1500	¹⁾	
Forskningsprogrammer		11 500	10 000	-13 %
Nordområdetiltak:				
Kap. 551 post,	71 Forskningsløft i Nord	0	35 000	
Nordområdetiltak:		0	35 000	
Nasjonale tiltak for regional utvikling:				
Kap. 552 post,	72 Planlegging Nord-Norsk kompetanseinfrastruktur	300	0	
Kap. 552 post,	72 Regional representant i Finnmark	600	600	0 %
Kap. 552 post,	72 FORNY-programmet	10 500	10 500	0 %
Kap. 552 post,	72 VRI	37 000	39 000	5 %
Nasjonale tiltak for regional utvikling:		48 400	50 100	4 %
Totalt		59 900	95 100	59 %

1) Etter mottak av tildelingsbrev er beløpet endret til 0

3.16 Samferdselsdepartementet

Veksten i bevilgningen fra SD går i all hovedsak til de store programmene VERDIKT og RENERGI.

Tabell 3-37 Bevilgninger fra SD fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Telekommunikasjon			
Kap. 1301 , post 50 Telekom., Simula-senteret	10 000	10 000	0 %
Kap. 1301 , post 50 Robuste nett Simula (VERDIKT)	6 000	6 000	0 %
Kap. 1301 , post 50 VERDIKT	58 300	64 000	10 %
Sum telekommunikasjon	74 300	80 000	8 %
Transportforskning			
Kap. 1301 , post 50 Miljø, gener og helse (inkl. Støy)	2 300	2 300	0 %
Kap. 1301 , post 50 RENERGI	38 600	48 600	26 %
Kap. 1301 , post 50 RISIT	6 500	6 500	0 %
Kap. 1301 , post 50 NORKLIMA	800	1 300	63 %
Kap. 1301 , post 50 DEMOSREG	800	900	13 %
Kap. 1301 , post 50 SAMRISK	300	400	33 %
Kap. 1301 , post 50 SMARTTRANS	20 000	20 000	0 %
Sum programmer transportforskning	69 300	80 000	15 %
Basisbevilgninger			
Kap. 1301 , post 50 Strategisk instituttprogram til TØI	3 700	5 600	51 %
Kap. 1301 , post 50 Grunnbevilgning til TØI 1)	5 600		-100 %
Sum basisbevilgninger	9 300	5 600	-40 %
Sum transportforskning	78 600	85 600	9 %
Kap. 1301 , post 50 EU prosjekter/JTI	1 300	1 200	-8 %
Totalt	154 200	166 800	8 %

1) Midlene til grunnbevilgninger finansieres fra og med 2009 av MD.

Departementet forutsetter at Forskningsrådet legger til grunn strategien for tele- og transportforskning for 2006-2009, som omtaler kunnskapsbehov og prioriteringer som foreligger.

SD anmoder Forskningsrådet om at 10 mill. kroner av departementets bevilgning til VERDIKT skal vurderes uten programmets faste krav til at prosjektene skal inneholde en teknisk komponent dersom søknadene ellers holder god standard og når opp i konkurransen i den samlede utlysning.

Departementet vil også i 2009 tildele Simula-senteret en grunnbevilgning og i tillegg videreføre støtten til ”Robuste nett” etter finansieringsplanen.

SD øker bevilgningen til RENERGI i betydelig grad og forventer at midlene anvendes til sektorrelevante prosjekter som vil føre til reduserte utslipp av klimaskadelige gasser og miljøvennlig transportsystemer. Temaene hydrogen og biodrivstoff skal videreføres.

Støtten til SMARTRANS videreføres.

Tildelingen til NORKLIMA styrkes med 0,6 mill. kroner for 2009. Det er nødvendig å utvikle kunnskapsgrunnlaget om effekter av klimaendringene og hvordan dette vil påvirke transportinfrastrukturen.

SD ber Forskningsrådet innlede et nært samarbeid med TRANSNOVA når dette kommer i drift, bl.a. for koordinering og eventuelt samfinansiering av prosjekter. Det er flere programmer som kan være aktuelle, herunder RENERGI, SMARTRANS og MAROFF.

Departementet ber Forskningsrådet gjennomføre en utredning om hvordan man på norsk side kan legge til rette for norsk deltakelse i samarbeidet for bedre sikkerhet og kapasitet i europeisk luftrom (SESAR). Dette avsettes inntil 1,2 mill. kroner til dette arbeidet.

I 2009 videreføres internasjonalt samarbeid gjennom bl.a. ERA-NET Transport og NORIA-Net.

3.17 Utenriksdepartementet

UDs bevilgning til Forskningsrådet øker med 13 mill. kroner fra 2008 til 2009. Veksten går i all hovedsak til Kinaprogrammet og temaet fattigdomsforskning og konflikt, fred og utvikling i NORGLOBAL.

Tabell 3-38 Bevilgninger fra UD fordelt på kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009, 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008 - 2009
Kap. 100 , post 21 Europa i endring		2 000	
Kap. 100 , post 21 Europaforskning - strategisk instituttprogram	2 000		-100 %
Sum kap. 100	2 000	2 000	0 %
Kap. 118 ,post 70 EUs 7 Rp. strålværn	1 000	1 000	0 %
Kap. 118 ,post 70 Vest-Balkanprogrammet	7 500	7 500	0 %
Kap. 118 ,post 70 Geopolitikk i Nord 1)	5 000	5 200	4 %
Kap. 118 ,post 70 Polarforskning 2)	2 000	500	-75 %
Sm kap. 118	15 500	14 200	-8 %
Kap. 150 , post 78 Sør-Afrika-programmet (NORAD)	10 650	10 650	0 %
Kap. 153 ,post 78 Latin-Amerika	15 000	15 000	0 %
Kap. 154 , post 73 Internasjonal stipendseksjon	2 340	2 773	19 %
Kap. 164 , post 71 Russlandprogrammet	6 300	6 300	0 %
Kap. 169 , post 70 Global helse og vaksinasjonsforskning	50 000	50 000	0 %
Kap. 165 ,post 70 Basisbevilgning CMI	12 000	12 528	4 %
Kap. 165 ,post 70 Miljø 2015	1 500	1 500	0 %
Kap. 165 ,post 70 Diverse internasjonalt samarbeide 3)	600		
Kap. 165 ,post 70 CGIAR stipendprogram 4)	3 000	4 000	33 %
Kap. 165 ,post 70 Childwatch International 4)	2 400	2 500	4 %
Kap. 165 ,post 70 Nettverk for Asiastudier 4)	500	500	0 %
Kap. 165 ,post 70 Nettverk for Afrikastudier 4)	500	500	0 %
Kap. 165 ,post 70 CROP (Comparative Research Programme on Poverty) 4)	800	800	0 %
Kap. 165 ,post 70 Fattigdomsforskning 4)	10 000	14 000	40 %
Kap. 165 ,post 70 Konflikt, fred og utvikling 4)	8 000	10 000	25 %
Kap. 165 ,post 70 Kvinne og kjønnsforskning 4)	14 000	14 000	0 %
Kap. 165 ,post 70 Globalisering av miljø-, klima- og energiforskning 4)	11 000	11 000	0 %
Kap. 165 ,post 70 Global helse og vaksinasjonsforskning	7 000	7 000	0 %
Kap. 165 ,post 70 Kinaprogrammet	15 000	20 000	33 %
Kap. 165 ,post 70 Samfunnsikkerhet og sårbarhet (SAMRISK)	1 000	1 000	0 %
Kap. 165 ,post 70 Bedriftens samfunnsansvar	500	500	0 %
Kap. 165 ,post 70 Planlegging/formidling/Evaluering	2 000	2 000	0 %
Sum kap. 165	89 800	101 828	13 %
Totalt	191 590	202 751	6 %

1) Inngår fra 2009 i NORGLOBAL

2) Bevilgningen for 2008 ble redusert til 3,9 mill. kroner

4 Divisjonenes budsjetter

4.1 Divisjon for vitenskap

4.1.1 Inntekter og føringer

Divisjon for vitenskap har for 2009 budsjettet med 1 791,146 mill. kroner. Divisjonens største bidragsyter er Kunnskapsdepartementet, men også Helse- og omsorgsdepartementet er en stor bidragsyter. I tillegg mottar divisjonen betydelige midler over fondet for forskning og nyskaping.

Sammenlignet med revidert budsjett 2009 innebærer budsjettet en nominell økning på 141,9 mill. kroner (8,6 prosent) fra 2008 til 2009. Økningen er dels et resultat av at innføringen av nytt basisbevilgningssystem har medført at Vitenskapsdivisjonen har fått ansvaret for flere *institutter*. De tekniske justeringene som følge av dette er på om lag 39 mill. kroner, dvs en nominell budsjettvekst på om lag 10 mill. kroner. Tas det hensyn til dette er budsjettet økt med vel 6 prosent fra 2008 til 2009.

Fondsmidlene er redusert med nær 16 mill. kroner fra 2008 til 2009, når det tas hensyn til tekniske korreksjoner. Dette er et resultat av at satsingen på Store forskerinitierte prosjekter ikke videreføres i 2009 (-61 mill. kroner), men samtidig er bevilgningen til SFF økt (+ 45 mill. kroner). De *øvrige faglige bevilgningene* er økt med 118,6 mill. kroner, eller 9,8 prosent. Økningen skyldes i hovedsak økt budsjett fra Kunnskapsdepartementet knyttet til avansert vitenskapelig utstyr (80 mill. kroner) og forskning om fornybar energi og fangst og lagring av karbondioksid, som oppfølging av klimaforliket (24 mill. kroner). Budsjettet fra KD (til høyere utdanning mv.) er i tillegg økt med 5 mill. kroner til en ettårig strategisk satsing ved universitetsmuseene og Helse- og omsorgsdepartementet har økt sin bevilgning med om lag 7 mill. kroner til Rusmiddelforskning og programmet Helse- og omsorgstjenester.

Tabell 4-1 Inntekter. Fordeling etter finansieringstype. Tall i 1000 kroner. 1)

	Revidert	Budsjett	Endring fra		Andel av	
	budsjett		2008 - 2009	totalt budsjett		
	2008	2009	Kroner	Prosent	2008	2009
Faglige bevilgninger, ekskl. fondet 2)	1 206 272	1 324 929	118 657	9,8 %	73,1 %	74,0 %
Faglige bevilgninger, fondet 2)	321 405	295 560	- 25 845	-8,0 %	19,5 %	16,5 %
Instituttbevilgninger	116 248	165 377	49 129	42,3 %	7,0 %	9,2 %
Diverse inntekter	5 280	5 280		0,0 %	0,3 %	0,3 %
Sum	1 649 205	1 791 146	141 941	8,6 %		

1) Om lag 39 mill. kroner av budsjettveksten skyldes tekniske korreksjoner ifm innføringen av nytt basisbevilgningssystem. Korrigerert for dette er budsjettveksten om lag 6 prosent fra 2008 til 2009.

2) Fom 2009 er bevilgningen til SHP over Fondet på 10 mill. kroner flyttet til kap. 281.50.

Kunnskapsdepartementet

Forskningsformål

Den faglige bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet er på 971,0 mill. kroner i 2009, en økning på 115,8 mill. kroner (13,5 prosent) sett i forhold til revidert budsjett 2008. Økningen er knyttet til:

- En ettårig satsing på forskningsinfrastruktur på 80 mill. kroner.

- KDs andel av FoU-bevilgningene til klimaforliket på 24 mill. kroner, som skal benyttes til grunnforskning, rekruttering og utstyr innenfor forskning om fornybar energi og fangst og lagring av karbondioksid (fagområdet miljø og utvikling).
- Fem nye rekrutteringsstillinger i og for nordområdene (1,35 mill. kroner)
- Omprioriteringer fra handlingsrettede programmer i Satsingsdivisjonen til fri prosjektstøtte i Vitenskapsdivisjonen med 5,2 mill. kroner.
- Internasjonaliseringstiltak (6 mill. kroner), bla til den norske EMBL-noden og Human frontier science program (HFSP), Nordic Pilot (PhD) og Toppfinansiering Marie Curie. I tillegg er noen forpliktelser (Norsk-indisk samarbeid og Europauniversitetet) fremskjøvet til 2010. Økningen er et resultat av endringer mellom divisjonene.
- Bevilgningen over posten Strategi og informasjon er redusert med 0,8 mill. kroner, bla er basisbevilgningen til SUF overført Kommunikasjonsenheten.

Den ettårige satsingen på utstyr må sees i sammenheng med at avkastningen av 2/3 av den økte kapitalen i Fondet i 2009 på 6 mrd kroner øremerkes Forskningsinfrastruktur fom 2010. Dette vil gi om lag 140 mill. kroner årlig til forskningsinfrastruktur fra 2010. KD foreslår også at ubrukte midler fra gaveforsterkningsordningen blir omdisponert til forskningsinfrastruktur ved hvert årsskifte.

Instituttbevilgningene

Det er budsjettert med 165,4 mill. kroner til de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2009, hvorav 152,1 mill. kroner over KDs budsjett. Øvrige finansieringskilder er UD med 12,5 mill. kroner til CMI og 0,75 mill. kroner i strategiske midler fra NHD.

For Divisjon for vitenskap innebærer innføringen av nytt basisbevilgningssystem og inndelingen i fire ulike fordelingsarenaer at divisjonen har fått ansvaret for tre nye institutter; Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) og Chr. Michelsen Institutt (CMI). Samtidig er ansvaret for Transportøkonomisk institutt (TØI) flyttet til Satsingsdivisjonen. Jf nærmere omtale under Kunnskapsdepartementet. Som følge av dette er instituttbevilgningene i Vitenskapsdivisjonen økt med 49 mill. kroner, hvorav om lag 39 mill. kroner av budsjettveksten skyldes tekniske korreksjoner ifm innføringen av nytt basisbevilgningssystem. Korrigert for dette er budsjettveksten på om lag 10 mill. kroner nominelt, eller 6 prosent, fra 2008 til 2009. Den reelle økningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene er på om lag 3 mill. kroner.

Fondet for forskning og nyskaping

Divisjonens budsjett over Fondet for forskning og nyskaping i 2009 er på 295,6 mill. kroner, mot 321,4 mill. kroner i 2008. Fondsmidlene i 2009 er redusert med nær 16 mill. kroner, når det tas hensyn til at bevilgningen til SHP på 10 mill. kroner fom 2009 er overført Kunnskapsdepartementets bevilgning over kap 281.50. Endringen er et resultat av at satsingen på Store forskerinitierte prosjekter ikke videreføres i 2009 (-61 mill. kroner), men samtidig er bevilgningen til SFF økt (+ 45).

Øvrige departementer

Det er budsjettert med 24,850 mill. kroner fra Nærings- og handelsdepartementet (NHD), en reduksjon på 10,7 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2008 når det tas hensyn til endringene i basisbevilgningene. Reduksjonen skyldes at avslutningen av programmene Grunnleggende næringsrettet bioteknologi (GnBio) og IKT i medisin og helsetjeneste. Departementets bevilgning til programmet eVitenskap er samtidig økt noe.

Antatt budsjett fra Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) er på 215,3 mill. kroner i 2009, en økning på 7,4 mill. kroner. Økningen skal gå til å styrke Rusmiddelforskning med 6,5 mill. kroner og vel 3 mill. kroner skal gå til å styrke forskningsprosjekter på samhandlingstiltak

mellom kommune og spesialisthelsetjenesten i programmet Helse- og omsorgstjenester. Samtidig fases evalueringsoppdraget rundt opptrappingsplanen for psykisk helse ut i 2009.

Tabell 4-2 Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Rev.bud 2008	Budsjett 2009	Endring i prosent
Kunnskapsdepartementet			
Humaniora	110 800	111 650	0,8 %
Samfunnsvitenskap	85 550	87 350	2,1 %
Medisin og helse, biomedisin	73 000	73 000	0,0 %
Medisin og helse, klinisk medisin mv	71 200	71 200	0,0 %
Miljø og utvikling	25 920	27 500	6,1 %
Miljø og utvikling, forskning		12 000	
Miljø og utvikling, utstyr		12 000	
Naturvitenskap og teknologi, biologi og bioteknologi	71 075	72 080	1,4 %
Naturvitenskap og teknologi, inkl. Tungregning	266 005	266 020	0,0 %
Vitenskapelig utstyr, ekskl. Tungregning (jf fondet)	10 000	80 000	700,0 %
Rekruttering, Yngre fremragende forskere	30 400	30 400	0,0 %
Rekruttering, landbruk, fisk, hav	16 000	16 000	0,0 %
Rekruttering, nordområdene		1 350	
Rekruttering, forskerskole - Simula	5 000	5 000	0,0 %
Rekruttering, forskerskoler for øvrig	5 000	15 000	200,0 %
Små driftsmidler	40 000	40 000	0,0 %
Internasjonalisering 1)	2 000		-100,0 %
Internasjonalisering	14 800	17 300	16,9 %
Internasjonalisering 1)	3 600	1 000	-72,2 %
Internasjonalisering	5 000	13 100	162,0 %
Internasjonalisering	2 500	2 500	0,0 %
Strategiske fellesfunk. (Int. stipendsek/Kilden, Likestillingstiltak)	5 200	5 350	2,9 %
Strategiske fellesfunk./Info (Etiske komiteer og utredninger mv.)	12 201	11 245	-7,8 %
Sum kap. 285 , post 52 Norges forskningsråd	855 251	971 045	13,5 %
1) Bev. til Europauniversitetet utsettes til år 2010, Norge India samarbeidet til 2010/2011.			
Kap. 287 , post 57 Samf.vit.institutter - grunnbevilgning		136 689	
Kap. 287 , post 58 Samf.vit.institutter - strategisk bevilgning		15 410	
Kap. 287 , post 54 Norges forskningsråd - forskningsinstitutter	52 048		
Sum KD-generelle midler	907 299	1 123 144	23,8 %
Fondet for forskning og nyskaping			
Kap. 286 , post 50 Stamcelleforskning	6 000	6 000	0,0 %
Kap. 286 , post 50 Strategiske høyskoleprosjekt *)	10 000		-100,0 %
Kap. 286 , post 50 Embl-senter/ marin forskning	10 000	10 000	0,0 %
Kap. 286 , post 50 Vitenskapelig utstyr	12 000	12 000	0,0 %
Kap. 286 , post 50 Storforsk	61 000		-100,0 %
Kap. 286 , post 50 YFF	11 000	11 000	0,0 %
Kap. 286 , post 50 Sentre for fremragende forskning	211 405	256 560	21,4 %
Sum	321 405	295 560	-8,0 %
*) Flyttet til kap 281.50			
Kunnskapsdepartementet - spesielle midler			
Kap. 281 , post 50 Strategisk høyskoleprogram *)	30 000	40 000	33,3 %
Kap. 281 , post 50 Strategisk satsing ved universitetsmuseene		5 000	
Kap. 287 , post 21 Forskning, innovasjon og økonomisk vekst	902	902	0,0 %
Kap. 226 , post 21 Vitensentrene	18 500	18 500	0,0 %
Sum	49 402	64 402	30,4 %

*) I 2008 ble 10 mill. kroner bevilget over kap 281.01 og fondet (kap 286.50)

			Rev.bud 2008	Budsjett 2009	Endring i prosent
Nærings- og handelsdepartementet					
Kap.	920 , post	50.1 Grunnleggende næringsrettet bioteknologi	10 300		-100,0 %
Kap.	920 , post	50.1 IKT i medisin og helsetjenste	2 700	0	-100,0 %
Kap.	920 , post	50.1 e-vitenskap	4 700	7 400	57,4 %
Kap.	920 , post	50.2 IKT Simulasenteret	10 000	10 000	0,0 %
Kap.	920 , post	50.2 Forskningsetiske komiteer	500	500	0,0 %
Kap.	920 , post	50.2 Norges Tekniske Vitenskapsakademi	1 000	1 000	0,0 %
Kap.	920 , post	50.2 Samf.vit.institutter (SNF og NIFUSTEP)		750	
Kap.	920 , post	50.2 Grunnb(SNF, TØI,STEP)/Strat(TØI&SNF)	10 300		-100,0 %
Kap.	920 , post	50.2 Regionale institutter	33 100		-100,0 %
Kap.	920 , post	50.4 COST	1 200	1 200	0,0 %
Kap.	920 , post	50.5 Informasjonstiltak (barn og unge)	400		-100,0 %
Kap.	920 , post	50.5 Forskning, innovasjon og økonomisk vekst	4 000	4 000	0,0 %
Sum			78 200	24 850	-68,2 %
Fornyings- og administrasjonsdepartementet					
Kap.	1500 , post	22 IKT sikkerhet og sårbarhet	5 680	0	-100,0 %
Sum			5 680	0	-100,0 %
Olje- og energidepartementet					
Kap.	1830 , post	50 Nordisk institutt for sjørett	1 500	1 500	0,0 %
Kap.	1830 , post	50 Katalyse og organisk kjemi	5 500	5 500	0,0 %
Kap.	1830 , post	50 IODP kontingent	3 000	3 000	0,0 %
Kap.	1830 , post	50 Fri-Tek	1 000	1 000	0,0 %
Sum			11 000	11 000	0,0 %
Fiskeri- og kystdepartementet					
Kap.	1023 , post	50 Sars	500		-100,0 %
Kap.	1023 , post	50 Forskningsetiske komiteer	400	400	0,0 %
Sum			900	400	-55,6 %
Landbruks- og matdepartementet					
Kap.	1137 post	50 Forskningsetiske komiteer	300	300	0,0 %
Sum			300	300	0,0 %
Miljøverndepartementet					
Kap.	1410 , post	51 Romforskning	1 500	1 500	0,0 %
Kap.	1410 , post	51 Miljø, gener og helse	4 000	4 000	0,0 %
Sum			5 500	5 500	0,0 %
Arbeids- og inkluderingsdepartementet					
Kap.	601 , post	50 Sintef-Teknologiledelse (grunnbevilgning)	3 500		-100,0 %
Kap.	601 , post	50 Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)	6 000		-100,0 %
Kap.	601 , post	50 Prog for samisk forskning	2 000	2 000	0,0 %
Kap.	, post	Prog for kulturforskn, Romanikultur	200		-100,0 %
Sum			11 700	2 000	-82,9 %
Barne- og likestillingsdepartementet					
Kap.	846 , post	50 Kjønn i endring	4 000	4 000	0,0 %
Kap.	, post	Rusmiddelforskning, behandlingsintervensj.	500	500	0,0 %
Sum			4 500	4 500	0,0 %
Justisdepartementet					
Kap.	, post	Strategiske prosjekter rettsvitenskap	4 000		-100,0 %
Sum			4 000	0	-100,0 %
Finansdepartementet					
Kap.	1600 post	21 Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	1 000	-50,0 %
Sum			2 000	1 000	-50,0 %

			Rev.bud 2008	Budsjett 2009	Endring i prosent
Kultur- og kirkedepartementet					
Kap.	305 , post	Kunnskapsgrunnlag om pengespillproblemer	3 845	3 800	-1,2 %
Kap.	320 , post	52 Kulturforskning	4 287	4 476	4,4 %
Sum			8 132	8 276	1,8 %
Samferdselsdepartementet					
Kap.	1301 , post	50 Strategisk instituttprogram til TØI	3 700		-100,0 %
Kap.	1301 , post	50 Grunnbevilgning til TØI	5 600		-100,0 %
Kap.	1301 , post	50 Miljø, gener og helse (inkl. Støy)	2 300	2 300	0,0 %
Kap.	1301 , post	50 Telekom., Simula-senteret	10 000	10 000	0,0 %
Sum			21 600	12 300	-43,1 %
Helse- og omsorgsdepartementet					
Kap.	701 , post	50 Helse- og omsorgstjenester	38 481	41 807	8,6 %
Kap.	701 , post	50 Folkehelse	19 850	19 850	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Psykisk helse, inkl. ADHD	29 300	34 520	0,6 %
Kap.	743 , post	70 Psykisk helse, beskytt.fakt og mestring	5 000		
Kap.	701 , post	50 Klinisk forskning	22 250	22 250	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Miljø, gener og helse, inkl. Støy	15 900	15 900	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Rusmiddelforskning	17 950	24 450	36,2 %
Kap.	726 , post	70 Rusmiddelforskning, behandlingsintervensj.	500	500	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Stamceller	19 700	19 700	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Kreftforskning	19 505	19 505	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Strategisk satsing: Aldersforskning	4 000	4 000	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Kvinners helse	7 031	7 031	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Evaluering - mammografiprogrammet	3 500	3 500	0,0 %
Kap.	743 , post	70 Evaluering - oppt.r.plan for psykisk helse	5 000	2 320	-53,6 %
Sum			207 967	215 333	3,5 %
Utenriksdepartementet					
Kap.	154 , post	73 Internasjonal stipendseksjon	2 340	2 773	18,5 %
Kap.	165 , post	70 Christian Michelsen inst.		12 528	
Kap.	100 , post	21 Europa i endring		2 000	
Kap.	100 , post	21 Europaforskning generelt	2 000		-100,0 %
Sum			4 340	17 301	298,6 %
Sum spesielle midler			319 321	325 112	1,8 %
Sum generelle midler			1 324 604	1 460 754	10,3 %
SUM DEPARTEMENTENE			1 643 925	1 785 866	8,6 %
Diverse inntekter					
		Internasjonal stipendseksjon	3 980	3 980	0,0 %
		Diverse inntekter (UiO + utdanningsdir)	1 300	1 300	0,0 %
Sum Diverse			5 280	5 280	0,0 %
SUM TOTALT			1 649 205	1 791 146	8,6 %

4.1.2 Mål og prioriteringer

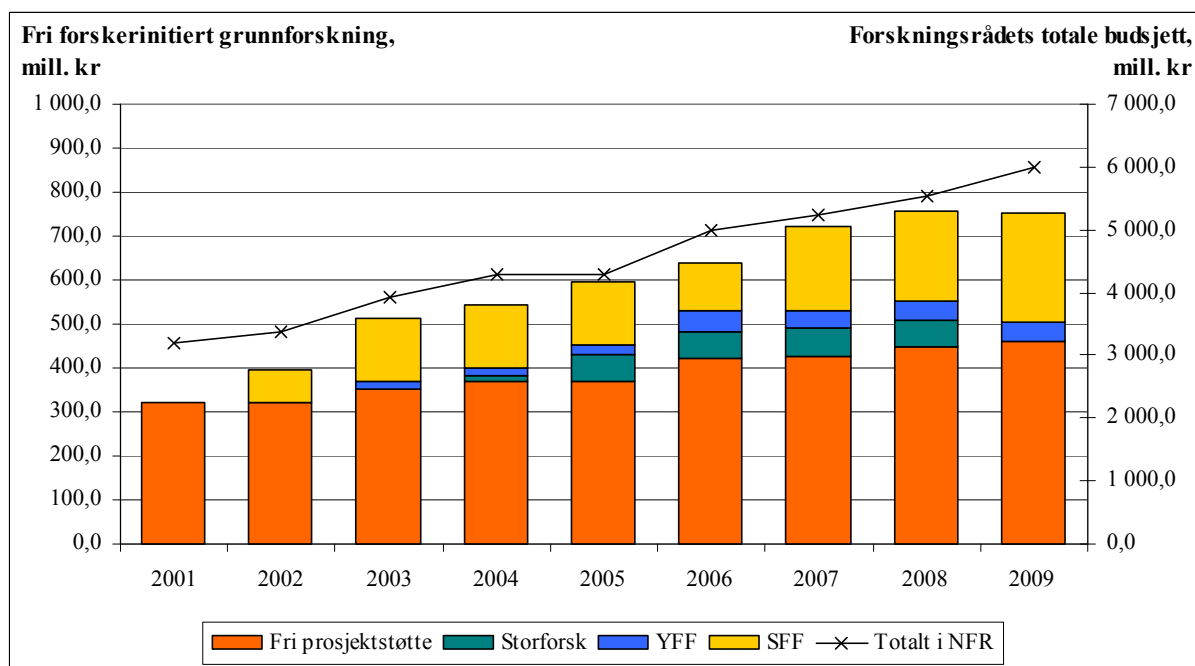
Divisjon for vitenskap skal være en hovedaktør for å bidra til utvikling av den grunnleggende forskningen innenfor alle fag og disipliner, og utvikling av tverr- og flerfaglig forskning. Divisjonen skal stimulere til faglig fornying og ny vitenskapelig erkjennelse og arbeide for bedre rammevilkår for norsk forskning. For å nå målet om at flere forskningsgrupper skal opp på et høyt internasjonalt nivå, kreves det aktiv bruk av virkemidler som fremmer høyere kvalitet gjennom nasjonale og internasjonale konkurransearenaer.

Forskningsrådets åpne virkemiddel for langsiktig, grunnleggende forskning, den frie prosjektstøtten, er en nasjonal konkurransearena med sentral betydning for kvalitetsutviklingen. Fri prosjektstøtte øker med 12,1 mill. kroner 460,3 mill. kroner i 2009.

Finansieringen av 2.runde med Sentre for fremragende forskning (SFF) er trappet opp med 45 mill. kroner iht plan. I 2007 ble det innvilget 20 nye bevilgninger til Yngre fremragende

forskere (YFF) og bevilgningen er videreført i 2009. For øvrig ble satsingen av Store forskerinitierte prosjekter (Storforsk) avsluttet i 2008. Etterfølgende figur viser budsjettutviklingen for virkemidler for fri forskerinitiert forskning fom 2001 frem til i dag.

Figur 4-1 Fri forskerinitiert forskning, 2001-2009. Fordeling etter virkemidler. Mill. kroner.

4.1.3 Fordeling av budsjett

Divisjonsstyret for vitenskap fastsetter de økonomiske rammene for fagkomitèer, programmer og andre satsinger i tråd med føringene fra departementene og ved en vurdering av samlet budsjettprofil i henhold til strategiplaner og Forskningsrådets eget budsjettforslag for 2009. Inntektene fordeler seg på avdelingene som vist i tabell 4-3 og 4-4.

Tabell 4-3 Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. Fordeling etter avdelinger/ (fagområder). 1000 kroner 1).

	Revidert 2008	Budsjett 2009	Endring i kroner	Endring i prosent
HUM	123 687	127 526	3 839	3,1 %
SAM	304 740	358 332	53 592	17,6 %
NAT	339 285	345 720	6 435	1,9 %
BIO	234 975	233 280	-1 695	-0,7 %
MED	252 612	256 233	3 621	1,4 %
GEN	393 906	470 055	76 149	19,3 %
Sum	1 649 205	1 791 146	141 941	8,6 %

1) Midler til YFF, SFF, Forskerskoler, samt Storforsk står oppført på GENavdeling.

I tabell 4-3 er midlene til YFF, Sentre for fremragende forskning, Forskerskoler, samt Storforsk oppført på GENavdeling. Budsjettene til SFF og YFF tildeles avdelingene etter behov, mens budsjettet til Forskerskolene og Storforsk fordeles på avdelingene basert på et gjennomsnittsbetrag i perioden. Økningen i budsjettet til *SAM-avdelingen* skyldes i all hovedsak omleggingen av instituttbevilgningene. Korrigert for dette er økningen på 4,3 prosent for avdelingen (og 6,1 prosent totalt).

Økningen i *HUM-avdelingens* budsjett skyldes at det er budsjettert med 5 mill kroner til en strategisk satsing (ettårig) ved universitetsmuseene som Forskningsrådet skal legge planer for.

*NAT-avdelingen*s budsjett viser en svak økning. Økningen er et resultat av at halvparten av KDs del av FoU-bevilgningene knyttet til klimaforliket, 12 mill. kroner, er lagt til denne avdelingen og at eVitenskap er styrket med 2,7 mill. kroner over NHDs budsjett. For øvrig er det en reduksjon i budsjettet som følge av at programmet IKT-sikkerhet og sårbarhet (FAD) avsluttes i 2008. Reduksjonen i *BIO-avdelingen* skyldes avslutningen av programmet Grunnleggende næringsrettet bioteknologi (NHD-finansiert), men samtidig har det vært en liten økning over KDs budsjett til internasjonaliseringstiltak, så vel som fri prosjektstøtte. *MED-avdelingen*s budsjett viser en svak økning grunnet økt bevilgning fra HOD til Rusmiddelforskning og Helse- og omsorgstjenester, men samtidig er budsjettet fra NHD redusert som følge av at IKT-programmet innen helse er avsluttet.

Tabell 4-4 viser fordelingen av budsjettene på avdelinger, når midlene til YFF, SFF og Forskerskolene, samt Storforsk i 2008, er fordelt. Budsjettet til GENavdeling omfatter etter dette bevilgningene til avansert vitenskapelig utstyr (104 mill.), avsetningen til små driftsmidler (40 mill.), men samtidig forskuttert noen midler ifm den siste utlysningen på Yngre fremragende forskere. Når basisbevilgningene holdes utenfor innebærer fordelingen at så godt som alle avdelingenes budsjett reduseres i 2009, om enn i varierende grad, noe som skyldes at Storforsk fases ut i 2008.

Tabell 4-4 Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. Fordeling etter avdelinger/ (fagområder). 1000 kroner 1).

	Revidert 2008	Budsjett 2009	Endring i kroner	Endring i prosent
HUM	157 823	158 634	811	0,5 %
SAM	346 824	397 199	50 375	14,5 %
NAT	525 037	508 046	-16 991	-3,2 %
BIO	350 010	327 185	-22 825	-6,5 %
MED	269 867	265 349	-4 518	-1,7 %
GEN	-356	134 733	135 089	
Sum	1 649 205	1 791 146	141 941	8,6 %

1) Avdelingenes budsjett er inkl. YFF, SFF, Forskerskoler samt Storforsk (2008).

Virkemidler/budsjettposter

Som det fremgår av tabell 4-5 er veksten knyttet til utstyr, basisbevilgninger og Sentre for fremragende forskning. På den andre siden er fri prosjektstøtte redusert som følge av at fondssatsingen på Store forskerinitierte prosjekter avsluttes i 2008.

Tabell 4-5 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter virkemidler og hovedaktiviteter. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer				
Grunnforskningsprogrammer	167 019	156 778	130 250	123 700
Handlingsrettede programmer	178 726	180 177	15 800	8 500
Store programmer				
Sum programmer	345 745	336 955	146 050	132 200
Fri prosjektstøtte	512 465	463 865	510 865	461 965
Andre grunnforskningsprosjekter	80 061	80 016	56 175	56 180
Internasjonal prosjektstøtte	21 120	24 053	14 800	17 300
Andre frittstående prosjekter	53 980	52 750	53 980	52 750
Sum frittstående prosjekter	667 626	620 684	635 820	588 195
Basisbevilgninger	116 248	165 377	95 448	152 849
Strategisk institusjonsstøtte	146 930	152 380	102 930	97 380
SFF/SFI	205 805	250 960	205 805	250 960
Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger	46 400	128 400	46 400	128 400
Andre infrastrukturtiltak				
Sum infrastruktur og institusjonelle tiltak	515 383	697 117	450 583	629 589
Systemtiltak				
Nasjonale stimulerings tiltak og møteplasser	13 600	23 600	13 600	23 600
Internasjonale nettverkstiltak	41 900	50 025	41 600	49 725
Sum nettverkstiltak	55 500	73 625	55 200	73 325
Informasjon/formidling/publisering	31 181	28 755	11 681	9 255
Planlegging/utredning/evaluering	16 020	16 510	7 520	10 690
Sum diverse FoU-relaterte aktiviteter	47 201	45 265	19 201	19 945
Disposisjonsfond	3 850	2 350	3 850	2 350
Sekretariater	13 900	15 150	13 900	15 150
Administrasjonsbudsjett				
Omstillingskostnader				
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	13 900	15 150	13 900	15 150
SUM TOTALT	1 649 205	1 791 146	1 324 604	1 460 754

Programmer

Humaniora og Samfunnsvitenskap

Program for kjønnsforskning (2008-2012) er et tverrfaglig program for grunnleggende kjønnsforskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Hovedmålsettinger for programmet er å styrke kjønnsforskningen som eget kunnskapsfelt og å fremme økt kunnskap om kjønn og likestilling. Programmets målsettinger skal realiseres gjennom teoriutvikling innenfor både kjønns- og likestillingsteori, kombinert med empirisk forskning på de fire områdene arbeid og økonomi, offentlighet, kultur og estetikk, rettigheter og politikk, og samliv og relasjoner. Formidling av forskningen fra programmet har høy prioritet. Totalbudsjett for 2009 er 11 mill. kroner, og programmet er finansiert med midler fra KD (4,5 mill. kroner fra humaniora og 2,5 mill. kroner fra samfunnsvitenskap) og BLD (4 mill. kroner).

Kulturell verdsetting (2008-2012) er Forskningsrådets program for kulturforskning. Programmets mål er å få fram grunnleggende forskning av høy kvalitet som kan belyse problemstillinger knyttet til kulturell verdsetting – hvordan kulturelle uttrykk og fenomener tilskrives verdi og hvordan de omformes og bestrides gjennom dynamiske prosesser.

Programmet har et humanistisk tyngdepunkt og fokuserer på estetisering/estetiske praksiser innenfor kunstfeltene, hverdagslivet, kunnskaps- og vitensformer, kulturarv og minnepolitikk, identitetsdannelser eller i interaksjonen mellom kunstfeltene og andre samfunns- og kulturområder. Totalbudsjett for 2009 er om lag 18,5 mill. kroner. Programmet er finansiert med midler fra KD (14 mill. kroner) og KKD (snaut 4,5 mill. kroner).

Europa i endring (2007 – 2017). Forskningsmeldingen (St. meld. nr. 20, 2004 – 2005) fremhever utviklingen i Europa som en sentral utfordring for Norge. Forskningsrådet har tatt tak i dette gjennom to utredninger innenfor europaforskning og rett og demokrati. Det har vært ønskelig å utvide de primært statsvitenskapelige og juridiske perspektivene med forskning om økonomiske integrasjonsprosesser og kulturelle endringer. Dette er gjort innenfor satsingen Europa i endring. Dette er et grunnforskningsprogram som omfatter fire tema: Rett og demokrati i Europa, økonomisk utvikling og integrasjon, kulturelle endringsprosesser og utenriks- og sikkerhetspolitikk i Europa. Det er inngått kontrakter om prosjektfinansiering for til sammen om lag 60 mill. kroner for perioden 2008 – 2012. Totalbudsjettet for 2009 er 8 mill. kroner. Programmet er finansiert med midler fra KD (6 mill. kroner) og UD (2 mill. kroner).

Forskning, innovasjon og økonomisk vekst (2007 – 2010). Denne satsingen er initiert og finansiert av NHD, med delfinansiering fra KD. Formålet er å styrke kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken gjennom en miljø- og kompetansebyggende satsing med særlig vekt på å styrke den fagøkonomiske forskningen på feltet og videreutvikling av det innovasjonsteoretiske perspektivet. Budsjettet for satsingen er om lag 24 mill. kroner over fireårsperioden. Totalbudsjett for 2009 er om lag 4,9 mill. kroner. Programmet er finansiert med midler fra NHD (4 mill. kroner) og KD (om lag 0,9 mill. kroner).

Program for samisk forskning (2007 – 2017). Forskningsrådets satsing på samisk forskning videreføres i et nytt program for samisk forskning fra 2007. Programmet skal i løpet av tiårsperioden dekke forskningsfeltene språk, tradisjoner, kulturuttrykk, levekår, demografi, samfunnsbygging, ressurser og rettsforhold. Kompleksiteten og utviklingen i de samiske samfunnene og forholdet mellom disse og majoritetssamfunnet vil ha en tydelig plass. Programmet vil oppmuntre til fler- og tverrfaglighet. Forskningen skal bidra til rekruttering, kompetanseutvikling og utvikling av samisk som vitenskapsspråk. Det vil bli lagt stor vekt på formidling. Programmet bygger opp under Forskningsrådets satsing på nordområdene og vil inngå i den internasjonale urfolksforskningen. Totalbudsjettet for 2009 er på 9,879 mill. kroner. Programmet finansieres med generelle KD-midler fra humaniora og samfunnsvitenskap (5,5 mill. kroner fra humaniora + 1,2 mill. kroner fra samfunnsvitenskap) og med 1,179 mill. kroner fra AID.

Naturvitenskap og teknologi

Program for Romforskning (2003 – 2010). Følgeforskningsprogrammet skal sikre den forskningsmessige utnyttelsen av norsk romaktivitet knyttet til medlemskap i organisasjonene ESA, EISCAT og NOT. Målet er å støtte og videreutvikle forskningsfelt der Norge og norske forskere har satset målbevisst og bygget opp høy kompetanse på internasjonalt nivå. Programmet ønsker også å sikre muligheter for støtte og utvikling innen nye relevante forskningsområder, samt stimulere til teknologiutvikling og anvendelser innenfor industrien. Det er to prioriterte forskningsområder innenfor programmet: 1) Sol-jord fysikk med vekt på forståelse av grunnleggende prosesser i solen og dens atmosfære og hvordan solvind og solaktivitet påvirker jordas øvre atmosfære og det globale miljøet. 2) Universets utvikling med vekt på forståelsen av fundamentale astrofysiske prosesser. Basert på et klart dokumentert behov for styrking av grunnleggende forskning innen fjernmåling og jordobservasjon som grunnlag for anvendelser innen forvaltning, vil programmet i 2009 finansiere prosjekter også innen dette fagområdet, innrettet mot best mulig utnyttelse av data fra ESAs kommende rekke av ”Earth Explorer”-satellitter. Programmet har et totalbudsjett på

15,55 mill. kroner for 2009, hvorav 14,05 mill. kroner er KD-midler. MD bidrar med 1,5 mill. kroner øremerket prosjekter innen jordobservasjon.

Kjerne- og partikkelfysikk (2006-2011). Aktivitetene relatert til det norske medlemskapet i CERN ved Genève er organisert som et program. For denne perioden er aktiviteten inndelt i tre prosjekter: ett fokusert mot partikkelfysikk og bygging av eksperimentet ATLAS, ett mot tungionefysikk og bygging av eksperimentet ALICE, og ett rettet mot avansert instrumentering på fremtidige eksperimenter. ATLAS og ALICE inngår begge i det nye store akseleratorprosjektet ved CERN, LHC (Large Hadron Collider). Forskere ved UiO og UiB er hovedaktører. I aktiviteten inngår muligheten for opphold ved CERN for teknologistudenter, doktorgradsstudenter og postdoktorstipendiater. LHC fikk en meget vellykket oppstart 10. september 2008 med stor medie- og publikumsinteresse. Dessverre oppsto det 19. september en elektrisk feil i sammenkoblingen av to superledende magneter, som resulterte i heliumlekkasje og mekaniske skader i en avgrenset del av LHC. Det forventes nå at reparasjonen vil være avsluttet våren 2009. De norske CERN-aktivitetene evalueres hvert år av et internasjonalt ekspertpanel i forbindelse med et årlig seminar for aktørene innenfor virksomheten. Programmet finansieres gjennom midler fra KD. For 2009 er budsjettet på 20,15 mill. kroner.

Program for synkrotronforskning. Synkrotronforskning er et forskningsfelt innenfor naturvitenskapelig forskning. Banebrytende forskning innen en rekke felter som kjemi, fysikk, nanoteknologi, materialteknologi, biologi og andre relaterte fag- og teknologiområder foregår ved ulike synkrotronanlegg verden over. Norge er medlem av European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) i Grenoble, gjennom det nordiske konsortiet NORDSYNC. ESRF er blant verdens beste anlegg for synkrotronstråling. Denne posisjonen vil opprettholdes gjennom oppgraderingsprogrammet som skal gjennomføres for perioden 2008-2013. Programmet har også ansvar for å sikre en langsiktig norsk finansiering av den sveitsisk-norske strålelinjen (SNBL) ved ESRF samt ivareta de bilaterale avtalene vedrørende finansiering, drift og vedlikehold av SNBL.

Programmet skal støtte synkrotronforskning i en generell kontekst og gir reisestøtte til fagmiljøene slik at de kan utnytte synkrotronanlegg i sin forskning. Programmet bevilger dessuten midler til forskningsprosjekter innen for synkrotronrelaterte aktiviteter. I tillegg legges det vekt på at programmet skal stimulere til nasjonal nettverksbygging gjennom det nasjonale synkrotron brukermøter som arrangeres hvert andre år. Programmet finansieres med 5.5 mill. kroner i KD-midler i 2009.

Katalyse og organisk syntetisk kjemi II (KOSK II) (2007 – 2012). Programmet støtter grunnleggende forskning innenfor hovedområdene katalyse og organisk syntetisk kjemi som kan gi grunnlag for økt verdiskapning innenfor norsk kjemisk industri på lang sikt. Grunnleggende forskning innenfor katalyse skal i hovedsak rettes mot katalytiske prosesser for miljøvennlig og bærekraftig utnyttelse av norske naturgassressurser. Innen organisk syntetisk kjemi vil det bli lagt vekt på å bygge opp og videreutvikle slagkraftige forskningsgrupper som kan løse syntetiske problemer innenfor de prioriterte områdene: selektiv syntese, metallinduserte reaksjoner, syntese av biologisk aktive forbindelser og utvikling av ny, effektiv og miljøvennlig teknologi. Programmet samfinansieres fra OED med 5,5 mill. kroner og fra KD med 9,9 mill. kroner, og har i 2009 et totalbudsjett på 15,4 mill. kroner.

eVitenskap - Infrastruktur, Teori og Anvendelser (eVita) (2006- 2015). eVitenskap er et forsknings- og infrastrukturprogram innrettet mot beregnings- og dataintensive utfordringer i naturvitenskap, teknologi og medisin. Forskningsdelen inneholder metodeutvikling innen IKT og beregningsorientert matematikk, samt større tverrfaglige satsinger der eVitenskap skal bidra til å pløye ny mark. Totalbudsjettet for 2009 er 23,4 mill. kroner. Programmet finansieres i 2009 med 16 mill. kroner fra KD og 7,4 mill. kroner fra NHD.

Biologi og biomedisin

Program for stamcelleforskning (2008-2012). Programmet, etablert i 2008, har som overordnet mål å utvikle og styrke kompetansen innenfor grunnforskning og klinisk forskning på stamceller med sikte på behandling av alvorlig og kronisk syke pasienter. Programmet skal omfatte både åpen, konkurransebasert utlysning av forskningsmidler og etablering av et nasjonalt stamcelleforskningssenter i Helse Sør-Øst RHF. Sentret skal ivareta sin nasjonale rolle ved å arrangere møter, seminarer og kurs. Programmet har følgende prioriterte forskningstemaer: bedre forståelse av basale prosesser knyttet til vekst og differensiering av stamceller, bringe frem celler eller cellelinjer som kan anvendes terapeutisk, bringe frem protokoller for reparasjon av skadet vev eller organ, samt bruk av stamceller i utvikling og testing av nye legemidler og toksikologisk screening. Programmet vil ha fokus på nettverksbygging nasjonalt og internasjonalt. Det vil bli vektlagt at kjønnsperspektivet, samt de etiske aspektene ved forskning og behandling med stamceller, ivaretas. Programmet hadde sin første utlysning av forskningsmidler i august 2008. For 2009 er det budsjettert med 25,7 mill. kroner, hvorav 19,7 mill. kroner fra HOD (inkl. 5,6 mill. kroner til det nasjonale sentret og 0,7 mill. kroner til forskning på Duchenne-barna) og 6,0 mill. kroner fra fondsavkastningen.

Miljø, gener og helse (2006-2010). Programmet skal bidra med kompetanseoppbygging og forskerrekuttering innenfor miljørelaterte sykdommer og helseplager, både på gen- og molekylnivå og opp til individ og populasjonsnivå. Programmet skal bedre kunnskapsgrunnlaget for en politikkutforming og forvaltning som kan virke forebyggende og helsefremmende. Både miljø- og helseaspekter skal være integrert i forskningsprosjektene. Programmet tar sikte på å dekke den samlede eksponeringen av miljøfaktorer som mennesket er utsatt for: både ute og inneklime, og dessuten å inkludere alle eksponeringsveier: innånding, hud og inntak av fremmedstoffer gjennom mat og vann etc. Eksempler på sykdommer som kan følge av uheldige miljøfaktorer er kreft, luftveissykdommer, hjerte- og karsykdommer, allergier, forstyrrelser i immunsystemet, reproduksjons- og nervesystemet. I de fleste tilfeller er helseeffekter trolig forårsaket av et samspill mellom genetiske disposisjoner og faktorer i miljøet. Budsjett 2009: 1,5 mill. kroner fra KD, 4,0 mill. kroner fra MD, 2,3 mill. kroner fra SD og 15,9 mill. kroner fra HOD, dvs. totalt 23,7 mill. kroner.

Klinisk medisin og folkehelse

Helse- og omsorgstjenester (2006 – 2010). Programmets overordnede mål er å utvikle relevant ny kunnskap om helsetjenesten, og gjennom dette bidra til bedre helse- og omsorgstjenester og økt velferd. Hovedsatsingsområdene i programmet er styring, ledelse og prioritering, organisering og samhandling, brukere i helsetjenesten og komparativ helse-systemforskning. Programmet blir i 2009 styrket med 3 mill. kroner til forskningsprosjekter på samhandlingstiltak mellom kommune og spesialisthelsetjenesten. Veksten i 2008 på 15 mill. kroner øremerket forskningsprosjekter om omsorg- og demenslidelser og støtte til fem regionale sentre for omsorgsforskning opprettholdes i 2009. Budsjett 2009: 41,8 mill. kroner fra HOD, 1,0 mill. kroner fra KD og 1,0 mill. kroner fra FIN. Totalt: 43,8 mill. kroner.

Folkehelse (2006-2010). Programmets overordnede mål er å øke kunnskapsgrunnlaget for utvikling og implementering av helsefremmende og sykdomsforebyggende tiltak. Overordnet perspektiv på programmet er sosial- og helsepolitiske prioriterte områder som fysisk aktivitet, ernæring og kosthold, psykisk helse og sosial ulikhet. I tillegg kan programmet støtte forskning omkring kulturelle perspektiver på helse og sykdom, virkemiddelforskning og epidemiologiske studier som øker kunnskapsgrunnlaget for primærforebygging innen viktige folkehelseområder som f.eks. tobakksbruk, legemiddelbruk og osteoporose. Kjønnsperspektivet skal være gjennomgående. Budsjett 2009: 22,65 mill. kroner fra HOD (inkl. midler til kvinners helse) og 1 mill. kroner fra KD. Totalt: 23,65 mill. kroner.

Psykisk helse (2006-2010). Programmets overordnede mål er å bidra til utvikling av relevant kunnskap om psykisk helse med sikte å fremme den psykiske helsen (både forebyggende og behandlende). De spesifikke satsningene er forskning om barn og unges psykiske helse, forskning om sosiale og kulturelle faktorer ved psykisk helse, samt forskning om alvorlige psykiske lidelser, inkludert dobbeldiagnose rus og psykisk lidelse. Tverrfaglig forskning, nasjonalt og internasjonalt samarbeid, forskning i et translasjonsperspektiv, og forskning om psykologiske og psykiatriske aspekter ved somatisk sykdom står sentralt. Programmet har prosjekter innenfor alle de prioriterte tema og søknadene som kom inn i juni 2008 hadde gjennomgående høy kvalitet og god fordeling på temaene. Budsjett 2009: 36 520 mill kroner fra HOD inkl. beskyttelsesfaktorer/mestring, ADHD og midler til kvinners helse. KD 1,0 mill. kroner.

Klinisk forskning (2006-2010). Programmets overordnede mål er å styrke klinisk forskning ved å støtte store kliniske nasjonale/internasjonale studier, i tillegg til å understøtte nasjonale behov og prioriteringer ved særskilt kompetanseoppbygging. Det er viktig å få en hensiktsmessig arbeidsdeling i forhold til forskning finansiert av de regionale helseforetakene. Programmet skal støtte større kliniske studier som omfatter flere helseforetak og pasientgrupper på tvers av regionale grenser. Det er et mål å støtte kliniske studier på pasientgrupper og legemidler som av ulike grunner ikke prioriteres av legemiddelindustrien. Programmet skal også støtte translasjonsforskning ved å prioritere prosjekter der det er overføring av kunnskap mellom grunnforskning og klinisk forskning. Programmet skal bygge opp og styrke forskningskompetanse der det er nasjonale behov for kompetanseoppbygging, som innenfor muskel- og skjelettsykdommer, allmenntmedisin, odontologi og alternativ behandling. Det er et mål å stimulere til samhandling mellom allmenn- og spesialisthelsetjenesten på førstnevntes premisser. Det er budsjettet med 22,250 mill. kroner fra HOD for 2009.

Rusmiddelforskning (2007-2011). Rusmiddelforskningsprogrammet ble etablert i 2007 og har som mål å bidra til utvikling av relevant kunnskap og fremme forskning av høy kvalitet med fokus på å bedre kunnskap om rusmidler med sikte på å redusere rusmiddelproblemer i samfunnet. Innenfor rammen av programmet er det etablert et forskningsssenter ved Universitetet i Oslo med hovedvekt på klinikknær rusmiddelforskning. Forskningsssenteret skal være et hovedmiljø for rusmiddelforskningen i Norge. Det skal i tillegg til forskning tilby undervisning og veiledning, samt opparbeide sin nasjonale rolle og fungere som en nasjonal nettverksbygger for rusmiddelforskning. Programmet har ansvaret for oppfølging av forskningsssenteret, så vel som å utlyse og følge opp ordinære prosjekter. Programmet hadde andre utlysning i juni 2008 og fikk inn flere søknader med gjennomgående bedre kvalitet enn tidligere. Budsjett 2008: 24 950 mill. kroner inkl. 0,5 mill. kroner til forskning om tiltak for barn av psykisk syke eller rusmiddelavhengige foreldre. BLD har også tildelt 0,5 mill. kroner fra til dette formålet.

Pengespillproblemer (2006-2010). Forskningen om pengespill skal bidra til å øke den vitenskapelig baserte forståelsen av grunnleggende mekanismer og årsaks-faktorer ved pengespill og pengespillproblemer, samt bidra til å utvikle bedre metoder for å oppdage, forebygge og behandle spilleavhengighet. Tilskuddet til satsingen er 12 mill. kroner fordelt over en femårsperiode. Tre prosjekter blir finansiert av denne satsningen via et samarbeid mellom programmene Psykisk helse og Folkehelse. Det planlegges et seminar/konferanse for forvaltningen og andre aktuelle aktører første høsten 2009, på et tidspunkt hvor prosjektene er godt i gang og det kan formidles fra prosjektene. Det er budsjettet med 3,8 mill kroner fra KKD i 2009 til å dekke prosjektforpliktelsene og seminar-kostnader.

Frittstående prosjekter

Fri prosjektstøtte. Fri prosjektstøtte er et sentralt og prioritert virkemiddel for Forskningsrådet i arbeidet med kvalitetsutvikling av den langsiktig grunnleggende forskningen. Forskningsrådet har én årlig felles utlysning av midler til fri prosjektstøtte, åpen for alle

fagområder, og søknadene behandles i én av syv fagkomiteer. Innenfor fri prosjektstøtte gis det støtte til forskerprosjekter, personlige postdoktorstipend, personlig doktorgradsstipend i utlandet samt arrangementsstøtte. Forskerprosjektene skal særlig stimulere til rekruttering og samarbeid innenfor en langsiktig finansieringsramme, mens postdoktorstipendene skal bidra til videre kvalifisering til vitenskapelige stillinger. For å signalisere at Forskningsrådet ønsker at forskerprosjektene skal være reelle samarbeidsprosjekter av en viss størrelse, ble det for utlysningen for 2009 satt en minimumsgrense på en mill. kroner og maksimumsgrense på tre og en halv mill. kroner pr år i gjennomsnitt over prosjektperioden. Virkemiddelet finansieres i hovedsak med generelle KD-midler. Innenfor alle fagkomiteene er det en høy avslagsprosent.

Søknad om støtte til frie prosjekter i 2009 forvaltes av følgende fagkomiteer:

Humaniora (FRIHUM), Samfunnsvitenskap (FRISAM), Miljø- og utviklingsforskning (FRIMUF), Matematikk og naturvitenskap (FRINAT), Teknologi (FRITEK), Biologi og biomedisin (FRIBIO), Klinisk medisin og folkehelse (FRIMED). I 2009 er det budsjettert med 460,265 mill. kroner fra KD og 1,7 mill. kroner fra øvrige departementer til fri prosjektstøtte. For 2009 mottok fagkomiteene 945 søknader til et samlet søknadsbeløp på om lag 5,3 mrd. kroner for hele søknadsperioden. Utenlandsstipend gis primært som del av forskningsrådsfinansiert prosjekt. Det kan søkes om personlig utenlandsstipend gjennom hele året og søknadene vil bli behandlet fortløpende. Utenlandsstipend er derfor ikke tatt med i tabellen nedenfor, tabell 4-6.

Tabell 4-6 Fri prosjektstøtte. Antall søknader for 2009 og søkt beløp for hele søknadsperioden. Mill. kroner.

Fagkomite	Arr.støtte		Dr.gradsstip		Forskerprosjekt		Postdr.stip		Sum totalt	
	Søkt	Ant	Søkt	Ant	Søkt	Ant	Søkt	Ant	Søkt	Ant
Matematikk og naturvitenskap	0,6	3	1,9	1	641,7	95	41,4	18	685,6	117
Teknologi	1,0	5	2,0	2	292,7	38	6,9	3	302,6	48
Biologi og biomedisin	0,3	2	11,3	4	1 509,0	240	135,7	49	1 656,3	295
Klinisk medisin og folkehelse	0,5	1	2,0	1	793,9	122	64,1	24	860,4	148
Humaniora	0,3	2	21,8	16	754,6	92	157,7	61	934,4	171
Samfunnsvitenskap	1,7	12	16,2	12	637,9	86	63,7	25	719,6	135
Miljø og utvikling	0,0		1,8	1	173,7	25	14,9	5	190,4	31
Sum	4,3	25	57,0	37	4 803,4	698	484,4	185	5 349,1	945

Tabell 4-7 viser budsjettet til fri prosjektstøtte finansiert av KD etter fagkomiteer. Midlene ifm klimaforliket fordeles på fagkomiteene når søknadsbehandlingen er avsluttet². Tilsvarende gjelder for midler til rekrutteringsstipendene i og for nordområdene³. Fri prosjektstøtte mottar i tillegg noe finansiering fra andre kilder (1 mill. fra OED og 0,7 mill. kroner over Fondet.) Reduksjonen ifm naturvitenskap og teknologi fra 2008 til 2009 må sees i sammenheng med at det ble budsjettert med ekstraordinær høy bevilgning til fri prosjektstøtte i 2008 som følge av behovet for midler til institusjonsforankrede strategiske prosjekt først oppsto i 2009/2010. I 2009 er det derfor budsjettert om lag som for 2007.

² Vedtak er per dato fattet og anslagsvis 6,8 mill. kroner vil tilfalle fagkomiteene for matematikk og naturvitenskap og teknologi og 0,8 mill. kroner til fagkomiteen for samfunnsvitenskap. Budsjettene vil følgelig bli justert.

³ Vedtak er per dato fattet og fordeler seg med to stipendiater i program for Samisk forskning, en i program for Romforskning, en i fagkomiteen for Biologi og biomedisin og en i fagkomiteen for matematikk og naturvitenskap. Budsjettene vil følgelig bli justert.

Tabell 4-7 Forskningsrådet totalt: Fri prosjektstøtte over KDs budsjett. 1000 kroner.

	KDs budsjett 2008	KDs budsjett 2009	Endring i kroner	Endring i prosent
Humaniora	62 600	67 050	4 450	7,1 %
Samfunnsvitenskap	50 200	54 000	3 800	7,6 %
Miljø og utvikling	25 920	27 500	1 580	6,1 %
Biologi og biomedisin	134 200	135 200	1 000	0,7 %
Klinisk medisin og folkehelse	46 970	51 300	4 330	9,2 %
Naturvitenskap og teknologi	128 275	111 865	-16 410	-12,8 %
- Klimaforliket		12 000	12 000	
- Rekruttering i nordområdene		1 350	1 350	
Sum	448 165	460 265	12 100	2,7 %

Tabell 4-8 viser hvor stor andel fri prosjektstøtte utgjør av KDs bevilgning til det enkelte fagområde i perioden 2006-2009. Som det fremgår av tabellen er andelen fri prosjektstøtte økt innenfor humaniora, samfunnsvitenskap og medisin og helse. Andelen innenfor naturvitenskap og teknologi er om lag på samme nivå som i 2007, jf forklaringen i forrige avsnitt. Bevilgningen til fagområdet miljø og utvikling omfatter KDs andel av midlene ifm klimaforliket, dvs 24 mill. kroner til grunnforskning, rekruttering og utstyr innen fornybar energi, fangst og lagring av karbondioksid. Av disse er 12 mill. kroner budsjettert til avansert vitenskapelig utstyr ved FME'ene og for øvrig til grunnforskningsprosjekter⁴. Fom 2010 er midlene ment å dekke grunnforskningsprosjekter alene, hvilket vil øke andelen av fagområdebevilgningen til Fri prosjektstøtte betydelig.

Tabell 4-8 Forskningsrådet totalt: Andel fri prosjektstøtte av KDs bevilgning til fagområdene. 2006-2009

	2006	2007	2008	2009
Humaniora	53 %	54 %	54 %	58 %
Samfunnsvitenskap	52 %	52 %	51 %	55 %
Miljø og utvikling	51 %	52 %	55 %	55 %
Naturvitenskap og tekn.	43 %	43 %	48 %	44 %
Medisin og helse	77 %	77 %	78 %	81 %

FRINAT-komiteén behandler søknader om fri prosjektstøtte innenfor fagene matematikk, fysikk, kjemi og geologi. Hovedkriteriet for utvelgelse av prosjekter til bevilgning er kvalitet. Søknadene vurderes av individuelle fageksperter, men det vurderes å benytte ekspertpaneler i 2009.

FRITEK - komiteén behandler søknader innenfor teknologi, dvs. ingeniørfag og IKT. Disse fagene er gjerne preget av tverrfaglige problemstillinger som er av en slik art at selv grunnleggende forskning ofte har et anvendelsesperspektiv. IKT er et sentralt verktøy i de ingeniørvitenskapelige fag, og det er ofte en glidende overgang mellom IKT-fag og ingeniørvitenskapelige fag på mange områder. Dette gjør det faglig sett naturlig å se på disse fagene under ett.

FRIHUM-komiteén behandler søknader innenfor hele bredden av humanistiske fag: språkvitenskap/filologi, historie, arkeologi, etnologi, filosofi, teologi/religionsvitenskap, litteraturvitenskap, musikkvitenskap, kunsthistorie, kunsthistorie, kunstfag og arkitekturteori. Tildelingen av midler til frie forskerinitierte prosjekter skal bidra til faglig fornyelse og ny vitenskapelig erkjennelse, og også bidra til rekruttering, internasjonalisering og bedre forskningsledelse. Fagkomiteen legger kvalitetsvurderinger til grunn for tildelingene. Det kommer inn svært

⁴ Ref fotnote 1 og 2: Om lag 7,6 mill. kroner vil bli fordelt til fri prosjektstøtte og forøvrig om lag 16,4 mill. kroner til utstyr ved FME'ene. Budsjettene vil følgelig bli justert.

mange søknader av høy kvalitet, men bare et svært liten andel av de beste søknadene innvilges.

FRISAM-komiteén behandler søknader for hele bredden av samfunnsvitenskapelige fag; sosiologi, sosialantropologi, statsvitenskap- og organisasjonsteori, samfunns- og bedriftsøkonomi, samfunnsgeografi, medie- og informasjonsvitenskap, pedagogikk, kriminologi, rettsvitenskap og demografi. I tillegg til å behandle søknader som kommer inn til FRISAM-utlysningen, behandler komiteen søknader om midler fra norske partnere til ESF-ordningen European Collaborative Research Projects in the Social Sciences (ECRP), som skal støtte forskerinitierte prosjekter basert på samarbeid mellom minst tre europeiske land. Innenfor FRISAM lyses et også ut midler til nasjonale fagkonferanser innenfor de fagdisiplinene som komiteén har ansvar for.

Formålet med fri prosjektstøtte til miljø- og utviklingsforskning, FRIMUF, er å styrke den strategiske fagutviklingen i og mellom disipliner og fagfelt av særlig betydning for miljø- og utviklingsforskningen. I tillegg er det ønskelig å få fram prosjekter som bidrar til metodeutvikling innen fler- og tverrfaglig forskning innenfor dette feltet. I utlysningen for 2009 ble det understreket at komiteén ville prioritere prosjekter som kombinerer miljø- og utviklingsperspektiver. Det ble invitert til forskning som styrker kunnskapsgrunnet for bærekraftig samfunnsutvikling i fattige land og globalt, og det ble oppfordret til samarbeidsprosjekter mellom naturvitere og samfunnsvitere. Det kom inn 31 søknader, som innebærer ca en tredjedels reduksjon i forhold til året før. Det antas at begrensede midler til rådighet for nye prosjekter samt føringene nevnt ovenfor har bidratt til reduksjonen i antall søknader.

FRIBIO- komiteén behandler søknader innen hele bredden av biologi og biomedisin. Søknadsbehandlingen i 2008 har foregått ved hjelp av 7 ulike panel bestående av 6-7 utenlandske fagekspert. Det var tre panel innen molekylærbiologiske fag, to innen fysiologiske og anatomiske fag og to panel innen evolusjonsbiologiske og økologiske fag. En samlet innstilling fra alle panelene ble fremmet for fagkomiteén, som forestod den endelige innstillingen.

FRIMED-komiteen behandler prosjektsøknader innen klinisk medisin, samfunnsmedisin, epidemiologi, folkehelse og psykologi med mer. Søknadene ble behandlet i fem ekspertpanel. Disse fordelte seg med ett panel innen folkehelse og psykologi, to panel innen epidemiologi og samfunnsmedisin og to panel innen klinisk forskning.

Tabell 4-9 viser antall søknader og antall innvilgede prosjekter for 2009 med søkt og innvilget beløp for hele søknadsperioden.

Tabell 4-9 Fri prosjektstøtte. Antall søknader for 2009 og søkt beløp for hele søknadsperioden og antall innvilgede for 2009 og innvilget beløp for hele prosjektperioden. Mill. kroner⁵.

Fagkomite	Søkt antall	Innvilget antall	Innv.% antall	Søkt beløp	Innvilget beløp	Innv.% beløp
Matematikk og naturvitenskap	117	21	18 %	685,6	110,9	16 %
Teknologi	48	13	27 %	302,6	81,2	27 %
Biologi og biomedisin	295	32	11 %	1 656,3	161,8	10 %
Klinisk medisin og folkehelse	148	14	9 %	860,4	80,2	9 %
Humaniora	171	16	9 %	934,4	63,0	7 %
Samfunnsvitenskap	135	24	18 %	719,6	47,4	7 %
Miljø og utvikling	31	9	29 %	190,4	46,5	24 %
Sum	945	129	14 %	5 349,1	591,2	11 %

⁵ Foreløpige tall per 20. februar 2009.

Andre grunnforskningsprosjekter

Yngre, fremragende forskere (YFF). Formålet med satsingen er å gi yngre talentfulle forskere innenfor alle fagområder ekstra gode rammevilkår, slik at de kan nå internasjonal toppklasse. Ordningen omfatter 46 bevilgninger til Yngre fremragende forskere i 2009. To avsluttes nå og 19 i løpet av 2009. Det er satt av 30,4 mill. kroner til ordningene over KDs budsjett og 11,0 mill. kroner fra avkastningen av forskningsfondet i 2009. Budsjettet dekker også noen utgifter ifm at Forskningsrådet deltok i 1., 2. og 3.call av den europeiske ordningen European Young Investigator Award (EURYI).

NevroNor – en nasjonal satsing på nevrovitenskapelig forskning startet opp i 2006. NevroNor vil bidra til bedre kunnskap om å forebygge, diagnostisere, behandle og rehabilitere store folkesykdommer som demens, Parkinsons, hjerneslag og psykiske lidelser. Det fokuseres på å styrke eksisterende norsk kompetanse, fremme samarbeid og nettverksutvikling og stimulere til økt interaksjon mellom basal, klinisk og epidemiologisk forskning. Det er viktig å fremme forskernettverk på tvers av institutt- og faggrenser. Aktiviteter som samler og skaper møteplasser for ulike aktører som konferanser og forskerutveksling, er virkemidler NevroNor vil fokusere på framover. NevroNor vil i tillegg legge vekt på å synliggjøre norsk nevrovitenskapelig forskning internasjonalt og stimulere til - og gjøre norske miljøer mer attraktive som partnere i internasjonalt samarbeid. For 2009 er det budsjettet med 13,580 mill. kroner fra KD og 1,2 mill. kroner over fondet, totalt 14,780 mill. kroner.

Kreftforskning. Som en oppfølging av Nasjonal kreftplan har Forskningsrådet hatt ansvaret for en særskilt satsing på kreftforskning (2000 – 2007). Satsingen har omfattet brobyggingsprosjekter med integrerte biologiske og kliniske problemstillinger samt klinisk og epidemiologisk forskning. Et forskningsgrunnlaget for videreføring av satsingen (2008 – 2010) er utarbeidet i tråd med behov beskrevet i Nasjonal strategi for kreftområdet (2006-2009). Det er budsjettet med 19,5 mill. kroner fra HOD for 2009.

Aldersforskning. Målet med alderssatsingen er å bygge opp kompetansemiljøer og utvikle nye og tverrfaglige perspektiver og problemstillinger innen områdene: aldring og samfunn, medisinsk og helsefaglig forskning, helse- og omsorgstjenester og praksisnære temaer. Satsingen er et samarbeid mellom Divisjon for strategiske satsinger og Divisjon for vitenskap. Midlene videreføres i 2009. Divisjonens andel av budsjettet i 2009 er på 4,0 mill. kroner over HOD's budsjett.

Kvinnens helse. Problemstillinger knyttet til kjønn og kjønnsforskjeller drøftes og analyseres i alle relevante forskningsprosjekter. Departementet har i de senere år bevilget særskilte midler til forskning på kvinners helse, spesielt til områder som anoreksi, osteoporose, brystkreft, sosial ulikhet i helse. Disse, til sammen med fagområdene fibromyalgi, minoritetskvinner og helse, og kjønnsperspektivet ved psykiske lidelser nevnes alle i HOD's kvinnehelsestrategi (St.meld. nr 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge, del V) og Forskningsrådets rapport "Kvinnens helse" om mangler på feltet. Midlene fordeles på prosjekter i helseforskningsprogrammene eller fagkomiteene. Midlene videreføres i 2009: 7,031 mill kr over HOD's budsjett.

Internasjonal prosjektstøtte

Internasjonale Stipend (IS) administrerer stipendordninger og programmer som bidrar til utveksling av studenter, forskere og kunstnere mellom Norge og utlandet. De fleste programmene er tverrfaglige og åpne for søkere fra alle fagområder. Enkelte programmer gir individuelle stipend til studier og forskning, andre stipender har nettverksbygging mellom norske og utenlandske læresteder og forskningsinstitusjoner som formål. Stipendordningene finansieres med 17,3 mill. kroner fra KD, 2,773 mill. kroner fra UD og 3,98 mill. kroner fra andre kilder. Følgende stipendordninger finansieres og administreres via Gruppen for

internasjonale stipend (IS): stipendprogram for utenlandske ph.d-studenter og yngre forskere (Yggdrasil), Norske statsstipend til kinesiske borgere, E.ON Ruhrgasprogram jus, E.ON Ruhrgasprogram økonomi, E.ON Ruhrgasprogram statsvitenskap, forskerutveksling med Frankrike (Auroraprogrammet), Tyskland (DAAD-programmet) og Nord-Amerika (Leiv Eiriksson mobilitetsprogram), College of Europe programmet, RWE stipendprogram i musikk, samarbeidsprogram med NSFC– Kina, samarbeidsprogram med Japan -JSPS, Samarbeidsprogram med NSF-USA (Nordic Research Opportunity), toppfinansiering av Marie Curie-stipend og Nordic Pilot.

Andre frittstående prosjekter

Midlertidig ordning for tildeling av små driftsmidler. Det er avsatt 40 mill. kroner i 2009 til ordningen for tildeling av små driftsmidler. Den enkelte institusjon skal behandle og prioritere søknader om driftsmidler fra sine ansatte, for deretter å søke Forskningsrådet om tilskudd fra ordningen. Tilskuddet fra Forskningsrådet kan utgjøre opp til 40 prosent av de samlede kostnadene.

Forskerlinje/studentstipend. Forskningsrådet har ansvar for finansiering av studentstipend innenfor profesjonsfagene medisin, odontologi og psykologi. Det er satt av 12,75 mill. kroner over KDs budsjett til studentforskning.

Infrastruktur og institusjonelle tiltak

Basisbevilgninger

I nytt resultatbasert finansieringssystem for instituttsektoren deles instituttene inn i fire ulike arenaer. Instituttene konkurrerer seg i mellom om basisbevilgning på hver arena. Basisbevilgningen, bestående av en delvis resultatbasert grunnbevilgning (RBG) og strategiske instituttsatsinger (SIS), skal sikre at forskningen ved instituttene holder høy kvalitet gjennom langsiktig kompetanseoppbygging, at instituttene styrker sin anvendte rolle, sin internasjonale virksomhet og samarbeidet med UoH-sektoren.

KD bevilger midler til 22 institutter innenfor den samfunnsvitenskapelige arenaen; Agderforskning, Arbeidsforskningsinstituttet (AFI), Forskningsstiftelsen Fafo, Fridtjof Nansens Institutt (FNI), Institutt for fredsforskning (PRIO), Institutt for samfunnsforskning (ISF), IRIS samfunns- og næringsutvikling, Møreforskning, Nordlandsforskning, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP), Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI), Norut Alta, Norut Tromsø, Samfunns- og næringslivsforskning (SNF), SINTEF Teknologi og samfunn, Telemarkforskning Bø, Telemarkforskning Notodden, Trøndelag Forskning og Utvikling, Vestlandsforskning, Østfoldforskning og Østlandsforskning, mens Utenriksdepartementet bevilger midler til Chr. Michelsens Institutt (CMI).

For 2009 er den samlede rammen for basisbevilgninger til de samfunnsvitenskapelige instituttene på 165,4 mill kroner.

Strategisk institusjonsstøtte

Institusjonsforankrede strategiske prosjekter (ISP) er en støtteordning for å følge opp fagevalueringene, forskningsmiljøenes strategiske behov og institusjonenes langsiktige utviklingsmuligheter. I 2009 har divisjonen budsjettet med om lag 30 mill. kroner til slike støtteordninger. Budsjettet omfatter prosjekter innen humaniora, samfunnsvitenskap og naturvitenskap og teknologi. Innenfor humaniora, er det satt av midler til oppfølgingen av historieevalueringen. Innenfor samfunnsvitenskap vil midlene gå til oppfølging av fagevalueringer av pedagogikk og økonomifaglig forskning. Innenfor naturvitenskap og teknologi finansieres løpende prosjekter innen ingeniørvitenskapelige fag, det vil startes opp prosjekter i kjølevannet av farmasievalueringen og det arbeides med en plan for oppfølging av kjemievalueringen som ble gjennomført i 2008 med sikte på oppstart i løpet av 2009.

Strategiske høyskoleprosjekter (SHP). Satsingen skal gi de statlige høyskolene mulighet til å bygge opp forskningskompetanse av høy kvalitet samtidig som det tas hensyn til høyskolenes faglige situasjon og de enkelte fagområdenes egenart. Mange av prosjektene er tverrfaglige, og alle fagområder er representert. Midlene skal kunne benyttes til å støtte et bredt spekter av forskningsaktiviteter, og kan i visse tilfeller også omfatte utviklingsarbeid. Totalbudsjett for 2009 er 40 mill. kroner.

Det vil bli gjennomført en ny utlysning av midler til Strategiske høyskoleprosjekter i 2009. Det er videre besluttet at SHP skal evalueres i 2009.

Simulasenteret på Fornebu. Senteret driver grunnleggende forskning på problemstillinger knyttet til programvareutvikling og bruk av nettbaserte produkter og tjenester. Dette kan dreie seg om alt fra utvikling av programvare som inngår som komponenter i større systemer, til analyse, utvikling og bruk av store nettbaserte programsystemer. Viktige stikkord er digital kommunikasjon, distribuerte programsystemer, ”software engineering” og metodeorientert programvare. Det er viktig at senteret har et godt samarbeid med eksisterende fagmiljøer ved universiteter og forskningsinstitutter. Senteret finansieres med midler fra KD (29 mill. kroner), NHD (10 mill. kroner) og SD (10 mill. kroner), dvs. totalt 49 mill. kroner for 2009. Etablering av en forskerskole i tilknytning til Simula-senteret er i tillegg støttet med 5 mill. kroner fra KD, jf. omtale av dette virkemiddelet under Nasjonale stimuleringsiltak og møteplasser.

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) skal arbeide for å utvikle og forbedre forskernes tilgang til data for forskning, primært innenfor samfunnsvitenskap, men også for andre fagområder. Det er inngått avtale for perioden 2006 – 2010 mellom NSD og Norges forskningsråd om langsiktig finansiering av forskningsinfrastruktur. Basisbevilgningen til NSD for 2009 settes til 9,25 mill. kroner. Midlene skal brukes til sentrale kjerneoppgaver knyttet til NSDs hovedformål, dvs. å samle inn, bearbeide, legge til rette, arkivere, vedlikeholde og formidle relevante data til forskningsmiljøene. Det er satt av 20 mill. kroner til dette virkemidlet over KDs budsjett i 2009.

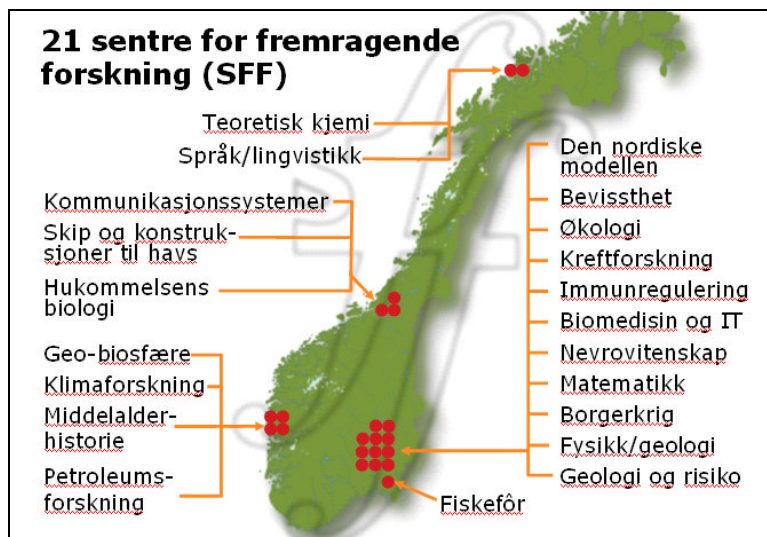
Nordisk institutt for sjørett ved Universitetet i Oslo har i perioden 2006-8 hatt et strategisk universitetsprogram om energirett finansiert av OED, og dette planlegges videreført gjennom en ny treårig satsing for årene 2009-11. Fokus for programmet er reguleringen av kraftmarkedet, og hovedmålet er fortsatt forskning innenfor offentligrettslige, privatrettslige og EØS-rettslige spørsmål knyttet til vannkraftsektoren. Det er budsjettet med 1,5 mill. kroner i OED-midler for 2009.

Sars internasjonale senter (Sars-senteret). Med bakgrunn i en midtveisevaluering i 2007 ble bevilgningen til Sars-senteret vedtatt videreført for en ny 5-årsperiode tom 2012. Senteret utfører grunnleggende forskning innen marin molekylærbiologi. Senteret ble etablert i 1997 og fikk i juni 2003 status som ”European Molecular Biology Laboratory” (EMBL) partner. Bevilgningen til Sars-senteret er på 17,5 mill. kroner per år. For 2009 er det budsjettet med totalt 17,0 mill. kroner, hvorav 7 mill. kroner fra KD og 10 mill. kroner over fondet. FKD har tom 2008 bidratt med 0,5 mill. kroner til senteret, men har trukket seg fom 2009.

Forskningssatsing ved universitetsmuseene. KD har for 2009 satt av 5 mill. kroner til en forskningssatsing ved universitetsmuseene. Midlene er en engangsbevilgning og skal brukes strategisk for å styrke samarbeid og faglig utvikling ved universitetsmuseene.

Sentre for fremragende forskning (SFF)

Det er avsatt 256,5 mill. kroner til Sentre for fremragende forskning i 2009.

De som startet opp ved årsskifte 2002/2003 er: Center for the study of Civil War, Periphery and Centre in Medieval Europe, Center for advanced Study in theoretical Linguistics, International Centre for Geohazards, Center for Quantifiable Quality of Service in Communication Systems, Ships and Ocean Structures, Centre for Integrated Petroleum Research, Mathematics for Applications, Physics and Geological

Processes, Bjerknes Centre for Climate Research, Aquaculture Protein Centre, International Centre for the Biology of Memory, Center for Molecular Biology and Neuroscience. De som startet opp i 2007 er: Equality, Social Organization, and Performance (ESOP), Centre for Geo-Biosphere Research: Deep Seafloor, Deep Biosphere & Roots of Life, Centre for the Study of Mind in Nature, Center of Theoretical and Computational Chemistry, Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis, Centre for Cancer Biomedicine, Centre for Immune Regulation og Centre for Software components for biomedical flows.

Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger

Det etableres en finansieringsordning for *forskningsinfrastruktur* med en årlig ramme på ca. 200 mill. kroner fra og med 2009. Gjennom en nasjonal konkurransearena og et søknadsbasert system, skal ordningen bidra til finansiering av nødvendig nasjonal forskningsinfrastruktur av høy kvalitet innenfor særlig prioriterte satsingsområder. Utlysningen for 2009 er åpen for alle fag og kategorier infrastruktur og skal fremme prosjekter av høy vitenskapelig kvalitet og høy forskningsmessig, strategisk, samfunnsmessig eller næringsmessig betydning, på områder der Norge har sterke fagmiljø. Det vil bli gitt prioritet til de nasjonalt prioriterte satsingsområdene. Budsjettet er i 2009 på totalt 97,5 mill. kroner, hvorav 80 mill. kroner over KDs budsjett og 5,5 mill. kroner i Fondsmidler. I tillegg er 12 mill. kroner over KDs budsjett, som er KDs andel av midlene til oppfølging av klimaforliket, budsjettet til utstyr ved FME'ene i 2009.

eInfrastruktur finansiert av Forskningsrådet omfatter tungregning, avanserte lagringssystemer, Grid-infrastruktur og nødvendige støttetjenester. Tungregneprogram III (2005-2014) har som formål å dekke den nasjonale infrastruktur for tungregning i Norge. Innen Grid videreutvikles både en nasjonal tjeneste og en nordisk fellesløsning. Budsjettet for eInfrastruktur i 2009 er 28,5 mill. kroner, hvorav 22 mill. kroner fra KD og 6,5 mill. kroner av Fondsmidlene til finansiering av NDGF (Nordic Data Grid Facility) og NordGrid.

Samfunnsvitenskapelig infrastruktur og databaser er et prioritert område innenfor samfunnsvitenskap. I flere år har Forskningsrådet dekket datautgifter for norsk deltakelse i European Social Survey (ESS). 30 land deltar i 4. runde av ESS. I 2009 kan komparative data fra de tre første rundene tas i bruk av norske forskere. For 2009 er det avsatt 2,4 mill. kroner over KDs budsjett til dette formålet.

Samlet sett er budsjettet til Forskningsinfrastruktur på 128,4 mill. kroner i 2009. KD har også foreslått at ubrukte midler fra gaveforsterkningsordningen kan omdisponeres til Forskningsinfrastruktur ved hvert årsskifte.

Nettverkstiltak

Nasjonale stimulerings tiltak, møteplasser

Nasjonale forskerskoler. Et eget virkemiddel som finansierer nettverkskostnader for forskerskoler basert på samarbeid mellom flere institusjoner, ble etablert i 2008. Formålet er å sikre doktorgradsstudenter tilgang til nasjonal og internasjonal fag- og veilederkompetanse ved å trekke på ressurser fra flere fagmiljøer. Forskerskolene vil også virke rekrutteringsfremmende, samt bidra til internasjonalisering og effektivisering av forskerutdanningen. Forskningsrådets støtte går til kvalitetsfremmende tiltak rundt grupper av doktorgradsstudenter og dekker i hovedsak nasjonale og internasjonale fellestiltak og nødvendige personalkostnader. Nettverkskostnadene for en slik skole er 2-3 mill. kroner pr. år over en periode på 8 år. Midlene ble utlyst med søknadsfrist 4. juni, og blant de 27 søknadene ble fem forskerskoler innvilget tilskudd. De dekker forskningsfeltene bedriftsøkonomi, klimaforskning, utdanningsforskning, medisinsk bildedannelse og biologi. Det er budsjettet med 20 mill. kroner til forskerskolene i 2009, hvorav 5 til forskerskolen ved Simula-sentret.

Øvrige tiltak. Det er budsjettet med totalt 3,6 mill. kroner til nasjonale stimulerings tiltak for øvrig: 0,6 mill. kroner til *forskerutdanning*, 0,9 mill. kroner til *forskerutdanning i etikk*, 0,6 mill. kroner til *forskningsprisen* og 1,5 mill. kroner til *tiltak for integrering og likestilling*.

Internasjonale nettverkstiltak

Nordisk partnerskapsavtale med EMBL. Det ble høsten 2007 inngått en partnerskapsavtale i molekylærmedisin mellom EMBL og universitetene i Oslo, Helsingfors og Umeå. Partnerskapsavtalen åpner for et tettere samarbeid mellom EMBL, en av verdens ledende molekylærbiologiske forskningsinstitusjoner, og de tre nordiske landene, men også de nordiske landene i mellom. Den norske noden, Norsk senter for molekylærmedisin (NCMM), har fokus på molekylære sykdomsmekanismer og translasjonsforskning. Sentret vil ha tett kobling til kliniske miljøer, samt etablere samarbeid med farmasøytisk industri og bioteknologiselskaper. Fra starten av har sentret bestått av tre forskergrupper, men som etter planen skal økes til 8-9 ved full drift. Høsten 2008 ble det utlyst internasjonalt 2-3 gruppelederstillinger med tiltredelse i 2009. Forskningsrådet har oppnevnt en nasjonal referansegruppe som skal ha ansvar for nasjonal koordinering og sørge for at øvrige regioner i Norge kan dra nytte av de faglige og rekrutteringsmessige muligheter partnerskapet representerer. Det er budsjettet med 10 mill. kroner fra KD for 2009.

Nordic Centres of Excellence Program (NCoE) finansieres av de nordiske forskningsrådene gjennom NOS-organene i samarbeid med *Nordforsk*. I 2009 bidrar Forskningsrådet med 2,9 mill kroner over humaniorabudsjettet og 2,6 mill kroner over samfunnsfagbudsjettet til Nordisk samarbeidsnemnd for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning (NOS-HS). NOS-HS finansierer 4 nordiske CoE i tillegg til en støtteordning for nordiske vitenskapelige tidsskrift administrert av NOP-HS. Det er i tillegg avsatt 1,5 mill. kroner innen medisin.

International Neuroinformatics Coordinating Facility, INCF, (2005-2009) er en global og åpen koordineringsenhet. INCF er organisert med et sekretariat og deltakerlandene er representert i et styre. Deltakerlandene forutsettes å etablere en nasjonal node med ledende fagfolk innenfor nevroinformatikk (nevrovitenskap og informasjonsvitenskap). Det er avsatt 1,6 mill. kroner over KDs budsjett til INCF og den nasjonale noden i 2008.

Det er avsatt til sammen 50 mill. kroner til internasjonale nettverkstiltak. Foruten aktivitetene nevnt ovenfor går midlene til finansiering av diverse kontingenter og internasjonaliseringstiltak, bla kontingent til EISCAT, NOT og IODP, HFSP, IYPE-sekretariat samt ESF og ERAMORE. På grunn av forsinkelser ved oppstart er finansiering av Rokkanprofessoratet ved Europauniversitetet i Firenze, samt Norsk-Indisk samarbeid fremskjøvet ett år.

Diverse FoU-tiltak

Informasjon/formidling/publisering

Vitensentre. Forskningsrådet fikk i 2003 i oppdrag fra KD å utvikle regionale vitensentre i Norge. Gjennomføringen ble organisert som et program, og omfattet til å begynne med 6 institusjoner fordelt over hele landet. Vitensentre er aktivitetssentre til formidling av kunnskap om matematikk, naturvitenskap og teknologi (MNT-fagene) til allmennheten, men retter seg spesielt mot barn og ungdom. Her settes MNT-fagene inn i en kulturell, historisk og samfunnsmessig sammenheng, og vektlegger at de besøkende selv skal være aktive og prøve ut hvordan ting fungerer og derigjennom tilegne seg kunnskap. Målsettingen er å øke interessen for MNT-fagene hos barn og unge. Satsingen ble evaluert i 2006, og basert på dette besluttet KD å forlenge ordningen for en periode på 3 år (2007-09), samtidig med at et 7. senter ble inkludert i prosjektporteføljen. KD har øremerket 18,5 mill. kroner til denne satsingen i 2009.

Det er videre budsjettet med 4 mill. kroner til et formidlingsprogram innen naturvitenskap og teknologi, 5,36 mill. kroner til publiseringsstøtte innenfor humaniora og samfunnsvitenskap og om lag 0,9 mill. kroner til diverse informasjonstiltak, i hovedsak for å følge opp Forskningsrådets handlingsplan for barn og unge.

Planlegging/utredning/evaluering

Opptrappingsplanen for psykisk helse (1999-2008). Forskningsrådet har ansvaret for den forsknings-baserte evalueringen av *Opptrappingsplanen for psykisk helse*. Oppdragsgiver er Helsedirektoratet, som også har oppfølgingsansvaret. Evalueringen har bestått av 20 større delprosjekter, og resultatene fra disse danner grunnlag for den endelige og helhetlige sluttrapporten. Opptrappingsplanperioden – og delprosjektene - avsluttes i 2008, mens arbeidet med sluttrapporten pågår utover våren 2009. Evalueringen avsluttes med en konferanse i juni. Budsjettet for 2009 er 2,3 mill. kroner.

Mammografiprogrammet (2007-2010). Forskningsrådet har fått ansvaret for en forsknings-basert evaluering av programmet. Mammografiprogrammet inviterer alle kvinner mellom 50 og 69 år til mammografiundersøkelse annet hvert år. Formålet med undersøkelsene er å oppdage svulster på et så tidlig stadium at effektiv behandling kan iverksettes og dødeligheten reduseres. Evalueringen skal blant annet se på hvilken effekt programmet har hatt på dødelighet av brystkreft blant de kvinnene som inviteres til screening, samt på endring i stadieinndeling og endring i forekomst av avansert kreft. Det ønskes også en vurdering av organiseringen av, tilgjengeligheten til og kvaliteten på programmet i tillegg til en økonomisk evaluering og analyse av ressursbruk og nytte/effekt av programmet. Det er budsjettet med 3,5 mill. kroner over HODs budsjett til evalueringen.

Fagevalueringer. Det er laget en overordnet plan for gjennomføring av fagevalueringer i Vitenskapsdivisjonen. Formålet med planen er å få et mer helhetlig grep om innretning, planlegging, gjennomføring og oppfølging av fagevalueringene. Innenfor samfunnsvitenskap er det satt i gang fagevalueringer av fire nye fag: rettsvitenskap, sosiologi, sosialantropologi og samfunnsgeografi, mens det innenfor fagområdet humaniora arbeides med igangsetting av evaluering av filosofifaget. Innenfor fagområdet naturvitenskap og teknologi planlegges evaluering av fysikkfaget i 2009.

Felleskostnader

Sekretariater. De nasjonale forskningsetiske komiteene (NEM, NENT og NESH) og Nasjonalt utvalg for gransking av redelighet i forskning er faglig uavhengige statlige organer forankret i Lov om behandling av etikk og redelighet i forskning. Granskingsutvalget skal behandle saker om påstått vitenskapelig uredelighet. Etikkomiteene skal fungere som nasjonal utkikkspost, opplyser og rådgiver i forskningsetikk innenfor sine respektive ansvarsområder og samarbeide med Granskingsutvalget om forebygging av vitenskapelig uredelighet.

Virksomheten dekker til sammen alle fag og disipliner. Sekretariatene for Etikkomiteene og Granskingsutvalget er samlokalisert. Etikkomiteene finansieres med midler fra KD, NHD, FKD og LMD, Granskingsutvalget finansieres av KD. Det er satt av 9,7 mill. kroner til driften av komiteene i 2009 og 1,6 mill. kroner til driften av Granskingsutvalget. KD nedsatt en arbeidsgruppe som utreder fremtidig forvaltning, styring og organisering av sekretariatene.

KILDEN informasjonssenter for kjønnsforskning er et tjenesteytende organ for norsk kjønnsforskning, og har et nasjonalt ansvar for å formidle norsk kjønnsforskning i inn- og utland. I tillegg skal KILDEN fremme dokumentasjon av ressurser og aktiviteter innenfor norsk kjønnsforskning. Gjennom formidlingsarbeidet skaper KILDEN en arena for kontakt mellom forskning, forvaltning og andre aktører hvor kompetanse på dette området er viktig for deres egen virksomhet. KILDEN drifter også nettstedet Ressursbanken for likestilling i forskning. Det er satt av 3,9 mill til KILDEN for 2009, hvorav 3,85 fra 2009-budsjettet.

Fondet for forskning og nyskaping

Divisjon for vitenskap får tilskudd til følgende programmer og aktiviteter fra Forskningsfondet i 2009, sammenlignet med 2008. Jf omtalen av Fondet innledningsvis.

Tabell 4-10 Midler over fondet for forskning og nyskaping. Fordeling etter tema og satsinger. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner.

	2008	2009
Stamcelleforskning	6 000	6 000
Strategiske høyskoleprosjekt 1)	10 000	
Embl-senter/ marin forskning	10 000	10 000
Vitenskapelig utstyr	12 000	12 000
Storforsk	61 000	
YFF	11 000	11 000
Sentre for fremragende forskning	211 405	256 560
Sum	321 405	295 560

1) Bevilgningen er overført ny post kap. 281.50 Tilskudd til NFR fra KD (høyre utdanning mv.)

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Tabell 4-11 viser Divisjon for vitenskaps innsats innenfor programmer og aktiviteter hvis formål og forskningspolitiske begrunnelse støtter opp under Forskningsmeldingens prioriteringer. Summen i tabellen tilsvarer mao ikke Divisjonens totale innsats på de ulike prioriterte områdene, men omfatter kun prosjektbevilgninger hvor det ligger til grunn et klart formål eller en forskningspolitisk begrunnelse for virkemiddelbruken å støtte oppunder en eller flere av prioriteringene. Eksempelvis er bevilgningene til vitenskapelig utstyr, YFF og frie prosjekter (med ett unntak) *kun* ført opp som grunnforskning, da dette er støtteordninger hvis formål og forskningspolitiske begrunnelse er grunnforskning – og ikke et uttrykk for en tematisk prioritering fra Forskningsrådets side. Unntatt fra dette er frie prosjekter innen medisinsk og helsefaglig forskning, som støtter opp under Helseforskning som tematisk satsing.

Tabell 4-11 Totalt budsjett fra departementene. Målrettet innsats ifm Forskningsmeldingens prioriteringer1. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner.

	Anslag 2008	Plantall 2009
Strukturelle prioriteringer		
Internasjonalisering	89,5	115,1
Gunnforskning	1149,6	1236,5
Forskning for nyskaping og innovasjon	10,6	
Sum	1249,7	1351,6
Tematiske prioriteringer		
Energi og miljø		24,0
Hav		
Mat	4,0	4,0
Helse	378,3	389,8
Sum	382,3	417,8
Teknologiområder		
IKT	81,9	77,6
Nye materialer Nanoteknologi		
Bioteknologi	151,4	143,9
Sum	233,3	221,5

1) Tallene for 2008 er et resultat av sum prosjektbevilgninger innenfor de programmer og aktiviteter hvis formål og forskningspolitiske begrunnelse støtter opp under Forskningsmeldingens prioriteringer.

Satsing på *grunnforskning* utgjør den klart største posten over Divisjonens budsjett med over 1 mrd. kroner og omfatter hovedtyngden av støtteordningene. Økningen til 2009 skyldes bevilgningene til avansert vitenskapelig utstyr og midler til oppfølging av klimaforliket over KDs budsjett. *Forskning for nyskaping og innovasjon* omfatter prosjektbevilgninger innenfor grunnleggende næringsrettet bioteknologi som reduseres i 2009 og programmet IKT sikkerhet og sårbarhet, som avsluttes i 2008.

Internasjonalisering omfatter nordisk og europeisk samarbeid og internasjonale stipend. Økningen skyldes økte budsjetter til rettede internasjonaliseringstiltak i 2009; internasjonale stipend, nettverkstiltak og følgeforskningsprogrammene. *Helseforskning* omfatter, foruten helseforskningsprogrammene, fagkomitéene innen medisinsk og helsefaglig forskning, tematisk rettede satsinger samt de forskningsbaserte evalueringene. Økningen til 2009 skyldes økt budsjett til Rusmiddelforskning og programmet Helse- og omsorgstjenester over HODs budsjett. *IKT* omfatter forskningsprogrammer og bevilgningen til Simulasenteret. Reduksjonen til 2009 skyldes at programmet IKT sikkerhet og sårbarhet avsluttes i 2008. *Bioteknologi* omfatter deler av de medisinske fagkomitéene, satsingen på stamceller og forskningsfeltet Grunnleggende næringsrettet bioteknologi. Reduksjonen skyldes redusert budsjett til sistnevnte.

4.1.4 Budsjettmessige bindinger

Divisjonens budsjettmidler er i stor grad bundet opp i tilsagn. Tilsagnene omfatter finansieringsplan for forskningsprogrammer og basisbevilgninger til forskningsinstitutter og for øvrig kontraktmessige forpliktelser. Som det fremgår av tabellen utgjør forpliktelsene i 2010 vel 80 prosent av 2009-budsjettet. Tilsagnene for fri prosjektstøtte er et anslag, da søknadsbehandlingen ikke er endelig avsluttet.

Tabell 4-12 Budsjettmessige bindinger for senere år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2009, tilsagn 2010 og 2011. 1 000 kroner.

	Budsjett 2009	Tilsagn 2010	Tilsagn 2011
Programmer	132 200	138 617	126 576
Frittstående prosjekter 1)	588 195	443 026	199 219
Infrastruktur og institusjonelle tiltak	629 589	527 774	491 032
Nettverkstiltak	73 325	41 998	34 318
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	19 945	2 784	2 660
Disposisjonsfond	2 350	0	0
Felleskostnader	15 150	15 150	15 150
SUM TOTALT	1 460 754	1 169 349	868 955

1) Inkl. ordningen med små driftsmidler for perioden 2008-2010

4.1.5 Internasjonalt forskningssamarbeid

Divisjon for vitenskap deltar i flere organiserte internasjonale samarbeidstiltak. Samarbeidet omfatter også følgeforskning i forbindelse med medlemskap.

- Cooperation in the Field of Scientific and Technical Research (COST – deltakelse programmer)
- Berkeleysenteret
- EU-forskning:
  - o Programdelegater, informasjon m.m.
  - o ERA-Net (NORFACE, HERA, ECORD)
  - o Et europeisk nettverk av informasjonssentre (Euraxess)
- European Incoherent Scatter Facility (EISCAT)
- European Molecular Biology Laboratory (EMBL)/ European Molecular Biology Conference (EMBC)
- European Organization for Nuclear Research (CERN)
- European Science Foundation (ESF – standing committees og programmer):
  - o Ansvar for standing committees
  - o European Social Survey (ESS)
  - o Deltakelse programmer m.m.
- European Space Agency (ESA)
- European Synchrotron Radiation Facility (ESRF)
- European University Institute (EUI)
- Human frontier science program (HFSPO)
- Institut Nationale de la Santé et de la Recherche Médicale (INSERM)
- Integrated Ocean Drilling Program (IODP)
- Internasjonale utvekslingsstipend (kulturavtalene)
- International Agency for Research on Cancer/World Health Organisation (IARC/WHO)
- International Neuroinformatics Coordinating Facility (INCF)
- Luxembourg Income Study (LIS)
- Maison des Sciences de l'Homme (MSH)
- Nordic Centres of Excellence (NCoE)
- Nordic Optical Telescope (NOT)
- Nordisk samarbeidsnemnd for humaniora og samfunnsvitenskap (NOS-H/S – inkl. NOP), medisin (NOS-M), naturvitenskap (NOS-N)
- OECD Halden Reactor Project (Haldenprosjektet)
- OECDs Working Group on Human-Health-Related Biotechnologies (WG-HHRB)
- SCANCOR ved Stanford University

Tabell 4-13 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2008, plantall 2009. Mill. kroner.

	Anslag 2008	Plantall 2009
Programmer		
Brukerstyrte innovasjonsprogr.		
Grunnforskningsprogr.	42,0	40,0
Handlingsrettede progr.	28,0	28,0
Store progr.		
Frittstående prosjekter		
Fri prosjektstøtte 1)	100,0	100,0
Andre grunnforskningsprosjekt	21,0	21,0
Internasjonal prosjektstøtte	20,0	23,0
Andre frittstående prosjekter		
Infrsstruktur og institusjonsstøtte		
Basisbevilgninger	8,0	14,0
Strategisk institusjonsstøtte	25,0	26,0
SFF/SFI	78,0	78,0
Vitensk, utstyr, datab., saml	11,0	11,0
Andre infrastruktureiltak		
Nettverkstiltak		
Nasj. stimul.tiltak,møteplass	1,0	1,0
Internasjonale nettverkstiltak	39,0	47,0
Diverse FoU-relaterte prosjekter		
Planlegging/utredn./evaluering		
Sum	373,0	389,0

Tabell 4-13 gir et anslag for 2009 over totalinnsatsen til internasjonalisering, til forskjell fra foregående tabell i forrige avsnitt som kun omfatter de rettede tiltakene. Det antas at budsjettet for 2009 innebærer en økning i totalinnsatsen med om lag 16 mill. kroner, som følge av at internasjonale nettverkstiltak og internasjonal prosjektstøtte er økt i 2009. Det forventes også en økning knyttet til internasjonalisering ifm basisbevilgningene som er kraftig økt i 2009. I tillegg vil det bli gitt stimuleringsmidler til bilateralt samarbeid på vel 10 mill. kroner i 2009 (så vel som i 2008), i hovedsak innen fri prosjektstøtte. Disse midlene er budsjettet på Divisjon for store satsinger og er følgelig tatt med i oversikten fra denne divisjonen. Internasjonalisering utgjør vel 20 prosent av det samlede budsjettet i 2009, om lag det samme som i 2008.

*****

Det vises til tabellen på neste side som gir en spesifisert oversikt over budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008 fordelt etter budsjettposter og ulike finansieringskilder.

4.2 Divisjon for store satsinger

4.2.1 Inntekter og føringer

Bevilgningen på 75 mill. kroner over Kunnskapsdepartementets (KDs) budsjett i St.prp. nr. 37 (2008-2009) ”Om endringer i statsbudsjettet 2009 med tiltak for arbeid” til styrking av klimaforskningen blant annet rettet mot fornybar energi, særlig offshore vindkraft/havvindmøller er ikke inkludert i tallene for budsjett 2009 i dette dokumentet.

Divisjon for store satsinger har for 2009 et totalt budsjett på 2,161 mrd. kroner. Dette er en nominell økning i forhold til revidert budsjett 2008 på 237 mill. kroner. Korrigert for overføringer på 65 mill. kroner fra andre divisjoner bl.a. knyttet til Miljøvennlig gasskraftteknologi (CLIMIT), marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) og basisbevilgninger til miljøinstituttene er den nominelle veksten på 172 mill. kroner (8,6 %).

De største endringene i inntektene er knyttet til:

- Nedgangen i KDs generelle midler skyldes at departementet har bedt Forskningsrådet om å omdisponere midler fra handlingsrettede programmet til frittstående prosjekter.
- Nedgang i midlene fra Forskningsfondet skyldes i all hovedsak at den delen av fondsbevilgningen til PETROMAKS som ikke er øremerket fra skriv ut første gang Olje- og energidepartementet (OED) faller bort f.o.m. 2009.
- KDs bevilgning til det nye programmet *Norsk utdanningsforskning fram mot 2020* (Utdanning 2020) økes fra 7 mill. kroner i 2008 til 19 mill. kroner i 2009. En bevilgning til *Velferdsprogrammet* på 4,6 mill. kroner til barnehageforskning i 2008 blir ikke videreført i 2009. I tråd med planene reduseres bevilgningen til skoledelen i *Praksisrettet FoU for barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning* (PRAKSISFOU) med 18 mill. kroner.
- Nærings- og handelsdepartementets (NHDs) bevilgning øker med ca. 32 mill. kroner. NANOMAT får en økning på 18 mill. kroner knyttet til forskning på fornybar energi (hydrogen, solenergi, batteri og annen fornybar energi). Fordi programmet *Grunnleggende næringsrettet bioteknologi* i Vitenskapsdivisjonen avsluttes økes FUGEs budsjett med 5,9 mill. kroner i 2009. Marin bioprospektering øker med 5 mill. kroner og midler til internasjonalt forskningssamarbeid øker med 3,4 mill. kroner. I tillegg er det lagt inn en økning i bevilgningen til Teknologirådet med 1 mill. kroner. NHDs bevilgning til PETROMAKS på 2,2 mill. kroner i 2008 videreføres ikke i 2009.
- OEDs bevilgning øker med 164 mill. kroner. 110 mill. kroner er til *Forskningssentrene for miljøvennlig energi* (FME), CLIMIT som er overført fra Innovasjonsdivisjonen med et budsjett for 2009 på 68,5 mill. kroner og at bevilgningen til RENERGI er økt med ca. 5 mill. kroner. Det er avsatt 5,5 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner og internasjonalisering. OEDs bevilgning til PETROMAKS er redusert med 24 mill. kroner.
- Fiskeri- og kystdepartementets (FKDs) bevilgning øker med 6 mill. kroner knyttet til at ansvaret for MABIT er flyttet fra Innovasjonsdivisjonen til Satsingsdivisjonen.
- Landbruks- og matdepartementets (LMDs) bevilgning til RENERGI øker med 10 mill. kroner knyttet til bioenergi, og bevilgningen til *Miljø 2015* øker med 5,5 mill. kroner.
- Miljøverndepartementets (MDs) bevilgning øker med 33 mill. kroner. Deler av økningen skyldes omlegging av basisbevilgningsordningen for miljøinstituttene, men det er en nominell vekst til instituttene (miljøinstituttene og Transportøkonomisk institutt (TØI) på 14,6 mill. kroner. Økningen på 13 mill. kroner til forskningsprogrammer er øremerket til RENERGI.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementets (AIDs) bevilgning til sykefraværprogrammet øker med 4 mill. kroner knyttet til en styrking av forskningen om eldre og arbeidslivet.

- Samferdselsdepartementets (SDs) bevilgning øker med vel 22 mill. kroner. RENERGI's bevilgning øker med 10 mill. kroner til miljøvennlig transport (bioenergi) og VERDIKT's bevilgning øker med 5,7 mill. kroner. I tillegg er det lagt inn en økning på 5,6 mill. kroner til strategiske instituttprogram ved TØI. Ansvar for TØI er for 2009 flyttet fra Vitenskapsdivisjonen til Satsingsdivisjonen.
- Utenriksdepartementets (UDs) bevilgning har økninger til Kinaprogrammet med 5 mill. kroner og *Norge – Global partner* med 6,5 mill. kroner. Videre er basisbevilgningene på 12 mill. kroner til CMI flyttet fra Satsingsdivisjonen i 2008 til Vitenskapsdivisjonen i 2009.

Diverse inntekter for 2009 er bl.a.: 12 mill. kroner fra Oljeindustriens landsforening (OLF) til programmet *Havet og kysten*, ca. 10 mill. kroner fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) til bl.a. HAVBRUK, 5 mill. kroner (inkl. 1 mill. kroner fra Gaveforsterkningordningen) fra StatoilHydro til PETROSAM og 2,5 mill. kroner fra Næringslivets hovedorganisasjon til arbeidslivforskning. I tillegg er det en del mindre inntekter fra bl.a. offentlig instanser som Direktoratet for samfunnssikkerhet, Vegdirektoratet, Jernbaneverket og AVINOR. Nedgangen i diverse inntekter skyldes i all hovedsak at StatoilHydro gaven for 2008 til Helse-, miljø og sikkerhet i petroleumssektoren (PETROMAKS) på 12,5 mill. kroner (inkl. 2,5 mill. kroner fra Gaveforsterkningordningen).

Tabell 4-14 Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endringer
				budsjett	2009	2008-2009
				2008		
Kunnskapsdepartementet						
Kap.	285	, post	52 Norges Forskningsråd	149 670	146 750	-2 %
Kap.	286	, post	50 Forskningsfondet	368 200	359 000	-2 %
Kap.	226	, post	21 Utdanning 2020	5 000	15 000	200 %
Kap.	226	, post	21 Kvalitetsutvikling i grunntidningen (PraksFoU)	15 000	5 000	-67 %
Kap.	231	, post	21 Barnehageforskning (Praksisrettet FoU)	13 000	13 000	0 %
Kap.	231	, post	51 Barnehageforskning (Velferdspr og Praksisrettet FoU)	6 767	2 825	-58 %
Kap.	258	, post	21 Analyse og utviklingsarbeid (Utdanning 2020)		1 500	
Kap.	281	, post	01 Fellesutgifter for UoH (PraksFoU og nytt utdf.program)	10 000		-100 %
Kap.	281	, post	50 Fellesutgifter for UoH (Utdanning 2020)		2 500	
Sum				567 637	545 575	-4 %
Nærings- og handelsdepartementet						
Kap.	920	, post	50.1 Programmer	105 900	133 600	26 %
Kap.	920	, post	50.2 Institutter og annen infrastruktur	7 000	8 000	14 %
Kap.	920	, post	50.4 Internasjonalt samarbeid	11 800	15 190	29 %
Kap.	920	, post	50.5 Andre tiltak	1 500	1 500	0 %
Sum				126 200	158 290	25 %
Olje- og energidepartementet						
Kap.	1830	, post	50 Energiforskning	323 500	487 500	51 %
Sum				323 500	487 500	51 %
Fiskeri- og kystdepartementet						
Kap.	1023	, post	50 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	147 140	147 390	0 %
Kap.	1023	, post	74 Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT)		6 000	
Sum				147 140	153 390	4 %
Landbruks- og matdepartementet						
Kap.	1137	, post	50 Forskning og utvikling	23 150	33 150	43 %
Kap.	1150	, post	77	1 000	5 500	450 %
Sum				24 150	38 650	60 %

	Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endringer 2008-2009
Miljøverndepartementet			
Kap. 1410 , post 50 Basisbevilgning til miljøforskningsinstituttene m.m.	108 021	128 960	19 %
Kap. 1410 , post 51 Forskningsprogram m.m.	124 138	136 138	10 %
Kap. 1410 , post 53 Internasjonalt samarbeid om miljøvernforskning	5 000	5 000	0 %
Kap. 1400 , post 76 EU 7. RP Strålevern	1 000	1 000	0 %
Sum	238 159	271 098	14 %
Arbeids- og inkluderingsdepartementet			
Kap. 601 , post 50 Forskningsprogrammer i Norges Forskningsråd	100 100	104 100	4 %
Kap. 634 , post 21 Evaluering av NAV-reformen	7 000	7 000	0 %
Sum	107 100	111 100	4 %
Barne- og likestillingsdepartementet			
Kap. 846 , post 50 Familie- og likestillingspolitisk forskning (Velferd)	2 500	2 500	0 %
Kap. 854 , post 50 Tiltak i barne- og ungdomsvernet (Velferd)	4 500	4 500	0 %
Kap. 857 , post 50 Barne- og ungdomstiltak - Forskning (Velferd)	4 300	4 300	0 %
Sum	11 300	11 300	0 %
Finans- og tolldepartementet			
Kap. 1600 , post 21 Finansdepartementet	5 000	5 000	0 %
Sum	5 000	5 000	0 %
Helse- og omsorgsdepartementet			
Kap. 701 , post 50 Forskning	11 539	11 539	0 %
Sum	11 539	11 539	0 %
Justis- og politidepartementet			
Kap. 400 , post 11 Justisdepartementet	3 000	3 000	0 %
Kap. 440 , post 01 Justisdepartementet	1 200	2 200	83 %
Kap. 451 , post 21 Justisdepartementet	1 000	1 000	0 %
Sum	5 200	6 200	19 %
Kommunal- og regionaldepartementet			
Kap. 500 , post 50 Forskningsprogram via Norges Forskningsråd	10 000	10 000	0 %
Sum	10 000	10 000	0 %
Samferdselsdepartementet			
Kap. 1301 , post 50 Samferdselsforskning	111 300	133 300	20 %
Sum	111 300	133 300	20 %
Utenriksdepartementet			
Utenriksdep.	13 500	1 000	-93 %
Kap. 118 , post 70 Utenriksdep.	8 300	13 200	59 %
Kap. 150 , post 78 Utenriksdep.	10 650	10 650	
Kap. 153 , post 78 Utenriksdep.		15 000	
Kap. 164 , post 71 Utenriksdep.		6 300	
Kap. 165 , post 70 Forskning og høyere utdanning	154 300	88 800	-42 %
Kap. 169 , post 70 Utenriksdep.		50 000	
Sum	186 750	184 950	-1 %
Sum spesielle midler	504 956	530 714	5 %
Sum generelle midler	1 370 019	1 597 178	17 %
SUM DEPARTEMENTENE	1 874 975	2 127 892	13 %
Diverse inntekter	49 808	33 433	-33 %
SUM TOTALT	1 924 783	2 161 325	12 %

4.2.2 Mål og prioriteringer

Satsingsdivisjonen har en sentral rolle i arbeidet med å identifisere og utrede nasjonale strategiske forskningsbehov, og i oppbygging av kunnskap og forskningskapasitet på prioriterte områder. Divisjonen har ansvar for å operasjonalisere overordnede forskningspolitiske satsinger i samarbeid med offentlig sektor, forskningsmiljøene og næringslivet. Forskning rettet mot eller på vegne av forvaltningen er et sentralt arbeidsfelt. Dette er forskning som danner grunnlaget for politikktutforming og forvaltning, for eksempel knyttet til energi, miljø, marin sektor, velferd, arbeidsliv og utdanning. Divisjonens arbeid tar utgangspunkt i samfunnets behov og krav til vitenskapelig kvalitet.

Divisjonen har et særlig ansvar for å knytte sammen grunnforskning og anvendt forskning, og for å koble forskning på tvers av kategorier, fag og sektorer. Etablering og drift av store

forskningsprogrammer innenfor områder av vesentlig samfunnsmessig interesse er et sentralt virkemiddel i arbeidet. Forskningsrådets Store programmer og de første tematiske forskningssentre FME er lagt til divisjonen.

Gjennom sin virksomhet skal divisjonen bidra til å realisere Forskningsrådets overordnede strategier og satsinger, blant annet gjennom Store programmer.

Internasjonalt samarbeid, både innen EU og globalt, ert også viktig for divisjonen.

4.2.3 Fordeling av budsjettet

Tabell 4-15 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1 000 kroner

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009
Brakerstyrte innovasjonsprogrammer		74 500		68 500
Grunnforskningsprogrammer	92 000	84 000	91 000	84 000
Handlingsrettede programmer	524 776	553 744	186 770	184 680
Store programmer	1 070 518	1 097 713	923 210	949 080
Sum programmer	1 687 294	1 809 957	1 200 980	1 286 260
Fri prosjektstøtte				
Andre grunnforskningsprosjekter				
Internasjonal prosjektstøtte	19 650	16 650	3 000	3 000
Andre frittstående prosjekter				
Sum frittstående prosjekter	19 650	16 650	3 000	3 000
Basisbevilgninger	119 021	133 560	107 021	127 960
Strategisk institusjonsstøtte	7 000	5 200	2 000	
SFF/SFI/FME	1 800	110 000	1 800	110 000
Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger				
Andre infrastrukturtiltak				
Sum infrastruktur og institusjonelle tiltak	127 821	248 760	110 821	237 960
Systemtiltak				
Nasjonale stimuleringsiltak og møteplasser		1 000		1 000
Internasjonale nettverkstiltak	66 390	55 230	41 590	49 230
Sum nettverkstiltak	66 390	56 230	41 590	50 230
Informasjon/formidling/publisering	2 151	2 151	1 901	1 901
Planlegging/utredning/evaluering	13 690	13 690	3 940	3 940
Sum diverse FoU-relaterte aktiviteter	15 841	15 841	5 841	5 841
Disposisjonsfond	1 787	6 887	1 787	6 887
Sekretariater	6 000	7 000	6 000	7 000
Administrasjonsbudsjett				
Omstillingskostnader				
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	6 000	7 000	6 000	7 000
SUM TOTALT	1 924 783	2 161 325	1 370 019	1 597 178

Avdelingene

Divisjonen er inndelt i følgende avdelinger: Fremtidsteknologi, Velferd og samfunnsutfordringer, Klima og miljø, Marine ressurser og miljø, Globale utfordringer og Energi og petroleum.

Avdeling for fremtidsteknologi

Avdelingen er bygd rundt de store programmene VERDIKT (Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT), FUGE (Funksjonell genomforskning) og NANOMAT (Nanoteknologi og nye materialer),

som alle representerer teknologier med stort potensial for verdiskaping. Avdelingen har ansvar for forskingspolitikk knytt til skjæringsfeltet teknologi/samfunn, samt ELSA-forskningen (Ethical, Legal and Societal Aspects), særlig innenfor bioteknologi, men også nanoteknologi og kognitive vitenskaper. Til avdelingen er også lagt ansvar for utviklingen av foresight-arbeid. Avdelingen har et oppfølgingsansvar overfor Samferdselsdepartementet

Avdeling for velferd og samfunnsutfordringer

Avdelingens mål er å bidra til bedre kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling. Avdelingens innsatsområder er forskning om velferd, arbeidsliv, utdanning, innvandring, demokrati, by- og regionutvikling, petroleumpolitikk, transport, samfunnsikkerhet, og det sivile samfunn. Handlingsrettede programmer er avdelingens virkemiddel i arbeidet med å frambringe relevant forskning om velferdssamfunnet. Programmene finansieres av sektordepartementene. Avdelingen har tatt initiativ til to nye viktige satsninger fra 2009 som det knytter seg høye forventninger til fra både brukere og forskere. Det ene er *Program for forskning på velferd, arbeidsliv og migrasjon (2009-2018)* (VAM) og det andre er *Utdanning 2020*, Avdelingen har et oppfølgingsansvar overfor Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet og Justisdepartementet .

Avdeling for klima og miljø

Avdelingen har som hovedoppgave å sikre god forskning om klima- og miljøutfordringene nasjonalt og globalt. Dette innebær også hovedansvaret for den bred samfunnsfaglig forskningen på klima- og energifeltet, og for å sikre grunnlaget for helhetlig oppfølging av klimautfordringene. Avdelingen har ansvaret for det Store programmet NORKLIMA (*Klimaendringer og konsekvenser for Norge*) og for Det Internasjonale Polaråret (IPY) samt sekretariatsfunksjonen for strategiforumet Klima 21. I tillegg har avdelingen ansvaret for programmet Miljø 2015 (*Norsk miljøforskning mot 2015*) og for basisbevilgningene til miljøinstituttene. Avdelingen har et oppfølgingsansvar overfor Miljøverndepartementet .

Avdeling for marine ressurser og miljø

Avdelingen har ansvaret for forskning knyttet til havbruk, fiskeri, forvaltning og bruk av biologiske marine ressurser, globale marine problemstillinger, forurensning av sjø fra olje- og gassvirksomhet på norsk sokkel, og kystsoneproblematikk. Forskningen er organisert i det store programmet HAVBRUK – *en næring i vekst*, og i programmet *Havet og kysten*. Avdelingen har et oppfølgingsansvar overfor Fiskeri- og kystdepartementet.

Avdeling for globale utfordringer

Avdelingen har ansvar for forskning om globale utviklingsutfordringer, mellom annet global helse- og vaksinasjonsforskning, forskning om fattigdom og fred, og for samarbeidsprogram med lav- og middelinntektsland og med land med overgangskonometri, bl.a. Sør-Afrika, Russland og Vest-Balkan. Avdelingen har et koordineringsansvar for internasjonaliseringstiltak i Satsingsdivisjonen og for forskning om internasjonale spørsmål, utenrikspolitikk og nordområdene. Avdelingen har et oppfølgingsansvar overfor Utenriksdepartementet.

Avdeling for energi og petroleum

Avdelingen har som hovedoppgave å medvirke til å løse teknologiutfordringer og legge til rette for verdiskaping på energi- og petroleumfeltet. Avdelingen skal ivareta samfunnsfaglig forskning i den grad det er nødvendig grunnlag for teknologivalg og markedskunnskap, og den skal medvirke til en bred samfunnsdialog på dette feltet. Samspeilet med næringslivet er essensielt. Ansvar for de store programmene RENERGI (*Fremtidens rene energisystem*) og PETROMAKS (*Forskning for maksimal utnyttelse av petroleumsressursene*) og for forskningsprogrammet CLIMIT - *Miljøvennlig gasskraftteknologi* ligger i avdelingen. sekretariatsfunksjonen for Energi21 og koordinering med andre relevante nasjonale og internasjonale aktiviteter på energifeltet ligger også her. Avdelingen har et oppfølgingsansvar overfor Olje- og energidepartementet .

Brukerstyrte programmer

CLIMIT – *Miljøvennlig gasskraft* med fangst og lagring av CO₂ – er et nasjonalt forsknings-, utviklings- og demonstrasjonsprogram, som gjennomføres i samarbeid mellom Gassnova og Forskningsrådet. Hovedmålene med programmet er å bidra til utvikling av bedre og mindre kostnadskrevende teknologi for fangst av CO₂ og å bygge opp kunnskap slik at lagring av CO₂ kan gjøres på en sikker måte. Det er avgjørende at det så raskt som mulig bygges ca. 10-12 stor-skala demonstrasjonsanlegg i Europa, og støtten til demonstrasjonsprosjekter gjennom Gassnova bidrar til dette. Men det er også viktig at forskning på nye og bedre løsninger intensiveres slik at fangst og lagring av CO₂ kan bli en aktuell og kostnadseffektiv løsning for å redusere utslipp av CO₂. Temaer som kommunikasjon og aksept for denne løsningen er også viktige. Budsjettet for 2009 er 68,5 mill. kroner fra OED, inkludert en økning på 20 mill. kroner i tråd med klimaforliket. I tillegg vil det bli opprettet to FME sentre innen temaet fangst og lagring av CO₂. Oversikt over alle FMEene som er bevilget finns lenger bak i dokumentet.

CLIMIT-programmets nettside opereres av Gassnova: www.climit.no

Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) er et næringsrettet forsknings- og industri-utviklingsprogram. Programmet bidrar til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen og bioteknisk industri ved å virke som aktiv pådriver og koordinator for styrking av FoU og industrielle aktiviteter innenfor marin bioteknologi i Tromsø-regionen. Programmet finansierer næringsrelevante FoU-prosjekter som kan føre til kommersiell utnyttelse. Samtidig er det fokus på utvikling av fagkompetanse som er relevant for bioteknologisk næringsvirksomhet. FKD bidrar finansielt med 6 mill. kroner for 2009, som kanaliseres gjennom Forskningsrådet.

Grunnforskningsprogrammer

Etiske, rettslige og samfunnsmessige aspekter ved bioteknologi, nanoteknologi og nevroteknologi - ELSA (2008-2014). Forskningsprogrammet *Etikk, samfunn og bioteknologi* ble avsluttet i 2007. Basert på anbefalinger fra et eksternt planutvalg startet Forskningsrådet i 2008 et nytt ELSA-program som i tillegg til bioteknologi også omfatter nanoteknologi og nevroteknologi. Programmet vektlegger utvikling av gode og produktive interaksjoner mellom teknologi og samfunn. Programmet vil ha et nært samarbeid med de store programmene FUGE og NANOMAT. ELSA-programmet er viktig for å utvikle tilnæringsmåter og metodikk som i fremtiden kan anvendes på andre områder hvor nye styrings- og samhandlingsformer er sentralt, som klima, energi og miljø. Budsjettet for 2009 er 4 mill. kroner, finansiert med 1 mill. kroner fra henholdsvis FKD, LMD, KD og NHD.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/elsa

Det internasjonale polaråret (IPY) er omtalt i kapittel 4.2.5 Polarforskning.

Handlingsrettede programmer

Nytt program for velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) (2009 – 2018)

Forskningsrådet har som ambisjon å skape ny, bedre og mer relevant kunnskap om viktige utfordringer for samfunnet, for politikkutforming og allmenn samfunnsforståelse innenfor arbeidsliv, velferd og migrasjon. Formidling av forskningen og god dialog med brukere av forskningen er i den sammenheng sentralt.

For perioden 2009-2018 opprettes et nytt *Program for velferd, arbeid og migrasjon*. Programmet er et resultat av en samordning av forskningen i programmene *Velferdsforskning*, *Arbeidslivsforskning* og *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner*. Disse tre programmene omhandler politikkområder som er empirisk forbundet, og det er et mål å styrke forskningen som omhandler sammenhenger mellom dem. Forståelsen av og utviklingen på et samfunnsområde kan og bør analyseres i lys av sentrale utviklingstrekk på et annet. I kunnskapsgrunnlaget ”*Forskning og framtid*” og høringsinnspill til dette utdypes satsingsområdet nærmere, med hovedperspektiver som inkludering og ekskludering og velferdssamfunnets økonomiske, sosiale og normative bærekraft. Det nye programmet etterspør faglig og metodisk mangfold og vil stimulere til teoretisk og metodisk utvikling. Det er behov for å se lokal og nasjonal samfunnsformasjon og -utvikling i lys av internasjonale strømninger og utviklingstrekk, bl.a. vil komparative studier på tvers av land, virksomheter, yrker og studier som anvender eksisterende dataregistre bli vektlagt.

Hovedoppgavene i 2009 er oppstart av programmet med oppnevning av programstyre og etablering av rådgivende utvalg, utarbeide programplan, gjennomføre en tematisk og økonomisk begrenset utlysning tidlig i 2009. En bredere hovedutlysning på grunnlag av programplanen vil komme mot slutten av 2009. De første prosjektene kan starte 2009. Programmene *Arbeidsliv* og *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner* vil bli faset ut i løpet av 2009, og pågående aktiviteter vil bli innlemmet i det nye programmet. Budsjettet vil for 2009 bli 87,4 mill. kroner, finansiert slik: KD 4 mill. kroner, NHD 1,5 mill. kroner, AID 60,3 mill. kroner, BLD 11,3 mill. kroner, JD 1,5 mill. kroner og HOD 6,3 mill. kroner. I tillegg bidrar NHO med 2,5 mill. kroner til programmet.

Nettadresser: www.forskningsradet.no/vfo, www.forskningsradet.no/imer,
www.forskningsradet.no/arbeidsliv

Program for forskning om årsaker til sykefravær og utstøting fra arbeidslivet (SYKEFRAVÆR) (2007-2016) skal bidra til et mer helhetlig og forsterket kunnskapsgrunnlag om årsakene til sykefravær og utstøting fra arbeidslivet. Programmet skal framskaffe forskningsbasert kunnskap om effektive virkemidler for å forebygge sykefravær og uførhet. Det skal stimuleres til forskningssamarbeid på tvers av eksisterende faggrenser. Programmet prioriterer forskning innenfor følgende hovedområder; a) helse, sosioøkonomisk status og spesielt utsatte grupper, b) de helserelaterte trykdeordningene, c) arbeidsplass, arbeidsmiljø og arbeidshelse, og d) sykefravær og utstøting som sosial og individuell prosess. De første seks store og tverrfaglige prosjektene finansiert av programmet kom i gang høsten 2008. Søknadsbehandlingen etter andre utlysning ventes avsluttet i april 2009, og løpet av høsten 2009 vil derfor flere forskningsprosjekter i regi av programmet starte. Programmet planlegger også en ny utlysning mot slutten av 2009. Budsjettet for 2009 er på 34 mill. kroner, og finansieres med 10. mill. kroner fra Forskningsfondet og 24 mill. kroner fra AID, herav en økning på 4 mill. kroner fra og med 2009. Denne økningen skal nyttes til å styrke forskningen om aldring og arbeid og eldres forhold til arbeidslivet.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/sykefravear

Praksisrettet FoU for barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning (PRAKSISFOU) (2006-2010) skal bidra til kunnskapsutvikling som styrker barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning, fremmer FoU-arbeidet i lærerutdanningene, og bedrer sammenhengen mellom yrkesutdanning og yrkesutøving. Programmets målgrupper er institusjoner som organiserer

lærerutdanningen, studenter, skoleeiere, ledere, og lærere i grunnsopplæringen og barnehageeiere, ledere, førskolelærere, fagarbeidere og assistenter i barnehagen. Programmet vil ikke ha flere utlysninger i 2009, men vil fokusere på oppfølging og formidling fra prosjektene, spesielt mot sentrale brukere, og videreutvikling av samarbeidet med sentrale aktører i sektoren. Programmet finansieres i 2009 med ca. 20,8 mill. kroner fra KDs spesielle midler. I løpet av 2009 vil Forskningsrådet, i dialog med KD, begynne planleggingen av en eventuell videreføring av forskningen på feltet etter programperiodens utløp.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/praksisfou

Norsk utdanningsforskning fram mot 2020 (Utdanning 2020) (2009-2018) er et nytt langsiktig program som avløser programmet *Kunnskaps, utdanning og læring (KUL) (2003-2007)*. *Utdanning 2020* skal styrke utdanningsforskningen og bedre kunnskapsgrunnet for politikkutforming, forvaltning, profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse. Flere fag og forskningsmiljøer skal stimuleres til å forske på problemstillinger knyttet til utdanningssektoren – fra barnehage til doktorgradsutdanning. Programmet vil lyse ut og fordele midler til forskningsprosjekter innenfor følgende temaområder i 2009: A) Utdanningens innhold, mål, undervisnings- og arbeidsmåter B) Vurderingsformer, læringsprosesser og læringsutbytte i utdanningene C) Styring, ledelse og organisering av utdanningsinstitusjoner D) Utdanning og samfunn. Programmet er finansiert med 19 mill. kroner i 2009 fra KDs spesielle midler. KD har foreslått at budsjetttrammene økes til 24 mill. kroner i 2010.

Nettadressen er: www.forskningsradet.no/utdanning

Demokrati, styring og regionalitet (DEMOSREG) (2005-2010) er en tverrgående og langsiktig satsing for økt kunnskap om strukturendringer, politikk- og styringsutforming og konsekvenser i skjæringsfeltet mellom sektorer, territoriale enheter og ulike geografiske nivåer. Det legges stor vekt på å belyse nye og politikkrelevante betingelser for regional innovasjon og omstilling, offentlig styring og planlegging, samt demokrati, deltakelse og identitet. Programmets prosjektportefølje er ferdigutviklet og omfatter 22 prosjekter. Prosjektene handler om problemstillinger innenfor et bredt felt med problemstillinger innenfor kommunal planlegging, offentlig styring og særlig flernivåstyring (governance), demokratisk deltakelse og regional identitet og innovasjonspolitik. I 2009 vil programmet fokusere på formidlingstiltak, og i tillegg vil Forskningsrådet i dialog med departementene vurdere nærmere innretningen på programmet i den siste 5-års perioden 2010-2014. Budsjettet for 2009 er 15,85 mill. kroner, finansiert slik: KRD 10 mill. kroner, MD 4,95 mill. kroner og SD 0,9 mill. kroner.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/demosreg

Skatteøkonomisk forskningsprogram (SKATT) (2000-2009) har som mål å bidra til at det er et sterkt faglig miljø for skatteøkonomisk forskning i Norge, både gjennom å stimulere til forskning på området og ved å bidra til økt interesse for og rekruttering til skatteøkonomisk forskning. Programmet skal rettes inn mot at den skatteøkonomiske forskningen er relevant for myndigheter og andre brukere av slik forskning. Dette skal skje i nært samarbeid mellom lærestedene, forskningsinstitusjonene og brukermiljøene. Programmet skal også skape møteplasser for forskere og brukere av skatteøkonomisk forskning. Sentrale forskningstemaer i programmet er bedrifts- og kapitalbeskatning i en liten åpen økonomi, evalueringer av skattereformen av 2006, og empirisk basert forskning om unndragelse og omgåelse av skatter og avgifter, med særlig vekt på internasjonal skattetilpasning. Budsjettet for 2009 er 5 mill. kroner, i sin helhet med midler fra FIN.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/skatt

Risiko og sikkerhet i transportsektoren (RISIT) (2002 – 2009). RISIT skal dekke virksomhet i alle transportgrener. Alle typer konsekvenser av ulykker skal inkluderes, herunder også miljøskader og risiko for å bli skadet ved ulykker. Følgende temaer er prioritert: Risikoforståelse og et samfunnsperspektiv på transportrisiko; Nullvisjonen for transportsikkerhet og Organisering av risikohåndtering. I 2009 er det 5 prosjekter i drift. To har risikopersepsjon og utrygghet som

tema og de tre andre er rettet mot ulykkesgranskninger og betydningen for læring og endring. I tillegg er et nytt ERAnet-prosjekt startet i samarbeide med franske forskningsmiljøer. Programstyrets viktigste oppgave i 2009 er å sikre kvaliteten på gjennomføring av prosjektene og formidling av resultater. Det vil bli gjennomført et programseminar i mars og utarbeidet en populærvitenskapelig publikasjon med forskningsresultater. Arbeidet med å utarbeide et forslag til videreføring av forskningen på fagområdet transportsikkerhet vil også begynne. Budsjettet for 2009 er 10 mill. kroner, finansiert slik: SD 6,5 mill. kroner, FKD 1 mill. kroner og NHD 0,5 mill. kroner og fra diverse brukere/transportetater med til sammen 2 mill. kroner.
Nettadresse: www.forskningsradet.no/risit

Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK) (2006-2011) har som formål å bidra til økt kunnskap om trusler og farer, sårbarhet og risikohåndtering og dermed gi bidra til å ivareta sikkerhet og beredskap på tvers av sektorer, samtidig som personvern hensyn ivaretas. Fra 2009 er alle 8 prosjekter og 5 nettverksprosjekter i full virksomhet. Årets konferanse vil bli avholdt i tilknytning til Sikkerhetskonferansen ved NTNU. Vitenskapelig publisering av arbeider framlagt på fjorårets store SAMRISK-konferanse vurderes. Det skal utarbeides en brosjyre med informasjon om alle SAMRISKS prosjekter og EU-prosjekter med norsk deltakelse. I forbindelse med EUs 3. utlysning av midler under Security-programmet vil det fortsatt bli lagt vekt på å få fram de samfunnsmessige og juridiske sider ved sikkerhetsforskningen samtidig som også brede internasjonale perspektiver framheves. Budsjettet for 2009 er 6,6 mill. kroner, finansiert slik: JD 3,7 mill. kroner, SD 0,4 mill. kroner, UD/NORAD 1 mill. kroner, DSB 1 mill. kroner og generelle KD-midler 0,5 mill. kroner.
Nettadresse: www.forskningsradet.no/samrisk

PETROSAM – *Samfunnsvitenskapelig petroleumsforskning* (2007 – 2012) - skal gi innsikt i og kompetanse om samfunnsmessige forhold som grunnlag for strategi- og politikutforming hos norske myndigheter og næringsliv i petroleumssektoren. Programmet har fokus på tre hovedområder: 1) Forvaltningen av norske olje- og gassressurser; 2) Internasjonale utviklingstrekk og verdien av de norske petroleumsressursene; og 3) Utviklingen i sentrale petroleumsprovinser (i all hovedsak Russland og Midtøsten). Programmet finansiere tre store prosjekter rettet mot betydningen av energiutviklingen i Russland og Kaspi-området for Norge, drivkrefter bak policy i petroleumsnæringen og rammeverket for investeringer i Gulfen. Programmet vil i 2009 fokusere på formidlingstiltak og vil også foreta en mindre utlysning. Budsjettet for 2009 er 15 mill. kroner: 10 mill. kroner fra OED i 2009, 4 mill. kroner som gave fra StatoilHydro og 1 mill kr i gaveforsterkning.
Nettadresse: www.forskningsradet.no/petrosam

Miljø 2015 (2007-2016) skal utvikle ny forskningsbasert kunnskap som fremmer bærekraftig bruk og forvaltning av natur- og kulturmiljøet, og legger til grunn et helhetlig perspektiv på miljøforskningen. Samling av store deler av miljøforskningen i ett program vil bl.a. øke feltets synlighet og understreke dets viktighet. Programmet omfatter et bredt spekter av faglige problemstillinger, som samfunnsmessige drivkrefter for miljøendringer, miljøpolitikk, økosystemprosesser og miljøpåvirkninger i ferskvann og på land, forurensningsspørsmål, natur- og kulturmiljøforvaltning, samt forskning og utvikling av virkemidler og tiltak for å begrense miljøskade. Miljø 2015 er inndelt i fire tematiske områder: SAMFUNN, LAND, VANN, FORURENS (med egne rådgivende utvalg), og har i tillegg forskning på tverrgående og sektorovergripende spørsmål (TVERS). Programmet vil besvare kunnskapsbehov for en rekke sektorer og næringer i Norge, og legger vekt på å involvere brukere. Hovedfokus i 2009 vil være etablering av nye prosjekter, samt evaluering av systemet med rådgivende utvalg. Budsjettet for 2009 er 70,3 mill kroner, finansiert slik: MD 45,65 mill. kroner, LMD 9,15 mill. kroner, KD 6 mill. kroner, FKD 1,5 mill. kroner, NHD 0,5 mill. kroner, UD 1,5 mill. kroner og Statens landbruksforvaltnings avtale- og fondsstyrer 6,0 mill. kroner.
Nettadresse: [/www.forskningsradet.no/miljo2015](http://www.forskningsradet.no/miljo2015).

Programmet *Norge - Global partner* (NORGLOBAL), som starter 1. januar 2009, er etablert for å styrke de globale perspektivene innenfor flere viktige tematiske og teknologiske felt i Forskningsrådet. Programmet skal styrke kunnskapsbasen i Norge om utvikling, øke forskningsinnsatsen for utvikling i samarbeid med relevante programmer i Forskningsrådet og styrke forskningskapasiteten i utviklingsland ved å knytte forskere ved institusjoner i utviklingsland til norske prosjekter av høy kvalitet. Programmet samler en del pågående aktiviteter, og omfatter *CGIAR stipendprogram, forskning om Fattigdom og Fred, nettverkene samt satsingen på globalisering av miljø-, energi og klimaforskningen og Kvinne- og kjønnsforskning*. For 2009 er det satt av 14 mill. kroner til kvinne- og kjønnsforskning over UDs budsjett og 11 mill. kroner til globalisering av miljø-, energi og klimaforskningen. Programmet skal arbeide for å få til samarbeid med andre relevante programmer og vil i tråd med dette organisere felles utlysning med andre relevante programmer. I budsjettforslag 2009 fremmet Forskningsrådet overfor UD forslag om finansiering av en forskningsinnsats om bistandens virkninger, og det anbefales at dette blir en tematisk satsing innenfor NORGLOBAL. Totalt budsjett 2009 for NORGLOBAL inkludert midlene fra de eksisterende programmene/aktivitetene som er lagt inn i programmet blir 58,43 mill. kroner, herav 1,13 mill. kroner fra KD og 57 mill. kroner fra UD.

Kinaprogrammet forvalter 20 mill som skal brukes til langsiktig gjensidig forpliktende samarbeid med Kina innen klima-, climateknologi-, velferds- og miljøforskning. Utlysning og prosjektevaluering gjennomføres av NORKLIMA, CLIMIT, Velferdsprogrammet og Miljø2015, utlysning utformes av programmene i samarbeid. Kinaprogrammet kan tildele posisjoneringsmidler, nettverksmidler og ta strategiske initiativer. Programstyret i Kinaprogrammet skal fungere som Forskningsrådets strategiske rådgiver i Kinas spørsmål.

Programmene for Russland, Vest-Balkan: Forskningsråd har to avtaler om samarbeid innen forskning og høyere utdanning med UD og Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU); Vest-Balkan-programmet 2006-2009 og Russland-programmet 2007-2010. Samlet vil det gjennom disse programmene omfatte 13,8 mill. kroner i 2009.

- Samarbeidsprogrammet med Vest-Balkan startet opp i 2006. Programmet har et årlig budsjett på 15 mill. kroner fra UD, hvorav 7,5 mill. kroner til forskning via Forskningsrådet. Midlene ble utlyst høsten 2005 innenfor temaområdene styresett og demokratibyggning, samt miljøvern, marine ressurser og forvaltning av naturressurser.
- Samarbeidsprogrammet med Russland er etablert for perioden 2007-2010, og er en oppfølger av Programmet for Nordvest-Russland 2003-2006. Programmet har 12 mill. kroner per år til fordeling og er knyttet opp til målsetninger i Regjeringens Nordområdesatsing, og er relatert til petroleum og energi, ressursforvaltning og miljø, næringsliv, samt samfunn og humaniora. Etter utlysning i 2007 besluttet programstyret å tildele, totalt for perioden, 22,4 mill. kroner til 8 forskningsprosjekter, som administreres av Forskningsrådet, og 20,1 mill. kroner til 7 utdanningsprosjekter, som administreres av SIU.

Nettadresser: www.forskningsradet.no/russia og www.forskningsradet.no/westbalkan

Global helse- og vaksinasjonsforskning (GLOBVAC) er satt i gang i forbindelse med Regjeringens arbeid med globale helseproblemer og vaksinasjon. Økt satsing på helseforskning ble prioritert som basis for kamp mot fattigdom i *St. meld nr. 35 (2003-2004) Felles kamp mot fattigdom: En helhetlig utviklingspolitikk*. Regjeringen har også satset kraftig på støtte til vaksinasjon som et kostnadseffektivt virkemiddel for å redusere den globale barnedødeligheten. Programmet består av to delprogrammer. Global helseforskning ble opprettet i 2004 og løper fram til 2010. Bevilgningen har gradvis økt til 15,2 mill. kr siden 2007 (7 mill. kroner fra UD, 4,2 mill. kroner fra HOD og 4 mill. kroner fra Fondet), og omfatter blant annet delfinansiering av EDCTP-prosjekt. Delprogrammet i vaksinasjonsforskning ble startet i 2006 og går fram til 2011 med en årlig bevilgning på 50

mill. kroner fra UD. Programmet omfatter bl.a. forskningssamarbeid med India, og forskerprosjekter. I 2009 vil det trolig bli en større utlysning innefor vaksinasjonsforskningen. Nettadresse: www.rcn.no/globvac

Latin-Amerikaprogrammet startet i 2008 med en bevilgning på 15 mill. kroner fra UD og skal trappes opp til 20 mill. kroner årlig frem til 2018. Programmet skal generere kunnskap om Latin-Amerika i Norge ved å finansiere forskning av høy kvalitet om samfunn, kultur, miljø og næringsliv, og skal styrke Norges evne til å samarbeide med Latin-Amerika på disse områder. To utlysninger har satt i gang en rekke prosjekter og i 2009 vil programmet ha sin tredje utlysning og en stor startkonferanse. Norges nettverk for Latin Amerikastudier (NorLarNet) startet opp 1.august 2008 og sekretariatet drives av SUM (UiO) og er godt i gang. Nettadresse: www.forskningsradet.no/latinamerika

I programmet *Havet og kysten* (HAVKYST) (2006-2015) skal det framskaffes ny kunnskap om havets økosystem, samt utvikling av teknologi, metodikk og modeller for marin økosystembasert forvaltning. Menneskelig påvirkning gjennom forurensninger utenfra, gjennom akutte utslipp, tilsig fra deponier eller forurensede sedimenter, langtidsvirkninger av utslipp fra petroleumsvirksomheten, introduserte og/eller giftige arter, forsuring av havet, samt effekter av fiskerier og konsekvenser av arealbruksendringer vil stå i fokus. Programmet består av fem delprogrammer og to tverrgående aktiviteter: Marine økosystemer, Økosystempåvirkning, Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten (tidligere PROOF), Forvaltning og konfliktløsning, Verdiskaping, Metoder, modeller og teknologi, Forskningssamarbeid. Programmet er inkludert i Nordområdesatsingen.

I tillegg til å oppnå ny vitenskapelig erkjennelse, er det en klar målsetting at programmet skal bidra til å utvikle marine fagdisipliner som støtter opp om framtidig verdiskaping innenfor en bærekraftig utvikling. I løpet av 2009 vil programplanen bli revidert og programmet vil gjøre prioriteringer for å bidra med kunnskap til den marine økosystembaserte forvaltningen. For 2010 vil utlysningene dekke alle delprogrammene, men med fokus på spesielle tema innenfor hvert delprogram.

Budsjettet for 2009 er 85,6 mill. kroner, finansiert slik: FKD 40,35 mill. kroner, KD 2,85 mill. kroner, MD 16,4 mill. kroner, OED 8.5 mill. kroner, Fondet 5 mill. kroner, OLF 12 mill. kroner og 0,5 mill. kroner fra FHF. Nettadresse: www.forskningsradet.no/havkyst

Store programmer

FUGE - *Funksjonell genomforskning i Norge* (2002 – 2011) har særlig fokus på grunnforskning, bioinformatikk, samt marin og medisinsk forskning. Målet er å gjøre Norge til en attraktiv partner innen internasjonal forskning, og utvikling basert på kunnskap om biokjemiske og cellebiologiske prosesser. Dette skjer bl.a. med støtte i en infrastruktur bestående av teknologiplattformer med et nasjonalt service- og kompetanseansvar overfor forskningsmiljøene.

For 2009 vil FUGE gjennom satsingen på bioprospektering styrke nordområdene og nasjonalt samarbeid, og utnytte Norges potensiale til å finne og utvikle komponenter med positive effekter på helse og miljø. Den marine satsingen vil også bli styrket ved å støtte kartleggingen av arvestoffet for viktige nasjonale fiskeslag, samt stimulere nasjonalt og internasjonalt samarbeid innen feltet. I 2009 har FUGE også et fokus på å stimulere det nasjonale samarbeidet som er etablert gjennom de nyetablerte teknologiplattformene. Det vil være viktig å bidra til en tettere kobling mellom forskningsmiljø og relevant industri som vil medføre bedre synlighet og forbedret tilbud til aktuelle brukergrupper samt økt stimulering av innovativt nasjonalt

forskningssamarbeid. FUGE vil også være aktiv overfor andre samfunnsaktører for å bidra til en økt utnyttelse av våre unike humane og marine biobankressurser, samt økt tilgang til teknologikompetanse nødvendig for produksjon av bioenergi.

Budsjettet for 2009 blir 189,4 mill. kroner, finansiert slik: Fondet 120 mill. kroner, KD 46 mill. kroner og NHD 23,4 mill. kroner, herav 12 mill. kroner rettet mot bioprospektering.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/fuge

VERDIKT – *Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT* (2005 – 2014) skal bidra til at IKT-forskning gjør Norge til et foregangsland i utvikling og anvendelse av teknologi og kunnskap for IKT-basert innovasjon og samhandling. Slik skal programmet bidra til å skape verdier og å utvikle kompetanse som fremmer kunnskapssamfunnet og kunnskapsøkonomien. VERDIKT benytter flere typer støtteformer (prosjektstøtte til store og små forskningsprosjekter, samarbeidsprosjekter mellom forskningsmiljøer og næringsvirksomhet, næringslivsprosjekter, internasjonale samarbeidsprosjekter og nettverkstøtte) for å stimulere forskning innen dette omfattende fagfeltet som har så stor betydning for utformingen og utviklingen av samfunnet og nasjonens verdiskaping. Programmet har identifisert fire fagsøyler som representerer programmets langsiktige, faglige bredde:

- Brukergrensesnitt, informasjonsforvaltning og programvareteknologi
- Kommunikasjonsteknologi og infrastruktur
- Sikkerhet, personvern og sårbarhet
- Samfunnsmessige, økonomiske og kulturelle utfordringer og muligheter

Med fagsøylene som ramme har programmet definert temaer for å spisse forskningsaktivitetene. Temaene er gjennomgående for grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon og skal stimulere forskning som griper over flere fagområder og sektorer. Følgende temaer er til nå definert:

- Sømløse infrastrukturer
- Multimodale systemer og rike medier
- Digitale omgivelser
- Kommuniserende organisasjoner

Temaene revideres i 2009, i samarbeid med interessentene, og de vil identifiseres ut fra samfunnsmessig betydning, næringsmessige muligheter og at det finnes en faglig basis for temaet.

Budsjettet for 2009 er 155,5 mill. kroner, finansiert slik: NHD 64,8 mill. kroner, SD 70 mill. kroner, Fondet 13 mill. kroner og KD 7,7 mill. kroner.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/verdikt

NANOMAT - *Nanoteknologi og nye materialer* (2002-2011) skal bidra til at Norge fremstår som en ledende forskningsnasjon på utvalgte områder innenfor nanovitenskap, nanoteknologi og nye materialer. Programmet skal også gi grunnlag for et nytt kunnskapsbasert og forskningsintensivt næringsliv og bærekraftig fornyelse av norsk industri.

NANOMATs viktigste prioriteringer er innenfor energi og miljø, funksjonelle/nanostrukturerte materialer, samt IKT/mikrosystemer. For 2009 har NANOMAT mottatt 18 mill. kroner i budsjettvekst fra NHD, øremerket følgende kategorier innen fornybar energi: Hydrogen, solenergi, batterier, annen fornybar energi. NANOMAT har i siste halvdel av 2008 bevilget til brukerstyrte prosjekter innenfor disse temaer. I 2009 vil programmet ha nye 2 utlysninger av næringsrettede prosjekter innen fornybar energi, herunder en nasjonal utlysning og en europeisk ERA NET+ utlysning. Midlene vil i tillegg anvendes inn mot det Nordisk Toppforskningsinitiativ innenfor klima, energi og miljø og da rettet mot fornybar energi. Totalt forventer programmet å bevilge ut tilnærmet 40 mill. kroner i løpet av 2009.

NANOMAT vil i 2009 ha fokus på andre kjerneområder: (i) ansvarlig teknologi-utvikling med vekt på etiske, juridiske, samfunnsmessige aspekt samt helse, miljø og sikkerhet ved nanoteknologi, (ii) prosjektoppfølgning for å oppnå de beste resultatene fra de midlene som er bevilget, (iii) skape møteplasser for å styrke kopling forskning/næringsliv/ forvaltning, (iv) aktiv kommunikasjon mot ulike målgrupper og (v) delta på internasjonale arenaer som f. eks. EUs 7. rammeprogram og OECDs aktiviteter innen nanoteknologi. Programmet vil derfor i 2009 arrangere en ny stor internasjonal konferanse innen nanoteknologi og nye materialer.

Budsjett for 2009 er 90,05 mill. kroner, finansiert slik: Fondet 25 mill. kroner, KD 32,65 mill. kroner og NHD 32,4 mill. kroner.

Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/nanomat>

RENERGI - *Fremtidens rene energisystem* (2004 – 2013) har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk, grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og samfunnsfaglig forskning som underlag for politikktutforming. Programmet utvikler kunnskap og løsninger som grunnlag for bærekraftig forvaltning av landets energiresurser, og internasjonalt konkurransedyktig næringsutvikling knyttet til energisektoren (utenom petroleum) samt miljøvennlig transport. Det legges vekt på å bygge opp kompetente og robuste FoU-miljøer som kan betjene næringsliv og forvaltning på en tilfredsstillende måte. Dette krever en bevisst satsing på rekrutteringstiltak. Samtidig stimuleres det til innovasjon og langsiktighet i energiforsyningen og den tilhørende leverandør- og tjenesteindustri.

RENERGI står sentralt i oppfølgingen av Energi 21 og av klimaforliket som ble inngått i Stortinget våren 2008. Programmets tematiske prioritering følger de tematiske prioriteringene man har samlet seg om i Energi 21, med en spesiell vekt på fornybare energikilder (bioenergi, havenergi, solenergi og vindenergi). De store økningene i bevilgninger som har kommet gjennom klimaforliket gjør at programmet nå er i ferd med å trappe opp porteføljen betydelig. RENERGI-programmet har også en sentral rolle i prosessen rundt de nye *Forskningssentrene for miljøvennlig energi* (FME) som vil bli etablert i 2009.

RENERGI-programmet står også sentralt i myndighetenes strategi for satsing på hydrogen som energibærer og er en viktig del av satsingen på miljøvennlig transportteknologi. Hydrogenaktivitetene i programmet er koordinert med øvrige relevante deler av virkemiddelapparatet gjennom Hydrogenplattformen.

Programmet har i 2009 et budsjett på ca. 256 mill. kroner finansiert av følgende departementer OED: 155 mill. kroner, SD 48,6 mill. kroner, MD, 15,35 mill. kroner, NHD 11 mill. kroner, LMD 14 mill. kroner og fondet 12 mill. kroner.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/Renergi

PETROMAKS - *Program for maksimal utnyttelse av petroleumsressursene* (2004 – 2013) Den overordnede målsettingen med PETROMAKS er å bidra til 50 år til med oljeproduksjon, og til gassproduksjon i et 100-års perspektiv. For å sikre at sektoren blir en vesentlig bidragsyter til bærekraftig vekst og finansiering av det norske velferdssamfunnet også i fremtiden, er det nødvendig å videreutvikle en internasjonalt konkurransedyktig norsk petroleumsnæring og underbygge god forvaltning av nasjonens naturgitte ressurser. PETROMAKS samler de fleste aktivitetene i Forskningsrådet innenfor petroleumsrelatert forskning, og omfatter både langsiktig grunnleggende forskning og anvendt, brukerstyrt forskning. Programmet vil i størst mulig grad søke å implementere den strategien som næringens strategiorgan OG21

Forskningsinnsatsen blir rettet mot å bidra til økt verdiskaping for samfunnet gjennom styrket kunnskapsutvikling, næringsutvikling og internasjonal konkurransekraft. De oppgavene som programmet adresserer er i tråd med OG21's tematiske områder (TTA grupper) og vil i 2009 også

integre Forskningsrådets prioriteringer knyttet til klima- og energiforskning der dette er relevant. Temaområdene er:

1. Fremtidens miljøteknologi
2. Leting og reservoarkarakterisering
3. Økt utvinning
4. Kostnadseffektiv boring og intervensjon
5. Integreerte operasjoner og sanntids reservoarstyring
6. Undervanns prosessering og transport
7. Dypvanns, undervanns og arktisk produksjon
8. Gassteknologi
9. Helse, miljø og sikkerhet

PETROMAKS vil for 2009 få et budsjett på 199,8 mill. kroner, en reduksjon fra 242 mill. kroner i 2008. 51 mill. kroner er bevilget fra OED via øremerkede midler i Fondet og 18,8 mill. kroner er øremerkede midler fra AID til HMS (Helse, Miljø og Sikkerhet) i petroleumsindustrien. Videre bevilges 130 mill. kroner fra OED over Statsbudsjettet.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/petromaks

NORKLIMA - *Klimaendringer og konsekvenser for Norge (2004-2013)* er vårt nasjonale klimaforskningsprogram som skal skaffe nødvendig kunnskap om klimautviklingen (både globalt og regionalt), konsekvenser av klimaendringer, og om hvordan Norge kan tilpasse seg endringene. Nasjonalt ivaretar NORKLIMA størstedelen av den grunnleggende forskningen på klimasystemet og klimaprosessene. Programmets forskning har bidratt til den siste hovedrapporten fra FNs klimapanel, som ble lagt fram i 2007. Forskning på konsekvenser av klimaendringer står sentralt, og dette er en tverrfaglig utfordring som dekker studier av mulige naturmessige, økonomiske og sosiale virkninger av klimaendringer. I 2009 vil det bli etablert nye samfunnsfaglige klimaforskningsprosjekter som en oppfølging av utlysning foretatt i 2008. Dette vil styrke kunnskapsgrunnlaget for tilpasning til klimaendringer. Det vil også bli satt i gang forskningssamarbeid med Kina som skal bidra til å styrke Kinas kunnskapsproduksjon knyttet til klimaforskning (klimaendringer og konsekvenser). Klimascenariene som NORKLIMA fremskaffer gir nødvendig grunnlag for framtidig nødvendig tilpasninger i ulike samfunnssektorer. I 2009 er det planlagt en utlysning som angår sektorrettede klimascenarier samt forskning på klimarelaterte skader fra ekstremvær på infrastruktur og bygninger. NORKLIMA har hatt en betydelig nedgang i budsjettet, fra ca 100 mill. kroner i 2004 til ca 70 mill. kroner i 2007 og tilsvarende i 2008. Budsjettet for 2009 er 79,2 mill. kroner, finansiert slik: MD 46,4 mill. kroner, KD 5,5 mill. kroner, LMD 4 mill. kroner, FKD 2 mill. kroner, SD 1,3 mill. kroner og Fondet 20 mill. kroner. Nettadresse: www.forskningsradet.no/norklima

HAVBRUK – *En næring i vekst (2006 – 2015)* har som mål å sikre og videreutvikle det faglige grunnlaget for en markedsrettet, miljø- og ressursvennlig produksjon av akvatiske organismer i hele verdikjeden frem til markedet. Dette inkluderer kunnskap for å videreutvikle oppdrett av laksefisk og for å utvikle kommersiell produksjon av andre arter. Programmet henvender seg til alle ledd i havbruksnæringen inkludert leverandørnæringen, forskningsmiljøer og ulike kundegrupper. Flere av oppgavene som programmet arbeider med er viktige for forvaltningen. Programmet benytter virkemidler rettet mot strategisk grunnforskning, anvendt forskning og brukerstyrt forskning. Bruk av nye teknologier: bioteknologi, IKT samt nano- og materialteknologi er viktig.

For 2009 innbefatter *HAVBRUK* satsingene

- Produksjonsbiologi og produksjonsteknologi
- Fôr og ernæring
- Helse
- Avl og genetikk
- Nye arter

- Bærekraft.
- Videreføring av ordningen med kunnskapsplattformer og prosjekt for yngre fremragende forskere innen havbruk
- Fellesprosjekt om arealbruk i kystsonen, samarbeid med Natur og næring samt Havet og kysten
- Sekvensering av laksens og torskens genom, samarbeid med FUGE
- Samarbeid med India om fiske - og dyrevaksiner, videreføring av samarbeid med Nord-Amerika og satsing i Nord.

Budsjettet for 2009 er 117,85 mill. kroner, finansiert slik: FKD⁶ 97,35 mill. kroner, LMD 1,5 mill. kroner, Fondet 19 mill. kroner. FHF bidrar i tillegg med midler til finansiering/samfinansiering av enkelte prosjekter som FHF ønsker å støtte. For 2009 bidrar FHF med ca. 9,9 mill. kroner.
Nettadresse: www.forskningsradet.no/havbruk

Frittstående prosjekter

Forskningssamarbeidsprogrammet mellom Norge og Sør-Afrika er omtrent midtveis i sin andre fase (2006-2010), med en total ramme på vel 50 mill. kroner, hvorav Norge ved UD bidrar med 42 mill. kroner og Sør-Afrika med bortimot 9 mill. kroner. 27 prosjekter har fått støtte. Det er ikke planlagt flere utlysninger, men det arbeides med en videreføring av forskningssamarbeidet etter 2010, blant annet som en oppfølging av avtalen som ble inngått av de to lands forskningsministere i 2002. Forskningsminister Aasland planlegger et besøk til Sør-Afrika i 2009. Forskningsrådet forvalter den norske andelen av finansieringen i det bilaterale forskningssamarbeidsprogrammet som i 2009 er 10,65 mill. kroner.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/southafrica

EU strålevern – EURATOM i 7. rammeprogram består av forskning på fusjonsenergi og forskning innen fisjon og strålevern, dessuten aktiviteter innen Joint Research Centre på området nukleær energi. Norske forskningsmiljøer innen stråling og strålevern har siden EUs 3. rammeprogram ble iverksatt, hatt muligheten for å søke deltagelse i EUs EURATOM program. Norsk deltagelse er begrenset til aktiviteter innenfor strålevern og håndtering av radioaktivt avfall. Dette er tradisjonelt sett blitt ansett som mest relevant for norske miljøer. Norske forskere har hatt svært god deltagelsesprosent i EURATOM-prosjekter innenfor de tema finansieringsordningen dekker. Det er et mål å opprettholde denne deltagelsen også i 7. rammeprogram ved at mindre aktive miljøer mobiliseres innenfor nye tema.

Finansiering skjer gjennom særskilt bevilgning på 1 mill. kroner fra hvert av de ansvarlige departementer FKD, LMD, MD, HOD, UD og NHD. Totalbudsjett for 2009 er på 6 mill. kroner.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/stralevern

Basisbevilgning til Miljøinstituttene

Miljøinstituttene omfatter:

CICERO Senter for klimaforskning, www.cicero.uio.no

Norsk institutt for by- og regionforskning, NIBR, www.nibr.no

Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU, www.niku.no

Norsk institutt for luftforskning, NILU, www.nilu.no

Norsk institutt for naturforskning, NINA, www.nina.no

Norsk institutt for vannforskning, NIVA. www.niva.no

I tillegg er Transportøkonomisk institutt, TØI, www.toi.no/ kommet til fra og med 2009.

---

⁶ Herav 20 mill. kroner til samarbeid med India om fiske- og dyrevaksiner; 4 mill. kroner til samarbeid med Nord – Amerika og 1,0 mill. kroner til ”laksens genom”.

Bioforsk hadde en liten del av sin basisbevilgning fra MD. Grunnbevilgningen er i sin helhet flyttet til primærnæringsinstituttene som har sin basisbevilgning fra Innovasjon/LMD. Noe SIP-midler kommer fortsatt fra MD.

Miljøinstituttene oppgave er å drive forskning som er av nytte for miljøsektoren, og som kan være nyttig for forvaltningen og være grunnlag for politikkutforming.

Basisbevilgningene for 2009 er 133,56 mill. kroner fordelt med 127,96 mill. kroner fra MD og 5,6 mill. kroner fra SD. Av dette går 41,899 mill. kroner til strategiske instituttprogram. De strategiske instituttprogrammene utgjør 31 % av basisbevilgningen.

Chr. Michelsens institutt (CMI) er fra og med 2009 flyttet sammen med de samfunnsvitenskapelige institutter og får sine bevilgninger fra Vitenskap/KD.

Strategisk institusjonsstøtte

Det er bevilget midler fra UD til et instituttforankret strategisk prosjekt *Geopolitikk i nord, norske interesser*. Dette skal vare i 5 år, fra 2008 til 2012, med en samlet budsjetttramme på 25 mill. kroner, hvorav 5,2 mill. kroner i 2009.

Tematiske sentre - Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME)

Forskningsrådet etablerer i 2009 en ny ordning med Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME). Formålet er å etablere tidsbegrensede forskningscentre kjennetegnet ved en konsentrert, fokusert og langsiktig forskningsinnsats på høyt internasjonalt nivå for å løse utpekte utfordringer på energiområdet. Ordningen er sentral for å følge opp Stortingets klimaforlik samt Energi 21-strategien. Et FME skal heve kvaliteten av norsk forskning og fremskaffe anvendbar kunnskap og løsninger innen temaområdet. Sentrene som plukkes ut vil få finansiering i fem år med mulighet for nye tre år etter en evaluering.

Forskningsrådet har i 2008 gjennomført en prosess for å velge ut de nye sentrene og 4. februar 2009 ble sentrene offentliggjort. Følgende sentre blir opprettet:

- BIGCCS Centre, International CCS Centre fra SINTEF Energiforskning AS
- SUCCESS Subsurface CO₂ storage fra Christian Michelsen Research AS
- Research Centre for Offshore Wind technology fra SINTEF Energiforskning AS
- Centre for Offshore Wind Energy fra Christian Michelsen Research AS
- The Norwegian Research Centre for Solar Cell Technology, IFE
- Bioenergy Innovation centre fra Universitetet for Miljø og Biovitenskap - UMB
- The Research Centre on Zero Emission Buildings fra Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet – NTNU
- Centre for Environmental Design of Renewable Energy fra SINTEF Energiforskning AS.

Hvert senter vil få mellom 10 og 20 mill. kroner årlig gjennom en periode på 5+3 år. Kontraktforhandlingene starter i februar og målet er at avtalene skal være på plass i løpet av sommeren 2009. I 2009 vil 10 mill. kroner av bevilgningen på 110 mill. kroner gå til vitenskapelig utstyr til FME-sentrene, disse midlene blir sett sammen med 16 mill. kroner fra KDs bevilgning til grunnleggende forskning under Klimaforliket.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/energiserter

Nasjonale stimulerings tiltak og møteplasser

Det er fra FKD bevilget 1 mill. kroner for 2009 i tilknytning til en stilling som stilles til disposisjon for departementet.

Internasjonale nettverkstiltak

BILAT er et distribuert samarbeidsprogram koordinert av Satsingsdivisjonen. Midlene blir fordelt på prioriterte programmer og aktiviteter, noen av midlene går til etablerte grunnforskningsprosjekter i Vitenskapsdivisjonen og noe går til næringsrettede prosjekter administrert og utdelt av Innovasjonsdivisjonen. Midlene skal brukes til å stimulere forskningssamarbeid med prioriterte land, i samspill med programmets/aktivitetens forskningsprosjekter. For 2009 er det avsatt 37 mill. kroner til ordningen. De største samarbeidslandene er USA og Kina. 15 mill. kroner øremerket Kina i 2008 flyttes til det nye Kinaprogrammet fra og med 2009

Til øvrige nettverksbygging som har et samlet budsjett for 2009 på ca. 18,2 mill. kroner ligger bl.a. følgende:

- Det er avsatt 1,19 mill. kroner til forpliktelser knyttet til Forskningssamarbeid med Grønland og annet internasjonalt samarbeid blant annet gjennom "European Science Foundation" (ESF) og "The International Council for the Exploration of the Seas" (ICES) (FKD-midler).
- Forskningsrådet ivaretar det norske medlemskapet i "International Institute for Applied System Analysis" (IIASA) Bevilgningen på 5,0 mill. kroner dekkes av KD og MD, men overføres i sin helhet til Forskningsrådet fra MD og skal dekke kontingenten. IIASA har bedt landene øke sine bidrag med 8 % i Euro fra 2008. Norge har foreløpig ikke fulgt opp dette.
- Det avsatt 1,1 mill. kroner for 2009 fra NHD til nordisk samarbeid. Toppforskningsinitiativet innen energi og klima er et konkret faglig samarbeid mellom de nordiske land.
- IPYs sluttkonferanse med 2 mill. kroner fra KD, 2 mill. kroner fra MD og 1 mill. kroner fra JD for 2008, se omtale under kap. 4.2.5 Polarforskning.
- Norge er fra og med 2004 medlem av "Global Biodiversity Information Facility" (GBIF) kontingenten på 0,8 mill. kroner dekkes av KD. Forskningsrådet har satt av 1,5 mill. kroner til opprettelse og drift av et nasjonalt koordineringsorgan – en såkalt GBIF-node – som skal fungere som en katalysator i arbeidet med å oppfylle norske forpliktelser til GBIF.
- Det er avsatt 1 mill. kroner til aktiviteter knyttet til "Globale Change programmene".

Informasjon/publisering/formidling

Denne hovedaktiviteten informasjon/publisering/formidling har et samlet budsjett for 2009 på ca. 2,2 mill. kroner. I denne posten ligger bl.a. følgende:

- Støtte til Forskningsdagene med 0,15 mill. kroner (KD-midler).
- Divisjonens kommunikasjonsaktiviteter med ca. 0,56 mill. kroner (KD-midler).

Planlegging/utredning/evaluering

Innen hovedaktiviteten planlegging/utredning/evaluering som har et samlet budsjett for 2009 på ca. 13,7 mill. kroner ligger bl.a. midler til følgende:

- *Evaluering av NAV-reformen (2006-2013)* ble i gang i 2006. Reformens hovedmål er 1) bedre arbeidsretting, 2) bedre brukerretting og 3) en mer effektiv forvaltning, både som forvaltningsreform og som sosialpolitisk reform. Hovedmålene er rammen for evalueringens prioriterte temaer - prosessen for den organisatoriske integreringen og reformens effekter. Brukernes erfaringer er også en viktig del av evalueringen. Evalueringen gjennomføres i form av ett stort prosjekt ledet av Rokkansenteret, og hvor en rekke andre forskningsmiljøer deltar – UiB, UiO, Handelshøyskolen BI, AFI, Høgskolen i Vestfold, Fafo og Frischsenteret. Prosjektet vil følge reformen under hele gjennomføringsperioden, inndelt i to hovedfaser – fram til 2010 om prosessen for gjennomføringen av reformen, og deretter når effekter av reformen viser seg. De første resultatene ble lagt fram i 2008 i form av rapporter som primært omhandler planleggings-

og oppstartsfasene. Gjennomføringen baseres på samarbeidsavtalen mellom AID og Forskningsrådet. I løpet av 2009 vil resultater fra gjennomføringsprosessen bli lagt fram, bl.a. på en større konferanse i oktober 2009. Kontakten med annen relevant forskning, spesielt det nye Programmet for arbeidsliv, velferd, og migrasjon, samt den nye satsingen på forskning om årsaker til sykefravær og utstøting, vil bli videreført. Det foreslås at i 2009 finansieres evalueringen med 7 mill. kroner fra AID.

Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/evanav>

- Det er avsatt 1 mill. kroner for 2009 fra AID til forskning om nasjonale minoriteter.
- Det er bevilget 1 mill. kroner fra KD til videreføring av arbeidet med forskningspolitisk analyse og foresight-aktiviteter. Formålet er å løse langsiktige utfordringer gjennom å møte konkrete kunnskapsbehov i rådet og divisjonen (TEK/SAM).
- Diverse planleggings-, evaluerings- og utredningstiltak innen miljø og utvikling med 4,69 mill. kroner (MD og UD-midler).

Disposisjonsfond

Ufordelte midler utgjør om lag 6,887 mill. kroner og er foreløpig avsatt på divisjonens disposisjonsfond. Herav er 5,5 mill. kroner fra OED som skal brukes til strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering m.v. Disse midlene vil bli fordelt til aktiviteter i alle de tre fagdivisjonene i Forskningsrådet. Resterende midler 1,387 er finansiert av KD.

Sekretariater

Teknologirådet er et uavhengig, rådgivende organ for teknologivurdering, opprettet ved kgl. res. i 1999 etter initiativ fra Stortinget. Aktivitetene i Teknologirådet er økende og omfatter nå også foresightrelaterte spørsmål. Budsjettet for 2009 er på 7 mill. kroner.

Den norske nasjonalkomiteé for polarforskning er Forskningsrådets rådgivende strategiske komité for polarsaker. Komiteen arbeider med overordnede strategier, internasjonal kontakt, og med å bedre nasjonal samordning av ressurser innen polarforskningen.

Svalbard Science Forum (SSF) har fra 2005 fått et bredere mandat enn tidligere for vitenskapelig samarbeid og koordinering av norsk og internasjonal forskning på Svalbard.

Sekretariatsfunksjonen for SSF finansieres av Norges forskningsråd med kontorlokaler i SvalbardForskningspark.

Sekretariatene for Energi21 og Kilma21 er lagt til divisjonen.

Forskningsmeldingens prioriteringer

Satsingers bidrag til å realisere Forskningsmeldingens prioriterte satsinger fremgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4-16 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens prioriteringer. Anslag 2008 og plantall 2009 1000 kroner.

	Anslag 2008	Plantall 2009
Internasjonalisering	284 000	300 000
Strukturelle prioriteringer		
Gunnforskning	662 000	762 000
Forskning for nyskaping og innovasjon	649 000	772 000
Sum	1 311 000	1 534 000
Tematiske prioriteringer		
Energi og miljø	612 000	832 000
Hav	113 000	123 000
Mat	143 000	143 000
Helse	209 000	209 000
Sum	1 077 000	1 307 000
Teknologiområder		
IKT	152 000	159 000
Nye materialer Nanoteknologi	89 000	112 000
Bioteknologi	171 000	182 000
Sum	412 000	453 000

Anslag 2008 er basert på gjennomgang av de ulike programmene/aktivitetens formål og forskningspolitiske begrunnelse. Plantall 2009 er stipulert ut fra dels veksten i bevilgningene fra ulike departementer, og dels hvilke programmer som har fått vekst i 2009.

Tallene viser at Satsinger har betydelig, og vil få en økt innsats både innenfor Forskningsmeldingens strukturelle, tematiske og teknologiske prioriteringer.

Budsjettmessige bindinger

Satsingers tilsagn for generelle midler for 2010 og 2011 fordelt på virkemidler framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4-17 Budsjettmessige bindinger for senere år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2009, tilsagn 2010 og 2011. 1 000 kroner.

	Budsjett 2009	Tilsagn 2010	Tilsagn 2 011
Programmer	1 286 260	1 289 810	1 197 310
Frittstående prosjekter	3 000	3 000	3 000
Infrastruktur og institusjonelle tiltak	237 960	237 960	237 960
Nettverkstiltak	50 230	49 230	49 230
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	5 841	5 841	5 841
Disposisjonsfond	6 887		
Felleskostnader	7 000	7 000	7 000
SUM TOTALT	1 597 178	1 592 841	1 500 341

Årsaken til at tilsagnet for 2010 er høyere enn budsjettet for 2009 er at det er budsjettert med 4 mill. kroner fra Fondet til SAMRISK.

Nedgangen i tilsagnene for 2011 skyldes at IPY avsluttes i 2010.

4.2.4 Internasjonalt forsknings samarbeid

Nedenfor følger en oversikt over Satsingers internasjonale engasjement for 2008 og 2009.

Tabell 4-18 Internasjonalt forsknings samarbeid. Anslag 2008, plantall 2009. 1 000 kroner.

	Anslag 2008	Plantall 2009
Programmer		
Brukerstyrte innovasjonsprogr.		20 000
Grunnforskningsprogr.	77 000	73 000
Handlingsrettede progr.	154 000	164 000
Store programmer	192 000	200 000
Frittstående prosjekter		
Internasjonal prosjektstøtte	21 000	18 000
Infrasstruktur og institusjonsstøtte		
Strategisk institusjonsstøtte	10 000	10 000
SFF/SFI/FME		40 000
Vitensk, utstyr, datab., saml		
Andre infrastrukturtiltak		
Nettverkstiltak		
Internasjonale nettverkstiltak	65 000	55 000
Diverse FoU-relaterte prosjekter		
	519 000	580 000

Anslag over internasjonalt samarbeid er dels basert på en gjennomgang av de ulike programmenes/aktivitetens formål og forskningspolitiske begrunnelse, og dels på en gjennomgang av enkelt prosjekter for 2008. Veksten i internasjonalt samarbeid skyldes i all hovedsak overføringen av CLIMIT fra Divisjon for innovasjon til Divisjon for store satsinger og FMEene. Forskjellen i tallet for Internasjonalisering i tabell 4-16 og tallene for internasjonalt samarbeid er at i sistnevnte tall er også tallene fra enkelt- prosjektene inkludert. Internasjonalt samarbeid er høyt prioritert, og dermed stipuleres veksten for internasjonalt samarbeid en del høyere enn den generelle veksten.

4.2.5 Polarforskning

Norge har et spesielt ansvar for å få frem kunnskap som er nødvendig for å utøve politikk, forvaltning og næringsvirksomhet i de polare områdene. I St.meld. nr. 20 (2004-2005) *Vilje til forskning*, legges det opp til en styrking av norsk polarforskning. Av spesielle utfordringer nevnes styrking av forskningssamarbeidet med Russland, videreutvikling av Svalbard som internasjonal forskningsplattform og aktiv norsk deltakelse i det Internasjonale polaråret (IPY) 2007-2009. Det blir også tatt til orde for økt polarforskningsinnsats i St.meld nr 30 (2004-2005) *Muligheter og utfordringer i nord*.

En tung norsk deltakelse i IPY 2007-2008 har vært viktig for å samle inn grunnleggende data om utviklingen i polarområdene, øke internasjonaliseringen av norsk polarforskning, og markere Norge som polarnasjon. Det er opprettet et norsk IPY-sekretariat i Forskningsrådet. IPYs budsjett for 2008 er 80 mill. kroner finansiert fra Fondet. I tillegg er det bevilget 5 mill. kroner (KD 2 mill. kroner, MD 2 mill. kroner og JD 1 mill. kroner) for 2009 til drift av IPY-sekretariatet og gjennomføring av Polarårets sluttkonferanse, som vil foregå i Oslo i juni 2010, med administrativt ansvar lagt til Forskningsrådet. En oversikt over den norske IPY-satsingen, som både omfatter forskningsprosjekter og aktiviteter innen formidling og utdanning, er tilgjengelig på <http://www.polaryear.no/>. Planene for sluttkonferansen foreligger på <http://www.ipy-osc.no>.

Under polarforskningsavtalen mellom USA (NSF) og Norge (Forskningsrådet) er det lagt opp til felles forskningsaktiviteter mellom norske og amerikanske forskere innen studier av øvre og lavere atmosfære, oseanografi, geofysikk, paleomiljø og biologi. Programmet startet opp i 2001 og finansieres med midler fra KD (2 mill. kroner pr. år).

Det ble i 2008 bevilget 3 mill. kroner fra KD til styrking av samarbeid mellom Russland og Norge om polarforskning utført på Svalbard, i sammenheng med arbeidet med styrket vitenskapelig samarbeid og koordinering av forskningen på Svalbard. Bevilgningen vil være på samme nivå som i 2008.

Forskningsrådet har i 2008 arbeidet med et forslag til "Policydokument for norsk polarforskning 2009-2012". Forslaget peker spesielt på behovet for "Earth System Science" (ESS), som omfatter studiene av enkeltprosessene og vekselvirkningene i alle nivåer mellom de fem sfærene biosfæren, geosfæren, atmosfæren, kryosfæren og hydrosfæren. ESS-perspektivet er derfor valgt som tilnærming til polarforskning. Videre understreker policydokumentet behovet for lange tidsserier og miljøovervåking som grunnlag for forskning og forvaltning samt betydningen av internasjonalt samarbeid og rekruttering. Det vil bli lagt frem en Stortingsmelding om Svalbard i løpet av våren 2009. For å kunne ivareta viktige signaler som blir gitt gjennom denne, vil policydokumentet endelig vedtas etter at Stortingsmeldingen er lagt frem.

Det har i 2007 og 2008 vært arbeidet med å utvikle Svalbard som internasjonal forskningsplattform. I denne forbindelse ble det sendt søknad SIAEOS (Svalbard Integrated Arctic Earth Observing System) til ESFRI (European Strategy Forum on Research Infrastructure) den 30. november 2007. SIAEOS består av to hovedelementer. Det ene hovedelementet er å komplettere eksisterende infrastruktur på Svalbard slik at det er så helhetlig infrastruktur tilgjengelig som mulig innen hav, atmosfære og rom, is og breer og terrestriske forhold. Det andre er å utvikle et felles kunnskapssenter som lagrer og integrerer data fra all den relevante infrastruktur, og som derved gir grunnlag for forskningssamarbeid, utdanning og formidling og gir input til Earth System modellering. Svalbard som internasjonal forskningsplattform vil være et sentralt knutepunkt for europeisk arktisk forskning og bidra til å strukturere denne. I desember 2008 kom SIAEOS på ESFRIs reviderte roadmap. Det arbeides nå med en videre konkretisering av prosjektet og en søknad for et "preparatory phase" prosjekt finansiert av EUs 7. rammeprogram. Rammeprogram om midler til "Preparatory Phase".

*****

Det vises til tabellen på neste side som gir en spesifisert oversikt over budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008 fordelt etter budsjettposter og ulike finansieringskilder.

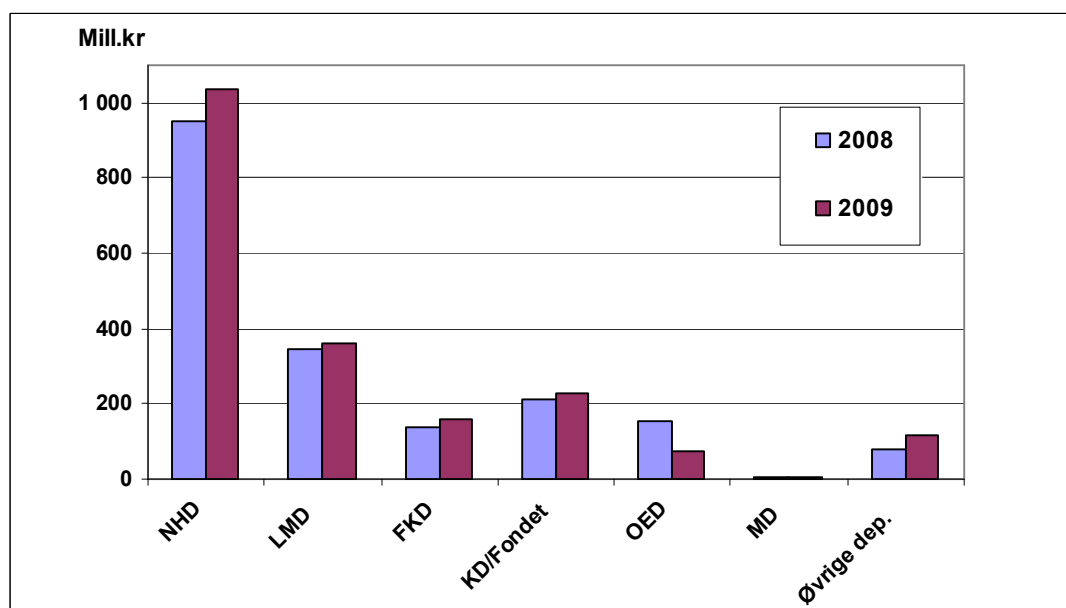
4.3 Divisjon for Innovasjon

4.3.1 Inntekter og føringer

Divisjon for innovasjon legger for 2009 til grunn en samlet budsjetttramme på 2 063,8 mill. kroner⁷, en økning på 5 prosent (100,7 mill. kroner) i forhold til divisjonens reviderte budsjett for 2008. Økningen er i realiteten enda større da programmene CLIMIT og MABIT i 2009 overføres til Divisjon for Store Satsinger. Korrigert for dette er den nominelle økningen i budsjettet 7,4 prosent.

Innovasjonsdivisjonen mottar i alt 1 818,7 mill. kroner i generelle rammebevilgninger fra Kunnskapsdepartementet (KD), Nærings- og handelsdepartementet (NHD), Olje- og energidepartementet (OED), Fiskeri- og kystdepartementet (FKD), Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Miljødepartementet (MD), samt avkastning fra Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet), som blir kanalisert via KD. I tillegg mottar divisjonen 155,7 mill. kroner i spesielle midler fra i alt sju departementer. Innovasjonsdivisjonens diverse inntekter utgjør 89,4 mill. kroner. Størstedelen av disse kommer fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (71,7 mill. kroner). Øvrige finansierer er Innovasjon Norge, Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond og Mattilsynet.

Figur 4-2 Inntekter 2008 og 2009 fordelt på viktigste inntektskilder/departement. 1) Beløp i mill. kroner.

1) Inkluderer generelle og spesielle midler, men ikke inntekter fra andre kilder enn departementene

Med 1 036,5 mill. kroner utgjør bevilgningen fra Nærings- og handelsdepartementet nær halvparten (50 prosent) av divisjonens budsjetttramme for 2009. I 2008 var NHD-andelen 48 prosent. Med 359,6 mill. kroner (17,4 prosent) er Landbruks- og matdepartementet den nest største bidragsyter. Det vises for øvrig til figur 4-3.1 ovenfor samt til inntektstabell på neste side hvor hver enkelt inntektskilde er spesifisert mer i detalj.

⁷ I tillegg har Stortinget vedtatt en ekstrabevilgning på 100 mill. kroner henholdsvis over NHDs budsjett (87,5 mill. kr) og KDs budsjett (12,5 mill. kroner) ifm Regjeringens tiltakspakke i 2009 (St.prp. 37 (2008-2009))

Tabell 4-19 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel/post samt program/aktivitet. Revidert budsjett 2008, budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

					Revidert		
					budsjett	Budsjett	Endring
Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009 - Innovasjonsdivisjonen (ID)					2008	2009	2008-2009
Kunnskapsdepartementet (KD)							
Kap.	281	post,	50	Forskning og fomidling	9 000	16 000	78 %
Kap.	285	post,	52	Norges forskningsråd	26 710	19 250	-28 %
Kap.	286	post,	50	Fondet for forskning og nyskaping	175 000	195 000	11 %
Sum					210 710	230 250	9 %
Nærings- og handelsdepartementet (NHD)							
Kap.	920	post,	50.1	Programmer	442 850	483 750	9 %
Kap.	920	post,	50.2	Institutter og annen infrastruktur	320 100	359 750	12 %
Kap.	920	post,	50.3	Kommersialisering og nettverkstiltak	105 350	113 350	8 %
Kap.	920	post,	50.4	Internasjonalt samarbeid	57 700	54 310	-6 %
Kap.	920	post,	50.5	Andre tiltak	25 300	25 300	0 %
Sum					951 300	1 036 460	9 %
Olje- og energidepartementet (OED)							
Kap.	1830	post,	50	Strategisk energiforskning	11 163	9 300	-17 %
Kap.	1830	post,	50	Strategisk petroleumsforskning	33 137	16 000	-52 %
Kap.	1830	post,	50	Brukerstyrt energiforskning - Prosj.etabl.støtte	8 110	3 700	-54 %
Kap.	1830	post,	50	Miljøvennlig gasskraftteknologi - CLIMIT	48 000	0	-100 %
Kap.	1830	post,	50	Prosjektrettet teknologiutvikling - DEMO2000	49 500	42 000	-15 %
Kap.	1830	post,	50	Info/planlegging petroleum-/energiforskning	1 000	0	-100 %
Kap.	1830	post,	50	Deltakelse i EU prosjekter	2 590	0	-100 %
Kap.	1830	post,	50	OG-21	500	0	-100 %
Sum					154 000	71 000	-54 %
Fiskeri- og kystdepartementet (FKD)							
Kap.	1023	post,	50	Norges forskningsråd	131 740	158 690	20 %
Kap.	1023	post,	71	Tilskudd til MABIT-programmet	5 000	0	-100 %
Sum					136 740	158 690	16 %
Landbruks- og matdepartementet (LMD)							
Kap.	1137	post,	50	Norges forskningsråd, forskningsprogram etc	133 036	158 618	19 %
Kap.	1137	post,	51	Norges forskningsråd, basisbevilgninger	180 763	175 230	-3 %
Kap.	1150	post,	77	Jorbruksavtalen, div. prog./prosjekt	29 551	25 781	-13 %
Sum					343 350	359 629	5 %
Miljøverndepartementet (MD)							
Kap.	1410	, post	51	Forskningsprogram m.m.	1 000	2 000	100 %
Kap.	1410	, post	50	Prosj.etab.støtte	2 500	2 500	0 %
Sum					3 500	4 500	29 %
Barne- og likestillingsdepartementet (BLD)							
Kap.	847	post,	50	IT-FUNK	5 600	5 600	0 %
Sum					5 600	5 600	0 %
Finans- og tolldepartementet (FIN)							
Kap.	1600	post,	21	Bedriftens samfunnsansvar (BEDSAM)	500	0	-100 %
Sum					500	0	-100 %

Tabell forsetter på neste side

Tabell forts. fra forrige side

					Revidert		
					budsjett	Budsjett	Endring
Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009 - Innovasjonsdivisjonen (ID)					2008	2009	2008-2009
Justisdepartementet (JD)							
Kap.	400	post,	11	Bedriftens samfunnsansvar (BEDSAM)	500	0	-100 %
Sum					500	0	-100 %
Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)							
Kap.	500	post,	50	Verdiskapende innovasjon i off. sektor	1 500	1 500	0 %
Kap.	551	post,	21	Planlegging Nord-Norsk kompetanseinfrastruktur	300	0	
Kap.	551	post	71	Forskningsløft i Nord	0	35 000	
Kap.	552	post,	72	Regional representant i Finnmark	600	600	0 %
Kap.	552	post,	72	FORNY-programmet	10 500	10 500	0 %
Kap.	552	post,	72	VRI	37 000	39 000	5 %
Sum					49 900	86 600	74 %
Samferdselsdepartementet (SD)							
Kap.	1301	post	50	Transportforskning (SMARTTRANS)	20 000	20 000	0 %
Kap.	1301	post	50	EU-prosjekter/Joint Technology Initiatives (JTI)	1 300	1 200	-8 %
Sum					21 300	21 200	0 %
Utenriksdepartementet (UD)							
Kap.	165	post,	70	Bedriftens samfunnsansvar (BEDSAM)	500	500	0 %
Sum					500	500	0 %
Sum spesielle midler					121 851	155 681	28 %
Sum generelle midler					1 756 049	1 818 748	4 %
SUM DEPARTEMENTENE					1 877 900	1 974 429	5 %
Diverse inntekter					85 226	89 415	5 %
SUM TOTALT					1 963 126	2 063 844	5 %

De enkelte departementers budsjettproposisjoner (St. prp. nr.1 (2008-2009)) og tildelingsbrev gir føringer mht Innovasjonsdivisjonens og Forskningsrådets disponering av midlene.

Fra *Kunnskapsdepartementet* (KD) vil divisjonen i 2009 motta bevilgninger til oppstarten av 10 nye stipendiater innenfor Nærings- ph.d ordningen (med oppstart fra september måned 2009). I forbindelse med Regjeringens tiltakspakke (St. prp 37) har det i tillegg kommet 12,5 mill. kroner over KDs budsjett til en ytterligere styrking av nærings-ph.d ordningen. Denne ekstrabevilgningen vil først innarbeides i det reviderte budsjettet for 2009. For øvrig vil departementets bevilgninger til Kommersialisering av FoU resultater (Forny) og Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) og prosjektetableringsstøtten (PES) videreføres på om lag samme nivå som i 2008.

Fondet for forskning og nyskaping. Divisjonens tildelinger av midler fra Forskningsfondet øker med 20 mill. kroner i forhold til 2008 – til 195,0 mill. kroner. Økningen er nødvendig for å dekke de økte forpliktelsene for bevilgning i 2009 til de 14 *Sentre for forskningsdrevet innovasjon* (SFI), som ble etablert i 2007. Bevilgningene av Fondsmidler til *GASSMAKS*-programmet, til BIA og til *Matprogrammet* videreføres uendret i forhold til 2008.

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) har foreslått en bevilgning til Forskningsrådet for 2009 på 1233,3 mill. kroner over kap. 920, post 50. I forhold til revidert budsjett for 2008 innebærer dette en vekst på 64,3 mill. kroner eller ca. 5,5 prosent. Den reelle veksten er høyere da ansvaret for de samfunnsvitenskapelige og regionale instituttene er lagt til Kunnskapsdepartementet. Innovasjonsdivisjonens bevilgninger fra NHD øker med 85 mill. kroner (9 prosent). Etter at Hovedstyret vedtok årets budsjett 2009 har det i forbindelse med Regjeringens tiltakspakke (St. prp 37) i tillegg kommet 87,5 mill. kroner over NHDs budsjett til en ytterligere styrking av BIA og nærings-ph.d ordningen.

Den opprinnelige veksten fordeler seg som følger:

- Under *Programmer* (post 50.1) øker bevilgningen til *Brukerstyrt innovasjonsarena* (BIA) med 32,2 mill. kroner. Deler av denne veksten er øremerket til miljøvennlig energi (10 mill. kroner) og miljøteknologi (20 mill. kroner). NHD bevilger i tillegg under posten 10 mill. kroner til Nærings-ph.d ordningen. Bevilgningen til Maritim og offshore sektor - programmet *MAROFF* – videreføres med 119,1 mill. kroner, hvorav 20 mill. kroner skal gå til delfinansiering av utstys- og infrastrukturinvesteringer ved de maritime forskningsmiljøene i Trondheim. Bevilgningen til programmet *GASSMAKS* videreføres med 15 mill. kroner. Som et ledd i oppfølgingen av Regjeringens Nordområdestrategi har departementet avsatt 12 mill. kroner til næringsrettet marin bioprospektering herunder en vekst på 5 mill. kroner til et utvidet norsk-svensk forskningssamarbeid innen marin bioprospektering med utgangspunkt i kompetansemiljøet i Tromsø (Administreres av Satsingsdivisjonen). Konsekvensen av dette er at Natur og næring mister sin bevilgning fra NHD på 1,5 mill. kroner og Matprogrammet får sin bevilgning redusert med 4 mill. kroner.
- Bevilgningen til *Institutter og annen infrastruktur* (post 50.2) økes totalt med 39,6 mill. kroner. Fra og med 2009 innføres det nye basisfinansieringssystemet for instituttsektoren, hvor NHD har fått ansvaret for fordelingsarenaen for de teknisk-industrielle instituttene. Dette innebærer at deler av OEDs tidligere basisbevilgninger til denne instituttgruppen er overført til NHD. Økningen under denne posten blir derfor 38,0 mill. kroner. Rammen for den samlede basisfinansieringen til de teknisk-industrielle instituttene ser ut til å bli 254,0 mill. kroner, noe som innebærer en økning på ca. 16,8 mill. kroner. Når det gjelder Haldenprosjektet, driften av forskningsreaktoren Jeep II på Kjeller, avfallsbehandlingen i Himdalen og deltakelsen i EUs strålevernprogram er det satt av 85 mill. kroner. Dette er en økning på 4 mill. kroner i forhold til 2008.
- Under *Kommersialisering og nettverkstiltak* (post 50.3) økes bevilgningen til programmet FORNY med 8 mill. kroner med sterkt fokus på prioritering av innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren. Bevilgningene til de øvrige aktivitetene under denne underposten – Virkemidler for regional forskning og innovasjon (VRI) og Forskningsrådets regionale representanter - videreføres uendret.
- Bevilgningen til *Internasjonalt samarbeid* (post 50.4) videreføres med 75,7 mill. kroner totalt. Innovasjonsdivisjonen mottar en bevilgning for 2009 på 54,3 mill. kroner innunder denne posten som er en reduksjon på 3,4 mill. kroner. Dette skyldes at ansvaret for Nordisk samarbeid (Toppforskningsinitiativet) overføres til Divisjon for Store Satsinger i 2009.
- Budsjettposten *Andre tiltak* (post 50.5) gjelder aktiviteter for kompetansebygging og administrative støttetiltak. Bevilgningsrammen for Innovasjonsdivisjonen videreføres på samme nivå som i 2008 (25,3 mill. kroner).

Olje og energidepartementets (OEDs) rammebevilgning over kap. 1830, post 50 til Forskningsrådet for 2009 utgjør 569,5 mill. kroner. Dette er en økning på 81 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2008. Med de føringer som angis for bevilgningen gir dette for Innovasjonsdivisjonen en bevilgning på 71 mill. kroner, noe som er en reduksjon på 83 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2008. Denne kraftige reduksjonen skyldes at det i forbindelse med innføringen av det nye finansieringssystemet for instituttsektoren ble rammeoverført 22,65 mill. kroner til NHDs budsjett knyttet til energi- og petroleumsrettede SIP-midler. I tillegg er det administrative ansvaret for og bevilgningen til programmet CLIMIT (48 mill. kroner) overført til Divisjon for Store Satsinger fra 2009. DEMO 2000 har fått sin bevilgning redusert med 8 mill. kroner.

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) øker bevilgningen over kap. 1023, post 50 til Forskningsrådet for 2009 med 26,7 mill. kroner. Innovasjonsdivisjonen får en vekst i bevilgningen fra FKD på 26,9 mill. kroner. Av denne økningen er 19,7 mill. kroner en rammeoverføring fra LMD til FKD knyttet til etableringen av NOFIMA og overføring av ansvaret for basisfinansieringen av tidligere Akvaforsk. Videre er 1,5 mill. kroner av veksten

øremerket som økning i bevilgningen til instituttene i forbindelse med innføringen av det nye basisfinansieringssystem for instituttsektoren. Budsjettveksten for øvrig fordeler seg på basisbevilgninger til fiskeriinstituttene. Bevilgningene til Matprogrammet, Natur og næring, Smartrans og Forny opprettholdes på samme nivå som i revidert budsjett 2008.

Landbruks- og matdepartementets (LMDs) samlede bevilgning for 2008 til Forskningsrådet over kap. 1137 utgjør 368,3 mill. kroner, noe som er en nominell vekst på 30 mill. kroner eller 9 prosent i forhold til revidert budsjett for 2008. Innovasjonsdivisjonen får en vekst i bevilgningen på 25,6 mill. kroner over post 50 og en reduksjon på 5,5 mill. kroner over post 51. Veksten over post 50 består i all hovedsak av en økning på 20 mill. kroner til programmet Natur og næring for å styrke forskningen på miljøvennlig energi, som en del av klimaforliket. Matprogrammet får en vekst på 4,6 mill. kroner over den samme posten. Bevilgningen til Forny opprettholdes på samme nivå. Den samlede nedgangen på post 51 skyldes rammeoverføringen fra LMD til FKD knyttet til etableringen av Nofima. Det er videre foretatt en rammeoverføring på 4,3 mill. kroner fra MD til LMD knyttet til overføring av basisbevilgningsansvaret for Bioforsk Jord og miljø (tidl. Jordforsk) fra MD til LMD. Videre er 1,5 mill. kroner av veksten øremerket som økning i bevilgningen til instituttene i forbindelse med innføringen av nye basisfinansieringssystemet for instituttsektoren.

Miljøverndepartementet (MD) gir for 2009 en bevilgning til Forskningsrådet på 144,5 mill. kroner over kap. 1410, post 51. Dette tilsvarer 13 mill. kroner i vekst (10 prosent) sammenlignet med revidert budsjett 2008. Bevilgningen fra Miljøverndepartementet skal brukes til å styrke forskningen på klima, biomangfold, kulturminne, helse- og miljøfarlige kjemikalier og Barentshavet. For 2009 vil Innovasjonsdivisjonen motta 2,0 mill. kroner til programmet Natur og næring, som er en vekst på 1 mill. kroner, til forskning knyttet til utfordringer og muligheter i forvaltningen av kulturminner. Av den samlede bevilgningen til Rådet fra MD over kap. 1410, post 50 på 131,5 mill. kroner vil Innovasjonsdivisjonen i 2009 disponere 2,5 mill. kroner for å ivareta ansvar for internasjonale aktiviteter.

Midler for øvrig fra departementer vil alle være øremerket bestemte program og aktiviteter.

4.3.2 Mål og prioriteringer

Regjeringen har nylig lagt fram en stortingsmelding om innovasjon (St.meld. nr. 7 (2008-2009) "Et nyskapende og bærekraftig Norge") med formål å vise hvordan staten skal engasjere seg på et bredt felt i næringspolitikken for å bidra til nyskaping og et konkurransedyktig næringsliv. Meldingen understreker ambisjonen om å styrke forskningen i næringslivet og øke bevilgningene til brukerstyrte forskningsprogrammer, samt å styrke samspillet mellom næringsliv og forskning. Meldingen bygger opp under ambisjonen om å styrke innovasjonsevnen i norsk økonomi ytterligere for å sikre en fortsatt god velferdsutvikling. Regjeringen ønsker i tillegg å legge frem en ny stortingsmelding om forskning til våren.

Innovasjonsdivisjonen har en bred portefølje av satsinger, programmer og andre virkemidler. Hovedmålet med disse aktivitetene er å stimulere til utvikling av innovasjonskapasiteten i norsk næringsliv og offentlig sektor, samt å bidra til å omsette forskningsresultater til kommersiell virksomhet. I tillegg til de direkte virkemidler har divisjonen ansvar for oppfølging av SkatteFUNN. Innføringen av regionale forskningsfond i Statsbudsjettet for 2009 vil gi et viktig løft for forskning og regional innovasjon i hele landet. Fondene vil være en viktig del av en mer regionalt differensiert forsknings- og innovasjonspolitik rettet mot å styrke næringslivets FoU-innsats. Regionale forskningsfond vil sammen med de nasjonale innovasjonsprogrammene og SkatteFUNN utgjøre en mer helhetlig virkemiddelstruktur for forskning og innovasjon mot næringslivet.

Det er viktig at Forskningsrådet har virkemidler som treffer næringslivets behov og har mekanismer som gjør raske tilpasninger til endringer i næringslivs- og samfunnsstruktur mulige. Tett samarbeid med den øvrige virksomheten i Forskningsrådet og med andre aktører i det offentlige virkemiddelapparatet er helt nødvendig. Kobling mellom grunnforskning og anvendt forskning på den ene siden og økt samhandling mellom næringsliv og forskningsmiljøer på den andre siden, er en forutsetning for at Norge skal nå sine forsknings- og innovasjonspolitiske mål.

Innovasjonsdivisjonens sentrale mål for 2009 er:

- Økt forskning i bedriftene – Det må løftes i topp og i bredde for å realisere potensialet for innovasjon
- Gode FoU miljøer, flere dyktige forskere og aktivt samarbeid mellom næringsliv og FoU-miljøer nasjonalt og internasjonalt
- Bedrifter over hele landet får tilgang til kunnskap som skaper muligheter for innovasjon og næringsutvikling
- Styrket kunnskapsutvikling innenfor tjenestesektoren og for forsknings- og innovasjonspolitikken
- Bedre kommunikasjon og styrket kunnskap om nytten av forskning

4.3.3 Fordeling av budsjettet

Den alt overveiende delen av Innovasjonsdivisjonens budsjett for 2009 er allokert til gjennomføring av divisjonens forskningsprogrammer, først og fremst til *Brukerstyrte innovasjonsprogrammer* og til system- og nettverksutviklingsprogram under posten *Nettverkstiltak*, samt til *Infrastruktur og institusjonelle tiltak* (herunder inkludert basisbevilgninger til teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter). En mindre del av divisjonens budsjett benyttes innenfor virkemidlet *Frittstående prosjekter* og *Andre FoU-relaterte aktiviteter* som informasjonsvirksomhet, planlegging og evaluering. Budsjettet dekker også utgiftene til sekretariatet i divisjonen som administrerer skattefradragsordningen SkatteFUNN sammen med Innovasjon Norge.

Utgangspunktet for fordelingen av de tildelte budsjetttrammer på virkemidler og aktiviteter, har vært signaler i departementenes styringsdokumenter (St.prp og tildelingsbrev, der disse foreligger) og Forskningsrådets budsjettforslag for 2009.

Tabell 4-20 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter virkemidler. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009	Rev.budsj. 2008	Budsjett 2009
Brakerstyrte innovasjonsprogrammer	891 789	885 167	760 162	757 371
Grunnforskningsprogrammer				
Handlingsrettede programmer	3 000	2 000	0	0
Store programmer				
Sum programmer	894 789	887 167	760 162	757 371
Fri prosjektstøtte				
Andre grunnforskningsprosjekter				
Internasjonal prosjektstøtte	32 005	22 800	30 705	22 800
Andre frittstående prosjekter	3 300	18 803	3 300	18 803
Sum frittstående prosjekter	35 305	41 603	34 005	41 603
Basisbevilgninger	483 126	521 435	483 126	521 435
Strategisk institusjonsstøtte	44 822	47 000	44 822	47 000
SFF/SFI	120 000	140 000	120 000	140 000
Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger				
Andre infrastruktureiltak	96 779	96 779	96 779	96 779
Sum infrastruktur og institusjonelle tiltak	744 727	805 214	744 727	805 214
Systemiltak	186 950	231 950	117 450	118 450
Nasjonale stimuleringsiltak og møteplasser	9 700	9 700	9 100	9 100
Internasjonale nettverkstiltak	66 905	63 360	66 655	62 160
Sum nettverkstiltak	263 555	305 010	193 205	189 710
Informasjon/formidling/publisering	8 300	7 600	8 300	7 600
Planlegging/utredning/evaluering	1 850	250	1 150	250
Sum diverse FoU-relaterte aktiviteter	10 150	7 850	9 450	7 850
Disposisjonsfond	0	3 000	0	3 000
Sekretariat (OG21, SkatteFUNN))	14 600	14 000	14 500	14 000
Sum felleskostnader	14 600	14 000	14 500	14 000
SUM TOTALT	1 963 126	2 063 844	1 756 049	1 818 748

Forskningsprogrammer

Divisjonen vil i 2009 ha et samlet budsjett for virkemidlet Forskningsprogrammer på vel 887,1 mill. kroner, noe som tilsvarer 43 prosent av det samlede budsjettet. Forskningsprogrammene i Innovasjonsdivisjonen er i all hovedsak brukerstyrte innovasjonsprogrammer.

Brakerstyrte innovasjonsprogrammer

Det er avsatt 885,1 mill. kroner til divisjonens brukerstyrte innovasjonsprogrammer. Dette er en nedgang på 6,6 mill. kroner i forhold revidert budsjett 2008.

Følgende brukerstyrte innovasjonsprogrammer vil være operative i 2009:

Brakerstyrt innovasjonsarena (BIA) (2006-) støtter opp om Regjeringens satsing mot et mer kunnskapsbasert næringsliv og er tilbud til bedrifter med vilje og evne til å satse på FoU for å realisere innovasjoner med stort verdiskapingspotensial. Gjennom BIAs åpne konkurranse sikres det at Forskningsrådet har et tilbud til hele bredden av norsk næringsliv og vil stimulere til ambisiøse FoU-satsinger på bedriftenes premisser. Programmet støtter de beste forskningsbaserte innovasjonsprosjektene, uavhengig av tema og bransje, på grunnlag av forskningskvalitet, innovasjonsgrad og verdiskapingspotensial, samt forskningsmessig eller teknologisk risiko. Programmet støtter også kompetanseutvikling i norske forskningsmiljøer der næringslivet selv har identifisert slike behov for å kunne komme videre med sin forskningsbaserte innovasjonsvirksomhet. Programmet har i 2008 utviklet mål og resultatindikatorer. Gjennom en balansert portefølje av kompetanseprosjekter og forskningsbaserte innovasjonsprosjekter bidrar

programmet til at det legges et grunnlag for fremtidig verdiskaping på kortere og lengre sikt. I 2009 er det lagt særlig vekt på miljøvennlig energi og miljøteknologi i tillegg til at en stor andel av programmets prosjekter faller innenfor andre politisk prioriterte områder som IKT, bioteknologi og helse. BIA vil for 2009 ha en total budsjetttramme på 336,3 mill. kroner, hvorav 316,3 mill. kroner blir finansiert over NHDs budsjetttramme og 20 mill. kroner over Fondet for forskning og nyskaping. Etter at Forskningsrådets hovedstyre vedtok Årets budsjett 2009 i desember har Stortinget ifm med Regjeringens tiltakspakke St.prp.37 (2008-2009) vedtatt en ekstrabevilgning på 75 mill. kroner til BIA over NHDs budsjett.

Natur og næring (2008-2013)

Programmet ble etablert ved vedtak i divisjonsstyret 5. desember 2007 om å slå sammen programmene AREAL og TRE. Divisjonsstyret godkjente programplanen i møte 2. september 2008. Programmets hovedfokus er kunnskapsproduksjon til støtte for næringsutvikling basert på bærekraftig bruk av skog, kyst og andre arealressurser knyttet til natur og kultur. Verdiskaping, lønnsomhet, innovasjon og bærekraftig tilpasning til klimaendringer er sentralt. Programmet har fem fokusområder: Programmet skal støtte opp under *tjenesteutvikling*, særlig reiseliv, med basis i primærnæringsressurser og lokalsamfunn. Næringsutvikling basert på natur og kultur er et fokusområde og forutsetter kunnskap og samarbeid *om areal- og ressursforvaltning*. Her vil programmet stimulere samarbeid mellom myndigheter, forvaltning, næringsliv og forskning. Skog er sentralt i programmet og programmet har fokus på verdikjeden *skogproduksjon - tre - marked* der bærekraftig skogproduksjon og videreutvikling av tre som et anerkjent miljøprodukt er viktig. *Bioenergi* står sentralt i opptrapping av satsing på miljøvennlig energi og programmet satser på FoU for å fremme ressurser og råstoff, høsting og logistikk og miljø og klimaspørsmål i sammenheng med økt høsting av biomasse. Samarbeid med Matprogrammet og Havbruk, som har matproduksjon som hovedmål er viktig, og sammen med disse/ på vegne av har Natur og næring ansvar for forskning for *politikkutforming* (myndighetsutøvelse og næringsstrategier) for hele primærnærings - feltet. Natur og næring vil i 2009 ha et totalbudsjett på 96,5 mill. kroner og finansieres med midler fra FKD (9,5 mill. kroner), LMD (73,1 mill. kroner), MD (2,0 mill. kroner), Forskningsmidler over Jordbruksavtalen (spesielle midler over LMDs budsjett) (10,6 mill. kroner) og Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond (1,3 mill. kroner).

Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (DEMO 2000) har som hovedmål å bidra til initiering og realisering av konkrete prosjekter for demonstrasjon, pilotutprøving og testing av nye teknologiske løsninger som kan gi økt verdiskaping gjennom mer kostnadseffektiv leting og utnyttelse av ressursene på norsk kontinentalsokkel. De teknologiske løsningene skal kunne anvendes på konkrete felt. I tillegg har programmet som et viktig mål å bringe frem nye norske industriprodukter, systemer og prosesser for salg i det globale offshoremarkedet og utvikle samarbeid med tilsvarende internasjonale aktører med sikte på felles aktiviteter og kunnskapsdeling. Prosjektene som utvikles gir konkrete bidrag til økt utvinning, effektiv ressurs- og energiutnyttelse og viktige miljøaspekt som redusert utslipp til luft og vann. En stor del av prosjektene er av umiddelbar betydning for utvikling av olje- og gassfelt i nordområdene ved å løse utfordringer knyttet til is- og klimaforhold, avstand fra land og manglende infrastruktur. DEMO 2000 finansieres i sin helhet med midler fra OED, og programmets budsjett vil i 2009 være 42 mill. kroner.

Økt verdiskaping i naturgasskjeden (GASSMAKS) (2007-2016) skal gjennom styrket kunnskapsutvikling, næringsutvikling og internasjonal konkurransekraft bidra til økt verdiskaping for samfunnet gjennom industriell foredling av naturgass. Hovedprinsippene som er lagt til grunn for valg av tema i programmet er at det skal: i) innrettes mot forskning knyttet til prosesser for industriell foredling av naturgass der foredlingsvirksomhet kan innebære stort verdiskapingspotensial i Norge, ii) innrettes mot forskning der naturgass inngår som en vesentlig innsatsfaktor i prosessindustrien og iii) bidra til å styrke norsk industri og norsk konkurransekraft innenfor utvikling av naturgassbaserte prosesser og produkter. På denne bakgrunn vil FoU-prosjekter innenfor følgende tema bli prioritert: 1) Gass til plastråstoff og plast, 2) Gass til materialer, 3) Mikrobiologisk eller enzymatisk konvertering av gass og 4) Gass til syntetiske

drivstoff. GASSMAKS har en budsjetttramme på 40 mill. kroner i 2009, hvorav 15 mill. kroner over NHDs budsjett og 25 mill. kroner finansiert fra Fondet for forskning og nyskaping.

IT FUNK (1998-2012) er formelt sett ikke et program, men en tverrgående satsing som støtter prosjekter om inkluderende design og andre tiltak som gir økt tilgjengelighet for alle til IKT-baserte produkter og tjenester, med fokus på mennesker med nedsatt funksjonsevne. Brukermedvirkning er en forutsetning i alle prosjekter. IT Funk støtter i primært forprosjekter og tilleggsprosjekter til IKT-relaterte programmer i Forskningsrådet, Innovasjon Norge og EU. Programmet blir fra 2009 finansiert med midler fra BLD med 5,6 mill. kroner. I tillegg stiller NHD til rådighet 1,0 mill. kroner øremerket til norsk deltakelse i et europeisk program for forskning og innovasjon om anvendelse av IKT for eldre, AAL (Ambient Assisted Living). Dette er et samarbeidstiltak ihht Romtraktatens art. 169. Etter at Forskningsrådets hovedstyre vedtok Årets budsjett 2009 i desember har AID i tildelingsbrev til Rådet bevilget 2 mill. kroner til programmet.

Maritim virksomhet og offshore operasjoner (MAROFF) (2002-2009) skal bidra til å realisere Regjeringens satsing på Maritim Utvikling (MARUT) der det er satt i gang et samarbeid mellom myndighetene og næringen med sikte på å få til mer innovasjon og økt verdiskaping i de maritime næringene. Det er identifisert følgende innovasjonsområder som skal prioriteres: Miljø, krevende miljøvennlige maritime operasjoner, herunder operasjoner i nordområdene, og avansert logistikk og transport. Minst 10 mill. kroner skal gå til krevende maritime operasjoner i nordområdene. Innenfor rammen av programmet vil det også for 2009 avsettes 20 mill. kroner til en delfinansiering av oppgradering av utstyrs- og infrastrukturinvesteringer ved de maritime forskningsmiljøene i Trondheim. Maroff skal fortsatt bidra til utvikling av teknologier som reduserer utslipp av NO_x, men for 2009 er det ikke øremerkede midler til dette formålet. MAROFF blir i hovedsak finansiert med midler fra NHD (118,6 mill. kroner i 2009), men mottar også en bevilgning på 2,9 mill. kroner fra FKD og i tillegg 0,8 mill. kroner fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF).

Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land (2006-2015) har som hovedmål å styrke innovasjon, lønnsomhet, verdiskaping og markedsinnretning for norsk matproduksjon i hjemmemarkedet og i internasjonale markeder, under ivaretagelse av etiske verdier, bærekraft og miljø. Programmet skal bidra til at matforvaltningen har forskningsbasert kunnskap som grunnlag for sine risikovurderinger og for utforming av nasjonalt og internasjonalt regelverk. Programmet dekker hele verdikjeden fra nasjonale og internasjonale markeder tilbake til primærproduksjonen for landbrukssektoren og tilbake til landing av fisken for marin sektor. Programmet skal bidra med forskning som fører til effektiv matproduksjon basert på sunne og trygge matvarer, og at det utvikles nye prosesser og innovative produkter med høy markedsverdi. Et viktig område i programmet er økt kunnskap om forbrukerpreferanser, trender og matvalg i norske og internasjonale markeder. Programmet har også fokus på økologisk produksjon og småskala-produkter. Klimautfordringer er viet særlig oppmerksomhet fra og med 2008. Med basis i en pågående foresightprosess for programmet og en bred gjennomgang av arbeidsmåter og samarbeidsforhold, er programmets virketid forlenget med 4 år. Et nyoppnevnt styre vil sammen med administrasjonen på nyåret ta utgangspunkt i langsiktige globale trender og tilhørende muligheter og utfordringer for norske matnæringer som framkommer gjennom foresightprosessen og legge en ny strategi for næringsrettet kunnskapsbygging den forlengede, siste fasen av Matprogrammet. Kontakten med matnæringene om strategiske prioriteringer skal styrkes. Det legges opp til sterkere prioriteringer i programmet, færre og større prosjekter og prekvalifiseringer/tett dialog før søknadsfrist. Matprogrammet rendyrkes gjennom anvendelse av forskerprosjekter og BIPer, mens næringsfondene innen landbruks- og marin sektor vil ta hovedansvar for bransjerettede prosjekter. Programmet vil i 2009 ha et samlet budsjett på 193,4 mill. kroner, med følgende finansieringskilder; NHD (19,25 mill. kroner), FKD (25,39 mill. kroner), LMD (75,1 mill. kroner), Fondet for forskning og nyskaping (10 mill. kroner). Matprogrammet mottar i tillegg forskningsmidler over jordbruksavtalen (10,8 mill. kroner), midler fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (50,2 mill. kroner), Fiskeri- og

havbruksnærings fond (2,2 mill. kroner) og Mattilsynet (forvaltningsrettet forskning på matvaretrygghet) (0,4 mill. kroner).

MAT-SLF er en ny aktivitet fra 2009 finansiert av *Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter* (FFL) og *forskningsmidler over jordbruksavtalen* (JA). Hovedformålet med satsingen er forskning og kompetansebygging knyttet til landbruksproduksjon og -produkter som nyttes til ervervsmessig framstilling av nærings- og nytelsesmidler. Satsingen er således et supplement til Matprogrammet. Utlysingen av forskningsmidlene for 2009, som gjaldt midler til kompetanseprosjekter med brukermedvirkning, ble kunngjort både på Forskningsrådets og Statens landbruksforvaltnings (SLFs) hjemmesider. Prioriteringene for 2009 omfattet klima, mattrygghet, råvaretilgang, kvalitet/helse og økologisk landbruk. Forskningsrådets rutiner for søknadsbehandling og prosjektvurdering ble fulgt, blant annet ble kvaliteten vurdert av fageksperter. Bevilgningsvedtakene ble fattet i felles styremøter for FFL og JA. Forskningsrådet forestår prosjektoppfølgingen. Satsingen har i 2009 et samlet budsjett på 25,8 mill. kroner, fordelt med 21,4 mill. kroner fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og 4,4 mill. kroner fra forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA).

Næringslivets transporter og ITS (SMARTRANS) (2007-2013) ble opprettet som nytt program fra 2007. Programmets overordnede mål er mer effektive og bærekraftige transportløsninger og transportnæringer for gods- og varetransport. Prosjektene som gjennomføres skal bidra til kompetanse og løsninger som ser på det samlede transportbehovet fra dør til dør, vurdere alternative transportformer inklusive intermodale muligheter og bidra til et bedre miljø. Programmet skal videre bidra til reduserte avstands- og tidskostnader for næringslivet, økt bruk av ITS, bedre kunnskapsgrunnlag om næringslivets transporter, langsiktig kompetanseoppbygging i forskningsmiljøene og universiteter/høgskoler og bedre koordinert og mer synlig transportforskning i Norge. Programmet retter seg mot transportnæringen, brukere av transporttjenester og deres interesseorganisasjoner, FoU-miljøer og andre kompetansemiljøer og myndigheter. Reduksjon av klimagasser fra nasjonale transportsystemer for næringstransporter vil være et prioritert område i 2009. Programmets finansielle ramme i 2009 er 20 mill. kroner fra SD, 1 mill. kroner fra FKD og 0,7 mill. kroner fra NHD.

Handlingsrettede programmer

Det er budsjettet med 2 mill. kroner for 2009 til divisjonens aktiviteter adressert under handlingsrettede programmer. Dette er en reduksjon på 1 mill. kroner i forhold til budsjett for 2008. Innovasjonsdivisjonen vil ha følgende aktiviteter innenfor budsjettposten i 2009:

Programmet *Verdiskapende innovasjon i offentlig sektor (VIOS)* avsluttes i 2009. KRD arbeider imidlertid for å videreføre en satsing på innovasjon i offentlig sektor. 1,5 mill. kroner er foreløpig budsjettet for 2009 for dette arbeidet.

Bedriftenes samfunnsansvar og økonomisk kriminalitet (BEDSAM) finansierer forskning om bruk av virkemidler for å sikre innsyn og offentlighet og oppnå ansvarlighet i bedrifters virksomhet, samt forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Viktige virkemidler i denne sammenhengen er rettsregler, etiske retningslinjer og revisjons- og verifikasjonsprosedyrer. Satsingen finansieres nå kun av UD med 0,5 mill. kroner. Forskningsrådet vil følge opp stortingsmeldingen om næringslivets samfunnsansvar og Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet i samråd med de involverte departementer for en mulig ny satsing.

Frittstående prosjekter

Den finansielle rammen for "Frittstående prosjekter" er for 2009 på 41,6 mill. kroner. Dette er en økning på 6,2 mill. kroner i forhold til revidert budsjett for 2008.

Budsjettposten omfatter i 2009:

- En avsetning på 15 mill. kroner (NHD-midler) som skal dekke støtte til Forskningsrådets programmer for stimulering til initiering av prosjekter som oppnår EUREKA-status og til

finansiell støtte til spesielt lovende forsknings- og teknologiprojekter, som ledes av små og mellomstore bedrifter, i forbindelse med deltagelse i Eurostars-programmet, et EUREKA-initiativ i samarbeid med EUs 7. rammeprogram.

- En avsetning på 7,8 mill. kroner til samfinansiering av EU-finansierte forskningsprosjekter (SAM-EU). Sammen med overførte midler fra 2008 vil beløpet dekke tilsagnet om nasjonal tilleggsstøtte til EU-finansierte prosjekter innenfor rammen av 6.RP. Avsetningen finansieres av KD, NHD, OED, FKD, LMD, MD og SD.
- 3,3 mill. kroner fra NHD til Kunnskapsgrunnlaget for reiselivsnæringen. Bakgrunnen for satsingen er behovet for å videreutvikle politikken og de offentlige virkemidlene på dette feltet med sikte på å videreutvikle reiselivsnæringene. Siktemålet er å sikre finansiering av noen utvalgte miljøer som over tid kan bistå bl.a. offentlige myndigheter, bransjeorganisasjoner og enkeltbedrifter med oppdatert kunnskap på feltet. En samlet bevilgning på 16 mill. kroner fordelt over 4 år for formålet er lyst ut.
- Nærings-ph.d ordningen er etablert som en egen aktivitet og hadde etter vedtak i Forskningsrådets hovedstyre i desember et budsjett for 2009 på 15,5 mill. kroner med finansiering fra KD og NHD. I forbindelse med Regjeringens tiltakspakke for 2009 (St. prp. 37 (2008-2009)) har Stortinget vedtatt en ekstrabevilgning på til sammen 25 mill. kroner over NHDs og KDs budsjett. Dette gir rom for etablering av minst 50 nye stipendiatstillinger i løpet av 2009.

Infrastruktur og institusjonelle tiltak

Til virkemidlet *Infrastrukturtiltak og institusjonelle tiltak* er det avsatt 805,2 mill. kroner eller ca. 39 prosent av divisjonens totale budsjettramme for 2009. Dette er en økning på 61 mill. kroner i forhold til revidert budsjett for 2008. Det er økning både i avsetningene til basisbevilgninger til primærnæringsinstituttene og de teknisk-industrielle instituttene, til de 14 *Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI)*, som kommer i full drift fra 2009, og til andre infrastrukturtiltak.

Basisbevilgninger til de teknisk-industrielle instituttene og primærnæringsinstituttene

Et nytt felles basisfinansieringssystem for instituttsektoren etableres fra 2009. Systemet består av to komponenter, en grunnbevilgningsdel og en strategisk del. Grunnbevilgningsdelen igjen består av en fast del og en resultatbasert del. Den resultatbaserte delen fordeles relativt mellom instituttene etter hvordan det enkelte institutt skårer på fem indikatorer (publikasjoner, samarbeid, internasjonalisering, forskningsrådsprosjekter og nasjonale oppdrag), som igjen vektet mot hvor konkurranseutsatt instituttet er. Instituttene er plassert på fire ulike konkurransearenaer, hvor fem departement har grunnbevilgningsansvaret: Miljøinstituttene (MD), Primærnæringsinstituttene (LMD og FKD), Samfunnsvitenskapelige institutter (KD) og Teknisk-industrielle institutter (NHD). Den strategiske delen er en prosjektbasert tildeling på grunnlag av konkurranse på områder som er av spesiell interesse for sektoren. Alle departementer med instituttansvar kan bevilge midler til den strategiske delen. Innovasjonsdivisjonen har ansvaret for arenaen for Primærnæringsinstitutter og arenaen for Teknisk-industrielle institutter.

I 2009 har divisjonen basisbevilgningsansvar for sju primærnæringsinstitutter og 12 teknisk-industrielle institutter.

Tabell 4-21 Fordelingen av basisbevilgningene til de 19 instituttene.

Institutt / Finansierende dep.	2008			2009		
	Sum	herav		Sum	herav	
		Grunn- bevilgn.	Strategiske inst.prog.		Fast del	Resultatbasert del
<u>Med midler fra NHD og OED</u>						
CMR	7 410	3 450	3 960	7 718	7 500	218
IFE	29 200	11 100	18 100	31 491	29 550	1 941
IRIS	11 350	6 250	5 100	12 375	11 480	895
MARINTEK	13 200	7 400	5 800	14 279	13 370	909
NGI	18 367	9 000	9 367	20 190	18 600	1 590
NORSAR	6 250	1 850	4 400	6 722	6 340	382
NORUT	8 997	3 300	5 697	9 256	9 100	156
NR	13 500	3 900	9 600	13 972	13 650	322
SINTEF	1) 97 300	46 400	50 900	1) 103 950	98 400	5 550
SI NTEF Energi	14 200	7 400	6 800	15 682	14 360	1 322
SINTEF Petroleum	13 405	5 500	7 905	14 123	13 560	563
TELTEK	4 075	1 250	2 825	4 302	4 150	152
Sum NHD og OED	237 254	106 800	130 454	254 060	240 060	14 000
<u>Med midler fra FKD, LMD og MD</u>						
AKVAFORSK	26 750	12 700	14 050			
Fiskeriforskning	35 635	25 100	10 535			
Matforsk	0	0	0			
Norconserv	8 000	2 600	5 400			
Nofima	70 385	40 400	29 985	69 712	68 663	1 049
SINTEF Fiskeri og havbruk	17 010	5 100	11 910	17 643	17 234	409
Bioforsk	2) 75 259	57 739	17 520	2) 80 186	79 430	756
Bygdeforskning	7 810	3 300	4 510	8 071	7 955	116
NILF	10 973	6 100	4 873	11 324	11 241	83
Skog og landskap	35 385	25 300	10 085	38 278	38 169	109
Veterinærinstituttet	18 834	11 100	7 734	19 800	19 322	478
Sum FKD, LMD og MD	235 656	149 039	86 617	245 014	242 014	3 000
<u>Med midler fra FKD</u>						
Havforskningsinstituttet	3) 15 372		15 372	3) 14 628		
NIFES	3) 6 475		6 475	3) 6 800		
Sum FKD	21 847		21 847	21 428		
Sum basisbevilgninger	494 757	255 839	238 918	520 502	482 074	17 000

1) Inkl. SINTEF Byggforsk

2) 5,848 mill. kroner til Bioforsk fra MD i 2008. 1,707 mill. kroner til Bioforsk fra MD i 2009

3) Tildeles kun strategiske instituttprogrammer gjennom Forskningsrådet

Primærnæringsinstituttene

Basisbevilgningen til primærnæringsinstituttene blir i all hovedsak finansiert med midler fra FKD og LMD, men Bioforsk tildeles også noe strategiske midler fra MD via Divisjon for store satsinger. Totalt er det avsatt 245,0 mill. kroner i samlet basisbevilgning til primærnæringsinstituttene i 2009. Følgende er lagt til grunn ved fastsettelsen av denne rammen og fordelingen på det enkelte institutt:

- Alle grunnbevilgninger videreføres i 2009 med en prisjustering på 4,4 prosent.
- Samlet nivå (pr. 1.9.2008) for strategiske instituttprogrammer (SIP) ved det enkelte institutt videreføres i 2009 (uten prisjustering).
- En vekst på 3 mill. kroner til primærnæringsarenaen er fordelt etter det resultatbaserte systemet.
- Institutter som har SIPer som avslutter i 2008 beholder disse midlene i 2009 som en del av grunnbevilgningen. Men FKD og LMD har gjennom den rammeoverføring som er gjort i forbindelse med etableringen av Nofima og overføringen av ansvaret for tidligere Akvaforsk, fastsatt et noe lavere SIP-nivå i 2009 for Nofima.

- Det er overført midler fra nasjonale oppgaver til basisbevilgningen for Bioforsk og Skog og landskap.
- Alle SIPer med kontraktsfestet tilsagn for 2009 videreføres i henhold til kontrakt og dekkes innenfor rammen av den samlede basisbevilgning som det enkelte institutt tildeles for 2009.

Innenfor FKDs sektoransvar tildeler Innovasjonsdivisjonen også strategiske instituttprogram (SIP) til forvaltningsinstituttene Havforskningsinstituttet og NIFES.

Teknisk-industrielle institutter

Basisbevilgningene til de teknisk-industrielle instituttene blir finansiert med midler fra NHD og OED. Totalt er det avsatt 254,1 mill. kroner i samlet basisbevilgning til de teknisk-industrielle instituttene i 2009. Følgende er lagt til grunn ved fastsettelsen av denne rammen og fordelingen på det enkelte institutt:

- Basisbevilgningsnivået for det enkelte institutt i 2008 videreføres i 2009 tillagt en prisjustering på 1,15 %
- En vekst på 14 mill. kroner til de teknisk-industrielle instituttene er fordelt etter det resultatbaserte systemet.
- Institutter som har SIPer som avslutter i 2008 beholder disse midlene i 2009 som en del av grunnbevilgningen.
- Alle SIPer med kontraktsfestet tilsagn for 2009 videreføres i henhold til kontrakt og dekkes innenfor rammen av den samlede basisbevilgning som det enkelte institutt tildeles for 2009.

Strategiske universitetsprogrammer

Innenfor NHDs og OEDs sektoransvar tildeler Innovasjonsdivisjonen også strategiske universitetsprogrammer (SUP) til universiteter og vitenskapelige høyskoler.

Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI)

14 Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) ble etablert i 2007. Sentrene får bevilgninger i fem år med mulighet for ytterligere tre år etter en midtveisevaluering.

SFI-ordningen skal styrke innovasjonsevnen i næringslivet gjennom satsing på langsiktig forskning i et nært samarbeid mellom forskningsaktive bedrifter og fremstående forskningsmiljøer. Det er formulert følgende delmål for SFI-ordningen:

- Stimulere bedrifter til innovasjon gjennom økt satsing på langsiktig forskning, og gjøre det attraktivt for bedrifter som arbeider internasjonalt å etablere FoU-virksomhet i Norge
- Skape aktivt samarbeid mellom innovativt næringsliv og fremstående forskningsmiljøer
- Fremme utvikling av næringsrettede forskningsmiljøer som ligger i den internasjonale forskningsfronten og som inngår i sterke internasjonale nettverk
- Stimulere til forskerutdanning på områder som er viktig for næringslivet og til forskningsbasert kunnskaps- og teknologioverføring

Sentrene er (Vertsinstitusjonen står i parantes):

- IO-Center - Centre for Integrated Operations in the Petroleum Industry (NTNU)
- COIN - Concrete Innovation Centre (SINTEF)
- CREATE - Centre for Research-based Innovation in Aquaculture Technology (SINTEF)
- iAD. - Information Access Disruptions (FAST asa)
- INGAP - Innovative Natural Gas Processes and products (UiO)
- MabCent - Centre on Marine Bioactives and drug discovery (UiTø)
- MI Lab - Medical Imaging Laboratory for Innovative Future Healthcare (NTNU)
- FACE - Multiphase Flow Assurance Innovation Centre (IFE)
- NORMAN - Norwegian Manufacturing Future (SINTEF)

- SFI2 - Statistics for Innovation (Norsk Regnesentral)
  - CAST – Cancer Stem Cell Innovation Centre (Rikshospitalet)
  - SIMLab - Structural Impact Laboratory (NTNU)
  - The Michelsen Centre for Industrial Measurement Science and Technology (CMR)
  - TTL - Tromsø Telemedicine Laboratory (Universitetssykehuset i Nord-Norge)
- Innovasjonsdivisjonen har det administrative ansvaret for oppfølging av sentrene. Budsjettet for 2009 er 140 mill. kroner og midlene kommer fra Fondet for forskning og nyskaping. Totalt budsjett inkl. bidrag fra bedriftspartnerne og forskningsinstitusjonene er om lag 400 mill. kroner

Andre infrastruktureiltak

Til Andre infrastruktureiltak er det budsjettert med en bevilgning på 96,7 mill. kroner, dvs. en uendret i forhold til revidert budsjett for 2008. Budsjettposten omfatter følgende aktiviteter/avsetninger:

- The OECD Halden Reactor Project / andre nukleære prosjekter finansieres med 79,65 mill. kroner i 2009 (NHD). Bevilgningen går til Halden prosjektet (36,5 mill. kroner) og IFEs virksomhet på Kjeller (43,15 mill. kroner).
- Nasjonale forvaltningsoppgaver (Avfallsdeponiet i Himdalen) (4,35 mill. kroner) (NHD).
- Fransk-norsk stiftelse (FNS) (3,0 mill. kroner) (NHD).
- Husleiekompensasjon til Bioforsk (9,8 mill. kroner) (LMD).

Nettverkstiltak

Under budsjettposten *Nettverkstiltak* er det budsjettert med en bevilgning på 309,4 mill. kroner for 2009. Innunder denne posten ligger KRDs nye satsing *Forskningsløft i Nord* med et budsjett på 35 mill. kroner. I tillegg består posten av bevilgninger til programmene *FORNY* (Kommersialisering av FoU-resultater) og *VRI* (Virkemidler for regional FoU og innovasjon), Forskningsrådets regionale apparat og internasjonale nettverkstiltak. I forhold til revidert budsjett 2008 er budsjettposten da økt med 45,9 mill. kroner. I tillegg til veksten gjennom det nye forskningsprogrammet har *VRI-programmet* har fått en budsjettvekst på 2,0 mill. kroner, *FORNY* har fått en vekst på 8 mill. kroner. Veksten for øvrig er en følge av overføring av budsjettmidler og ansvar for rettede internasjonale stimuleringsiltak fra Internasjonal avdeling til divisjonene, som under denne budsjettposten hovedsakelig gjelder Joint Technology Initiatives (JTI).

Innovasjonsdivisjonen vil ha følgende operative program innenfor systemiltak og kommersialisering i 2009:

Forskningsløft i nord (2009-2017) er Forskningsrådets nye satsing for å bidra til å styrke og videreutvikle forskningskompetansen i Nord-Norge på utvalgte områder. Satsingen skal tilby støtte til kompetanseoppbygging og langsiktig samarbeid mellom utdannings- og forskningsmiljøer og næringsliv innenfor arktisk teknologi og reiselivsrelaterte problemstillinger. Hovedmålgruppen er universitet, høyskoler og forskningsinstitutter i Nord-Norge og satsingen skal bidra til å utvikle kompetanse som kan skape grunnlag for verdiskaping i nord. Forskningsrådet legger opp til en satsing over 8 år med anslagsvis 35 millioner kroner årlig. Det lyses etter planen ut midler en gang slik at alle prosjekter settes i gang høsten 2009, og sikres finansiering i opptil 8 år.

VRI-programmet (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) (2007-) skal mobilisere til økt FoU-innsats i regionene gjennom et styrket samarbeid mellom bedrifter og FoU-institusjoner. Sett i lys av regjeringens forvaltningsreform er programmet et viktig eksperimenterende program og en utprøvsarena for samarbeids- og styringsformer og for arbeidsdeling mellom det nasjonale og regionale nivå. Gjennom VRI-satsingen utvikler regionene strategier og har foretatt prioriteringer av næringsområder/innsatsområder det skal satses på. Dette er

forankret i regionale partnerskap. Partnerskapet består av representanter fra næringsliv, FoU-institusjoner og regionale myndigheter. Innenfor innsatsområdene velger regionene et sett av virkemidler de ønsker å bruke for å få i gang konkret forskningssamarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer. Programmet tilbyr faglig og finansiell støtte til disse samarbeidsprosjektene. Gjennom VRI tar regionene selv et sterkere grep om forskning og innovasjon. Forskningsrådet finansierer inntil 50 % av en regional VRI-satsing, resten finansieres med regionale midler. Det er tette bånd mellom beslektede virkemidler som Norwegian Centres of expertise (NCE), Arena og Regions of Knowledge (7RP). I 2009 vil man jobbe for at VRI og regionale forskningsfond gjensidig vil styrke og supplere hverandre. Programmet har i 2009 en bevilgningsramme på 69,7 mill. kroner, som finansieres av midler fra KD (3,0 mill. kroner i generelle departementsmidler og 3,0 mill. kroner fra øvrige budsjettposter), NHD (24,7 mill. kroner) og KRD (39,0 mill. kroner).

FORNY-programmet (forskningsbasert nyskaping) (2002-2009) er etablert for å forsterke og finansiere kommersialisering av forskningsresultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner med stort forretningsmessig/markedsmessig potensial. Kommersialisering omfatter i denne sammenheng å skape forretningsvirksomhet gjennom selskapsdannelse og/eller lisensiering for å nyttegjøre ny teknologi og oppfinnelser til samfunnets beste, til økt verdiskaping gjennom å skape nye arbeidsplasser og/eller produkter. Programmet har etablert fem virkemidler for å kunne styre innsatsen direkte mot de deler av den omfattende innovasjons- og kommersialiseringsprosessen det finner mest tjenelig. Infrastrukturmidler anvendes for å skape en positiv holdning til kommersialisering i forskningsmiljøene og bygge opp et apparat for fruktbar idèinnhenting og -utvikling på et meget tidlig stadium. Kommersialiseringsmidler anvendes gjennom 14 utvalgte kommersialiseringsaktører /TTOer ved universiteter og forskningsparker/kunnskapsparker. Midlene anvendes til prosjektutvikling fram til etablering av selskap eller inngåelse av lisensavtaler. Verifiseringsmidler finansierer en videre utprøving av teknologien og oppfinnelsen, oppskalering av forsøkene til kommersielt nivå og nærmere vurdering av markedspotensialet. Kommersialiseringsstipend anvendes for å kjøpe fri forskeren for å kunne følge kommersialiseringen av prosjektet. I tillegg har programmet et incentivsystem/bonustiltak for å premiere de kommersialiseringsaktørene som oppnår de beste resultatene. Divisjonens budsjetttramme for FORNY i 2009 er på 127,2 mill. kroner fordelt på bevilgninger fra NHD (80,75 mill. kroner), KD (13 mill. kroner), KRD (10,5 mill. kroner), FKD (5 mill. kroner) og LMD (5 mill. kroner) samt overføring av 13,0 mill. kroner fra Innovasjon Norge bevilget fra NHD og KRD. I tillegg mottar programmet et samfinansielt bidrag på i størrelsesorden 11 mill. kroner fra fire av de store programmene i Satsingsdivisjonen (FUGE, RENERGI, NANOMAT og VERDIKT) til støtte for kommersialisering av prosjekter fra deres sektor.

Til nasjonale og internasjonale nettverkstiltak avsettes det for 2009 midler til:

- Regionale representanter (REGREP) som er engasjert for å gjøre Forskningsrådet mer tilgjengelig i regionene samt for å styrke samarbeidet mellom Rådet og Innovasjon Norge om informasjon og koordinering av de to institusjonenes virkemidler for innovasjon i næringslivet. Bevilgningen for 2009 er foreløpig 9,7 mill. kroner og finansieres av NHD, FKD, LMD og KRD.
- Bilateralt samarbeid (bl.a. Singapore og Japan) med 3 mill. kroner (NHD).
- European Enterprise Network (EEN) med en bevilgning på 3,0 mill. kroner (NHD)
- Prosjektetableringsstøtte EU/Eureka med en foreløpig bevilgning på 43,8 mill. kroner øremerket norske bedrifters deltagelse i EU og EUREKA (KD, NHD, OED, FKD, LMD og MD).
- Forskningssamarbeid mellom Norge og Nord-Amerika med en budsjetttramme på 6,0 mill. kroner av LMD-midler. Prioriterte temaområder for samarbeidet er mattrygghet, bioenergi og biobaserte produkter.

- Innenfor NHDs ansvarsområde deltar Norge i to av EUs felles teknologiinitiativer (JTI): ARTEMIS (for innebygde IKT-systemer, ”embedded systems”) og ENIAC (nano-/mikroelektronikk). Disse JTI-programmene er basert på en kombinasjon av EU-finansiering og nasjonal finansiering, der EU-finansieringen trekkes ut av IKT-programmet i EUs 7. Rammeprogram. Den foreløpige budsjettavsetningen til disse JTIene er 1,6 mill. kroner i 2009 fra NHD. I tillegg bevilger SD 1,2 mill. kroner til en utredning om tilrettelegging for norsk deltakelse i det europeiske samarbeidet for bedre sikkerhet og kapasitet i europeisk luftrom (SESAR).
- Nordisk samarbeid gjennom husleie til Nordforsk med en foreløpig budsjetttramme på 1,0 mill. kroner (NHD).
- Øvrig stimulerings- og nettsverksbygging, bl.a. finansiering av to norske fagekspert ved EU-hovedkvarteret i Brussel, innenfor en ramme av 3,6 mill. kroner finansiert av NHD, FKD, LMD.

Diverse FoU-relaterte aktiviteter

Til finansiering av prosjekter og aktiviteter innenfor informasjonsvirksomhet, strategisk planlegging, analysearbeid og evaluering er det foreløpig avsatt 7,85 mill. kroner finansiert av NHD, LMD og FKD.

Felleskostnader

Herunder finansieres sekretariat for *SkatteFUNN* ordningen, som blir administrert av Norges forskningsråd i samarbeid med Innovasjon Norge. Forskningsrådets ansvar dreier seg primært om godkjenning av FoU-innholdet i SkatteFUNN prosjekter. I denne sammenheng forvalter Forskningsrådet en større database over SkatteFUNN prosjekter. Til driften av sekretariatet er det satt av 14 mill. kroner for 2009 av NHD-midler. Bevilgningen er uendret i forhold til 2008.

Disposisjonsfond

Innovasjonsdivisjonens disposisjonskonti er det foreløpig budsjettetert med 3,0 mill. kroner av midler fra NHD, LMD og FKD.

4.3.4 Forskningsmeldingens prioriteringer

Innovasjonsdivisjonens bidrag til å realisere Forskningsmeldingens prioriterte satsinger fremgår av tabellen nedenfor. Tallene i tabellen under er et resultat av sum prosjektbevilgninger innenfor de programmer og aktiviteter hvis hovedformål og forskningspolitiske begrunnelse støtter opp under Forskningsmeldingens prioriteringer. Summen gir med andre ord ikke et uttrykk for Divisjonens totale innsats innenfor Forskningsmeldingens prioriterte områder. Plantallene for 2009 er stipulert dels ut fra veksten i bevilgningene fra de ulike departementer og dels ut fra føringene og hvilke aktiviteter/programmer som er gitt vekst.

Tabell 4-22 Budsjett fra departementene 1). Fordeling etter strukturelle, tematiske og teknologiprioriteringer. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2008	Plantall 2009
Internasjonalisering	139 532	125 066
Strukturelle prioriteringer		
Grunnforskning	0	0
Forskning for nyskaping og innovasjon	1 733 086	1 835 466
Sum	1 733 086	1 835 466
Tematiske prioriteringer		
Energi og miljø	315 608	302 108
Hav	165 468	171 468
Mat	340 972	356 972
Helse	116 690	138 690
Sum	938 738	969 238
Teknologiområder		
IKT	149 527	184 527
Nye materialer Nanoteknologi	24 399	26 933
Bioteknologi	91 774	106 774
Sum	265 700	318 234

1) Inkluderer kun andel av departementsmidler bevilget til aktiviteter/program hvis hovedformål er definert til å ligge innenfor en og/eller flere av Forskningsmeldingens prioriteringer.

Hovedprioriteringen for Innovasjonsdivisjonen er *Forskning for nyskaping og innovasjon* - med et plantall for 2009 på 1,835 mrd. kroner, noe som utgjør om lag 88 prosent av de samlede bevilgningsrammene fra departementene. *Internasjonalisering* omfatter hovedsakelig støtte til OECD Halden Reactor Project, prosjektetableringsstøtte for deltakelse fra norske FoU-institusjoner og bedrifter i EU-prosjekter, støtte til finansierte FoU-prosjekter innenfor EUREKA og EUROSTARS og diverse bilateralt samarbeid.

Forskningen innenfor *Energi og miljø* finansieres hovedsakelig innenfor programmene for utvikling av teknologi for gasskraftproduksjon og petroleumsutvinning, men også ved støtte til OECD Halden Reactor Project, strategisk institusjonsstøtte gjennom basisbevilgninger og bevilgninger til strategiske institutt- og universitetsprogrammer. *Hav* og *Mat* omfatter hovedsakelig forskningen innenfor henholdsvis programmet for marin virksomhet og offshoreoperasjoner (MAROFF) og Matprogrammet, men også basisbevilgninger til ulike forskningsinstitutter. *Helse* prioriterte satsinger skjer for en stor del innenfor Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI). De prioriterte satsingene innenfor teknologiene *IKT*, *Nye materialer/nanoteknologi* og *Bioteknologi* finansieres av Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), noen få tematisk innrettede programmer og gjennom basisbevilgninger og annen strategisk institusjonsstøtte.

4.3.5 Budsjettmessige bindinger

Innovasjonsdivisjonens budsjettmessige bindinger (tilsagn) for årene 2008 og 2009 ift. generelle departementsmidler fordelt på virkemidler framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4-23 Budsjettmessige bindinger for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2009, tilsagn 2010 og 2011. 1000 kroner.

	Budsjett 2009	Tilsagn 2010	Tilsagn 2011
Programmer	757 371	735 900	690 900
Frittstående prosjekter	41 603	41 700	35 000
Infrastruktur og institusjonelle tiltak	805 214	812 900	795 000
Nettverkstiltak	189 710	77 800	76 800
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	7 850	7 600	7 600
Disposisjonsfond	3 000	0	0
Felleskostnader/Sekretariater (inkl. SkatteFUNN)	14 000	14 000	14 000
Sum totalt	1 818 748	1 689 900	1 619 300

Tilsagnet i 2009 for virkemidlet ”Programmer” er bevilgningsrammen for alle programmer videreført unntatt MAROFF. Programperioden til nåværende MAROFF løper ut i 2009, og tallene for 2010 og 2011 gjelder således tilsagn på prosjektnivå etter vedtak om oppstart av nye prosjekter fra 2009. Under ”Frittstående prosjekter videreføres tilsagnene for EUREKA/EUROSTARS, mens tilsagnene knyttet til samfinansiering av EU-prosjekter (SAM-EU) reduseres vesentlig. De frigjorte midlene vil overfor de enkelte finansierende departementer bli foreslått omdisponert til øvrige internasjonale aktiviteter. Når det gjelder virkemidlet ”Infrastruktur og institusjonelle tiltak”, forutsettes rammen for basisbevilgningene for 2009 til de teknisk-industrielle instituttene og primærnæringsinstituttene videreført uforandret i 2010 og 2011. For bevilgninger til strategiske universitetsprogrammer, samt øvrige budsjettposter under dette virkemiddelet, representerer tilsagnene for 2010 og 2011 de juridiske forpliktelsene for prosjektporteføljene. Under budsjettposten ”Nettverkstiltak” finansieres blant annet programmene FORNY og VRI. VRI-programmet videreføres i 2010 og 2011. Programperioden til nåværende FORNY imidlertid, løper ut i 2009. Det er startet et omfattende arbeid for å utvikle et nytt program for kommersialisering av forskningsresultater fra offentlig finansiert forskning. Dette skjer i samarbeid med NHD og KD, samt samarbeid med forskningsaktører og næringsliv gjennom en bredt sammensatt referansegruppe.

4.3.6 Internasjonalt forskningssamarbeid

Anslaget over Innovasjonsdivisjonens bevilgningsmessige engasjement for 2008 og 2009 er vist i tabellen på neste side. Tallene er forskjellige fra tallene i tabell 4-19 siden man i denne sammenheng har vurdert alle prosjekter i forhold til om det disponeres midler til ulike former for internasjonalt samarbeid, dvs. uavhengig av om den aktiviteten/programmet prosjektet sorterer inn under har internasjonalt samarbeid som en forskningspolitisk hovedbegrunnelse.

Divisjonen arbeider aktivt for å videreutvikle de mulighetene norsk næringsliv og FoU-miljøer har til å utnytte internasjonalt forsknings-, teknologi- og innovasjonssamarbeid. Dette gjelder bl.a. økt bedriftsdeltakelse i EUs rammeprogram, EØS finansieringsordning, samt bedre utnyttelse av mulighetene som ligger i de bilaterale avtalene Norge har med andre land, bl.a. Nord-Amerika, Asia og Japan. Også det nordiske samarbeidet har et betydelig omfang. Prosjekter i de brukerstyrte programmene med internasjonalt samarbeid blir i større grad enn tidligere prioritert for finansiering. Det samarbeides for øvrig nært med Innovasjon Norge for å møte brukernes forventninger om et helhetlig internasjonalt tilbud, og det legges stor vekt på å få til et nært samspill med tilgrensende aktiviteter ute.

Tabell 4-24 Internasjonalisering. Anslag 2008, plantall 2009. 1 000 kroner.

Vikemiddel / hovedaktivitet	Anslag 2008	Plantall 2009
Programmer		
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer	169 578	179 000
Handlingsrettede programmer	1 426	0
Frittstående prosjekter		
Internasjonal prosjektstøtte	25 692	18 000
Andre frittstående prosjekter		
Infrastruktur og institusjonsstøtte		
Basisbevilgninger	65 401	70 000
Strategisk institusjonsstøtte	603	500
SFF/SFI	65 022	79 000
Andre infrastrukturtiltak	49 245	50 000
Nettverkstiltak		
Systemtiltak	1 840	2 000
Internasjonale nettverkstiltak	68 299	67 770
Diverse FoU-relaterte prosjekter	456	0
	447 562	466 270

*****

Det vises til tabell på neste side som gir en spesifisert oversikt over budsjett 2009 sammenlignet med revidert budsjett 2008 fordelt etter budsjettposter og ulike finansieringskilder.

4.4 Administrasjonsdivisjonen

Administrasjonsdivisjonen ivaretar Forskningsrådets felles administrative funksjoner, og noen aktiviteter som er knyttet til disse funksjonene finansieres fra FoU-budsjettet. Dette gjelder bl.a kommunikasjonsaktiviteter, nasjonale tiltak for allmennrettet formidling og datagrunnlaget for intern prosjektoppfølgning og –statistikk, bl.a et felles datavarehus. Forskningsstrategiske oppgaver knyttet til årlige budsjettforslag, FoU-budsjettet og rapportering ligger i staben under adm. direktør, som også ivaretar kontakten med NIFU STEP og SSB i forbindelse med norsk forskningsstatistikk og Indikatorrapporten.

Midler avsatt til kommunikasjonsaktiviteter vil bli brukt både i Administrasjonsdivisjonen, i Adm.direktørs stab og i fagdivisjonene med utgangspunkt i vedtatt kommunikasjonsstrategi for Forskningsrådet. Det betyr at oppgaveprioritering og budsjetttrammer for kommunikasjons-tiltakene vil vurderes underveis i 2009, noe som kan medføre at budsjettfordelingen vist i tabellene kan bli endret. Tabellen under gir en oversikt over de samlede inntektene fra FoU-budsjettet til Administrasjonsdivisjonen.

Tabell 4-25 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesielt påkapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2009	2008-2009
				2008		
KD	Kap.	285 ,post	52 Norges forskningsråd	17 135	18 535	8 %
KD	Kap.	286 ,post	50 Norges forskningsråd ¹⁾	77 500	80 000	3 %
NHD	Kap.	920 ,post	50 Norges forskningsråd	5 800	6 200	7 %
FKD	Kap.	1023 ,post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	1 520	1 520	0 %
LMD	Kap.	1137 ,post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	900	900	0 %
MD	Kap.	1410 ,post	51 Forskningsprogrammer	580	580	0 %
Sum budsjett				103 435	107 735	4 %

Tabellen viser at inntektene til strategiske fellesfunksjoner og kommunikasjon er litt stigende i forhold til fjoråret. Bevilgningen til gaveforsterkningsordningen er også noe stigende i forhold til revidert budsjett 2008. Hensikten med ordningen er at private gaver på over 3 mill. kroner (en reduksjon på 2. mill kr. fra tidligere år) til utvalgte FoU-institusjoner skal forsterkes med 25 prosent i offentlige midler. Tildelingen til gaveforsterkning fikk i 2008 reviderte retningslinjer. Administrasjonsdivisjonen administrerer ordningen siden dette hovedsakelig er en forvaltningsoppgave.

4.4.1 Plan- og økonomiavdelingen

Det er satt av 81,9 mill kr til Plan- og Økonomiavdelingen i 2009, jf. budsjettet i tabellen under. Dette er på samme nivå som i 2008.

Tabell 4-26 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2009	2008-2009
				2008		
Generelle midler:						
KD	Kap.	285 ,post	52 Norges forskningsråd	1 935	1 935	0 %
KD	Kap.	286 ,post	50 Forndet for forskning og nyskaping ¹⁾	77 500	80 000	3 %
Sum generelle midler				79 435	81 935	3 %
TOTALT				79 435	81 935	3 %

Følgende fellesfunksjoner skal ivaretas innenfor budsjetttrammen i 2009:

- Prosjektinformasjon fra Agresso og datavarehuset
- Økonomisk styringsinformasjon og rapportering
- Tertialvis analyse av avsetninger og forbruk inkl prognoser
- Administrasjon av gaveforsterkningsordningen
- Utarbeidelse og oppfølging av administrasjonsbudsjettet
- Regnskap, lønn/honorarer og inn/ut-betalinger

St.prp. nr. 1 (2008-2009) fra KD angir generelle mål for Forskningsrådet som ligger til grunn for aktivitetene over. Innenfor alle disse er det viktig med tett kontakt og samspill med fagdivisjonene, både ved utførelse av oppgavene og for å påse at forskningsmidlene brukes som forutsatt. Resultatmål knyttet til oppgavene over er beskrevet i tildelingsbrevene for 2009 fra departementene eller i egne brev. Det er tatt i bruk moderne web-baserte verktøy for å bedre intern rapportering og styringsinformasjon. I 2009 vil vi fortsette arbeidet med å se om flere datakilder kan kombineres for å få fram nye styringsindikatorer. I tillegg vil eksisterende driftsrutiner videreutvikles og effektiviseres.

4.4.2 Kommunikasjonsaktiviteter

Samlet budsjett til de kommunikasjons- og formidlingsaktivitetene i Forskningsrådet som er lagt til Administrasjonsdivisjonen utgjør 25,8 mill. kroner i 2009. Dette er en økning på 8 prosent i forhold til revidert budsjett 2008. Økningen i sin helhet kommer av at personale og oppgaver fra Stiftelsen Ungdom og Forskning fra og med 2009 er lagt under Kommunikasjon i Forskningsrådet, med tilhørende bevilgning på til sammen 1,8 mill fra KD og NHD.

Budsjettet skal dekke kommunikasjonsaktiviteter knyttet til Forskningsrådets organisasjon og oppgaver, og aktiviteter knyttet til de nasjonale tiltakene for allmennrettet formidling – der Forskningsrådet i vedtektene er gitt et overordnet nasjonalt ansvar. 2/3 av budsjettet er KD-midler, mens resten kommer fra NHD, FKD, LMD og MD. Det er utarbeidet en Kommunikasjonsstrategi og en Formidlingsstrategi for Forskningsrådet som er grunnlag for kommunikasjonsvirksomheten, i valg av både tiltak og organisering.

Tabell 4-27 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		
				budsjett	Budsjett	Endring
				2008	2009	2008-2009
KD	Kap.	285 ,post	52 Norges forskningsråd	15 200	16 600	9 %
NHD	Kap.	920 ,post	50 Norges forskningsråd	5 800	6 200	7 %
FKD	Kap.	1023 ,post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	1 520	1 520	0 %
LMD	Kap.	1137 ,post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	900	900	0 %
MD	Kap.	1410 ,post	51 Forskningsprogrammer	580	580	0 %
Sum budsjett				24 000	25 800	8 %

St. meld. nr. 20 (2004-2005) og St.prp. nr. 1. (2008-2009) fra KD angir generelle mål for Forskningsrådet og særskilte føringer for Forskningsrådets kommunikasjons- og formidlingsvirksomhet. Dette ligger til grunn for prioriteringene.

Medie- og Samfunnskontakt/Redaksjonell produksjon

Arbeidet omfatter hovedområdene mediekontakt, strategisk og allmennrettet forskningsformidling, samt journalistisk synliggjøring av Forskningsrådets politikk, tiltak, beslutninger og – ikke minst – resultater. I tillegg kommer en del generell informasjonsvirksomhet.

- Daglig oppdatert nyhetstjeneste som fremmer Forskningsrådets viktigste saker og politiske innspill, og gir et balansert helhetsbilde av alt som foregår i organisasjonen.
- Synliggjøring av politikk og resultater fra Forskningsrådet gjennom mediearbeid og annen utadrettet virksomhet.
- Fire årlige utgaver av Bladet Forskning som speiler Forsknings-Norge og Forskningsrådet på en måte som kan bidra til å fremme norsk forskningspolitisk debatt. Bladet skal også synliggjøre norsk forskningsinnsats i tillegg til å profilere Forskningsrådets politikk og resultater.
- Bistand til divisjonene i forbindelse med konferanser, rapporter, evalueringer etc.
- Samordning mellom divisjonene når det gjelder utadrettet kommunikasjon og formidling

Internasjonalisering

- Kontinuerlig oppdatert nettnyhets- og informasjonstjeneste også på engelsk
- Tiltak for å synliggjøre norske forskningsresultater og Forskningsrådets prioriteringer internasjonalt, og arbeid med å synliggjøre Forskningsrådets internasjonale strategier, bilaterale samarbeidsavtaler og virkemidler for utveksling av forskere, samt Forskningsrådets engasjement i EUs rammeprogram.
- Oppfølging av medlemskap og deltakelse i Cordis, Alpha Galileo, EUSCEA m. fl.

Informasjon og brukerkontakt

- Søknadsinformasjon, med hovedvekt på utvikling av Forskningsrådets sentrale eksterne nettsider
- Visuell kommunikasjon
- Brukerundersøkelser

Nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling

- Drift og videre utvikling av de store formidlingstiltakene Forskningsdagene, Nysgjerrigper og Konkurransen Ungdom og Forskning
- Årlig bevilning og styrearbeid for nettstedet forskning.no, der Forskningsrådet er medeier.

Tabell 4-28 Utgifter. Fordelt på aktiviteter. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

Kommunikasjon Kostnadsbudsjett 2009	Revidert	Budsjett 2009	Endring 2008-2009
	budsjett 2008		
Medie- og samfunnskontakt/Redaksjonell produksjon	4 650	4 650	0 %
Informasjon og brukerkontakt	4 600	4 600	0 %
Nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling ¹⁾	13 500	15 300	13 %
Større konferanser og priser	1 250	1 250	0 %
	24 000	25 800	8 %

1) Fra og med 2009 er personale og oppgaver fra Stiftelsen Ungdom og forskning lagt under Kommunikasjon i Forskningsrådet, med tilhørende bevilgning på til sammen 1,8 mill. kroner fra KD og NHD.

4.4.3 Andre oppgaver

Utviklingstiltak

For å kunne møte de økende forventningene til Forskningsrådet, er det ønskelig å forsterke arbeidet med å forbedre og effektivisere driften bl.a. ved å investere i mer fleksible arbeidsformer. Administrasjonsbudsjettet dekker driften av Forskningsrådets administrasjon med dagens aktivitetsnivå og rammebetingelser i form av lokaler, IT-systemer og andre driftsfunksjoner. Medarbeiderundersøkelsen i 05 og 07, egenevalueringen og arbeidet med ny organisasjonsstrategi viser at det må arbeides videre med å bedre kvaliteten i arbeids- og beslutningsprosessene, styrke kundeorienteringen og redusere arbeidsbelastningen i administrasjonen. Utfordringene stiller krav

til styrking og videreutvikling av ledelses- og rådgivningsfunksjonen. Det vil derfor arbeides med lederutvikling, prosjektorganisering og prosjektledelse som viktige deler av kompetanseutviklingen i 2009.

Utviklingstiltak som krever større investeringer må dekkes av tilgjengelige midler utover administrasjonsbudsjettet (administrative avsetninger eller Investeringsfondet). Eksempler på tiltak og investeringer som Forskningsrådet ønsker å gjennomføre med midler utover administrasjonsbudsjettet er:

- Ombygging av lokaler og kjøp av inventar og teknisk utstyr i forbindelse med innføring av fleksible arbeidsformer
- Organisasjonsutvikling og opplæring i nye arbeids- og samarbeidsformer bl.a. teamorganisering, prosjektarbeid og bruk av teknisk utstyr
- Opplæringstiltak for å styrke strategiske rådgivningsfunksjoner bl.a. knyttet til internasjonalt samarbeid og kommunikasjon, ved å effektivisere forvaltningsfunksjonene
- Administrasjonen har nylig behandlet en ny IKT-strategi for perioden 2008 – 2010 som skal støtte opp under organisasjonsstrategien. I tråd med denne strategien ønsker administrasjonen å sette av et beløp til videreutvikling av e-sak for kartlegging, beslutning og evaluering. Dette inkluderer nye moduler som vil medføre ytterligere effektivisering av søknadsbehandlingsprosessene.

Eiendomsvirksomheten

Eiendomsbudsjettet for 2009 har en inntekstramme på 8,0 mill. kr. Dette er en betydelig nedgang i inntektene i forhold til fjoråret. Dette skyldes at IFI 1 bygget nå er avhendet og Forskningsrådet har dermed ingen leieinntekter fra dette bygget lengre. Inntektene til eiendomsbudsjettet består av festeinntekter fra eiendommer i Gaustadbekkdalen og renteinntekter. Utgiftene har en ramme på 2,3 mill. kr. Den største utgiftsposten er diverse forvaltning. Her ligger kostnader til konsulentbistand, juridisk bistand samt refusjon til administrasjonsbudsjettet. Dette gir et budsjettert overskudd for 2009 på 5,7 mill. kr.

Renteinntektene fra eiendomsfondet er budsjettert lavere til tross for at det er høyere rente på bankinnskudd enn tidligere år. Dette skyldes at eiendomsfondet ble svekket i 2008 som en følge av oppgjørsformen ved avhendingen av IFI 1-bygget.

Eiendomsfondet har en størrelse på 72,9 mill. kr. Fondets størrelse vil bli betydelig redusert i forbindelse med disponering av årsresultat for 2008. I denne disponeringen ligger blant annet tapet ved avhendingen av IFI-1 bygget på va 59 mill.kr. Bruk / disponering av Eiendomsfondet er fastsatt av KD i vedtekter.

4.5 Administrerende direktørs stab og EU-kontoret

Tabellen under gir en samlet oversikt over Adminsitrerende direktørs stab, men i omtalen vil det skilles mellom de to ansvarområdene.

Tabell 4-29 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2009	2008-2009
				2008		
KD	Kap.	285	,post 52 Norges forskningsråd	33 865	28 765	-15 %
NHD	Kap.	920	,post 50 Norges forskningsråd	7 500	7 500	0 %
OED	Kap.	1830	,post 50 Norges forskningsråd			
FKD	Kap.	1023	,post 50 Tilskudd Norges forskningsråd	400	400	0 %
LMD	Kap.	1137	,post 50 Forskningsaktivitet	150	150	0 %
MD	Kap.	1410	,post 51 Forskningsprogrammer	300	300	0 %
MD	Kap.	1411	,post 50 Instituttbevilgninger			
Sum generelle midler				42 215	37 115	-12 %
KD	Kap.	287	,post 21 Forskningsinstitutter og andre tiltak	150	150	0 %
KD	Kap.	281	,post 1 Fellesutgifter for universitet og høyskoler		3 250	
HOD	Kap.	732	,post 21 Regionale helseforetak	490	490	0 %
Sum departementene				42 855	41 005	-4 %

4.5.1 EU-kontoret

Tabell 4-30 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2009	2008-2009
				2008		
KD	Kap.	285	,post 52 Norges forskningsråd	24 000	19 300	-20 %
NHD	Kap.	920	,post 50 Norges forskningsråd	5 000	5 000	0 %
Sum departementene				29 000	24 300	-16 %

Internasjonalt samarbeid er en forutsetning i norsk forskning. Norges forskningsråd har derfor som grunnleggende prinsipp at et hvert prosjekt vi bevilger midler til, skal ha en internasjonal komponent. Dette kan omfatte alt fra publiserings-samarbeid til kontraktfestede avtaler om leveranser av forsknings- og teknologibidrag i større, målrettede prosjekt. Bærebjelken i de internasjonale relasjonene er imidlertid mobilitet. Vi ønsker at norske forskere skal oppholde seg i utenlandske FoU-miljøer, men ikke minst ønsker vi utenlandske forskere velkommen til Norge. Vi ønsker sågar at utenlandske aktører skal investere i forskning her i landet.

Og Norge har mange kanaler for internasjonalisering. Først og fremst gjelder dette samarbeid gjennom de multilaterale organisasjonene EU, ESF, COST, EUREKA, det gjelder for ordningen med internasjonale stipend og for nordisk samarbeid. Men det omfatter også bilateralt samarbeid med USA, Canada, Kina, India, Japan, Singapore, Taiwan, Israel, Brasil, Chile og Sør-Afrika. Og ikke minst er vi aktive deltakere i de store internasjonale forskningsinfrastruktur-fasilitetene som CERN og EMBL

Det internasjonale engasjementet skal bidra til å styrke nasjonalt prioriterte satsinger og gjøre Norge til en fortrukket partner både når det gjelder løsning av globale utfordringer og styrkingen av forskningskapasiteten i samarbeidsland.

Det betyr at Forskningsrådet legger vekt på å

- utvikle og implementere en helhetlig policy for internasjonalt samarbeid
- styrke Forskningsrådets posisjon som strategisk rådgiver i internasjonale spørsmål
- tilrettelegge effektive finansielle virkemidler som støtte til prosjektetablering, posisjonering, koordinering og gjennomføring av forsknings-og innovasjonssamarbeid med utenlandske partnere

- utvikle og drive nasjonale møteplasser for kompetanseheving, policyutvikling og alliansebygging

Hovedprinsippet er at det internasjonale samarbeidet skal integreres i Forskningsrådets FoU-portefølje, forankret organisatorisk der korresponderende nasjonale aktiviteter gjennomføres. Derfor er budsjettet for internasjonalt samarbeid fordelt på aktiviteter.

Forskningsrådets EU-prosjekt 2007-2013

I denne sammenhengen står EU-samarbeidet i en særstilling. Med det omfanget dette samarbeidet har fått, ivaretas den løpende koordinering av EU-kontoret i administrerende direktørs stab.

I perioden 2007-2013 deltar Norge i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Deltakelsen har høy prioritet og skal bidra til å styrke kvaliteten og innovasjonsevnen i norsk forskning. Rammeprogrammet er også et viktig tiltak for den videre utviklingen av det felleseuropeiske forskningsområde (ERA). Dette blir en viktig arena for samarbeid om forskningspolitikk, forskningsfinansiering og om strukturendringer i europeiske forskningsmiljøer. Indikasjonene fra rammeprogrammets utlysingsrunder viser høyt engasjement fra norske bedrifter, UoH-sektoren og instituttene.

Forskningsrådet legger stor vekt på å kunne tilrettelegge for et utbytterikt samarbeid med EU og har fått gjennomslag for en samlet tiltakspakke for økt deltakelse i rammeprogrammet. Dette omfatter prosjektetableringsstøtte, midler til koordinering, til drift av Brusselkontoret og til nasjonale eksperter i Europakommisjonen.

Forskningsrådet vil legge vekt på økt kontakt med Kommisjonen gjennom tilstedeværelse i Brussel, spesielt vil dette gjelde spørsmål knyttet til etableringen av nye former for samarbeid i randsonen av rammeprogrammet, og det vil gjelde tiltak for å bidra i revisjonen av arbeidsprogram. Forskningsrådet vil videreføre driften av den norske delen av EUs mobilitetsportal.

4.5.2 Administrerende direktørs stab

Hoveddelen av budsjettet går til å finansiere den nasjonale FoU-statistikken og deltakelse i internasjonalt samarbeid om FoU-statistikk. Brukere av statistikken er departementer, forskningsinstitusjoner, brukere av forskning, offentlige instanser og Forskningsrådet selv. Selve statistikkinnhentingene gjøres av NIFUSTEP (UoH-, institutt- og helsesektoren) og av SSB (næringslivet). Statistikken er nødvendig både for nasjonal politikkutforming og for å ivareta Norges forpliktelser om å levere FoU-statistikk til OECD og EU. Mye av statistikken, samt tilgrensende analyser og utredninger, publiseres gjennom Indikatorrapporten for det norske forsknings- og innovasjonssystemet som utgis annethvert år.

Øvrige midler brukes til videreutvikling av Forskningsrådets prosedyrer for FoU-administrasjon og strategisk kommunikasjon samt Forskningsrådets arbeid med kunnskapsgrunnlaget og til å gjennomføre eksterne utredninger om forsknings- og innovasjonspolitikken. KD bevilger i 2009 2 mill. kroner til Forskningsrådets arbeid med utvikling og igangsetting av et forskningsprogram rettet mot forskning om forskning og innovasjon (FORFI). Programplanen skal være ferdig innen utgangen av juni 2009.

Tabell 4-31 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilder, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2008 og budsjett 2009. 1000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009
Generelle midler:						
KD	Kap. 285 ,post	52	Norges forskningsråd	9 865	9 465	-4 %
NHD	Kap. 920 ,post	50	Norges forskningsråd	2 500	2 500	0 %
FKD	Kap. 1023 ,post	50	Tilskudd Norges forskningsråd	400	400	0 %
LMD	Kap. 1137 ,post	50	Tilskudd Norges forskningsråd	150	150	0 %
MD	Kap. 1410 ,post	51	Forskningsprogrammer mv.	300	300	0 %
Sum generelle midler				13 215	12 815	-3 %
Spesielle midler						
KD	Kap. 287 ,post	21	Forskningsinstitutter og andre tiltak	150	150	0 %
KD	Kap. 281 ,post	1	Fellesutgifter for universitet og høyskoler		3 250	
HOD	Kap. 732 ,post	21	Regionale helseforetak	490	490	0 %
TOTALT				13 855	16 705	21 %

4.6 Administrasjon

4.6.1 Administrasjonsbudsjett

Administrasjonsbudsjettet dekker Forskningsrådets administrative virksomhet, dvs. lønn og øvrige personalkostnader, IT, leie av lokaler og andre driftskostnader. Budsjettet for 2009 har en inntektsramme på 386,8 mill. kroner og en kostnadsramme på 386,8. Budsjettet er saldert, men med en tilførsel fra administrativ avsetning. Inntektene består av administrasjonsbevilgningen fra KD på 242,9 mill. kr som er en økning på 10,2 mill. kr. og refusjoner fra FoU-budsjettet på hhv 114,4 mill. kroner for fullrefusjonsstillinger og 22,1 mill. kroner i programrefusjoner. Kostnadene er fordelt på personalbudsjettet med 287,7 mill. kroner (del 1 og del 2), IT-budsjettet med 42,0 mill. kroner og driftsbudsjettet med 48,8 mill. kroner. Øvrige kostnader er fordelt på Hovedstyret, divisjonsstyrene, omstillings- bemanningstilpasning.

Tabell 4-32 Budsjett 2009 etter hovedposter/delbudsjetter sammelignet med budsjett 2008 (alle tall i 1000)

	Budsjett 2008	Budsjett 2009	Endring 2008-2009
DELBUDSJETTENE			
Bevilgning fra KD	232 707	242 946	10 239
Programrefusjoner	22 315	22 195	-120
Fullrefusjonsstillinger	94 172	114 396	20 224
Andre inntekter	1 000	2 000	1 000
Administrativ avsetning	-	5 300	5 300
Sum disponible midler	350 194	386 837	36 643
Personalbudsjett Del I	228 167	254 570	26 403
Personalbudsjett Del II	30 163	33 052	2 889
IT-budsjett	40 825	42 064	1 239
Driftsbudsjett	45 406	48 867	3 461
Hovedstyret/divisjonsstyrer	3 000	3 000	-
Administrativ drift	347 561	381 553	33 992
Omstilling/bemanningstilpasning	5 228	5 284	56
Sum andre kostnader	5 228	5 284	56
Sum totale kostnader	352 789	386 837	34 048

-2 595

-

Administrasjonsbevilgningen er ikke tilstrekkelig til å dekke veksten som har vært i FoU-budsjettet og i antall oppgaver, samtidig som nye krav til habilitet og kvalitet i søknadsbehandlingen skal ivaretas. Derfor må det i tillegg refunderes midler fra FoU-budsjettet for forskningsadministrative oppgaver. Fullrefusjonsstillingene er knyttet til spesielle oppgaver som f.eks EU-kontoret, ERA-Net, Store programmer, SkatteFunn og Forskningsdagene. Endelig beløp som skal refunderes fra divisjonene vil fastsettes ut i fra faktisk påløpte kostnader i 2009. I tillegg kommer 22,1 mill. kr. i programrefusjoner fra stillinger til fast ansatte som bruker deler av arbeidstiden på programadministrasjon.

IT-budsjettet for 2009 er på 42,0 mill. kr. Dette er en økning på 1,2 mill. kr i forhold til 2008. Dette er en relativ beskjeden økning og skyldes at det i de siste årene har vært arbeidet med driftsoptimalisering som bla en felles databaseplattform og virtualisering av servere.

Budsjettet dekker Forskningsrådets IKT-kostnader på følgende hovedposter:

- Bundne avskrivninger fra tidligere års investeringer 14 millioner
- Bunde og økende forpliktelser knyttet til drifts- og vedlikeholdsavtaler 13 millioner
- Til oppgradering, systemutvikling og forbedring av eSak-løsningene og Foriss 4 mill.
- Bedre informasjonsspredning og rådgivningsstøtte fra datavarehusrapporteringen
- Mindre nyanskaffelser på hardware-/softwaresiden for intern og ekstern samhandling
- IT støtte for bedre virksomhetsstyring

Utviklingen av Administrasjonsbudsjettene de siste 10 årene viser at økte IT-kostnader kommer parallelt med innsparinger på øvrige driftskostnader, slik at budsjettandelen er stabil. I tillegg har datakvaliteten økt, eksterne brukere er godt fornøyd med de døgnåpne løsningene og Forskningsrådets service. Saksbehandlingstiden har gått ned, og medarbeidere har fått noe mer tid til andre presserende oppgaver.

Driftsbudsjettet dekker leie og drift av lokaler, driftsstøtte til kantinedriften, kostnader til inventar, teknisk utstyr, telefonsystemer, rekvisita og dokumentasjonssenter. Utover den generelle prisveksten skyldes økningen driftsstøtten til Forskningsrådets kantine. Denne alene utgjør 2 mill. kr av økningen. Utover dette er økningen basert på en økning i renholdskostnadene, husleie, og den generelle prisveksten.

Oversikt over programmer med angivelse av finansierende departement i 2009 (1000 kr)

Oversikt over aktivitetenes totale budsjett i 2009 (i 1000 kr)

Hovedaktivitet	Aktivitet	Årets budsjett 2009	Budsjett til disposisjon 2009
Brukerstyrte innovasjons- programmer	BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena	336 347,0	348 593,0
	CLIMIT - Miljøvennlig gasskraftteknolog	68 500,0	87 571,2
	DEMO2000 - Prosj.ret tekn.utv. petro.virk	42 000,0	48 400,7
	GASSMAKS - Økt verdiskaping fra naturgass	40 000,0	47 831,5
	IT-FUNK - IT for funksjonshemmede	6 600,0	16 524,7
	MABIT - Marin bioteknologi i Tromsø	6 000,0	6 000,0
	MAROFF - Maritim virks.og offshore-oper	122 300,0	171 915,2
	MATJORD - Progr for forskn.jordbruk mat	6 794,0	7 486,4
	MATPROG - Norsk mat fra sjø og land	186 664,0	234 656,5
	MAT-SLF - Matprogr.:Prosj.fullfin.av SLF	25 830,0	25 830,0
	NATURAER - Natur og næring	96 532,0	107 195,5
	PROSBIO - Prosess- og biomedisinsk indus	400,0	400,0
	PULS - Tjenesteyting,handel,logistikk	0,0	50,0
	SMARTRANS - Næringslivets transp. og ITS	21 700,0	30 883,5
Grunnforsknings- programmer	CERN - Kjerne- og partikkelforskning	20 150,0	23 829,5
	ELSA - Etske,rettslige og samf.m. as	4 000,0	9 573,9
	ESRF - ESRF følgeforskning	5 500,0	8 041,4
	EUROPA - Europa i endring	8 000,0	3 831,4
	EVITA - eVitenskap	23 400,0	32 610,1
	GNBIO - Grunnl.næringsrettet bioteknol	0,0	7 289,7
	IKT2010 - Grunnleggende IKT-forskning	0,0	181,3
	IKTSIKKER - IKT Sikkerhet og sårbarhet	0,0	-430,5
	IPY - Det int. polaråret 2007/2008	80 000,0	32 470,8
	KIM - Kommunikasjon,IKT og medier	0,0	2 288,0
	KOSK-II - Katalyse og org.synt.kjemi II	15 400,0	29 035,8
	KULTUREN - Program for kulturforskning	0,0	3 855,3
	KULVER - Kulturell verdsetting	18 476,0	32 714,9
	P-KVINN - Program for kvinne- og kjønnsf	11 000,0	22 247,1
	P-SAMISK - Program for samisk forskning	8 700,0	15 680,2
	ROMFORSK - Program for romforskning	15 550,0	18 974,9
	STAMCELLER - Stamceller fra fødte mennesker	25 700,0	47 228,8
	VEKSTFORSK - Forskning, innov. og øk.vekst	4 902,0	11 813,2
Handlingsrettede programmer	BEDSAM - Bedriftens samfunnsansvar	1 000,0	1 808,1
	DEMOSREG - Demokrati, styring og regional	15 850,0	15 411,0
	FIFOS - Innov.og fornyelse i off.sekto	0,0	515,7
	FOLKEHELSE - Folkehelse	23 650,0	24 560,4
	GLOBHELS - Global helse	65 229,0	169 021,1
	HAVKYST - Havet og kysten	85 600,0	85 413,8
	INNOKUNN - Kunnskapsgr.laget f. innov.pol	0,0	-19,4
	KINA - Kina-programmet	20 000,0	25 000,0
	KLINISK - Klinisk forskning	22 250,0	27 864,1
	LATIN-AM - Latin-Amerika-programmet	15 000,0	26 826,6
	MILGENHEL - Miljø, gener og helse	23 700,0	27 568,0
	MILJØ2015 - Norsk miljøforskning mot 2015	72 300,0	102 503,4
	NORGLOBAL - Norge - Global partner	58 430,0	94 520,0
	OST - Øst-Europaprogrammene	13 800,0	19 544,3
	PENGESPILL - Kunnsk.gr.lag pengespill-probl	3 800,0	3 800,0
	PETROSAM - Samf.vitensk.petroleumsforsk	15 000,0	26 199,7
	POLRES - Polarforskning POLRES	11 700,0	22 089,6
	PRAKSFOU - Praksisrettet FOU i skolen	20 825,0	82 887,4
	PSYKISK - Psykisk helse	37 520,0	46 642,4
	RISIT - Transportsikkerhet	10 000,0	13 307,8
	RUSMIDDEL - Rusmiddelforskning	25 450,0	43 644,5

Hovedaktivitet	Aktivitet	Årets budsjett 2009	Budsjett til disposisjon 2009	
Handlingsrettede programmer (forts.)	SAMRISK - Samfunnssikkerhet og risiki	6 600,0	8 387,5	
	SKATT - Skatteøkonomi	5 000,0	7 543,5	
	SYKEFRAVÆR - Forskn.om årsaker til sykefrav	34 000,0	68 629,7	
	TJENESTER - Helse- og omsorgstjenester	43 807,0	65 493,3	
	U2020 - Norsk utd.forskn.2009-2018	19 000,0	27 772,9	
	UTISOR - Utviklingsveier i Sør	0,0	3 860,9	
	VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	87 410,0	125 032,5	
	VIOS - Verdiskapende innovasjon i off	1 500,0	2 953,8	
Store programmer	FUGE - Funksjonell genomforsk.n.i Norg	189 400,0	165 185,9	
	HAVBRUKS - Havbruk - en næring i vekst	127 783,0	170 076,5	
	NANOMAT - Nanoteknolo. og nye materialer	90 050,0	68 076,8	
	NORKLIMA - Klimaendr.og kons.f.Norge	79 230,0	54 741,1	
	PETROMAKS - Maks.utnytt.av petroleumsreser	199 800,0	208 250,0	
	RENERGI - Fremtidens rene energisystemer	255 950,0	292 164,5	
	VERDIKT - Kjernekomp.og verdiskaping IKT	155 500,0	184 424,8	
Andre frittstående prosjekter	ARKTEK - Arktisk teknol.o.nær.rett.sats	0,0	5 000,0	
	ENTREPREN - Entreprenører og kjønnsbalanse	0,0	-784,0	
	FLINSTUD - Forskerlinjen/Studentstipend	12 750,0	12 750,0	
	KVENSKE - Kvensk	0,0	500,0	
	NAERINGSPH - Nærings-phd	15 503,0	16 088,7	
	PROSDIV - Diverse	0,0	150,0	
	REISEPOL - Reiselivspolitik	3 300,0	4 600,0	
	SMADRIFT - Ordn.f.finans. av små driftsm	40 000,0	47 273,2	
Andre grunnforskningsprosjekter	ALDER - Aldersforskning	4 000,0	11 700,0	
	BIOPROSP - Bioprospektering 2002 - 2006	0,0	715,1	
	DEMOG - Demografi/befolkningsspørsmål	0,0	60,4	
	KREFT - Særutlysning kreftmidler	19 505,0	42 083,7	
	KVINNEHELSE - Kvinners helse	331,0	629,2	
	NEVRONOR - Nasj.satsing på nevrovitensk.f	14 780,0	17 662,2	
	YFF - Yngre, fremragende forskere	41 400,0	1 248,2	
Fri prosjektstøtte	EUROCORES - ESF Collaborative Research Pro	10 900,0	11 863,5	
	FRIBIO - Biologi og biomedisin	135 200,0	162 668,5	
	FRIKLIMA - Klima:Fornyb energi,fangst,CO2	12 000,0	7 591,0	
	FRIMED - Fagkom.for klin.med.o.folkehel	53 200,0	55 990,2	
	FRIMUF - Frie prosj Miljø og utvikling	27 500,0	32 998,4	
	FRINAT - Matematikk og naturvitenskap	63 565,0	95 725,2	
	FRINORD - Nordområde-stipendiater Ph.D	1 350,0	1 350,0	
	FRITEK - Teknologi	38 400,0	53 717,3	
	HUM - Fagkomiteen for humaniora	67 450,0	87 583,5	
	MILJO - Miljøstøtte	0,0	416,7	
	SAMF - Fagkomiteen for samf.vitenskap	54 300,0	69 921,5	
	STORFORSK - Store forskerinitierte prosj	0,0	24 144,9	
	Internasjonal prosjektstøtte	BILATGRUNN - Bilat.f.samarbeid-grunnl forsk	0,0	7 201,1
		BILATNAER - Bilat.samarb.m.N-AM,Kina,Jpn,I	0,0	6 184,2
EU6-STRA - Strålevern, EUs 6. rammeprog		0,0	187,2	
EU7-STRA - Strålevern, EUs 7. rammeprog		6 000,0	16 448,1	
EUPROSJEKT - Forskningsrådets EU-prosjekt		7 000,0	6 788,5	
EUREKA - EUREKA		15 000,0	23 008,2	
EUROSTARS - EUROSTARS		0,0	2 857,4	
IS-ADM - Administrasjon IS		280,0	477,2	
IS-AUR - Samarb.progr. Norge Frankrike		250,0	1 019,4	
IS-BILAT - Mobilitet Norge-USA /Canada		6 500,0	6 168,3	
IS-DAAD - Forskerutveksl. Norge-Tyskland		120,0	1 261,6	
IS-EC - Europacollegeprogram	0,0	165,0		

Hovedaktivitet	Aktivitet	Årets budsjett 2009	Budsjett til disposisjon 2009
Internasjonal	IS-JSPS - JSPSmobilitet fra Japan	800,0	1 669,0
prosjektstøtte	IS-MOBIL - Mobilitetsprogr.f.utl.Ph.D-stu	5 092,5	5 092,5
(forts.)	IS-NAD - Samarbeid med NORAD-land	2 773,0	2 912,2
	IS-NORDIC - Nordic Pilot Programme for NSF	500,0	500,0
	IS-NSFC - Forskerutveksling Norge-Kina	0,0	251,4
	IS-RUOK - EONR-økonomi	1 300,0	1 405,4
	IS-RURE - EONR-rettsvitenskap	1 300,0	1 146,3
	IS-RUST - EONR-statsvitenskap	1 200,0	1 139,4
	IS-RWE - Musikk-samarbeid Norge-Tyskland	340,0	322,8
	IS-STP - Statsstipendprog., utlendinger	1 597,5	2 846,1
	IS-TOPP - Toppfinans. av M.Curie-stipend	2 000,0	3 200,8
	S-AFRIKA - Progr.f.forskn.samarb.m.Sør-A	10 650,0	12 601,7
	SAM-EU - Samfinansiering EU-kontoret	7 800,0	50 262,0
Andre infrastruktur-	FNSNY - FNSNY	3 000,0	3 000,0
tiltak	GRUSTP - Fellesakt. Grunnbev./STP	0,0	138,1
	IFEHANUK - Halden-prosjektet og andre nuk	79 650,0	79 650,0
	INFRA - Infrastrukturtiltak	9 779,0	13 531,5
	NASJFOR - Nasjonale forvaltningsoppgaver	4 350,0	4 350,0
Basisbevilgninger	RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst	91 661,0	91 660,0
	RBGRUNPRIM - Res.bas.grunnbev.prim.nær.inst	176 268,0	176 268,0
	RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	152 297,0	152 297,0
	RBGRUNTEKN - Res.bas.grunnbev.tekn-ind.inst	169 243,0	169 243,3
	SIP-FKD - SIP finansiert av FKD	31 211,0	30 218,5
	SIPHINIFES - SIP v HI og NIFES fin av FKD	21 850,0	21 850,0
	SIP-LMD - SIP finansiert av LMD	38 056,0	37 113,7
	SIP-NHD - Strat.inst.program - fin.NHD	58 297,0	62 859,7
	SIPOENER - SIP-OED:Energisektoren	2 250,0	3 050,0
	SIPOPETR - SIP-OED:Petroleumssektoren	24 260,0	24 760,0
	SIP - Strategiske instituttprogram	54 979,0	60 863,9
SFF/SFI	FME - Forskningsentre for miljøvenn	110 000,0	110 766,6
	SFF - Sentre for fremragende forskn	250 960,0	218 357,5
	SFI - Sentre for forskn.drevet innov	140 000,0	181 740,5
Strategisk	GENINST - Gen. andre institusjoner	1 100,0	1 100,0
institusjonsstøtte	GEOPOLNOR - Geopolitikk i nord, norske int	5 200,0	6 628,0
	ISP - Instit.forankrede strat.prosj	33 630,0	82 695,4
	ISPJUS - Satsing på juridisk forskning	0,0	7 655,2
	NSDBASIS - Norsk samf.vit.datatjen.basis	8 650,0	8 900,0
	PROSUS - Et bærekraftig samfunn	0,0	170,8
	SHP - Strategiske høyskoleprogram	40 000,0	71 184,1
	SIMULA - SIMULA-senteret (ny kode 2005)	49 000,0	49 000,0
	SUP FOND - SUP finansiert av forskn.fond	17 000,0	17 250,0
	SUP-NHD - Strategiske UoH-progr.fin.NHD	32 600,0	40 808,4
	SUPOENER - SUP-OED:Energisektoren	3 550,0	7 608,0
	SUPOPETR - SUP-OED:Petroleumssektoren	7 350,0	11 277,7
	SUP - Strategiske univ.programmer	1 500,0	1 500,0
	UNI-MUSEER - Strat.satsing univ.museer	5 000,0	5 000,0
Vitensk, utstyr,	EINFRA - eInfrastruktur	28 500,0	-43 675,5
databaser, samlinger	TU-SAMF - Utstyr/databaser/samlinger - S	2 400,0	2 592,9
	TU - Tungt utstyr	97 500,0	-4 636,4
Internasjonale	COST - COST-prosjekter	0,0	5,5
nettverkstiltak	COSTINF - COST Infrastruktur	1 200,0	2 328,4
	DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	19 895,0	39 166,6
	EEN - Enterprise Europe Network	3 000,0	3 000,0
	EMBLNODE - Nord EMBLsenter i molekylærmed	10 000,0	10 000,0

Hovedaktivitet	Aktivitet	Årets budsjett 2009	Budsjett til disposisjon 2009
Internasjonale nettverkstiltak (forts.)	ERA-NET - ERA-NET	0,0	-245,8
	ESF - ESF - European Science Foundat	1 500,0	1 839,8
	EU6RP - EUs 6. rammeprogram	0,0	-477,8
	EU7RP - EUs 7. rammeprogram	0,0	1 344,9
	EU-DIVERSE - EU Diverse poster	17 300,0	22 358,0
	EUIPROF - EUI - professorat	0,0	1 749,4
	EURAXESS - Euraxess - mobilitetsportalen	1 000,0	1 976,0
	INT-BILAT - BILAT-ordningen	37 990,0	46 193,6
	INT-DRIFT - Drift INT	0,0	10 180,1
	IPY-OSC - IPYs sluttkonferanse	5 000,0	5 000,0
	JTI - Joint Technology Initiatives	2 843,0	2 843,0
	KONT - Kontingenter	25 630,0	30 690,4
	NORDAM-SAM - Samarbeidet Norge-Nord.Amerika	6 000,0	10 461,2
	NORIA-NET - NORIA-Net	0,0	-36,4
	NOR-SAM - Nordisk samarbeid	10 670,0	15 934,5
	PES-EØS - Prosj.etabl.støtte EØS-området	0,0	296,9
	PES-EU - Prosj.etabl.støtte EU(bedrift)	0,0	-711,2
	PES-EUR - Pros.etabl.støtte Eureka	0,0	1 520,5
	PES-INST - Prosj.etabl.støtte EU (FoU)	43 887,0	44 242,6
	PES-POS - PES-posisjoneringmidler 7RP	0,0	-1 669,7
Nasj. stimulerings-tiltak, møteplass	ETIKKFU - Etikk - forskerutdanning	900,0	900,0
	FORSKSKOLE - Forskerskoler	15 000,0	19 425,8
	F-UTD - Forskerutdanning	600,0	650,0
	GENSTIM - Gen. stim.tiltak/nettv.bygging	600,0	234,6
	NETT - Stimulerings-/nettv.bygging	2 500,0	3 093,5
	REGREP - Regionale representanter	9 700,0	11 716,7
	SIMULA-FS - Simula forskeskole	5 000,0	5 000,0
Systemtiltak	FORNY-3 - Kommersialisering av FoU-res	127 250,0	117 714,2
	NORDSATS - Forskningsløft i Nord	35 000,0	34 999,6
	VRI - Virkemidler f.regional innov	69 700,0	75 661,1
Særskilte forvaltningsoppdrag	GAVEFORST - Gaveforsterkningsordningen	80 000,0	142 559,2